

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

Πτυχιακή Εργασία για τη λήψη του πτυχίου στην
Κοινωνική Εργασία από το Τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας,
της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ –
Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ
ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΔΙΑΠΡΑΞΗ ΕΝΟΣ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
– ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ

Σπουδάστριες:

Καραβούλια Ιουλία

Κουτσαύτη Αναστασία

Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός:

Ζέρβας Κωνσταντίνος

ΠΑΤΡΑ 2008

Η τριμελής Επιτροπή για την Έγκριση της Πτυχιακής

Κος Ζέρβας Κωνσταντίνος

Κος

Κα

ΠΑΤΡΑ, 2008

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	vi
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
Σκοπός μελέτης.....	3
Ορισμοί εννοιών.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι	
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	
1.1 Ιστορία Εγκληματολογίας.....	6
1.2. Γενικά περί του εγκλήματος.....	8
1.3.Αντικείμενο Εγκληματολογίας.....	9
1.4.Κλάδοι Εγκληματολογίας.....	14
1.5.Πηγές του Ελληνικού Ποινικού Δικαίου.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ - ΕΓΚΛΗΜΑ - ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΑΤΟΜΟΥ	
2.1.Το έγκλημα.....	18
2.2. Γενικά στοιχεία του εγκλήματος.....	21
2.3. Διακρίσεις των εγκλημάτων.....	22
2.4. Προσωπικότητα.....	26
2.5. Χαρακτηριστικά ατόμου.....	28
2.6. Εγκληματική Προσωπικότητα.....	29
2.7. Οικογένεια και Εγκληματίας.....	30

2.8. Η ψυχολογία του ατόμου μέχρι τη διάπραξη ενός εγκλήματος.....	32
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ - ΑΙΤΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ

3.1. Ανθρωποκτονία.....	36
3.2. Αίτια Ανθρωποκτονίας.....	38
3.2.1. Ατομικοί παράγοντες.....	38
Φύλο και ηλικία.....	38
3.2.2. Βιολογικοί παράγοντες.....	40
Κληρονομικότητα.....	41
Ψυχική ασθένεια.....	43
Τρόπος διάπραξης εγκλήματος από ψυχικά ασθενείς.....	44
Ο μύθος της αιτιώδους σχέσης ψυχικής ασθένειας και εγκληματικότητας.....	45
3.3. Τυπικά Χαρακτηριστικά Ανθρωποκτονιών.....	46
3.3.1. Χρόνος Τέλεσης της Ανθρωποκτονίας.....	47
3.3.2. Τόπος Τέλεσης της Ανθρωποκτονίας.....	48
3.3.3. Τρόπος Τέλεσης της Ανθρωποκτονίας.....	49
3.4. Συζυγική βία.....	51
3.4.1. Συγκρουσιακή βία.....	51
3.4.2. Αιτίες.....	53
3.5. Κίνητρα.....	55
3.6. Κίνητρα που οδηγούν σε εγκλήματα πάθους.....	57
3.7. Κίνητρα σχιζοφρενικού ατόμου που οδηγείτε σε έγκλημα.....	61
3.8. Χαρακτηριστικά ψυχοπαθή και μη εγκληματία.....	63
3.9. Τύποι φόνων.....	65
3.9.1. Φόνος εν βρασμό ψυχής.....	65
3.9.2. Κάνοντας χάρη στο θύμα.....	66

3.9.3. Εξαιτίας μιας ασήμαντης φιλονικίας.....	68
3.9.4. Ανθρωποκτονία και αυτοκτονία.....	69
3.9.5. Μαζικοί και κατ' εξακολούθηση φόνοι.....	71
3.10. Αντιμετώπιση και πρόληψη της ανθρωποκτονίας.....	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΠΡΟΛΗΨΗ -ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

4.1. Οι στόχοι της πολιτικής για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας	75
4.2. Κοινωνική ή εξωποινική πρόληψη των εγκλημάτων.....	76
4.3.Παράγοντες ενεργοποίησης των μηχανισμών του ποινικού συστήματος...83	
4.4. Κοινωνική Εργασία και εγκληματικότητα.....	86
4.5. Σκοπός σωφρονισμού.....	87
4.6. Ρόλος Κοινωνικού Λειτουργού στα καταστήματα κράτησης.....	89
4.7. Καθήκοντα Προϊσταμένου του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και Κοινωνικού Λειτουργού.....	91
4.8. Μέσα σωφρονισμού.....	94
4.9. Εργασία ή εργασιοθεραπεία στη φυλακή.....	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. Συμπεράσματα.....	100
5.2.Προτάσεις.....	102

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Η μελέτη αυτή έγινε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας, του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών για τη λήψη πτυχίου.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον συντονιστή της επικείμενης εργασίας, κο. Ζέρβα Κωνσταντίνο, για την αμέριστη βοήθεια και υποστήριξή του, ηθική και πρακτική, καθώς και για την εμπιστοσύνη που μας κατέδειξε καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής αυτής της εργασίας.

Ακόμα θέλουμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας για τη δύναμη και το κουράγιο, όπως και άτομα του φιλικού μας περιβάλλοντος για τη βοήθεια, υποστήριξη και συμπαράσταση, με τα οποία μας ενίσχυναν για την εκπόνηση και διεκπεραίωση αυτής της εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εποχή που διανύουμε η εγκληματικότητα είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο το οποίο βλέπουμε να αυξάνεται χρόνο με το χρόνο ανησυχητικά. Η βία και η επιθετικότητα είναι πλέον καταστάσεις γνώριμες στο ανθρώπινο είδος από τα πρώτα κιόλας βήματα της κοινωνικής τους ζωής. Οι αξίες που διέρχονται από την οικογένεια στο άτομο παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για την μετέπειτα εξέλιξη του ανθρώπου. Η προσωπικότητα του κάθε ατόμου αναπτύσσεται και υιοθετεί τα ερεθίσματα που του δίνονται από το εξωτερικό περιβάλλον σε συνδυασμό με την εσωτερική προσωπικότητα του ατόμου. Η στάση και η συμπεριφορά των ανθρώπων απέναντι στις υπάρχουσες κοινωνικές δομές αποτελεί συχνά τον καθρέπτη της ισορροπίας μιας κοινωνίας.

Στη σημερινή εποχή πλέον δραματική είναι η αύξηση των κακουργημάτων όπως οι ανθρωποκτονίες, εγκλήματα τα οποία πολλές φορές είναι προσχεδιασμένα από τα άτομα τα οποία διαπράττονται αλλά και σε άλλες περιπτώσεις διαπράττονται εν βρασμό ψυχής.

Στο πρώτο κεφάλαιο της πτυχιακής μας αναλύονται οι όροι που θα χρησιμοποιηθούν στη συγκεκριμένη εργασία. Στη συνέχεια ακολουθεί η ιστορική αναδρομή του εγκλήματος και της εγκληματολογίας, καθώς εξετάζεται και το αντικείμενο της αλλά και οι κλάδοι της.

Αναλύονται πιο εκτεταμένα οι παράγοντες που συμβάλουν στην στοιχειοθέτηση βασικών σημείων του χαρακτήρα και της προσωπικότητας του ατόμου μέσα από την οικογένεια και το κοινωνικό περιβάλλον και πως αυτοί οι παράγοντες συντελούν στην αύξηση της εγκληματικότητας.

Εξετάζονται οι αιτίες που οδηγείται ένα άτομο στο έγκλημα και πιο συγκεκριμένα στην ανθρωποκτονία, τα κίνητρα αλλά και η ψυχολογία του ατόμου και πως μπορεί ένα άτομο να φτάσει σε μια πράξη όπως το έγκλημα και

στην αφαίρεση της ζωής ενός άλλου ανθρώπου. Επίσης αναφέρονται τα χαρακτηριστικά των ανθρωποκτονιών αλλά και οι συνήθεις τύποι φόνων.

Ιδιαίτερα αξίζει να σημειωθούν οι παράγοντες ενεργοποίησης μηχανισμών του ποινικού συστήματος, ο ρόλος της αστυνομίας αλλά και ο ρόλος της πολιτείας απέναντι στο κοινωνικό αυτό φαινόμενο.

Στο τελευταίο μέρος της πτυχιακής μας εργασίας δεν θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε τους ρόλους της Κοινωνικής Εργασίας, του Κοινωνικού Λειτουργού και του Προϊσταμένου του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στον τομέα της Εγκληματικότητας που είναι σίγουρα αναγκαίος και καταλυτικός για την αντιμετώπισή της.

Τέλος συνοψίζονται τα συμπεράσματα αλλά και οι προτάσεις που έχουν προκύψει μέσα από την ανάλυση και τη μελέτη με τη συγκεκριμένη εργασία του φαινομένου της εγκληματικότητας.

ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Βασικός σκοπός της μελέτης αυτής είναι η εγκληματικότητα ως φαινόμενο και η ψυχολογία του ατόμου μέχρι τη διάπραξη ενός εγκλήματος-ανθρωποκτονία.

Επίσης, η μελέτη αυτή σκοπεύει στην περιγραφή της εγκληματολογίας ως επιστήμη και του αντικειμένου που μελετά, αλλά και του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας.

Επιπλέον, επισημαίνονται τα αίτια που οδηγούν στην ανθρωποκτονία ,οι βασικότεροι τύποι φόνων, τα κίνητρα που οδηγούν σε ένα έγκλημα, η προσωπικότητα του ατόμου, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του και το οικογενειακό του περιβάλλον.

Τέλος, επισημαίνεται ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού, της αστυνομίας και των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

ΕΓΚΛΗΜΑ:

«Είναι μια ανθρώπινη συμπεριφορά που προσβάλλει έννομα αγαθά, που χαρακτηρίζεται από ιδιάζουσα αντικοινωνικότητα και που μπορεί να καταλογιστεί στο δράστη της».

(Βασικά στοιχεία Ποινικού Δικαίου, 1990)

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ:

«Είναι η τάση, η ροπή προς το έγκλημα, η αναλογία των εγκλημάτων που γίνονται σε δεδομένο τόπο ή χρόνο ή από ορισμένη κατηγορία προσώπων».

(Ελληνικό λεξικό, Τεγόπουλος – Φυτράκης, 1993 Αθήνα)

ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ:

«Είναι η επιστήμη που εξετάζει το έγκλημα και την εγκληματικότητα με τα αίτια της».

(Ελληνικό λεξικό, Τεγόπουλος – Φυτράκης, 1993 Αθήνα)

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ:

«Είναι η επιστήμη που μελετά τη συμπεριφορά, ασχολείται με τον τρόπο που ο καθένας μας αντιλαμβάνεται το περιβάλλον του και ενεργεί μέσα σε αυτό».

(Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια, 1989)

ΑΤΟΜΟ:

«Στην Ψυχολογία και Κοινωνιολογία άτομο (individuum) λέγεται ο επιμέρους άνθρωπος που παρουσιάζει αυτοτέλεια και είναι ενταγμένος σε ένα ευρύτερο σύνολο. Το άτομο δεν αντικρίζεται σαν ένα μεμονωμένο ή απομονωμένο ον ,αλλά σαν κάτι που βρίσκεται σε επικοινωνία με τα άλλα άτομα, σε συνεχή αλληλεπίδραση και σε πολύμορφες σχέσεις».

(Λεξικό εννοιών, Σωκράτης Γκίκας, 1995 Αθήνα)

ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ:

«Είναι η αφαίρεση της ανθρώπινης ζωής από ανθρώπινη ενέργεια ή παράλειψη».

(Μοντέρνα έγχρωμη εγκυκλοπαίδεια, Εκδόσεις Αυλός, Αθήνα)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η επιστήμη της εγκληματολογίας είναι μία από τις νεώτερες επιστήμες. Ως αφετηρία για τη συστηματική καλλιέργεια και ανάπτυξη της εγκληματικότητας θεωρείται το έτος 1876 κατά το οποίο ο C.Lombroso δημοσίευσε το έργο του 'L' uomo delinquente' που μεταφράζεται 'Ο εγκληματίας άνθρωπος'. Οι απαρχές της εγκληματολογίας θεωρείται ότι τοποθετούνται στην εποχή του Διαφωτισμού και κυρίως στο έργο του Beccaria 'Περί αδικημάτων και ποινών', 1764. Μεταξύ του Beccaria και του Lombroso πολλοί άλλοι επιστήμονες μεταξύ των οποίων ο Bentham, ο Howard, ο Gall, ο Feuerbach και ο Quetelet ασχολήθηκαν με προβλήματα της εγκληματολογίας.

Στα πρώτα στάδια της ανθρώπινης παρουσίας στον πλανήτη οι άνθρωποι κατατάχθηκαν αρχικά σε ομάδες προσπαθώντας να επιβιώσουν και αργότερα σχηματίστηκαν οι φυλές των οποίων η ένωσή τους αποτέλεσε τα πρώτα κράτη-κοινότητες και στη συνέχεια τα πρώτα εθνικά κράτη. Οι πρώτες αυτές κοινωνίες θεώρησαν ως εγκλήματα την μαγεία, την ιεροσυλία, την αιμομιξία, την προδοσία, την ανθρωποκτονία και τις παραβάσεις των εθίμων για τον προσπορισμό της τροφής δηλαδή του κυνηγιού, του ψαρέματος, της συλλογής καρπών. Τα πρώτα δηλαδή εγκλήματα ήταν πράξεις που στην ουσία τους πρόσβαλαν τους βασικούς κανόνες συμπεριφοράς που η πρωτόγονη κοινωνία είχε θεσπίσει για να κατορθώσει να διατηρήσει τη συνοχή, την τάξη και την συμβίωση μέσα σε αυτή. Θεωρούνταν επίσης πράξεις που πρόσβαλαν τις μαγικές και υπερφυσικές δυνάμεις από τις οποίες αισθάνονταν ότι κρέμονταν οι πρωτόγονοι άνθρωποι, καθώς και πράξεις προδοσίας, δηλαδή σύμπραξης με άλλη κοινωνική ομάδα σε βάρος εκείνης στην οποία άνηκε κάποιος. Ιδιαίτερα βαριά πράξη εθεωρείτο η ανθρωποκτονία. Ακόμη και ο φόνος εχθρού επέβαλε

στο νικητή πένθος και καθαρτικές τελετουργίες για να εξαγνιστεί και να μην μianθεί η κοινωνική ομάδα στην οποία άνηκε.

Εν τούτοις πρώτα εγκληματολογικά στοιχεία βρίσκουμε και στα έργα των αρχαίων Ελλήνων όπως του Ησίοδου, του Ηρόδοτου, του Θουκυδίδη, των Τραγικών Ποιητών, των Αττικών Ρητόρων, του Πλάτωνος και του Αριστοτέλους. Και η ψυχαναλυτική εξήγηση του εγκλήματος αντλεί στοιχεία από την αρχαία ελληνική τραγωδία. Μια από τις γνωστότερες έννοιες της θεωρίας του Freud είναι η έννοια του "Οιδιπόδειου συμπλέγματος". Στην τραγωδία του Σοφοκλέους "Οιδίπους τύραννος", ο Οιδίποδας σκότωσε τον πατέρα του Λάιο, βρισκόμενος σε άμυνα και αγνοώντας ότι επρόκειτο για τον ίδιο του τον πατέρα, και παντρεύτηκε την μητέρα του χωρίς να γνωρίζει ότι είναι η μητέρα του.

Κατά το αρχαίο και κατά το σύγχρονο Ελληνικό Ποινικό Δίκαιο η πατροκτονία δεν ήταν άδικη διότι ο δράστης εκτέλεσε την πράξη αμυνόμενος και επίσης δεν υπάρχει έγκλημα αιμομιξίας διότι ο δράστης ευρίσκετο σε "πραγματική πλάνη". Εν τούτοις ο Οιδίποδας κυριεύθηκε από αίσθημα ενοχής και αυτοτυφλώθηκε ενώ η μητέρα του από το ίδιο αίσθημα ενοχής αυτοκτόνησε.

Σύμφωνα λοιπόν με τις απόψεις των αρχαίων Ελλήνων τα αίτια και οι παράγοντες της εγκληματικότητας ανταποκρίνονται κατά ένα μεγάλο ποσοστό με τα πορίσματα της σύγχρονης εγκληματολογίας ως προς τους ενδογενείς και τους εξωγενείς παράγοντες της εγκληματικότητας.

Απόψεις που έχουν ειπωθεί θεωρούν ότι όλες οι ανθρώπινες πράξεις οφείλονται είτε σε εξωτερικά αίτια, είτε στη θέληση του ίδιου του ατόμου που τις εκτελεί. Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία άλλοτε οφείλονται στην τύχη και άλλοτε στην ανάγκη. Και πάλι οι πράξεις που οφείλονται στη ανάγκη διαίρονται σε εκείνες που κάποιος είναι υποχρεωμένος δια της βίας να εκτελέσει και σε εκείνες που επιβάλλονται από τους φυσικούς νόμους. Οι

πράξεις πάλι που οφείλονται στη θέληση εκείνου που τις εκτελεί έχουν ως αφορμή άλλοτε την συνήθεια και άλλοτε την επιθυμία.

Οι παλαιότεροι και σύγχρονοι εγκληματολόγοι αποδίδουν επίσης την εγκληματικότητα και στους δυσμενείς οικονομικούς παράγοντες αλλά κυρίως στους βιολογικούς παράγοντες που επηρεάζουν το άτομο.(Τηλέμαχος Γαβριήλ Φιλιππίδης, 1984 - Α.Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, 1984).

1.2 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Το έγκλημα κατ' αρχάς ορίζεται από κάθε κοινωνία σύμφωνα με τα ποικίλα και συχνά αντιφατικά κριτήρια της. Κριτήρια επιβεβλημένα κατά τρόπο περισσότερο ή λιγότερο φανερό από τα κυρίαρχα θρησκευόμενα. Η πιο παλιά δοξασία στην οποία ασυνείδητα ίσως προσέφυγαν οι άνθρωποι ήταν ότι ο εγκληματίας είχε καταληφθεί από δαιμόνια είχε σκλαβωθεί από σκοτεινές δυνάμεις και πνεύματα. Η μεταχείριση που επιφυλάχτηκε σε αυτούς τους "δαιμονισμένους" δεν είχε τίποτα να ζηλέψει από τη βαρβαρότητα των άγριων λαών. Η απονομή της δικαιοσύνης αποτελούσε μία εξαγνιστική τελετουργία, μια διαδικασία εξοστρακισμού ενός εξιλαστήριου θύματος που έπρεπε να "φορτωθεί" όλα τα δεινά ώστε να απαλλαγεί η κοινότητα από την οργή των θεών. Η άνθιση των επιστημών μπορεί να ανέτρεψε όλες αυτές τις δοξασίες αλλά δεν ξερίζωσε την αντίληψη του λαού ότι εγκλήματα διαπράττουν άτομα "διαφορετικά" από τη φύση τους.

Σε πολλές κοινωνίες ο φόνος, η μοιχεία, η κλοπή, η ψευδής μαρτυρία, η δυσφήμιση είναι κάποια από τα συνήθη εγκλήματα. Κάποια άλλα θεωρούνται ότι είναι η άρνηση συμμόρφωσης στους κανόνες που προσδιορίζονται από την κοινωνική τάξη του κάθε ατόμου, η θανάτωση των ζώων, η αποκοπή από τη παράδοση, το προβάδισμα του ατομικού συμφέροντος έναντι του κοινωνικού, η άμβλωση θίγοντας τη μητρότητα ως αστείρευτη πηγή ζωής, η παιδοκτονία.

Άλλες απόψεις θεωρούν ότι ο χαρακτηρισμός ορισμένων πράξεων ως εγκληματικών είναι αποτέλεσμα της επικράτησης μέσα σε μια σύγκρουση συμφερόντων των διάφορων κοινωνικών τάξεων και ομάδων μιας κοινωνικής ομάδας πάνω σε άλλες.

Η ισχυρή κοινωνική ομάδα, που ουσιαστικά κατέχει την εξουσία, επιβάλλει τις αντιλήψεις της σχετικά με τις πράξεις που θεωρούνται εγκληματικές και που είναι αυτές που παραβιάζουν τα συμφέροντά της και θέτουν σε κίνδυνο το σύστημα μέσα στο οποίο κυριαρχεί (θεωρία κοινωνικής σύγκρουσης ή ανταγωνιστική). Όσο πιο δημοκρατικό είναι ορισμένο πολίτευμα τόσο περισσότερο λειτουργεί η κοινωνική συναίνεση.

Υπάρχουν όμως, σε όλα τα καθεστώτα, όχι λίγες πράξεις που η ποινικοποίησή τους οφείλεται κατά κύριο λόγο στους κατέχοντες την εξουσία και την προστασία τους γενικότερα στην προστασία των συμφερόντων της κρατούσας τάξης. Οι πράξεις αυτές είναι λιγότερες στα δημοκρατικά καθεστώτα.

Στα ολοκληρωτικά καθεστώτα είναι όχι μόνο πολύ περισσότερες αλλά συχνά χαρακτηρίζονται εγκληματικές παρά τη σαφή αντίθεση της πλειοψηφίας των πολιτών. Αυτές οι τελευταίες είναι αξιόποινες πράξεις αλλά όχι πραγματικά εγκλήματα. Τους λείπει το σοβαρό στοιχείο της απραξίας ή της κοινωνικής αποδοκιμασίας λόγω προσβολής αγαθών που η κοινωνική συνείδηση θεωρεί βασικά.(Α.Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, 1984).

1.3. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η εγκληματολογία είναι μια αυτόνομη, αυτοτελής, εμπειρική επιστήμη η οποία έχει ως αντικείμενο έρευνας και μελέτης το φαινόμενο έγκλημα και στις τρεις διαστάσεις του δηλαδή την εγκληματική πράξη, τον εγκληματία και την εγκληματικότητα.

Πιο συγκεκριμένα ερευνά τα αίτια της εγκληματικότητας και των εγκλημάτων, τις μορφές υπό τις οποίες εκδηλώνεται το έγκλημα, την σημασία του εγκλήματος για την κοινωνία και τη ζωή του ίδιου του ατόμου, την προσωπικότητα του εγκληματία αλλά και το ιστορικό του ατόμου που εγκληματεί όσον αφορά το οικογενειακό περιβάλλον αλλά και τον τρόπο ανατροφής του και τέλος την αποτελεσματικότητα των ποινικών κυρώσεων και γενικότερα τις δυνατότητες πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας. Δεν ασχολείται με τις πράξεις αλλά με τους δράστες. Πιστεύει μάλιστα πως κανένας εγκληματίας δεν είναι όμοιος με έναν άλλο και κατά συνέπεια η ατομική κλινική παρατήρηση είναι αναγκαία.

Για τον εγκληματολόγο η πρόληψη του εγκλήματος και οι ατομικές ελευθερίες των πολιτών πρέπει να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση και όχι η μια να εξουδετερώνει την άλλη. Σχετικά με τα προσφορότερα και αποτελεσματικότερα για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας μέτρα οι μεν ποινικολόγοι ρίχνουν το βάρος στον εκφοβισμό και την καταστολή, οι δε εγκληματολόγοι στην ανάπλαση της προσωπικότητας και την κοινωνική επανένταξη του ατόμου. Οι διαφοροποιήσεις αυτές δεν είναι τόσο ισχυρές για να "σπάσουν τους δεσμούς" Ποινικού Δικαίου και Εγκληματολογίας.

Είναι άλλωστε αλήθεια ότι ούτε η Εγκληματολογία μπορεί να ξεφύγει από το νομικό και πραγματικό πλαίσιο της έρευνας της το οποίο της χαράσσει ο ποινικός νομοθέτης, ούτε το Ποινικό Δίκαιο μπορεί να απορρίψει τη συμβολή της Εγκληματολογίας στη διαμόρφωση νέων θεσμών και την εισαγωγή νέων μέτρων. Πάντως θεωρείτε ότι για το Ποινικό Δίκαιο το έγκλημα είναι μία νομική κατασκευή(νομικό έγκλημα = κάθε τι που τιμωρείται με ποινή) ενώ για την Εγκληματολογία το έγκλημα είναι ένα βιοκοινωνικό φαινόμενο (πραγματικό έγκλημα = εκδήλωση ανθρώπινης δράσης η οποία είναι επικίνδυνα αντικοινωνική).

Τέλος να υπογραμμιστεί ότι τελικός στόχος όλων των εγκληματολογικών ή ποινικών κλάδων είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση (κυρίως η πρόληψη

αλλά και η καταστολή) του εγκλήματος η οποία επιδιώκεται με την επιλογή από την πλευρά της Πολιτείας των προσφορότερων μέτρων, με άλλα λόγια με την άσκηση ορθής αντεγκληματικής πολιτικής.

Έγκλημα και εγκληματικότητα είναι δύο διαφορετικές έννοιες. Το έγκλημα είναι η πράξη του ατόμου που έχει άμεσο αντίκτυπο στην κοινωνία την οποία ζει. Είναι δηλαδή προσωπικό και κοινωνικό φαινόμενο. Ενώ η εγκληματικότητα προσιδιάζει μόνο στην κοινωνία και έχει άμεσο αντίκτυπο σε αυτή. Η εγκληματικότητα είναι αποκλειστικό κοινωνικό φαινόμενο, αποτελεί το σύνολο των εγκλημάτων ως ομαδικού φαινομένου των τελεσθέντων εντός μιας κοινωνικής ομάδας ή ενός λαού κατά τη διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου.

Αποστολή και έργο της εγκληματολογίας είναι να παρατηρήσει, να περιγράψει, και να εξηγήσει το έγκλημα και την εγκληματικότητα. Περαιτέρω η εγκληματολογία έχει ως αποστολή να υποδειίξει τα μέσα για την καταπολέμηση των φαινομένων, δηλαδή τα μέσα για την πρόληψη και τον περιορισμό ή την καταστολή και την εξάλειψη των εγκλημάτων και της εγκληματικότητας.

Λέγοντας πρόληψη εννοούμε τόσο την γενική πρόληψη δηλαδή την συγκράτηση και αποτροπή των πολιτών από την τάση τέλεσης εγκλημάτων, η οποία επιτυγχάνεται κυρίως με την απειλή της ποινής. Στη σύγχρονη εποχή ως γενική πρόληψη θεωρείται και μια άλλη μορφή επίδρασης της ποινής στους πολλούς: η έμμεση πρόληψη που επιτυγχάνεται είτε με τη δημιουργία αναστολών απέναντι στις αξιόποινες πράξεις (συνειδητές αναστολές), είτε με τη δημιουργία συνηθειών που ευνοούν ορισμένα είδη συμπεριφοράς και όχι άλλα (ασυνείδητες αναστολές).

Την επίδραση αυτής της ποινής την ονομάζουμε ηθικοκοινωνική διαπαιδαγώγηση ή όπως την ονομάζει ο Νορβηγός ποινολόγος Andenaes ηθική προπαγάνδα. Όσο για την ειδική πρόληψη εννοούμε την συγκράτηση και αποτροπή του δράστη ενός εγκλήματος από την τέλεση νέων εγκλημάτων. Η ειδική πρόληψη συνιστά εξατομίκευση της ποινής με βάση την κατάταξη των εγκλημάτων σε κατηγορίες.

Η ποινή δίνει στον εγκληματία τα κίνητρα που του λείπουν, τα οποία είναι κατάλληλα για να εμποδίσουν την τέλεση εγκλημάτων, και πολλαπλασιάζει και ενισχύει τα κίνητρα που υπάρχουν. Εμφανίζεται ως τεχνική προσαρμογή του εγκληματία και ειδικότερα α) με τη βελτίωση, δηλαδή με τη δημιουργία και ενδυνάμωση αλτρουιστικών κοινωνικών κινήτρων, β) με τον εκφοβισμό του, δηλαδή με τη δημιουργία εγωιστικών κινήτρων τα οποία θα παράγουν τα ίδια αποτελέσματα με τα αλτρουιστικά. Η ποινή αποτελεί επίσης απευθείας άμεσο, μηχανικό καταναγκασμό ή βία. Η ποινή αποτελεί απομόνωση του εγκληματία, προσωρινή ή διαρκή αχρήστευση, αποβολή του από την κοινωνία ή τον εγκλεισμό του σε φυλακή του σε φυλακή στα πλαίσια της κοινωνίας.

Γενικότερα η ακόλουθη κατάταξη μπορεί να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για παραπέρα θεωρήσεις: βελτίωση για τους εγκληματίες που είναι βελτιώσιμοι και χρειάζονται βελτίωση, εκφοβισμό των εγκληματιών που δεν χρειάζονται βελτίωση, αχρήστευση για την ακρίβεια αβλαβοποίηση των εγκληματιών που δεν είναι βελτιώσιμοι.

Οι επιστήμες που έχουν ως αντικείμενο το έγκλημα και τον εγκληματία καθώς και την αντιμετώπιση τους από την πολιτεία με την εφαρμογή των ποινικών κυρώσεων λέγονται ποινικές και εγκληματολογικές επιστήμες. Διακρίνονται συνήθως σε δυο κλάδους: στις νομικές ποινικές και εγκληματολογικές επιστήμες, οι οποίες ασχολούνται με τα παραπάνω αντικείμενα, από νομική σκοπιά δηλαδή ως αντικείμενα αξιολόγησης και ρύθμισης με κανόνες δικαίου. Τους κανόνες αυτούς οι νομικές επιστήμες τους αναλύουν και τους συνθέτουν με της μεθόδους της λογικής και της κατανόησης τους με σκοπό τη σωστή και δίκαιη ερμηνεία και εφαρμογή τους.

Παράλληλα όμως τους αντιμετωπίζουν και κριτικά και κάνουν συστάσεις για τη σκοπιμότερη και δικαιότερη διαμόρφωσή τους (εργασία με βάση το δίκαιο που πρέπει να διαμορφωθεί με τροποποίηση του ισχύοντος δικαίου). Κατά τα σημεία αυτά οι επιστήμες αυτές είναι μέρος της όλης νομικής επιστήμης. Οι νομικές επιστήμες είναι αυτές που ασχολούνται ιδιαίτερα με το

ουσιαστικό ποινικό δίκαιο, το ποινικό δικονομικό δίκαιο και το σωφρονιστικό δίκαιο.

Εκτός από τους παραπάνω νομικούς κλάδους, οι ποινικές και εγκληματολογικές επιστήμες περιλαμβάνουν την εγκληματολογία η οποία όπως προαναφέρθηκε ερευνά το έγκλημα και την αντιμετώπισή του από πραγματική σκοπιά δηλαδή ερευνά το έγκλημα και ως ατομικό βιοκοινωνικό φαινόμενο, δηλαδή ως γεγονός που συμβαίνει στη ζωή ενός ατόμου μέσα σε ορισμένο κοινωνικό περιβάλλον και ως καθολικό κοινωνικό φαινόμενο, δηλαδή ως φαινόμενο που παρατηρείται στη ζωή κάθε κοινωνίας.

Επίσης ερευνά τη λειτουργία και αποτελεσματικότητα των μέσων για την αντιμετώπιση του εγκλήματος, δηλαδή των ποινικών κυρώσεων από τη μία πλευρά και της εξωποινικής κοινωνικής πολιτικής. Ως πορίσματα των ερευνών της η εγκληματολογία προτείνει αρχές, μέσα και τρόπους για την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του εγκλήματος.

Η εγκληματολογία βρίσκεται πάνω στο σταυροδρόμι των άλλων κοινωνικών επιστημών όπως η ψυχολογία, κοινωνιολογία, αστυνομική τεχνική αφού χρησιμοποιεί σε μεγάλη έκταση δικό τους υλικό, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι χάνει την αυτοτέλειά της. Η αυτοτέλεια της εγκληματολογίας θεμελιώνεται στα παρακάτω δεδομένα:

α. κανένας άλλος κλάδος δεν ερευνά το έγκλημα από την ίδια σκοπιά (ως κοινωνικό φαινόμενο και ως ανθρώπινη δράση).

β. διαθέτει ειδικούς επιστήμονες που χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθόδους ανάλυσης.

γ. οι προβληματισμοί και τα συμπεράσματα της διαπιστώνονται σε ειδικά έντυπα.

δ. διδάσκεται αυτοδύναμα στις νομικές σχολές.(Τηλέμαχος Γαβριήλ Φιλιππίδης , 1984. - Σπινέλλη Δ. Διονυσίου, 1990 - Παννούσης Γιάννης , 1990).

1.4. ΚΛΑΔΟΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Αναλόγως την επιστημονική κατεύθυνση και κυρίως την σκοπιά κάτω από την οποία αντιμετωπίζονται τα προβλήματα του εγκλήματος, του εγκληματία και της εγκληματικότητας, η εγκληματολογία διακρίνεται στους εξής ειδικότερους κλάδους:

A. Εγκληματολογική φαινομενολογία η οποία ερευνά τις μορφές εμφανίσεως της εγκληματικότητας και καθορίζει την τυπολογία των εγκλημάτων. Η φαινομενολογία δεν πρέπει να συγχέεται με την τυπολογία των εγκληματιών δηλαδή με τους τύπους των εγκληματιών. Η φαινομενολογία ασχολείται με τα εξωτερικά στοιχεία της εγκληματικής δραστηριότητας π.χ. όσον αφορά εγκλήματα απάτης ποιοι μέθοδοι εφαρμόζονται συνήθως.

B. Εγκληματική βιολογία η οποία ερευνά τα αίτια της εγκληματικότητας. Στο συγκεκριμένο κλάδο συνδέεται άμεσα η ψυχοπαθολογία και η ψυχιατρική καθώς προβαίνουν στις απαραίτητες εξετάσεις για την έρευνα της προσωπικότητας του εγκληματία. Εξετάζεται η ψυχολογική κατάσταση του δράστη κατά τον χρόνο τελέσεως του εγκλήματος και οι διαταράξεις των πνευματικών λειτουργιών του δράστη.

Γ. Εγκληματολογική Κοινωνιολογία η οποία ερευνά την επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος για να εξηγήσει τα αίτια της εγκληματικότητας. Πιο συγκεκριμένα μελετάει: α) τις κοινωνικές συνθήκες που ευνοούν το έγκλημα (π.χ. ανεργία, πόλεμος σε επίπεδο φαινομένου εγκληματικότητας), β) τις κοινωνικές πηγές αιτιολόγησης της εγκληματικής πράξης και το σχηματισμό της εγκληματικής προσωπικότητας (σε ατομικό επίπεδο).

Δ. Εγκληματολογική Γεωγραφία ή Εγκληματολογική Οικολογία η οποία ερευνάει τις μεταβλητές του εγκλήματος και της εγκληματικότητας που έχουν σχέση με τον παράγοντα ``τόπο``.

Ε. Εγκληματολογική Στατιστική η οποία απαριθμεί και κατατάσσει τα εγκλήματα και τους εγκληματίες κάθε χώρας.

Συναφείς προς την εγκληματολογία είναι οι εξής επιστημονικοί κλάδοι:

Α. Σωφρονιστική (ή ποινικολογία), η οποία ερευνά την μεταχείριση του εγκληματία από την χρονική στιγμή έκδοσης της δικαστικής αποφάσεως μέχρι τη στιγμή της πλήρους αναμορφώσεως δηλαδή της κοινωνικής αναπροσαρμογής και αποκαταστάσεώς του.

Β. Ανακριτική (ή αστυνομική) η οποία αποτελεί την επιστημονική τεχνική για την διαλεύκανση των εγκλημάτων και την ανακάλυψη των δραστών. Περιλαμβάνει την μελέτη των ιχνών, καθώς και τις εργαστηριακές μεθόδους της χημικής, φυσικής και μικροσκοπικής εξετάσεως.

Γ. Ιατροδικαστική η οποία διατυπώνει την επενέργεια και τα αποτελέσματα των εγκληματικών ενεργειών όσον αφορά το ανθρώπινο σώμα δηλαδή διαπίστωση της αιτίας του θανάτου του θύματος, ιατρική έρευνα των ιχνών του εγκλήματος, δικαστική τοξικολογία.

Τέλος η επιστήμη της Εγκληματολογίας συνδέεται με την επιστήμη του Ποινικού Δικαίου. Είναι αυτοτελείς επιστημονικοί κλάδοι όπου υπάρχει μεταξύ τους στενή σχέση, επαφή και αλληλεξάρτηση. Η γέφυρα που συνδέει την Εγκληματολογία με το Ποινικό Δίκαιο είναι η λεγόμενη Εγκληματολογική ή Αντεγκληματική Πολιτική. Η εγκληματολογία παρέχει συνεχώς στο Ποινικό

Δίκαιο, στην απονομή της δικαιοσύνης και στον Ποινικό Νομοθέτη εμπειρικά στοιχεία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της εγκληματικότητας, την ποινικοποίηση ή αποποινικοποίηση ορισμένων πράξεων την σωστή διατύπωση της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τον περιορισμό του ποινικού δικαίου στα απολύτως αναγκαία για την προστασία της κοινωνίας πλαίσια.(Φιλλιπίδης Τηλέμαχος Γαβριήλ, 1984 - Σπινέλλη Δ. Διονυσίου, 1990)

1.5 ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Το ουσιαστικό ποινικό δίκαιο περιέχεται κατά το πιο ουσιώδες μέρος του στον Ποινικό Κώδικα, ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1-1-1951. Πριν από αυτό ίσχυε ο Ποινικός Νόμος του έτους 1834, ο οποίος ήταν έργο του γερμανού νομικού Maurer μέλους της αντιβασιλείας κατά την περίοδο ανηλικότητας του Όθωνα.

Ο Ποινικός μας Κώδικας (για συντομία αναφέρεται ως ΠΚ) διακρίνεται σε δύο μέρη: στο γενικό μέρος που περιέχει διατάξεις που έχουν εφαρμογή σε όλα τα εγκλήματα ή σε κατηγορίες από αυτά. Την τελική διαμόρφωση του Γενικού Μέρους έδωσε ο καθηγητής του πανεπιστημίου Αθηνών Νικόλαος Χωραφάς (1896-1974). Εξάλλου στο ειδικό μέρος παρέχονται οι ειδικές περιγραφές των διαφόρων εγκλημάτων. Ωστόσο οι ποινικές διατάξεις περιέχονται και έξω από τον Ποινικό Κώδικα, στους λεγόμενους ειδικούς ποινικούς νόμους. Τέτοιοι είναι λ.χ. ο αγορανομικός κώδικας, ο δασικός κώδικας ο κώδικας οδικής κυκλοφορίας, οι νόμοι για τα ναρκωτικά, για τις αρχαιότητες, οι ποινικές διατάξεις εργατικών νόμων κ.λ.π.

Η ποινική δικονομία περιέχεται κυρίως στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (που αναφέρεται για συντομία ως ΚΠΔ). Ο ΚΠΔ (νόμος 1493/1950) άρχισε να ισχύει συγχρόνως με τον ΠΚ την 1-1-1951. Τέλος το κυριότερο νομοθέτημα

που περιέχει το σωφρονιστικό δίκαιο είναι ο Κώδικας βασικών αναγκών για την μεταχείριση των κρατουμένων (νόμος 1852/1989).

Οι ποινές που προβλέπονται στον ΠΚ είναι οι εξής :

- 1) κύριες ποινές - θανατική ποινή και οι - στερητικές της ελευθερίας ποινές και ειδικότερα:
- 2) συνηθισμένες: ισόβια κάθειρξη, πρόσκαιρη κάθειρξη, φυλάκιση, κράτηση.
- 3) ιδιάζουσες: αόριστη κάθειρξη των καθ'έξη και κατ'επάγγελμα επικίνδυνων εγκληματιών , περιορισμός σε ψυχιατρικό κατάστημα ή παράρτημα φυλακών των επικίνδυνων εγκληματιών ελαττωμένου καταλογισμού, περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα των εφήβων.
- 4) ποινές σε χρήμα. (Διονυσίου Δ.Σ. Σπινέλλη, 1990).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

2.1 ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ο ορισμός του εγκλήματος όσο εύκολος είναι για το Ποινικό Δίκαιο τόσο δύσκολος είναι για την εγκληματολογία. Στο Ποινικό Δίκαιο έγκλημα είναι κάθε πράξη που τιμωρείται από το Π.Δ. Το έγκλημα είναι η δράση που συντελεί στην μείωση του συνολικού ευ-ζην των ατόμων, τα οποία συνθέτουν μια κοινότητα, και αυτό γιατί από τη δράση αυτή προκύπτει περισσότερο κακό από καλό και γιατί η δράση αυτή δημιουργεί μέσα στην ομάδα ανησυχία και ανασφάλεια (Bentham (1802)).

Σύμφωνα με τη σύγχρονη Εγκληματολογία το έγκλημα είναι μια πράξη που διαδραματίζεται στα πλαίσια μιας κατάστασης, αποτελεί επίσης την απάντηση ενός προσώπου σ' αυτό που υπάρχει έξω από αυτό: μια πρόκληση ,μια επίθεση, μια ευκαιρία, μια προσφορά, μια κατάσταση τρωτή. Το έγκλημα είναι μια πράξη και ως τέτοια αποτελεί μια οντότητα διαφορετική από τον εγκληματία.

Η Εγκληματολογία εξετάζει το έγκλημα στην ουσία του και προσπαθεί να κατανοήσει τι είναι στην ουσία τους όλες οι πράξεις που χαρακτηρίζονται εγκλήματα σε κάθε εποχή και χώρα. Αυτό σημαίνει ότι η ίδια πράξη που μπορεί να θεωρείται στη μία χώρα εγκληματική στην άλλη όμως όχι. Ακόμη μπορεί στην ίδια χώρα σε μια εποχή να θεωρείται εγκληματική και σε μια άλλη εποχή να μη θεωρείται τέτοια. Κάτι που ο νομοθέτης έχει προβλέψει για μια πράξη ποινική κύρωση πριν κάποια χρόνια, σήμερα να προσκρούει στις κοινωνικές αντιλήψεις.

Το Π.Δ είναι αρχαιότερο από την Εγκληματολογία, η ουσιαστική όμως έννοια του εγκλήματος προηγείται και το Π.Δ. έπεται. Συνεπώς πρέπει σε μια

κοινωνία να αισθάνεται ότι μια πράξη είναι εγκληματική και τιμωρητέα για να της βάλει ο νομοθέτης τη σφραγίδα της αξιόποινης πράξης. Και αντίθετα όταν η κοινωνία παύσει να θεωρεί μια πράξη εγκληματική ο νομοθέτης με τη σειρά του πρέπει να πάψει να την θεωρεί ποινικό αδίκημα. Ο νομοθέτης δηλαδή με τον Π.Ν. έχει ως έργο να επικυρώνει το κοινό αίσθημα της κοινωνίας του και της εποχής του για το τι είναι εγκληματική πράξη.

Μια μεγάλη ομάδα εγκληματολόγων υποστηρίζει ότι έγκλημα είναι μια συμπεριφορά αντικοινωνική κατά τις αντιλήψεις μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, άλλοι βέβαια της ομάδας προσπαθούν να εξακριβώσουν πιο είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της αντικοινωνικής συμπεριφοράς, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι το έγκλημα είναι μια απλώς αξιόποινη συμπεριφορά.

Έργο της εγκληματολογίας είναι να μελετήσει γιατί και πως δημιουργήθηκε κάθε συγκεκριμένη διάταξη νόμου, ποια είναι η νομοθετική ιστορία αυτού του ποινικού αδικήματος και τα κοινωνικά προβλήματα που σχετίζονται μ' αυτή τη διάταξη.

Ακόμα εξετάζει το εγκληματικό φαινόμενο γενικά αλλά και το έγκλημα ως προϊόν της δραστηριότητας ενός ανθρώπου στηριζόμενη στην κοινωνιολογία, στην ψυχολογία και στη βιολογία.

Ένας από τους τρεις Ιδρυτές της Ιταλικής Εγκληματολογικής σχολής ο Garofalo αναφέρει ότι παρά το διαφορετικό χαρακτηρισμό στους διάφορους λαούς και στις διάφορες εποχές, ως εγκληματικών ή μη εγκληματικών των ίδιων αντικειμενικά πράξεων υπάρχει ένα κοινό σημείο όλων των εγκλημάτων.

Το κοινό σημείο είναι ότι τα εγκλήματα προσβάλλουν τα στοιχειώδη ηθικά συναισθήματα μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, στα οποία στηρίζεται η συμβίωση μέσα σ' αυτήν. Τα στοιχειώδη ηθικά συναισθήματα των περισσότερων χωρών (εκτός από μερικές πρωτόγονες φυλές) είναι τα αισθήματα φιλαλληλίας, τα οποία διακρίνει σε δυο μεγάλες κατηγορίες: 1) τα αισθήματα οίκτου ή ανθρωπισμού και 2) τα αισθήματα εντιμότητας ή δικαιοσύνης.

Συγκεκριμένα το αίσθημα του οίκτου είναι το να λυπάσαι όταν ο άλλος παθαίνει κάτι που δεν θέλεις να πάθεις εσύ και συνεπώς να μη θέλεις να κάνεις στον άλλο κάτι που αν σου έκαναν εσένα θα αισθανόσουν φυσικό ή ψυχικό πόνο. Το αίσθημα της εντιμότητας ή δικαιοσύνης σε εμποδίζει να γίνεις κύριος, με τη βία ή με την απάτη ,κάποιου πράγματος ή δικαιώματος που δεν σου ανήκει.

Παρεμφερής με τον ορισμό του Garofalo είναι και ο ορισμός του Duckheim για το έγκλημα. Το κοινό χαρακτηριστικό όλων των εγκλημάτων είναι ότι συνίστανται σε πράξεις που αποδοκιμάζονται καθολικά από τα μέλη κάθε κοινωνίας. Το έγκλημα προσβάλλει τα αισθήματα τα οποία υπάρχουν σε όλες τις υγιείς συνειδήσεις ενός συγκεκριμένου κοινωνικού συστήματος.

Το έγκλημα είναι παρεκκλίνουσα συμπεριφορά που χαρακτηριστικό της έχει το ότι κατά το κοινωνικό αίσθημα πρέπει να απειλείται, και συνεπώς απειλείται, από το νόμο με επιβολή ποινής.

Η ποινή είναι η κύρωση που προβλέπεται από τους ποινικούς νόμους της κάθε χώρας και επιβάλλεται σε άτομα που θα βρεθούν ένοχοι ορισμένων συμπεριφορών.

Η ποινή λοιπόν σαν ιδιότυπη μορφή κοινωνικής αντίδρασης χαρακτηρίζει μόνο το έγκλημα.

Οι παρεκκλίνουσες συμπεριφορές διακρίνονται στις εξής κατηγορίες 1)παραβατικές, 2)αντικομορμιστικές, 3)επαναστατικές.

Το έγκλημα αποτελεί είδος παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς προσβάλλει τις αξίες που κατά τις κοινωνικοπολιτικές αντιλήψεις μιας κοινωνίας μιας κοινωνίας είναι βασικές για τη συνέχιση της ύπαρξής της, γι' αυτό η κοινωνία επιζητεί την επιβολή κυρώσεων που θίγουν σοβαρά μέχρι και θεμελιώδη αγαθά του δράστη τους.

Αυτό σημαίνει ότι η πολιτεία απευθύνεται στον ψυχικό κόσμο του δράστη, τον μέμφεται και αξιώνει από αυτόν να μην ξαναεγκληματίσει. Για να γίνει αυτό πρέπει ο δράστης να είναι πρόσωπο που να μπορεί να το μεμφθεί η

πολιτεία για την πράξη του. Πρέπει η πράξη του να μπορεί να καταλογιστεί στο δράστη της.(Σπινέλλη Δ. Διονυσίου, 1990 - Cusson Maurice, 2002)

2.2 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

1) Η πράξη

Η πράξη διακρίνεται σε: α) εκούσια (όπου ο δράστης δεν έπραξε αυτόβουλα π.χ. η ζημιά που προξένησε κάποιος που τον έσπρωξαν πάνω σε ένα ράφι με γυαλικά)

β) εξωτερική (όχι σκέψεις)

γ) συμπεριφορά (όχι μονόλογος)

δ) ανθρώπου (όχι ζώου, ούτε νομικού προσώπου)

2) Το άδικο

Μια πράξη χαρακτηρίζεται άδικη που αντικειμενικά και απρόσωπα βρίσκεται σε αντίθεση προς το δίκαιο ως μια ενότητα κανόνων και γι' αυτό αποδοκιμάζεται απ' αυτό.

Σύμφωνα με το δίκαιο μια πράξη χαρακτηρίζεται άδικη ανεξάρτητα από το πώς θα κρίνουμε το δράστη της. Δηλαδή η πράξη μπορεί να είναι άδικη αλλά ο δράστης να μην τιμωρείται γιατί δεν είναι τιμωρητέος.

Η κρίση για τον άδικο χαρακτήρα της πράξης προηγείται πάντα από την κρίση για τον καταλογισμό. Το άδικο διαπιστώνεται σε δύο στάδια. Πρώτα εξετάζεται αν η πράξη ως συμβάν αντιφάσκει προς ορισμένο πρωταρχικό κανόνα δικαίου και συνιστά την αντικειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος.

Σε περίπτωση καταφατική η πράξη κρίνεται άδικη. Στη συνέχεια ερευνάται αν συντρέχει στη συγκεκριμένη περίπτωση κάποιος λόγος που αποκλείει τον

άδικο χαρακτήρα της πράξης. Αν δεν συντρέχει λόγος η πράξη είναι τελειωτικά άδικη.(Σπινέλλη Δ. Διονυσίου, 1990)

2.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ

Τα εγκλήματα ανάλογα με το υποκείμενο ή με το είδος συμπεριφοράς ή ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αντικειμένου ή με τις περιστάσεις ή με την ποινή που επισύρουν διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

A)

1)Εγκλήματα κοινά

Είναι τα εγκλήματα που το υποκείμενο τους ως αυτουργός μπορεί να είναι οποιοσδήποτε άνθρωπος π.χ. ανθρωποκτονία(α. 299 ΠΚ), η κλοπή (α.372 ΠΚ)

2)Εγκλήματα ιδιαίτερα

Είναι τα εγκλήματα που αυτουργός τους μπορεί να είναι μόνο πρόσωπο που ανήκει σε ορισμένο κύκλο ατόμων, π.χ. στη δωροδοκία «υπάλληλος» (α. 235),στην παιδοκτονία, «μητέρα»(α.303)

B)

1)Εγκλήματα απλής συμπεριφορές (τυπικά)

Είναι τα εγκλήματα που δεν υπάρχει καθόλου υλικό αντικείμενο (π.χ. απόδραση κρατουμένου (α. 173), είτε υπάρχει αλλά η επενέργεια του δράστη σ' αυτό είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συμπεριφορά (π.χ. πλαστογραφία), (α. 216 ΠΙ)

2)Εκλήματα αποτελέσματος (ουσιαστικά)

Είναι τα εγκλήματα που εκτός από τη συμπεριφορά του δράστη πρέπει να υπάρξει και μια παραπέρα μεταβολή κατάστασης σε κάποιο υλικό αντικείμενο χωρισμένο χωρισμένη από τη συμπεριφορά του δράστη, πράγμα που συμβαίνει στην ανθρωποκτονία.(α. 299)

Γ)

1)Εγκλήματα ενέργειας (ή κίνησης)

Είναι τα εγκλήματα που η αντικειμενική τους υπόσταση συνίσταται σε μια ενέργεια π.χ. αφαίρεση ξένου κινητού πράγματος (κλοπή, α.372 ΠΙ).

2)Εγκλήματα παράλειψης (γνήσια ή μη γνήσια).

- Γνήσια εγκλήματα παράλειψης είναι εκείνα που η αντικειμενική τους υπόσταση συνίσταται στην παράλειψη ορισμένης ενέργειας η οποία επιβάλλεται από το Δίκαιο.

- Μη γνήσια εγκλήματα παράλειψης είναι τα εγκλήματα ενέργειας που κατ' εξαίρεση τελούνται (και) με παράλειψη. Πρόκειται για εγκλήματα αποτελέσματος των οποίων ο δράστης, αν και είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να αποτρέψει το αποτέλεσμα αυτό, παρέλειψε να το πράξει (α.15 ΠΚ). Η ανθρωποκτονία λ.χ. ενώ τελείται στη συνηθισμένη της μορφή με ενέργεια (ο Α πυροβολεί και σκοτώνει τον Β), μπορεί να τελεστεί και με παράλειψη (η Γ αφήνει το παιδί της νηστικό πολλές μέρες και πεθαίνει από την πείνα).

Δ)

1)Εγκλήματα βλάβης

Είναι τα εγκλήματα όπου η εγκληματική συμπεριφορά επιφέρει και βλάβη του έννομου αγαθού που προστατεύει η ποινική διάταξη (π.χ. ανθρωποκτονία).

2) Εγκλήματα διακινδύνευσης

Είναι τα εγκλήματα όπου η εγκληματική συμπεριφορά συνίσταται σε διακινδύνευση του έννομου αγαθού χωρίς να απαιτεί και βλάβη του. Ο νομοθέτης δηλαδή για αποτελεσματικότερη προστασία του έννομου αγαθού καθιστά αξιόποινη τη συμπεριφορά σε πιο πρώιμο στάδιο, ενώ αν επέλθει και βλάβη τότε τιμωρείται με αυστηρότερη διάταξη.

Ε)

1)Εγκλήματα στιγμιαία (ή καταστάσεως)

Είναι τα εγκλήματα όπου η τέλεσή τους ολοκληρώνεται αφού παραχθεί με την προσβολή του έννομου αγαθού μια κατάσταση. Τέτοια είναι η ανθρωποκτονία όπου με το θάνατο του θύματος ολοκληρώνεται το έγκλημα.

2)Εγκλήματα διαρκή

Είναι τα εγκλήματα όπου η προσβολή του έννομου αγαθού με τον τρόπο που την προβλέπει η αντίστοιχη ποινική διάταξη παρατείνεται όσο χρόνο διατηρείται η κατάσταση που δημιουργήθηκε με την ενέργεια του δράστη. Τέτοια εγκλήματα είναι η παράνομη κατακράτηση (α.325).

ΣΤ)

1)Εγκλήματα απλά

Είναι τα εγκλήματα για τα οποία η αντίστοιχη ποινική διάταξη δεν προβλέπεται ειδικά ότι πρέπει να τελεστούν με ορισμένο αριθμό πράξεων. Επομένως μπορούν να τελεστούν και με μία μόνο πράξη π.χ. η ανθρωποκτονία τελείται και με ένα μόνο πυροβολισμό.

2)Εγκλήματα σύνθετα

Είναι τα εγκλήματα όπου έχουμε περισσότερες από μια πράξεις και χωρίζονται σε:

- σύνθετα με τη στενή έννοια, στα οποία όλες οι μερικότερες πράξεις είναι και αυτοτελώς αξιόποινες π.χ. η ληστεία (α.380) που αποτελείται από δύο πράξεις ,την παράνομη βία (α .330) και την κλοπή (α. 372) που η κάθε μία τους χωριστά είναι έγκλημα.
- πολύπρακτα, στα οποία από τις επιμέρους πράξεις που τα απαρτίζουν άλλες είναι αυτοτελώς αξιόποινες άλλες όχι.

Z)

Κακουργήματα –πλημμελήματα-πταισματα, τα οποία διακρίνονται (α.18) ως εξής:

1)Κάθε πράξη για την οποία απειλείται στο νόμο η ποινή του θανάτου ή της κάθειρξης είναι κακούργημα.

2)Κάθε πράξη για την οποία απειλείται φυλάκιση ή χρηματική ποινή ή με περιορισμό σε σωφρονιστικό κατάστημα είναι πλημμέλημα.

3)Κάθε πράξη για την οποία απειλείται κράτηση ή πρόστιμο είναι πταίσμα.

Οι κυριότερες πρακτικές συνέπειες αυτής της λεγόμενης τριχοτόμησης των εγκλημάτων είναι:

-Τα κακουργήματα δεν τιμωρούνται όταν τελούνται από αμέλεια, τα πλημμελήματα μόνο κατ' εξαίρεση, όταν αυτό προβλέπεται ρητά, τα πταισματα κατά κανόνα τιμωρούνται και όταν τελούνται από αμέλεια, εκτός αν ρητά προβλέπεται ότι τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με δόλο (α. 26).

-Μόνο των κακουργημάτων και πλημμελημάτων τιμωρείται η απόπειρα, όχι των πταισμάτων.

-Ο χρόνος της παραγραφής κάθε μιας από τις τρεις κατηγορίες διαφέρει.

-Σημαντικές διαφορές ρυθμίσεων υπάρχουν και στην ποινική δικονομία.(Σπινέλλη Δ. Διονυσίου, 1990).

2.4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ

Ως προσωπικότητα ορίζεται η μελέτη του ανθρώπου σαν σύνολο με τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά που το απαρτίζουν σε ατομικό επίπεδο, την προσωπική ιστορία του κάθε ατόμου και τις διαπροσωπικές του σχέσεις με άλλα άτομα. Κάθε άτομο χαρακτηρίζεται ως κάτι μοναδικό, ξεχωριστό και έχει το δικό του προσωπικό ιδιοσυστατικό εξοπλισμό ζώντας όμως μέσα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον.

Ο κάθε άνθρωπος όμως ανήκει σε διάφορες κοινωνικές ομάδες διαδραματίζει διάφορους κοινωνικούς ρόλους, ανήκει σε μια οικογενειακή, μια ταξική, μια εθνική, πολιτιστική και φυλετική ομάδα και ο οποίος δέχεται τις επιδράσεις της οργανωμένης κοινωνίας με τη μορφή των θεσμοθετημένων κανόνων.

Με αποτέλεσμα ο άνθρωπος, η φύση, ο οργανισμός, το ψυχικό φαινόμενο, το άτομο και η κοινωνία συνυπάρχουν, αλληλοεπηρεάζονται και αλληλοδιαμορφώνονται. Η προσέγγιση της ανθρώπινης προσωπικότητας χρειάζεται την αντιμετώπιση του ατόμου ως σύνολο.

Από τους πολλούς ορισμούς που έχουν δώσει τις τελευταίες δεκαετίες οι ψυχολόγοι ο πιο πληρέστερος είναι αυτός που ορίζει την προσωπικότητα ως την ενότητα και ακεραιότητα του ατόμου, το σύνολο των διακριτικών του χαρακτηριστικών και της ιδιοτυπίας της συμπεριφοράς του (Allport, 1961).

Για να κατανοήσουμε την ανθρώπινη προσωπικότητα και την έκφραση της που είναι η συμπεριφορά αλλά και τις διαφορές της προσωπικότητας πρέπει να μην θεωρούνται τα χαρακτηριστικά σαν κάτι βιολογικά ή υπερβατικά δεδομένο, σταθερό και αναλλοίωτο (Southwell, 1978).

Υπεύθυνοι για την ανάπτυξη, τη διαμόρφωση, και την τροποποίηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς είναι οι εξής παράγοντες: ο γενετικός και ο

περιβαλλοντικός. Αυτοί οι δυο παράγοντες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και αυτή η αλληλεπίδραση είναι εκείνη που από τη στιγμή της σύλληψης διαμορφώνει τη συμπεριφορά αλλά και τη διαφοροποιεί.

Ο ανθρώπινος οργανισμός γεννιέται με μία μοναδική αποσκευή το ιδιαίτερο γενετικό υλικό το οποίο του επιτρέπει να διατηρηθεί στη ζωή.

Το γενετικό υλικό όμως δεν είναι από μόνο του υπεύθυνο για την ανάπτυξη και την εξέλιξη της προσωπικότητας. Τα χαρακτηριστικά που κάθε άτομο αναπτύσσει είναι συνδυασμός, αποτέλεσμα της παράλληλης επίδρασης και αλληλεπίδρασης των κληρονομικών δυνατοτήτων των ερεθισμάτων και εμπειριών που το άτομο δέχεται από το περιβάλλον του (Thibault, 1978).

Το περιβάλλον είναι όλοι οι εξωτερικοί παράγοντες στον ανθρώπινο οργανισμό, είναι το φυσικό, το κοινωνικό και το πολιτισμικό περιβάλλον. Το φυσικό περιβάλλον είναι το περιβάλλον στο οποίο γεννιέται ζει και δρα το άτομο, και το οποίο μπορεί να το μεταμορφώσει. Το κοινωνικό και πολιτισμικό όμως περιβάλλον το δημιουργεί από την αρχή είναι η κοινωνική οργάνωση, με τους θεσμούς τους κανόνες και την ιστορία της, τις αξίες που ο άνθρωπος έχει αναπτύξει (Parsons, 1964).

Η προσωπικότητα επηρεάζεται και διαμορφώνεται από τους κανόνες και τους θεσμούς του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου αλλά και από τις αρχές και αξίες των ομάδων ή υποσυνόλων. Το άτομο δηλαδή επηρεάζεται και διαμορφώνει τη συμπεριφορά του από την οικογένεια, το σχολείο, την κοινωνική τάξη, το επάγγελμα κ.α. Οι συνδυασμοί των περιβαλλοντικών και γενετικών επιδράσεων είναι πολλοί και η σημασία τους καθοριστική για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας. (Ιωάννου Ν. Παρασκευόπουλου, 1998 σελ. 44-47 - Νασιάκου Μαρία/ Χατζή Αλεξάνδρα, Φατούρου-Χαρίτου Μίκα, 1999).

2.5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΟΥ

Χαρακτηριστικό ορίζεται ως μια προδιάθεση του ατόμου να συμπεριφέρεται με συγκεκριμένο τρόπο.

Τα χαρακτηριστικά σύμφωνα με τον Allport, Eysenck και τον R. Cattell, οι οποίοι είναι οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι των θεωριών των χαρακτηριστικών προσωπικότητας, αποτελούν τους θεμελιώδεις δομικούς λίθους της προσωπικότητας του ανθρώπου.

Τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας είναι υπεύθυνα για τη σταθερότητα της συμπεριφοράς ενός ατόμου μέσα στο χρόνο και σε διαφορετικές καταστάσεις.

Άνθρωποι με επιθετική προδιάθεση ίσως αντιλαμβάνονται πιο γρήγορα από τους άλλους τις προσβολές και αντιδρούν προκλητικά. Τα άτομα διαφέρουν μεταξύ τους στο βαθμό στον οποίο εκδηλώνουν οποιοδήποτε χαρακτηριστικό προσωπικότητας. Δηλαδή όλοι οι άνθρωποι βιώνουν αγχωτικές καταστάσεις κατά καιρούς όμως το άτομο που έχει σε υψηλό βαθμό το χαρακτηριστικό του άγχους το πιο πιθανόν είναι να νιώσει άγχος σε ένα ευρύτερο φάσμα περιστάσεων απ' ό,τι ένα άλλο άτομο που έχει σε χαμηλό βαθμό το ίδιο χαρακτηριστικό.

Σύμφωνα με τον Eysenck, υπάρχουν τρεις βασικές διαστάσεις της προσωπικότητας, η πρώτη ονομάζεται εσωστρέφεια-εξωστρέφεια(I-E), η δεύτερη νευρωτισμός-σταθερότητα(N) και η τρίτη ψυχωτισμός-σταθερότητα(P). Ο εσωστρεφής είναι συγκρατημένος, σοβαρός, ενδιαφέρεται για μοναχικές δραστηριότητες όπως το διάβασμα, είναι ήσυχος και απόμακρος. Ο εξωστρεφής είναι κοινωνικός, διαχυτικός, αυθόρμητος ανήσυχος, αισιόδοξος και εύθυμος. Τα άτομα που παρουσιάζουν υψηλό βαθμό νευρωτισμού είναι ιδιότροπα, ανυπόμονα και πολύ συναισθηματικά στενοχωριούνται και αγωνιούν εύκολα και συχνά είναι θλιμμένα.

Τα άτομα με υψηλό βαθμό ψυχωτισμού είναι επιθετικά και εχθρικά, δεν εκδηλώνουν κανένα συναίσθημα και αντιστέκονται στα κοινωνικά ήθη.

Όσοι παρουσιάζουν υψηλό βαθμό νευρωτισμού θεωρούνται πιο ευάλωτοι στη νευρωτική ασθένεια, αντίστοιχα και όσοι παρουσιάζουν υψηλό βαθμό ψυχωτισμού γίνονται πιο ευάλωτοι στην ψύχωση, κάτω από πιεστικές και αγχογόνες συνθήκες.

Η πλειονότητα των ανθρώπων βρίσκεται στο μέσο των αξόνων εσωστρέφειας–εξωστρέφειας και νευρωτισμού-σταθερότητας. Στη διάσταση ψυχωτικού-σταθερότητας, οι περισσότεροι άνθρωποι βρίσκονται στο άκρο της σταθερότητας. Η πλειονότητα των νευρωτικών ασθενών έχουν υψηλού βαθμού νευρωτισμό.

Οι εγκληματίες και τα άτομα με αντικοινωνική συμπεριφορά παρουσιάζουν υψηλού βαθμού εξωστρέφειας και νευρωτισμού. Αυτοί οι άνθρωποι έχουν μειωμένη ικανότητα εκμάθησης και εσωτερίκευσης κοινωνικών κανόνων.(Ποταμιανός Γρηγόρης, 2000).

2.6. ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ

Ο Pinatel, ένας από τους συγγραφείς που μελέτησαν την εγκληματική προσωπικότητα υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει, μεταξύ των εγκληματιών και των ατόμων που δεν έχουν εγκληματήσει, διαφορά φύσης αλλά βαθμού. Οι εγκληματίες διακρίνονται από τους άλλους ανθρώπους ως προς τέσσερις διαστάσεις του κεντρικού πυρήνα της εγκληματικής προσωπικότητας: τον εγωκεντρισμό, την επιδεξιότητα, την επιθετικότητα και την συναισθηματική αδιαφορία.

Συγκεκριμένα ο εγωκεντρισμός είναι η τάση να συσχετίζει κανείς τα πάντα με τον εαυτό του, η ανικανότητα να κρίνει κανείς ένα ηθικό πρόβλημα κάτω

από μια άποψη διαφορετική από τη δική του και η τάση να αντιδρά στην ματαιώση μέσα από το πείσμα και το θυμό. Ο εγωκεντρισμός επιτρέπει στον εγκληματία να πείθει τον εαυτό του ότι η παράβαση στην οποία έχει προβεί είναι νόμιμη και δεν ενδιαφέρεται για το στίγμα που συνδέεται με το προβλεπόμενο έγκλημα.

Άλλο χαρακτηριστικό είναι η επιδεξιότητα ,δηλαδή το ευμετάβλητο που είναι ένας συνδυασμός απρόβλεπτου, ανοργανωσιάς και αστάθειας του χαρακτήρα που εμποδίζουν τον εγκληματία να έχει αναστολές λόγω της απειλής της ποινής. Ο εγκληματίας δεν σκέφτεται τις συνέπειες που θα έχει η πράξη που διαπράττει μόνο αφήνεται στην επιθυμία της στιγμής.

Το τρίτο χαρακτηριστικό είναι η επιθετικότητα όπου ορίζεται η ενέργεια η οποία επιτρέπει στον εγκληματία να ξεπεράσει τα εμπόδια κατά τη διάρκεια του περάσματος στην πράξη.

Και τέλος η συναισθηματική αδιαφορία η οποία ορίζεται σαν μια παντελής έλλειψη αλτροουιστικού συναισθήματος και συμπόνιας όπου ο εγκληματίας γίνεται αναισθητος απέναντι στους πόνους του θύματος του και αδυνατεί να αισθανθεί ενοχή γι' αυτό που έχει προκαλέσει. Αυτή η κατάσταση ψυχολογικής ψυχρότητας πιθανόν να προέρχεται από παιδαγωγικές ή σωματικές ελλείψεις.(Ποταμιανός Γρηγόρης, 2000).

2.7. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΣ

Η οικογένεια είναι ένας από τους σημαντικότερους θεσμούς της κοινωνίας και είναι υπεύθυνη για την ανατροφή, την προστασία και την σωστή ανάπτυξη των παιδιών. Η μητέρα από τη στιγμή που θα γεννήσει ένα παιδί, με τη βοήθεια του πατέρα, πρέπει να του μεταδώσει όλα τα απαραίτητα εφόδια τα οποία θα τον βοηθήσουν στην πορεία της ζωής του.

Όταν το παιδί κατά τη διάρκεια της ζωής του στερηθεί αυτά τα εφόδια τότε έχει ελλείψεις παιδαγωγικές και σωματικές. Οι ελλείψεις αυτές προέρχονται από σοβαρά κενά διαπαιδαγώγησης αρχικά των γονιών και στη συνέχεια των άλλων εκπαιδευτών που έχουν ως ρόλο να ευνοήσουν την διανοητική, συναισθηματική και ηθική ανάπτυξη του παιδιού ακόμα και να το καταστήσουν ικανό να χειρίζεται αφηρημένες έννοιες, να εγγράφεται μέσα στο χρόνο και να αυτοκυριαρχείται.

Αν οι υπεύθυνοι ενήλικες δεν αναλάβουν αυτόν το ρόλο τότε το παιδί γινόμενο έφηβος θα παραμείνει προσηλωμένο σε συμπεριφορές παρορμητικές, ανεύθυνες και αντικοινωνικές.

Τα παιδιά, που από την οικογένεια τους για διάφορους λόγους είχαν ελλιπή προσοχή και οι γονείς δεν έδειχναν ενδιαφέρον γι' αυτά, για το που βρίσκονται τις ώρες που δεν είναι στο σπίτι αλλά και τις παρέες που έχουν, μεγαλώνοντας γίνονται οι ίδιοι αδιάφοροι για τον εαυτό τους αλλά και για τους συνανθρώπους τους.

Αρκετά συχνά το πορτραίτο των σχέσεων ανάμεσα στους γονείς και στον μελλοντικό εγκληματία είναι φορτωμένο από αμέλεια, αδιαφορία, απόρριψη, απουσία, άγνοια, παραλογισμό, ψυχρότητα και σκληρότητα. Συνήθως αυτή η έλλειψη διαπαιδαγώγησης προκύπτει με τη σειρά της από μια απροσαρμοστικότητα της οικογένειας ή των γονέων: αλκοολισμός, εγκληματικότητα του πατέρα, απουσία του πατέρα από το σπίτι για μικρά αλλά και μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Σύμφωνα με τον Patterson (1980-1987) οι γονείς πρέπει να συγκεντρώνουν τρεις προϋποθέσεις για να μάθουν τα παιδιά τους να συμπεριφέρονται σωστά. Συγκεκριμένα θα πρέπει να προσέχουν τις πράξεις του παιδιού, πράγμα που προϋποθέτει ότι ενδιαφέρονται γι' αυτό, να βλέπουν τις επιλήψιμες πράξεις του παιδιού και να τις αναγνωρίζουν ως τέτοιες και τέλος να τιμωρούν αυτές τις παρεκκλίνουσες πράξεις.

Η σκληρή απόρριψη των γονιών ή η υπερπροστασία, σε συνδυασμό με διαφωνίες των γονιών ως προς τη διαπαιδαγώγηση, που προκαλούν μια έντονη οικογενειακή δυσλειτουργία, έχουν ως αποτέλεσμα την αντίδραση του παιδιού και τη διαφυγή από κάθε πρότυπο πειθαρχίας. Το παιδί έχει ανάγκη από ζεστασιά, συμπάθεια και στοργή.

Οι γονείς πρέπει να αποδέχονται την όποια συμπεριφορά παρουσιάζει το παιδί τους και να μην το κρίνουν ούτε να το χαρακτηρίζουν κακό για τις πράξεις του και να του επιβάλλουν ποινές γιατί έτσι συσσωρεύει θυμό που μπορεί να εκδηλωθεί ως επιθετικότητα.

Τα παιδιά που βιώνουν την έλλειψη αγάπης και την παραμέληση στην οικογένεια μεγαλώνοντας αναπαράγουν τα ίδια πρότυπα στην οικογένεια τους.(Cusson Maurice, 2002).

2.8. Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΔΙΑΠΡΑΞΗ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τον Freud η προσωπικότητα αποτελείται από τρία αλληλοεξαρτώμενα στρώματα που είναι: το Εκείνο, το Εγώ και το Υπερεγώ.

Ο Freud υποστηρίζει ότι η προβληματική συμπεριφορά οφείλεται στην αδυναμία του Εγώ να αντιμετωπίσει θετικά και εποικοδομητικά κάποιες δύσκολες καταστάσεις.

Το εκείνο είναι το ασυνείδητο μέρος της ψυχικής ζωής και περιλαμβάνει τα ένστικτα τις πρωτόγονες ορμές και τις απωθημένες επιθυμίες.

Είναι το πρωτογενές, το πρωτόγονο μέρος της ψυχικής συσκευής, δεν έχει όρια, είναι άχρονο και άλογο. Το Εκείνο έχει δυο κίνητρα τη libido όπου είναι μια γενετήσια ορμή για ηδονή και το ένστικτο της καταστροφής (Todestied). Το ένστικτο αυτό παράγει παρορμήσεις σκληρότητας, επιθετικότητας,

καταστροφικότητας. Η ικανοποίηση και των δυο ρυθμίζεται από το Εγώ με πραγματικούς και αποτελεσματικούς τρόπους.

Το Εγώ είναι ο πραγματικός εαυτός μας, το συνειδητό μέρος της ψυχικής συσκευής το οποίο αναπτύσσεται καθώς το άτομο μεγαλώνει συναναστρέφεται με τους ανθρώπους αναπτύσσει επαφές, αντιλαμβάνεται, σκέφτεται και ενεργεί.

Και τέλος το Υπερεγώ είναι το σύνολο των κανόνων που διέπουν τις πράξεις του ανθρώπου όπως τους ορίζει η κάθε κοινωνία και το οποίο σύμφωνα με το Freud δημιουργείται κατά την παιδική ηλικία τότε που το παιδί υιοθετεί τρόπους συμπεριφοράς των μεγαλύτερων του. Το άτομο για να έχει ψυχική ηρεμία και υγεία απαραίτητη προϋπόθεση είναι αυτά τα τρία στοιχεία να βρίσκονται σε αρμονική ισορροπία.

Όταν τα τρία στοιχεία συγκρούονται μεταξύ τους τότε έχουμε ενδοψυχική σύγκρουση που σημαίνει ότι το άτομο αδυνατεί να δώσει λύση στις συγκρούσεις και κινδυνεύει από νευρώσεις και άλλες ψυχικές διαταραχές.

Το άτομο είναι ένας ζωντανός οργανισμός το οποίο ζει και δρα μαζί με ένα σύνολο ανθρώπων μέσα στην κοινωνία. Ο κάθε άνθρωπος μεγαλώνοντας θέτει στόχους για τη ζωή του και για την κοινωνία στην οποία ζει. Καθημερινά συνδέεται με ανθρώπους είτε από τη δουλειά του είτε μέσα από μια παρέα φίλων είτε από κάποιο άλλο χώρο όπου έτυχε να βρεθεί. Μέσα από την επαφή που έχουμε με τους συνανθρώπους μας αποκτάμε γνωριμίες και αναπτύσσουμε σχέσεις μαζί τους οι οποίες άλλοτε είναι καλές και άλλοτε όχι.

Οι σχέσεις αυτές επηρεάζονται από την προσωπική άποψη και επιλογή του καθενός και ή οδηγούν σε ευχάριστες καταστάσεις ή σε δυσάρεστες όπως μία σύγκρουση ή μια κρίση. Το άτομο μετά από μια αιφνίδια, αγχωτική κατάσταση που το καταβάλλει βιώνει δυσάρεστα συναισθήματα.

Ο θυμός είναι ένα συναίσθημα που πηγάζει από το αίσθημα που έχει κάποιος ότι αδικήθηκε και το οποίο δεν δημιουργείται από την κατάσταση καθαυτή αλλά από το πως ο ίδιος βλέπει την κατάσταση.

Το αίσθημα της αδικίας θα προκύψει ή όχι αναλόγως με το πρόσωπο, τη στιγμή και την περίπτωση όπου το πρόσωπο θα προχωρήσει από το συναίσθημα οργής σε λόγια οργής και πράξεις οργής. Ο εγωκεντρισμός του ατόμου, τον οδηγεί στο αίσθημα ότι έχει αδικηθεί από κάποιο άτομο ή από την κοινωνία γενικότερα και αυτό τον οδηγεί στην ανάγκη να εκδικηθεί με σκοπό να υπερασπίσει τον εαυτό του και τα δικαιώματά του. Το άτομο είναι προσκολλημένο στο παρόν και στην αδικία που υπέστη, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ελέγξει τις οργισμένες χειρονομίες του. Ο θυμός είναι ένα παρεξηγημένο συναίσθημα κατά το οποίο οι άνθρωποι έχουν την τάση είτε να το φοβούνται είτε να το αφήνουν να τους κυριαρχεί που σημαίνει ότι συσσωρεύεται και την επόμενη φορά θα εμφανιστεί ακόμα πιο έντονο.

Ο θυμός σε συνδυασμό με διάφορες άλλες ουσίες όπως αλκοόλ, τσιγάρο, ηρεμιστικά, υπνωτικά και αντικαταθλιπτικά μπορεί να οδηγήσει σε κάποια επιθετική συμπεριφορά ή ακόμα και στο έγκλημα.

Όλες αυτές οι ουσίες παρεμβαίνουν στη βιοχημεία των συναισθημάτων και η χρήση τους κατά τη διάρκεια μιας κρίσης περικλείει σημαντικούς κινδύνους, επειδή αυτά τα χάπια παρεμποδίζουν την αυτό-ρύθμιση του συναισθήματος, η οποία χρειάζεται για να προάγει την ίαση. Πολλές ουσίες έχουν μακροπρόθεσμες επιδράσεις, προκαλώντας ψυχολογικά προβλήματα.

Συγκεκριμένα το οινόπνευμα μπορεί να κάνει κάποιον να χάσει τις κοινωνικές του αναστολές και στους εσωτερικούς φραγμούς που τον εμποδίζουν να μετατρέψει τις βίαιες παρορμήσεις σε βίαιες πράξεις και να κάνει κακό στον εαυτό του ή σε κάποιον άλλο.

Ακόμα από μια ψυχολογική κρίση προκαλείται και μια άλλη ασθένεια η κατάθλιψη. Η κατάθλιψη συνοδεύεται από συμπτώματα όπως πεσμένη διάθεση ή κακοδιαθεσία, απώλεια ενδιαφέροντος για το περιβάλλον, τον έξω κόσμο και αίσθημα κόπωσης και απάθειας, σαν τίποτα να μην αξίζει τον κόπο.

Πιο συγκεκριμένα η ζωή του ατόμου διαποτίζεται από μια αρνητική εικόνα για τον εαυτό του και για τους άλλους. Αυτή η καταθλιπτική διάθεση αν δεν

επιλυθεί θετικά η κρίση που περνάει το άτομο μπορεί να καταλήξει σε μια ψυχική δυσλειτουργία. Η διάθεσή του είναι σχεδόν πάντα κακή και κάνει συνεχώς άσχημες σκέψεις. Στις βαριές περιπτώσεις κατάθλιψης όπως είναι και η μανιοκατάθλιψη το άτομο είναι δυνατόν να αναπτύξει παράλογες και μεγαλεπήβολες σκέψεις που πολλές φορές συνοδεύονται και από ακραίες ή επικίνδυνες (έως καταστροφικές) πράξεις.

Στο μυαλό του καταθλιπτικού οι αρνητικές σκέψεις ξεπηδούν αυτόματα και δεν του αφήνουν περιθώρια να σκεφτεί με καθαρό μυαλό τις πράξεις του αλλά και τις συνέπειες των πράξεών. Το άτομο αυτό βιώνοντας κάποια κρίση σε μια φάση της ζωής του και έχοντας μέσα του έντονο θυμό προς κάποιο πρόσωπο σε μία σύγκρουση που θα έχει μαζί του προβαίνει σε εγκληματική ενέργεια.(Glenys Parry, 1996 - Τσαρούχης Κώστας, 2000 - Cusson Maurice, 2002 - Ιωάννου Ν. Παρασκευοπούλου, 1998).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

3.1. ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ

Η ανθρωποκτονία θεωρείται ανέκαθεν ως ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα. Κάθε άτομο πρέπει να είναι σεβαστό και η ζωή του να είναι ιερή, με την έννοια ότι κανένας δεν έχει το δικαίωμα να αφαιρέσει τη ζωή κάποιου άλλου συνανθρώπου του. Κατά βάση όμως, η ανθρωποκτονία θεωρείται ως θανάσιμο αμάρτημα, διότι πυρήνας της ανθρωποκτονία είναι ο εγωισμός ο οποίος και αυτός από την πλευρά του αντιμετωπίζεται ως θανάσιμο αμάρτημα.

Η ανθρωποκτονία τις περισσότερες φορές γίνεται για λόγο κάποιου αιτίου ή αφορμής. Πολλοί άνθρωποι γίνονται ανθρωποκτόνοι από πάθος, για χρηματισμό, για γενετήσιους ή ψυχοπαθολογικούς παράγοντες, για λόγους φιλονικίας, αντεκδίκησης και ξεκαθαρίσματος λογαριασμών. Η βάση της ανθρωποκτονίας ξεκινάει από παλιά από τα αρχαία χρόνια. Παλαιότερα είχαμε δύο ειδών ανθρωποκτονίες.

Αφενός κατά μεγαλύτερο ποσοστό ανθρωποκτονίες ως αποτέλεσμα συμπλοκών και φιλονικιών για λόγους τιμής ή αντεκδίκησης και αφετέρου ανθρωποκτονίες σχετιζόμενες με ληστείες. Συνήθως οι συμπλοκές γίνονταν δημόσια και με τη συμμετοχή περισσότερων προσώπων, που παρενέβαιναν σε ένδειξη αλληλεγγύης, οι δε ανθρωποκτονίες επέρχονταν λόγω μιας κλιμακούμενης βίας, ενώ στις ληστείες παρατηρούνταν σκληρή αντιπαράθεση των αποφασισμένων για όλα ληστών με τα θύματά τους που και αυτά υπερασπίζονταν την περιουσία τους με κάθε τρόπο.

Μάλιστα ο "ήρωικός" χαρακτήρας των ανθρωποκτόνων εκείνης της εποχής και η σύνδεση τους με το αγαθό της τιμής συντελεί ώστε αυτές να είναι

ιδιαίτερα συχνές και να αντιμετωπίζονται με επιείκεια μέσω του θεσμού της χάριτος.

Στην νεότερη εποχή λόγο φιλονικιών κυρίως σε περιπτώσεις ανθρώπων που γνωρίζονται μεταξύ τους, έχουν απασχολήσει από παλαιότερα τη δικαιοσύνη και συνηθίζουν να "ξεκαθαρίζουν" τις διαφορές τους με όπλα., αλλά έχουμε εξίσου ανθρωποκτονίες που διαπράττονται σε ένα πλαίσιο οικογενειακό καθώς και ανθρωποκτονίες που σχετίζονται με βιασμούς ή έχουν κάποιο άλλο κίνητρο όπως πολιτικές δολοφονίες.

Συνήθως οι ανθρωποκτόνοι γνωρίζονται με το θύμα τους και οι ρόλοι τους είναι ανταλλάξιμοι δηλαδή ανήκουν στον ίδιο κοινωνικοοικονομικό κύκλο ή έχουν και παρόμοια ηλικία κυρίως όμως αναφέρετε ότι προέρχονται από κατώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα και το έγκλημα συνήθως έχει σκοτεινό και μοναχικό χαρακτήρα.

Βέβαια τα τελευταία χρόνια αναφέρετε ότι τα δεδομένα έχουν αλλάξει και ότι δεν μπορεί εύκολα να εντοπιστεί ο δράστης στον κύκλο των γνωστών του θύματος. Επίσης παρατηρείται δυσαναλογία κινήτρου και αποτελέσματος δηλαδή κάποιες φορές δεν μπορούμε να σκεφτούμε κάποιο ειδικότερο κίνητρο, ώστε να απαντήσουμε στο κλασσικό εγκληματολογικό ερώτημα περί του ποιος οφείλετε και έτσι να διαμορφώσουμε ένα κύκλο πιθανών δραστών. Ένα άλλο πρόβλημα είναι η διερεύνηση των ορίων δράσης του εγκληματία, μπορεί δηλαδή να διαφεύγει εύκολα ο δράστης από το ένα μέρος στο άλλο χωρίς να συλλαμβάνεται.

Τέλος σημαντικό ζήτημα είναι η αλλαγή του κώδικα τιμής που τηρείτε παλαιότερα από την πλευρά του δράστη. Όταν ενεργούν π.χ. σε περίπτωση ληστείας, δεν θέτουν πλέον στον άλλο το δίλημμα τα λεφτά ή τη ζωή σου αλλά αποβλέπουν συνήθως και στα λεφτά και στη ζωή του άλλου, ώστε να μειώσουν έτσι τους κινδύνους της αποκάλυψής τους.

Επίσης είναι ικανοί να σκοτώσουν ορισμένες φορές και όσους παρευρίσκονται ως μάρτυρες εκείνη τη στιγμή ακριβώς για να έχουν τη

σιγουριά ότι δεν θα αποκαλυφθούν. Αυτή η νέα κατάσταση που δημιουργείται στην εγκληματολογία φαίνεται ότι είναι υπό έλεγχο και ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες καταφέρνουν τις περισσότερες φορές να εξιχνιάσουν πολλές ανθρωποκτονίες. Σημαντικό ρόλο στην αποκάλυψη του δράστη έχουν και οι ιατροδικαστικές εξετάσεις που γίνονται όπου ο ίδιος ο ιατροδικαστής μπορεί να αποκαλύψει τον τρόπο και χρόνο τέλεσης της ανθρωποκτονίας και να βοηθήσει τις αρμόδιες υπηρεσίες να έρθουν πιο κοντά στο δράστη.

3.2. ΑΙΤΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ

3.2.1. ΑΤΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑ

Η ανθρωποκτονία είναι ένα από τα εγκλήματα που διαπράττονται και από τα δυο φύλα άντρας, γυναίκα. Και οι δυο εγκληματούν όμως με διαφορά στη συχνότητα των εγκλημάτων και για διαφορετικούς λόγους. Αυτό συμβαίνει διότι πρώτα από όλα υπάρχει διαφορά στη μυϊκή δύναμη του άνδρα και της γυναίκας. Λόγω της μειωμένης μυϊκής δύναμης οι γυναίκες έναντι των ανδρών επιδεικνύουν μεγαλύτερη μετριοπάθεια και αυτοσυγκράτηση στις κρίσιμες στιγμές και πολλές φορές διοχετεύουν την επιθετικότητά τους προς τα μέσα, προς τον εαυτό τους, με τη μορφή εσωτερικής καταπίεσης και κατάθλιψης. Στη διαμόρφωση αυτού του τρόπου αντίδρασης σημαντικό ρόλο έπαιξε και η επί αιώνες μη ενεργό συμμετοχή της στην οικονομική και επαγγελματική ζωή καθώς και ο αυστηρός κοινωνικός έλεγχος που ασκείτο επάνω της.

Οι άντρες είναι οι πρωταγωνιστές στις περισσότερες ανθρωποκτονίες, έχουν το ρόλο του θύματος αλλά και του θύτη. Αυτό συμβαίνει γιατί οι άντρες είναι αυτοί που ενδιαφέρονται για την υπεράσπιση του ανδρισμού τους.

Οι άντρες εγκληματούν απέναντι στις συζύγους ή στις συντρόφους τους για λόγους όπως η απιστία, η ανάγκη των αντρών να έχουν την εξουσία στο γυναικείο φύλο και στην επίμονη προσπάθειά τους να κρατήσουν τη γυναίκα μέσα στη σχέση εξουσίας και κακοποίησης.

Οι γυναίκες σε σχέση με τους άντρες εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό. Στις λιγότερες υποθέσεις όπου ο θύτης είναι γυναίκα υπάρχει διαφορά στην επιλογή των θυμάτων σε σχέση με τις ανθρωποκτονίες όπου το θύτης είναι άντρας. Οι άντρες θύτες είναι πιο πιθανό να σκοτώσουν άτομα του ίδιου φύλου σε αντίθεση με τις γυναίκες θύτες που είναι πιθανό να σκοτώσουν άτομα του αντίθετου φύλου. Οι λόγοι για τους οποίους ο καθένας σκοτώνει είναι διαφορετικοί. Οι γυναίκες οδηγούνται στην ανθρωποκτονία των αντρών τους στην προσπάθεια τους να ξεφύγουν από μια σχέση κακοποίησης και ψυχικού πόνου που βίωναν σε μια προσπάθεια να προστατευτούν ή αυτοάμυνας σε αντίθεση με τους άντρες που σκοτώνουν επειδή οι σύζυγοί τους είναι άπιστοι.

Η ηλικία είναι ένας άλλος παράγοντας μεταξύ των δυο φύλων που εμπλέκονται σε μία ανθρωποκτονία. Οι άντρες σε σχέση με τις γυναίκες σκοτώνουν στην ηλικία των 15 με 19 χρόνων σε αντίθεση με τις γυναίκες που τα υψηλότερα ποσοστά ανθρωποκτονιών είναι στην ηλικία 20 με 24 χρόνων.

Στην ανθρωποκτονία, τα άτομα είναι περισσότερο πιθανό να έχουν ως στόχο άτομα της ίδιας ηλικιακής ομάδας από ότι μεγαλύτερα ή μικρότερα θύματα. Αυτό είναι αποτέλεσμα κυρίως της συχνότερης αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών της ίδιας ηλικιακής ομάδας, από ότι μεταξύ των μελών διαφορετικών ομάδων. Σε κάποιες περιπτώσεις, όπου συμπλέκονται μεγαλύτεροι με νεότερους, οι πρώτοι έχουν περισσότερες πιθανότητες να σκοτωθούν, διότι τα νεότερα άτομα είναι πιο παρορμητικά και καταφεύγουν ευκολότερα στη χρήση όπλου. Ενώ στις περισσότερες ανθρωποκτονίες

εμπλέκονται συγγενείς και γνωστοί, οι δολοφόνοι νεαρής ηλικίας είναι πιο πιθανό να κακοποιήσουν ξένους και να διαπράξουν συγχρόνως ανθρωποκτονία και ληστεία, απ' ό,τι οι δολοφόνοι μεγαλύτερης ηλικίας.(Alex Thio, «Παρεκκλίνουσα συμπεριφορά»)

3.2.2. ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οι βιολογικές θεωρίες υποστηρίζουν πως στη βάση της παραβατικής συμπεριφοράς βρίσκονται παράγοντες που έχουν σχέση με τον οργανισμό του ατόμου. Οι βιολογικές μειονεξίες δεν επιτρέπουν στα άτομα να έχουν την κανονικότητα του φυσιολογικού ομαλού ανθρώπου και κατά συνέπεια την προσαρμογή σε δυσμενείς εξωτερικές συνθήκες που η ζωή είναι φυσικό να παρουσιάζει, με αποτέλεσμα να υπερβαίνουν τα επιτρεπτά πλαίσια κίνησης για μια ομαλή κοινωνική ζωή που θέτουν οι νόμοι της πολιτείας. Οι σύγχρονες θεωρίες αυτού του τύπου αναγνωρίζουν την αλληλοεπίδραση μεταξύ γενετικών και περιβαλλοντικών παραγόντων, όπως αυτή που εμφανίζεται και ασκείται, τόσο στη δομή του βιολογικού οργανισμού, όσο και στη συμπεριφορά π.χ. θεωρίες του Schuite (1971) και Towbin (1971) που υποστηρίζουν την ύπαρξη ορισμένων μορφών παραβατικής συμπεριφοράς και δυσλειτουργίας του εγκεφάλου, αναγνωρίζουν την επίδραση των κοινωνικό οικονομικών μεταβλητών στους παράγοντες διατροφής και σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες που φαίνεται πως συνδέεται με αυτή την εγκεφαλική δυσλειτουργία (Bell και Morrison, 1980).

Μέσα σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον υπό δεδομένες συνθήκες ο καθένας μπορεί να ξεπεράσει κάποια στιγμή τα όρια του εαυτού του και να φτάσει στην τέλεση μιας εγκληματικής πράξης. Όμως αυτό θα είναι η εξαίρεση, η απρόβλεπτη πιθανότητα. Αντίθετα, σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις οι πιθανότητες είναι πολύ μεγαλύτερες, είτε διότι ο δράστης από μικρός

εξοικειώθηκε στην ιδέα του εγκλήματος λόγω αρνητικών βιωμάτων και ανατροφής, είτε διότι υπάρχουν μέσα του κάποιες καταβολές που ενισχύουν τη ροπή προς την επιθετικότητα και την εγκληματικότητα.

Η οικογένεια πράγματι διαδραματίζει ένα θεμελιώδη ρόλο στην φυσιολογική ανάπτυξη ενός ατόμου και η δυσλειτουργία της δηλαδή η έλλειψη συνεννόησης μεταξύ των μελών της οικογένειας μπορεί να έχει μοιραία επακόλουθα για την περαιτέρω ανάπτυξη του ατόμου, το οποίο ενδέχεται έτσι να προσκολληθεί από αντίδραση σε παρέες που έχουν ως κύριο αντικείμενο δραστηριότητας την παραβατικότητα.(Φαρσεδάκη Ι., 1996 - Γεωργούλας Στράτος, 1997).

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

Μια άλλη θεωρία που απασχόλησε αρκετά τους επιστήμονες είναι εάν η εγκληματικότητα κληρονομείται. Η παράλληλη εξέλιξη της βιολογίας και η εδραίωση της στατιστικής ως μεθοδολογικό εργαλείο βοήθησαν σημαντικά την εγκληματολογική έρευνα στο χώρο της κληρονομικότητας.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου μέσα σε ένα οικογενειακό περιβάλλον ήδη βρίσκονται άτομα τα οποία έχουν διαπράξει κάποιου είδους εγκληματικές πράξεις. Πρώτα από όλα διακρίνουμε τον έλεγχο της κληρονομικής τάσης προς την εγκληματικότητα μέσω της μελέτης απογόνων και γενεαλογικών δένδρων των οικογενειών.

Τα άτομα τα οποία μέσα στην οικογένεια υπάρχει κάποιο ιστορικό συγγενή ο οποίος είχε στο παρελθόν παρουσιάσει κάποια εγκληματική συμπεριφορά, είναι περισσότερο πιθανό να εγκληματήσουν από άτομα τα οποία η οικογένεια δεν έχει ιστορικό εγκληματικής συμπεριφοράς.

Στην κληρονομικότητα συμβάλλουν κατά το 1/4 ο πατέρας και η μητέρα, κατά το 1/16 οι παππούδες και κατά το 1/64 οι προπάπποι. Γύρω στα μέσα του

20^ο αιώνα η ανθρωπολογική έρευνα αντικαθίσταται από τη βιοτυπολογική ή τη βιοχαρακτηρολογική. Έτσι μέσα από τα χρωμοσώματα που υπάρχουν στα κύτταρα των ανθρώπων και περιέχουν τα γονίδια, φορείς των κληρονομικών ιδιοτήτων, επιχειρείται να αιτιολογηθεί η εγκληματικότητα.

Όπως είναι γνωστό κάθε κύτταρο έχει 23 ζεύγη χρωμοσωμάτων όπου το 23^ο ζεύγος είναι διαφορετικό στους άνδρες από τις γυναίκες. Η σύγχρονη γενετική προσπαθεί να αποδώσει την επιθετικότητα ορισμένων ατόμων στις χρωμοσωματικές του ανωμαλίες στην ύπαρξη του συνδρόμου klinefelter δηλαδή 47XXY, του συνδρόμου "διπλού Y" δηλαδή 47XYY και της χρωμοσωματικής ανωμαλίας Y, δηλαδή 46XYQ+.

Οι διάφορες έρευνες έδειξαν αυξημένα ποσοστά ατόμων του τύπου XXY και XYY ανάμεσα στους εγκληματίες χωρίς βέβαια κάτι τέτοιο να σημαίνει πως η εγκληματική ροπή είναι αποτέλεσμα ενός γονιδίου και μόνο, αφού σε όλο τον πληθυσμό βρίσκουμε άτομο με 47 και άτομα με 46 χρωμοσώματα χωρίς να είναι εγκληματίες, ενώ υπάρχουν εγκληματικές προσωπικότητες οι οποίες δεν παρουσιάζουν χρωμοσωματική ανωμαλία.

Με στόχο να αποδειχθεί ο ρόλος της κληρονομικότητας στη διάπραξη εγκλημάτων ερευνήθηκε η εξέλιξη της ζωής διδύμων αδερφών. Σε έρευνα που έγινε σε 13 ζεύγη μονογενών διδύμων (από το ίδιο ωάριο) βρέθηκε ποσοστό 77% στην εγκληματική συμπεριφορά και των δύο (10 στους 13), ενώ σε 17 ζεύγη διγενών διδύμων(από δύο ωάρια)βρέθηκε ποσοστό 12% ίδιας εγκληματικής εξέλιξης .

Βασιζόμενη σε έρευνα που έγινε σε κρατούμενους αγγλικών φυλακών, η αγγλίδα Πατρίτσια Τζέικομπς υποστήριξε ότι οι άνδρες που έχουν δύο χρωμοσώματα YY, δηλαδή XYY αντί για XY, συνηθισμένη και αβλαβής χρωμοσωμική ανωμαλία έχουν εμφανείς επιθετικές τάσεις. Πράγματι μεταξύ των κρατουμένων η εμφάνιση της ανωμαλίας αυτής φαινόταν συχνότερη. Μεταγενέστερες έρευνες έδειξαν ότι η συχνότητα των ανδρών με YY στο σύνολο του πληθυσμού είχε υποτιμηθεί. Κατά τη δεκαετία του 1980

απομονώθηκε ένα γονίδιο η μετάλλαξη του οποίου προκαλεί το σύνδρομο του εύθραυστου Χ. Πρόκειται για γενετική ασθένεια που προκαλεί νοητική καθυστέρηση. Ορισμένα από τα συμπτώματά της είναι η υπερκινητικότητα και η μεγάλη δυσκολία συγκέντρωσης. Βιάστηκαν να το βαπτίσουν ‘‘γονίδιο της εγκληματικότητας’’, όμως τελικά οι γενετιστές απέρριψαν οποιαδήποτε σχέση του με την εγκληματική συμπεριφορά.

Εκτός όμως από τις σωματικές μεταβιβάζονται και ψυχικές ιδιότητες και χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου. Οι ψυχικές ιδιότητες που θα κληρονομηθούν αποτελούν προδιαθέσεις, η πραγματοποίηση των οποίων θα εξαρτηθεί από τις συνθήκες ζωής και τα βιώματα του ατόμου στο οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.(Γεωργούλας Στράτος, 1997)

ΨΥΧΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ

Η έννοια της ψυχικής ασθένειας στη σημερινή εξελικτική φάση της επιστήμης μπορεί να σημαίνει μια πληθώρα διαφορετικών πραγμάτων και να υπόκεινται σε πολύμορφες και συχνά αλληλοσυγκρουόμενες θεωρητικές προσεγγίσεις. Η ψυχιατρική επιστήμη εκφράζει το σύνολο των μέσων και τεχνικών που χρησιμοποιεί η κοινωνία για να αναμορφώσει τα άτομα εκείνα που εκδηλώνουν αποκλίνουσες δομές συμπεριφοράς.

Η ψυχική ασθένεια συγκεκριμένα μπορεί να σημαίνει:

-Μια ετικέτα που περιγράφει κοινωνικά απαράδεκτες συμπεριφορές, επιτρέποντας στο άτομο να αποφύγει τις συνέπειες των αντικοινωνικών του ενεργειών.

-Μια αυθαίρετη έννοια, που χρησιμοποιεί μια ιατρική ορολογία, παραπέμποντας στη βιολογική αρρώστια προκειμένου να συγκαλύψει τις

πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος: την ύπαρξη δηλαδή διαταραγμένων - διαπροσωπικών σχέσεων.

Από τη μεριά της επιστημονικής εγκυρότητας και αξιοπιστίας η ψυχική ασθένεια μπορεί να σημαίνει:

- Μια ψυχική διαταραχή με βιολογικές ρίζες, ανάλογες με την οργανική νόσο.
- Μια ψυχική διαταραχή απόρροια ενδοψυχικών συγκρούσεων.
- Μια ψυχική διαταραχή κοινωνικά προσδιορισμένη.

Οι επιπτώσεις της υπεραφθονίας σημασιών που περιβάλουν την έννοια της ψυχικής ασθένειας γίνονται ιδιαίτερα αισθητές στη μελέτη της εγκληματικότητας και της επικινδυνότητας του ψυχικά ασθενή. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η πραγματική έκταση της εγκληματικότητάς του, στο βαθμό που δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της ψυχικής ασθένειας και όταν αυτή μπορεί να σημαίνει οτιδήποτε για τον οποιοδήποτε. Οι ιδεολογικοί και υποκειμενικοί παράγοντες που παρεμβαίνουν στη διαμόρφωση της έννοιας της ψυχικής ασθένειας δυσχεραίνουν σημαντικά τη διερεύνηση των σχέσεων που αναπτύσσονται ανάμεσα σ' αυτή και την εγκληματικότητα.(Τσαλίκου-Κωστοπούλου Φωτεινή, 1984)

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΠΡΑΞΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Έχει διαπιστωθεί ότι όταν οι ψυχικά ασθενείς επιτελούν αδικήματα, αυτά γίνονται συνήθως χωρίς τη συνεργασία άλλων, χωρίς επιδεξιότητα, λιγότερο προσεκτικά. Δεν ενδιαφέρονται να αποφύγουν τη σύλληψη, αφήνουν χνάρια της πράξης τους και δεν φροντίζουν για άλλοθι. Η πιθανότητα σύλληψης των ψυχικά ασθενών από τις διωκτικές αρχές, σε σχέση με τον ευρύτερο πληθυσμό, είναι προφανές ότι είναι αυξημένη. Αυτό οφείλεται 'όχι στην αναγωγή της

ψυχικής ασθένειας σε ένα εγκληματογόνο παράγοντα, αλλά σε έναν παράγοντα ευκολότερης ανακάλυψης και σύλληψης από την αστυνομία.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΙΤΙΩΔΟΥΣ ΣΧΕΣΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η αντίληψη για την επικινδυνότητα της ψυχικής ασθένειας εναρμονίζεται με την αποδοχή μιας αιτιώδους σχέσης ανάμεσα στην ψυχική ασθένεια και την εγκληματικότητα. Το έγκλημα στη συγκεκριμένη περίπτωση θεωρείται αποκλειστικό προϊόν μιας σοβαρής ψυχικής νόσου που αποδιοργανώνει πλήρως την προσωπικότητα του δράστη. Η ψυχική ασθένεια θεωρείται ότι εισβάλλει ως ξένο σώμα στην προσωπικότητα του μελλοντικού δράστη και τον κατακλύζει με τις νοσηρές διαδικασίες μιας ολοκληρωτικής αποδιοργάνωσης. Το άτομο μετατρέπεται σε έρμαιο που ακολουθεί πιστά τις προσταγές μιας ανεξέλεγκτης παθολογικής διαδικασίας που το κυριεύει.

Η αιτιολογική σημασία της ψυχοπαθολογικής επεξεργασίας στο πέρασμα στην εγκληματική πράξη βρίσκεται στη νοσηρή κάμψη και αλλαγή της προσωπικότητας με τρόπο ώστε από την υποκειμενική πλευρά του χαρακτηρισμένου ως ψυχικά ασθενή η αντικειμενική πραγματικότητα να νοηματοποιείται με έναν ξεχωριστό τρόπο, να γίνεται ξένη και εχθρική προς αυτόν. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια η αλλοτριωμένη προσωπικότητα και η υποκειμενικά αλλοτριωμένη πραγματικότητα έρχονται σε μια στιγμή σε σύγκρουση με τη μορφή του εγκλήματος.

Η αλλοτριωμένη από την ψυχική ασθένεια προσωπικότητα θεωρείται ο ρυθμιστής της συνολικής συμπεριφοράς του ατόμου και ανάγεται σε μοναδικό προσδιοριστικό παράγοντα του περάσματος στην εγκληματική πράξη.

Πολλές φορές η ύπαρξη της ψυχικής ασθένειας προβάλλεται μέσα από το έγκλημα. Το έγκλημα μοιάζει να αποτελεί το μοναδικό σύμπτωμα που να

πιστοποιεί την ύπαρξη της ψυχικής ασθένειας, εφόσον όλες οι ψυχικές, πνευματικές και διανοητικές λειτουργίες του δράστη παραμένουν άθικτες. Το βασικότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα των εγκληματικών αυτών πράξεων είναι ότι εκτυλίσσονται σε ένα στενό διαπροσωπικό πλαίσιο. Τα θύματα συνδέονται με μια στενή οικογενειακή σχέση με το θύτη, έτσι ώστε οι φόνοι αυτοί να πλήττουν καίρια τις πανανθρώπινες αξίες της οικογένειας, του σπιτιού, των γενεαλογικών σχέσεων. Πρόκειται δηλαδή για εγκλήματα ενάντια στη φύση, ενάντια σε αυτούς τους νόμους που θεωρούμε ότι είναι βαθιά αποτυπωμένη στην οικογενειακή συνείδηση.

Επιπλέον το έγκλημα εμφανίζεται αιφνίδια και απροειδοποίητα. Κανένα ίχνος στο περιβάλλον ή το ψυχισμό του δράστη δεν προμηνύει την έκρηξη, την εκφόρτιση της ακραίας εχθρότητας. Τίποτα στην εξωτερική συμπεριφορά του δεν δηλώνει την ύπαρξη της διαταραχής, παρά μόνο όταν το άτομο οδηγείται στο έγκλημα.

Πολλές φορές όμως η ύπαρξη της ψυχικής διαταραχής είναι πιθανό είτε να συγκαλύπτεται από το οικογενειακό περιβάλλον ως κοινωνικό στίγμα είτε να προσλαμβάνεται ως εκκεντρικότητα, να περνά απαρατήρητη και να αγνοείται. Πρόκειται για το φαινόμενο που ο Scheef χαρακτηρίζει ως άρνηση. (Τσαλίκογλου-Κωστοπούλου Φωτεινή, 1987)

3.3. Τυπικά χαρακτηριστικά ανθρωποκτονιών

Διάφορες μελέτες έχουν δείξει την ύπαρξη κάποιων τυπικών χαρακτηριστικών που επαναλαμβάνονται στα περισσότερα περιστατικά ανθρωποκτονιών. Όμως αυτά τα στοιχεία μπορούν να εντοπιστούν πρωτίστως στις ανθρωποκτονίες που διαπράττονται από τα άτομα της κατώτερης κοινωνικής τάξης και όχι σε εκείνες που διαπράττονται από τα άτομα της μέσης και της ανώτερης κοινωνικής τάξης.

Τα άτομα της κατώτερης κοινωνικής τάξης παραδοσιακά αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία των ανθρωποκτονιών.

Εν τούτοις αυτό δεν σημαίνει ότι άτομα της ανώτερης κοινωνικής τάξης δεν εγκληματούν απλά τα χαρακτηριστικά των ανθρωποκτονιών στις οποίες εμπλέκονται άτομα της ανώτερης κοινωνικής τάξης διαφέρουν. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά είναι ο χρόνος, ο τόπος και ο τρόπος τέλεσης μιας ανθρωποκτονίας τα οποία θα αναλύσουμε παρακάτω.

3.3.1. Χρόνος Τέλεσης της Ανθρωποκτονίας

Ως χρόνος τέλεσης της πράξης θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ο υπαίτιος ενέργησε ή όφειλε να ενεργήσει. Οι περισσότερες ανθρωποκτονίες διαπράττονται στην έξαψη του πάθους και φαίνεται όντως να υπάρχει μία σχέση ανάμεσα στις εποχές του χρόνου και την ανθρωποκτονία. Ο αριθμός των ανθρωποκτονιών αυξάνεται προς το τέλος της άνοιξης και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, με αποκορύφωμα τους μήνες του Ιουλίου και του Αυγούστου, κατά τη διάρκεια των οποίων οι πιθανοί θύτες και θύματα, που είναι μάλλον συγγενείς, φίλοι και γνωστοί, παρά ξένοι μεταξύ τους, συναντιούνται συνήθως σε δημόσιους χώρους. Οι ανθρωποκτονίες συνήθως μειώνονται τις κρύες μέρες του φθινοπώρου και τις πρώτες μέρες της άνοιξης και μειώνονται ακόμα περισσότερο κατά τους χειμερινούς μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο.

Όμως ο αριθμός αυξάνει κατά το μήνα Δεκέμβριο, κυρίως λόγω των εορτών κατά τη διάρκεια των οποίων, όπως και τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, έρχονται κοντά τα άτομα που είναι πιο πιθανό αν αναμειχθούν σε μια ανθρωποκτονία. Πολύ πιο δυνατή όμως από τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην εποχή του χρόνου και την ανθρωποκτονία, είναι η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ανθρωποκτονία και τις ημέρες της εβδομάδας, καθώς επίσης και τις ώρες της ημέρας.

Οι ανθρωποκτονίες γίνονται με μεγαλύτερη ταχύτητα τα βράδια του Σαββατοκύριακου, και ιδιαίτερα τα βράδια του Σαββάτου. Γι' αυτό το λόγο το περίστροφο το πιο πολυχρησιμοποιημένο όπλο στο φόνο είναι γνωστό ως το ειδικό όπλο του Σαββατοκύριακου.

Στις ανθρωποκτονίες αυτές που γίνονται κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου οι πρωταγωνιστές τους είναι πιο πιθανό να είναι μέλη μιας οικογένειας, από ότι σε εκείνες που γίνονται κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης εβδομάδας, οι πρωταγωνιστές των οποίων συνήθως είναι ξένοι μεταξύ τους. Ο λόγος είναι ότι οι άνθρωποι μένουν σπίτι τους περισσότερη ώρα τα Σαββατοκύριακα.

Όμως όλα αυτά δεν ισχύουν για τα περιστατικά στα οποία εμπλέκονται άτομα της μέσης και ανώτερης κοινωνικής τάξης. Έρευνες έχουν δείξει ότι δε διαφοροποιούνται σημαντικά τα περιστατικά των ανθρωποκτονιών αυτών σε σχέση με τους μήνες του χρόνου ή τις μέρες της εβδομάδας. Οι ανθρωποκτονίες που διαπράττονται από άτομα ανώτερης κοινωνικής τάξης είναι πιο πιθανό, από τις αντίστοιχες που διαπράττονται από άτομα κατώτερης κοινωνικής τάξης, να είναι προμελετημένες και λιγότερο πιθανό να διαπραχθούν σε μια έκρηξη οργής.

Υπάρχουν και απόψεις που εκφέρουν τη σχέση της ανθρωποκτονίας με την σελήνη. Ο ψυχίατρος Arnold Leider ισχυρίστηκε ότι υπάρχουν περισσότερα περιστατικά ανθρωποκτονίας όταν υπάρχει πανσέληνος. Αντίθετα ο αστρονόμος Nicholas Sanduleak ισχυρίστηκε ότι δεν υπάρχει καμία αλληλεξάρτηση ανάμεσα στις σεληνιακές φάσεις και τα ποσοστά των ανθρωποκτονιών.

3.3.2. Τόπος Τέλεσης της Ανθρωποκτονίας

Τόπος τέλεσης της ανθρωποκτονίας θεωρείται ο τόπος όπου ο υπαίτιος διέπραξε ολικά ή μερικά την αξιόποινη ενέργεια ή παράλειψη, καθώς και ο

τόπος όπου επήλθε ή σε περίπτωση απόπειρας έπρεπε σύμφωνα με την πρόθεση του υπαιτίου να επέλθει το αξιόποιο αποτέλεσμα.

Οι άνδρες έχουν τις ίδιες πιθανότητες να διαπράξουν μια ανθρωποκτονία μέσα και έξω από το σπίτι, αλλά για τις γυναίκες είναι πολύ πιο πιθανό να σκοτώσουν μέσα στο σπίτι παρά έξω από αυτό. Στο σπίτι, οι γυναίκες σκοτώνουν πιο συχνά μέσα στην κουζίνα. Αυτό ίσως να συμβαίνει, διότι η κουζίνα είναι το μόνο μέρος όπου οι γυναίκες παραδοσιακά συνηθίζουν να χρησιμοποιούν μαχαίρι, το οποίο μπορεί να γίνει ένα επικίνδυνο όπλο, κατά τη διάρκεια ενός καυγά. Από την άλλη μεριά, η κρεβατοκάμαρα είναι το πιο επικίνδυνο μέρος για τη δολοφονία των γυναικών αφού εκεί πέφτουν πιο συχνά θύματα των συζύγων τους. Ίσως οι άνδρες να έχουν συνηθίσει να χρησιμοποιούν την κρεβατοκάμαρα ως μέρος όπου επιδεικνύουν τον "ανδρισμό" τους, με τη σεξουαλική κατάκτηση των γυναικών, και γι αυτό είναι πιο πιθανό να διαπράξουν μια ανθρωποκτονία εκεί. Οι γυναίκες συνηθίζουν να βρίσκονται την περισσότερη ώρα της ημέρας στο σπίτι και γι' αυτό το λόγο υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να δολοφονηθούν μέσα στο σπίτι.

Επίσης και άλλα άτομα τα οποία περνάνε πολλές ώρες μέσα στο σπίτι όπως τα πολύ νεαρά άτομα, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα που ανήκουν στις μειονότητες, οι έγγαμοι και οι άνεργοι, υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να δολοφονηθούν εκεί.

3.3.3. Τρόπος Τέλεσης της Ανθρωποκτονίας

Το να σκοτώσει κανείς έναν άνθρωπο μπορεί να φαίνεται συγκλονιστικό και πολλές φορές αυτό διεγείρει τη φαντασία πολλών συγγραφέων μυστηρίου, οι οποίοι βοηθούν στη διάδοση της κοινής αντίληψης ότι οι δολοφόνοι συχνά χρησιμοποιούν μυστηριώδεις, εξωτικές, πανούργες ή πανέξυπνες μεθόδους.

Παρόλα αυτά τα στοιχεία δείχνουν ότι δεν υπάρχει τίποτα το εξαιρετικό στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τον τερματισμό της ζωής κάποιου άλλου ανθρώπου. Τα πιο πολλά αντικείμενα, εφόσον είναι διαθέσιμα τη στιγμή που το άτομα ξεπερνάει τα όρια μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε φονικά όπλα. Στην κοινωνία μας η απόκτηση ενός πιστολιού είναι μια πολύ εύκολη υπόθεση και γι αυτό τα πιστόλια χρησιμοποιούνται πιο συχνά στις ανθρωποκτονίες.

Ένα βίαιο άτομο μπορεί να οδηγηθεί σε μια δολοφονική πράξη, αν τη στιγμή που εμπλέκεται σε μια θερμή διαφωνία, δει ένα όπλο μπροστά του. Όπως είπε ο Shakespeare όσο πιο συχνά βλέπεις μπροστά σου τα μέσα για να προβείς σε νοσηρές πράξεις, τόσο πιο συχνά τις πράττεις. Βέβαια τα πιστόλια από μόνα τους δεν μπορούν να προκαλέσουν ανθρωποκτονία, ούτε η απουσία τους μπορεί να εξαλείψει την ύπαρξη των κινήτρων. Είναι αλήθεια ότι δεν σκοτώνουν τα όπλα αλλά οι άνθρωποι.

Όμως αν τα όπλα ήταν λιγότερο διαθέσιμα, πολλές θερμές διαφωνίες θα είχαν ως αποτέλεσμα μια βίαιη επίθεση και όχι μια ανθρωποκτονία, και ως εκ τούτου θα μειωνόταν ο αριθμός των μοιραίων περιστατικών. Αρκετές επιθέσεις με μαχαίρι είναι λιγότερο πιθανό να καταλήξουν σε θάνατο από ότι οι επιθέσεις με πιστόλι. Η χρήση λιγότερο επικίνδυνων όπλων όπως το μαχαίρι σε μια απόπειρα ανθρωποκτονίας έχει εκτιμηθεί ότι προκαλεί λιγότερους θανάτους. Ένα τεράστιος όμως αριθμός όπλων βρίσκεται στα χέρια ιδιωτών.

Η εύκολη πρόσβαση των όπλων οδηγεί σε περισσότερες ανθρωποκτονίες. Αλλά η εύκολη πρόσβαση στα όπλα εμφανίζεται να είναι ένας μεγάλος εξισωτής για τους φτωχούς. Δίνει δύναμη στους ανίσχυρους. Αυτό ίσως να εξηγεί γιατί τα άτομα της κατώτερης κοινωνικής τάξης είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιήσουν πιστόλια από οποιοδήποτε άλλο όπλο, όταν σκοτώνουν. Η χρήση του πιστολιού είναι επίσης και ο πιο δημοφιλής τρόπος τέλεσης ανθρωποκτονίας και στα άτομα της ανώτερης τάξης.

Όμως τα άτομα της ανώτερης κοινωνικής τάξης που εγκληματούν είναι δύο στις τέσσερις φορές πιο πιθανό από τους αντίστοιχους της κατώτερης

κοινωνικής τάξης να χρησιμοποιήσουν περισσότερο εκλεπτυσμένους τρόπους ανθρωποκτονίας, όπως η δηλητηρίαση, η υποθερμική ένεση ενός θανατηφόρου φαρμάκου και η σκηνοθεσία ενός αυτοκινητικού ατυχήματος.(Alex Thio, σελ.150-152 - Διονυσίου Δ.Σπινέλλη, 1990, σελ.59).

3.4. ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ

3.4.1. Συγκρουσιακή βία

Η έννοια της συγκρουσιακής βίας χρησιμεύει στο να αντιληφθούμε τα εγκλήματα κατά των προσώπων που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια των διενέξεων, οι οποίες έφεραν σε διαμάχη τους πρωταγωνιστές οι οποίοι συνδέονται με μια διαπροσωπική σχέση. Στην προκειμένη περίπτωση η σύγκρουση νοείται ως μια ασυμφωνία ανάμεσα σε δύο μέρη η οποία καταλήγει σε μια ανταλλαγή εχθροπραξιών. Η πιο κοινή βία ξεπροβάλλει από την καθημερινή αλληλεπίδραση όπου έτσι δίνεται η ευκαιρία στα άτομα να συγκρουστούν, να προσβληθούν, να φιλονικήσουν. Οι εγκληματικές αυτές βιαιότητες αποτελούν την αρνητική όψη των ανθρώπινων σχέσεων αλλά δεν παύουν όμως να είναι αμοιβαίες σχέσεις μεταξύ ατόμων.

Η συγκρουσιακή βία όμως αντιτίθεται πλήρως σε αυτήν της αρπακτικής βίας. Σε κακουργήματα όπως διάπραξη φόνου από δράστη ή βιασμό κάποιας γυναίκας δεν υφίσταται η σύγκρουση αλλά η προσβολή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάρχει ανταλλαγή εχθροπραξιών αλλά μονομερής επίθεση και καμιά προσωπική σχέση εκτός από την ίδια την επίθεση.

Επίσης διαφορά υφίσταται σε ότι αφορά την κατανομή των ρόλων. Αρκετές φορές όμως σε ένα φόνου για παράδειγμα διακρίνουμε το δράστη και το θύμα ενώ αντίθετα σε μια συμπλοκή κατά τη διάρκεια της οποίας οι αντίπαλοι

ανταλλάσουν γροθιές και χτυπήματα δεν είναι πάντα εύκολο να διακρίνουμε τον επιτιθέμενο και το θύμα.

Κύρια αιτία της αυτού του τύπου ανθρωποκτονίας είναι συνήθως η ζήλια και επακριβέστερα η βούληση αποκλειστικής σεξουαλικής κατοχής της γυναίκας εκ μέρους του άνδρα. Ο άνδρας αδυνατεί να δεχθεί την ιδέα ότι η γυναίκα του θα τον εγκαταλείψει ή θα τον απατήσει. Θεωρεί ότι έχει απόλυτα δικαιώματα πάνω σε αυτή, την σκοτώνει για να εκδικηθεί επειδή εγκαταλείφθηκε ή για να την εμποδίσει να συνεχίσει και να συνάψει σχέση με κάποιον άλλο άνδρα.

Ένα βασικό ερώτημα που τίθεται σε σχέση με τη συζυγική ανθρωποκτονία είναι εάν συμμετέχει αυτού του τύπου η ανθρωποκτονία στο σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας. Απάντηση σε αυτό το ερώτημα έχει δοθεί από ειδικούς όπου εξηγούν ότι ο φόνος μιας γυναίκας από τον σύζυγό της εγγράφεται στη δυναμική της μη θανατηφόρας συζυγικής βίας. Πρώτη ένδειξη της ανάδειξης μιας επικίνδυνης φθοράς του συζυγικού δεσμού είναι η αρρωστημένη παρακολούθηση και η σχολαστική δυνάστευση της συζύγου. Ο σύζυγος είναι καταπιεστικός και έχει την τάση να εμποδίζει τη γυναίκα του να έρχεται σε επαφή και να μιλά με άλλους άνδρες, περιορίζει της επαφές της με το οικογενειακό περιβάλλον της συζύγου αλλά και με τους φίλους της, της απευθύνει προσβλητικά λόγια και της αρνείται να της αποκαλύψει το οικογενειακό εισόδημα. Η βίαιη αυτή συμπεριφορά του και ο υπερβολικός έλεγχος εγγράφονται στην ίδια συνέχεια καταναγκασμού.

Επίσης η νεαρή ηλικία της συζύγου και η χωρίς γάμο συμβίωση. Όταν υπάρχει σχέση ανάμεσα σε ένα άνδρα και μια γυναίκα αλλά δεν έχουν ενωθεί με γάμο τότε ο άνδρας νιώθει την αβεβαιότητα του δεσμού που υποδαυλίζει την ανησυχία του και τον καθιστά δύσπιστο. Όταν η γυναίκα αντιστέκεται σε αυτή τη συμπεριφορά του άνδρα, γίνεται βίαιος και χειροδικεί απέναντί της για να την υποτάξει. Αυτές οι ταπεινώσεις όμως της προκαλούν την επιθυμία να φύγει από τη συγκεκριμένη σχέση.

Έτσι όταν ο άνδρας καταλάβει την επιθυμία της γυναίκας επέρχεται η σύγκρουση καθώς ο άνδρας νιώθει ότι προσβάλλεται ο ανδρισμός του και ο καυγός μπορεί να είναι η αφορμή του μοιραίου γεγονότος. (Cusson Maurice, 2002)

3.4.2. ΑΙΤΙΕΣ

Οι πιο συνήθεις αιτίες όπου οδηγούν ένα άτομο να εγκληματήσει είναι α)για να δικαιωθούν, β)για να υπερασπίσουν την τιμή τους, γ)για να σώσουν τη ζωή τους. Οι αιτίες αυτές ενεργοποιούν συγκρούσεις που παρασύρονται από τρεις εξελίξεις: α)μια διαδικασία απόδοσης δικαιοσύνης, β)μια διαδικασία ταπείνωσης, γ)μια διαδικασία πανικού.

Στην περίπτωση σύγκρουσης δυο συζύγων αρκετές φορές οι βίαιοι σύζυγοι κρίνουν ότι οι ίδιοι αδικήθηκαν και τοποθετούνται στην πλευρά αυτών που απονέμουν δικαιοσύνη. Συγκεκριμένα ο De Greeff αναφέρει ότι υπάρχει σε αυτούς το αίσθημα της αδικίας που θεωρούν ότι το έχουν υποστεί. Ερμηνεύουν το έγκλημά τους δια μέσου των ταπεινώσεων που δέχθηκαν και της αδυναμίας τους να ανεχθούν οποιαδήποτε μορφή αδικίας. Έχουν ως σκοπό να τιμωρήσουν αυτό που γίνεται αντιληπτό ως λάθος ή προδοσία. Διαπνεόμενοι από μια ενάρετη αγανάκτηση, από έναν "δίκαιο" θυμό, οι διαπληκτισθέντες θεωρούν ο καθένας τον εαυτό του ως επανορθωθέντα τις αδικίες.

Η διαδικασία της απόδοσης δικαιοσύνης αρχίζει με αυτό που αποκαλείται διαμαρτυρία. Όταν το άτομο αισθανθεί θύμα μιας αδικίας απαιτεί να εκφέρει την άποψή του και τα επιχειρήματά του για να αποδείξει ότι έχει δίκιο και έτσι να δικαιωθεί και μπροστά στον άλλο. Αν δεν πάρει ικανοποίηση θα περάσει στις πράξεις.

Η ανταποδοτική δικαιοσύνη του δίνει το αίσθημα ότι έχει δίκιο οδηγώντας το άτομο ταυτόχρονα να αντεπιτεθεί με τον ίδιο τρόπο που προσβλήθηκε. Έτσι

στις απειλές αντεπιτίθεται κανείς με απειλές και στη σωματική βία αντιδρά με σωματική βία. Η συμπεριφορά του ενός καθορίζει συμμετρικά την συμπεριφορά του άλλου.

Όσον αφορά το ζήτημα της τιμής και η διαδικασία ταπείνωσης, υπάρχουν προσβολές που παραβιάζουν λιγότερο τους κανόνες της δικαιοσύνης από ότι οι κανόνες ευγενείας και ο κώδικας τιμής. Τέτοιες είναι τα γέλια, οι προκλήσεις, τα περιφρονητικά βλέμματα, δυσάρεστες παρατηρήσεις, προσβλητικές χειρονομίες, αυθάδειες, βρισιές. Όλες αυτές οι προσβολές θίγουν την υπόληψη του ατόμου. Όταν μια προσβολή γίνεται δημόσια και οι υπόλοιποι που παρακολουθούν την υπόθεση ενθαρρύνουν τον προσβεβλημένο να “ξεπλύνει” την τιμή του αυτός θα ωθηθεί να απαιτήσει αρχικά συγγνώμη και αναίρεση από το άλλο άτομο. Αν δεν ικανοποιηθεί αυτή η επιθυμία του, υπάρχει ο κίνδυνος να περάσει σε λόγια προσβλητικά και ίσως και σε διαμάχη με σωματική βία. Εάν ένας εκ των δυο διαπληκτισθέντων είναι οπλισμένος τότε μέσα από τη σύγκρουση υπάρχει μεγάλο ποσοστό ένας από τους δύο να καταλήξει σε θάνατο.

Τέλος υπάρχει η διαδικασία του πανικού. Η αμυντική ανθρωποκτονία προωθείται από μια χειρονομία πανικού. Το μέλλον θύμα καθίσταται σε τέτοιο βαθμό απειλητικό που αυτός που είναι απέναντί του αισθάνεται να οδηγείται στα άκρα για να σώσει τη ζωή του.

Τις περισσότερες φορές το θύμα δηλαδή το πρόσωπο που στο τέλος της συμπλοκής θα βρει το θάνατο, είναι το πρώτο που προτείνει όπλο, που εκστομίζει απειλές ότι θα σκοτώσει ή ότι θα κτυπήσει. Μόλις μια φιλονικία γίνεται πιο ζωηρή οι αντίπαλοι έχουν την τάση να εκστομίζουν απειλές, να λαμβάνουν μια επιθετική στάση και ορισμένες φορές να προτείνουν όπλο. Καθένας τότε φαίνεται ολοένα και πιο επικίνδυνος στα μάτια του άλλου.

Ο άλλος αισθανόμενος τον κίνδυνο αντεπιτίθεται και του επιφέρει ένα θανατηφόρο κτύπημα. Για να σώσει τη ζωή του αποφασίζει να χτυπήσει

πρώτος. Όσο περισσότερο φοβάται κανείς τόσο περισσότερο επικίνδυνος γίνεται και τόσο περισσότερο εμπνέει το φόβο.(Cusson Maurice, 2002)

3.5. ΚΙΝΗΤΡΑ

Για την ανθρώπινη συμπεριφορά και δράση τα αίτια που την προκαλούν, ή οι λόγοι που την εξηγούν, είναι τα κίνητρα. Κίνητρο είναι οτιδήποτε κινεί, ωθεί ή παρασύρει σε δράση ένα άτομο. Τα κίνητρα είναι δυνατό να ωθούν το άτομο ενεργώντας από μέσα ή να το έλκουν ενεργώντας από έξω.

Κίνητρα, επομένως, είναι τόσο οι εσωτερικές αιτίες της συμπεριφοράς όπως τα ένστικτα, οι ορμές, οι σκοποί, οι επιθυμίες ή προθέσεις, τα συναισθήματα, οι διάφορες συγκινησιακές καταστάσεις όσο και οι εξωτερικές αιτίες, όπως οι αμοιβές, τα θέλγητρα ή φόβητρα, ή οι απωθητικοί ερεθισμοί.

Τα κίνητρα μπορεί να είναι εγγενή ή επίκτητα, δηλαδή να έχουν κληρονομική βάση, όπως τα ένστικτα, ή να αποκτιούνται μέσα από διαδικασίες μάθησης κατά την αλληλεπίδραση του ατόμου με το περιβάλλον. Διακρίνονται επίσης σε φυσιολογικά, που εξυπηρετούν τη λειτουργία οργανισμού και τη σωματική ομοιόσταση, σε βιολογικά, που εξυπηρετούν την επιβίωση, συντήρηση και αναπαραγωγή του ατόμου και του είδους, και σε ψυχολογικά, που έχουν να κάνουν με το θυμικό, την προσωπικότητα, και τις συναλλαγές του ατόμου με το περιβάλλον, φυσικό και κοινωνικό.

Τα κίνητρα δεν προϋποθέτουν αναγκαστικά εκούσιο και ασυνείδητο έλεγχο της συμπεριφοράς. Το κίνητρο μπορεί να καθοδηγεί τη συμπεριφορά χωρίς να υπάρχει "σκοπός", δηλαδή ενσυνείδητος στόχος και πρόθεση που οδηγεί σε εξέταση συνθηκών και επιλογές ενεργειών. Η συμπεριφορά φαίνεται σκόπιμη στον εξωτερικό παρατηρητή γιατί κατευθύνεται προς ορισμένο στόχο ή επιφέρει ορισμένο αποτέλεσμα. Οι στόχοι είναι "τέλη" προς τα οποία κατευθύνεται η

συμπεριφορά αλλά ο μηχανισμός που λειτουργεί και επιφέρει το αποτέλεσμα μπορεί να είναι τελείως ασυνείδητος και έξω από τον έλεγχο του οργανισμού.

Για το λόγο αυτό δεχόμαστε τα ένστικτα ως κίνητρα παρόλο που είναι συμπεριφορές που ελέγχονται σχεδόν πλήρως από τη γενετική μνήμη του οργανισμού. Συνεπώς, τα κίνητρα μπορεί να είναι συνειδητά ή ασυνείδητα. Συχνά οι άνθρωποι άγονται από ορμές ή κίνητρα τα οποία δεν γνωρίζουν, τα οποία αρνούνται ή διαστρεβλώνουν σε συνειδητό επίπεδο.

Επομένως μπορούμε να πούμε ότι το αντικείμενο μελέτης των κινήτρων είναι ο εντοπισμός των αιτιών που οδηγούν σε συγκεκριμένη κάθε φορά συμπεριφορά ή δράση. Τέτοιες αιτίες μπορεί να είναι εσωτερικές ή εξωτερικές δυνάμεις ανάλογα με τον τόπο στον οποίο εντοπίζονται, μπορεί να είναι συναισθήματα, ορμές, επιθυμίες, κ.α.

Επίσης συχνά συνυπάρχουν πολλές αιτίες μαζί και μπορεί να μην είναι εύκολο να συνειδητοποιηθούν και να αναφερθούν από το άτομο.

Πέρα από την ποικιλία των αιτιών που μπορεί να είναι υπεύθυνες για ορισμένη συμπεριφορά, θα πρέπει να θυμόμαστε ότι οι αιτίες αυτές δεν ανευρίσκονται καθαρές, αυτούσιες αλλά συνυπάρχουν με γνωστικές διεργασίες όπως σκέψεις, εκτιμήσεις, αναμνήσεις.

Τα κίνητρα έχουν το επιπλέον χαρακτηριστικό ότι δεν επαρκούν από μόνα τους για να ερμηνεύσουν τους μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση και εκδήλωση της τελικής συμπεριφοράς.

Τα κίνητρα αντιθέτως αφορούν τις τρέχουσες επιδράσεις στη συμπεριφορά. Είναι οι παράγοντες εκείνοι που προσφέρουν την τάση που είναι απαραίτητη για την κινητοποίηση την έναρξη και τον τερματισμό της συμπεριφοράς. Δεν εξηγούν όμως πως αποκτήθηκε ή πως ανακαλείται από τη μνήμη η σχετική συμπεριφορά. Οι επιδράσεις συχνά είναι παροδικές και αμετάβλητες αντίθετα από τις επιδράσεις της μάθησης που χαρακτηρίζονται από σταθερότητα.

Τα κίνητρα διαφέρουν και από την σκέψη καθώς προσδιορίζουν το "βάρος" ή τη σημασία του κάθε δρόμου προς την επίλυση του προβλήματος

που απασχολεί το άτομο και διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν την ενεργοποίηση της σχετικής συμπεριφοράς. Τα κίνητρα δηλαδή αφορούν τους δυναμικούς παράγοντες της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Ένα κίνητρο μπορεί να δρα μόνο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και σε συγκεκριμένο τόπο ή υπό ορισμένες συγκεκριμένες συνθήκες. Σε μια τέτοια περίπτωση η επίδραση των περιβαλλοντικών συνθηκών στη διαμόρφωση του κινήτρου και της συμπεριφοράς θεωρείται κρίσιμη.

Ένα κίνητρο μπορεί όμως να χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά ενός ατόμου διαχρονικά ή σε μια ποικιλία περιστάσεων. Τότε μιλάμε για χαρακτηριστικά του ατόμου ή προδιαθέσεις όπως για παράδειγμα "αγχώδης". Αλλά είτε μιλάμε για εξωτερικές είτε για εσωτερικές αιτίες της συμπεριφοράς όπως τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας ουσιαστικά αναφερόμαστε σε ποιητικά αίτια. Κίνητρα που αφορούν τελικά αίτια είναι οι επιθυμίες, οι στόχοι και οι σκοποί. Αλλά το καθένα από αυτά δρα με διαφορετικό τρόπο και επηρεάζει τη δράση του ατόμου με διαφορετικό τρόπο. (Α.Κωσταρίδου-Ευκλείδη, 1999)

3.6. ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΕΓΚΛΗΜΑ ΠΑΘΟΥΣ

Συνήθως κάθε έγκλημα έχει τη δική του δυναμική και ερμηνεία. Όσον αφορά τις ανθρωποκτονίες ερωτικού πάθους στις περισσότερες περιπτώσεις η άρνηση των θυμάτων στις ερωτικές επιθυμίες των ανδρών είναι ο προθάλαμος για το πέραςμα στην ανθρωποκτονία. Η παραχωρημένη αντίληψη πως η γυναίκα μπορεί να αποτελέσει "κτήμα" του άνδρα φαίνεται ότι δεν έχει εξαλειφθεί ακόμα. Η μη αποδοχή της άρνησης του θύματος από το δράστη ισοδυναμεί με τη φυσική της εξόντωση, κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες. Βαθιά ριζωμένες πατριαρχικές αντιλήψεις για τους ρόλους των δύο φύλων αναπαράγονται στο χώρο και το χρόνο και διαμορφώνουν προσωπικότητες ανδρών με ανελαστικά όρια ανοχής στην οποιαδήποτε άρνηση ή αμφισβήτηση

από την πλευρά της γυναίκας. Αναφέρετε ότι ο άνδρας από τη φύση του και από την κοινωνική καταγραφή υπάρχει ως ένα πιο δυνατό και σωματώδες ον.

Η βία μεταξύ των δύο φύλων είναι νικηφόρα στον άνδρα γιατί αυτός επιβάλλεται με το σώμα του και μέσω της κοινωνικής ενίσχυσης αφού η ίδια η κοινωνία του έχει περάσει ότι είναι πιο δυνατός. Τις περισσότερες φορές η ταπείνωση και ο εξευτελισμός του θύματος είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες ώθησης προς την εγκληματική ενέργεια.

Υπάρχει όμως και το ερώτημα κατά πόσο και οι γυναίκες μπορεί να οδηγηθούν στο έγκλημα εναντίον του συντρόφου τους. Οι γυναίκες συνήθως εγκληματούν σπάνια. Σκοτώνουν από ερωτικό πάθος, απόρριψη ή εγκατάλειψη. Αποτρόπαια εγκλήματα μπορεί να διαπράξουν από μακροχρόνια καταπίεση που τις οδηγεί στην έκρηξη. Όταν σκοτώνουν όμως, σκοτώνουν με φρικαλέο τρόπο συνήθως τους συζύγους τους. Τους εραστές τους σπάνια ίσως γιατί τις βασανίζουν λιγότερο.

Όποιος και αν είναι ο εγκληματίας, όποια και αν είναι τα κίνητρά του, όποια και αν είναι η αιτία και η αφορμή, το έγκλημα είναι μια πράξη αποτρόπαιη που πολλές φορές προκαλεί σοκ.

Τα εγκλήματα πάθους συνήθως εκτελούνται από άτομα με συνείδηση "πυρπολημένη" και συμπεριφορά "χειραγωγημένη" από επιθετικό μονοϊδεασμό. Δεν συμπεριλαμβάνονται στους αυτουργούς εγκλημάτων πάθους οι επαγγελματίες φονιάδες και οι κάθε λογής ψυχανώμαλοι. Δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται ακόμη οι παρανοϊκοί που ενήργησαν σύμφωνα με τις ανάγκες του παραληρήματος της αρρώστιας τους.

Επομένως τα εγκλήματα πάθους πραγματοποιούνται από άτομα που ως και το προηγούμενο δευτερόλεπτο ήταν ανώτερα πάσης υποψίας. Οι πιθανότητες εμπλοκής σε έγκλημα πάθους μικραίνουν όσο ανεβαίνουμε τη μορφωτική και την πολιτιστική κλίμακα, αλλά κανένα επίπεδο, ακόμη και το υψηλότερο, δεν μπορεί να αποκλείσει την πιθανότητα διάπραξης ενός τέτοιου εγκλήματος.

Η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι ανά πάσα στιγμή έκφραση του

συσχετισμού δυνάμεων μεταξύ ενός "κινητήρα" και ενός "αναστολέα" που ενυπάρχουν στο κάθε άτομο. Ο "κινητήρας" είναι ο πρωτόγονος εαυτός, με τον οποίο το άτομο ήρθε στη ζωή, και εμπεριέχει την επιθετικότητα, την αρπακτικότητα, τη σεξουαλικότητα. Ο "αναστολέας" είναι ο πολιτισμός, ο οποίος διδάχθηκε ή δεν διδάχθηκε στο άτομο από το περιβάλλον του, με τη μορφή κανόνων, ορίων και προτύπων για μίμηση ή για αποφυγή.

Το έγκλημα πάθους διαπράττεται όταν η πρόκληση η οποία απευθύνθηκε και ερέθισε τον πρωτόγονο εαυτό μεγιστοποίησε την ανταπόκρισή του, ενώ στον ίδιο χρόνο η αντίσταση του πολιτισμένου εαυτού αποδείχθηκε κατώτερη, υποτυπώδης ή ανύπαρκτη.

Τυπική περίπτωση το έγκλημα πάθους ύστερα από ματαίωση του έρωτα. Ο έρωτας, λειτουργικό τμήμα του πρωτόγονου εαυτού, είναι το κίνητρο που προέβλεψε και έθεσε η φύση, προκειμένου να εξασφαλίσει την αναπαραγωγή. Το κίνητρο αυτό δεν είναι μόνο ηδονογόνο αλλά και ένοπλο. Ένα από τα όπλα του είναι η ζηλοτυπία, η οποία στην περίπτωση της ματαίωσης του έρωτα είναι δυνατόν να μετατραπεί ακόμη και σε ανθρωποκτόνο παράγοντα».

Τα εγκλήματα έρωτα ή πάθους, όπως τα χαρακτηρίζουμε, θεωρούνται τα πιο κλασικά εγκλήματα στην ιστορία της ανθρωπότητας, με την έννοια ότι γίνονταν, γίνονται και θα γίνονται πάντα, χωρίς να επηρεάζονται από τις κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές, όπως άλλες μορφές εγκληματικότητας. Επιπλέον παρουσιάζουν μια ιδιαιτερότητα στη δυναμική της εγκληματογένεσης και γι' αυτό είναι πολύ δύσκολο να τα μελετήσουμε.

Συνήθως βλέπουμε τον δράστη εκ των υστέρων, αφού έχει διαπράξει το έγκλημά του, οπότε δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τι ακριβώς συνέβη πριν από το έγκλημα. Έτσι αυτό που γίνεται είναι μια αναδρομική ερμηνεία της πορείας προς το έγκλημα, γνωρίζοντας όμως μόνο τη μία "αλήθεια", εκείνη του θύτη.

Με δεδομένες αυτές τις δυσκολίες, λέμε ότι οι φάσεις (και τα στάδια) της ψυχικής διαδικασίας που περνάει κάποιος που διαπράττει ένα έγκλημα πάθους είναι πολύ σύντομα, πολύ κοντινά, χωρίς ευδιάκριτα όρια, και διαδέχονται η μία

την άλλη με μεγάλη ταχύτητα και χωρίς πολλή σκέψη. Βλέπουμε στην αρχή να υπάρχει μια αδιαμόρφωτη συναίνεση και την ιδέα του εγκλήματος να πλανάται γενικά και απροσδιόριστα στο μυαλό του δράστη.

Στη συνέχεια η σκέψη του εγκλήματος αρχίζει να μορφοποιείται. Στο τρίτο στάδιο έρχεται η κρίση-απόφαση. Το τέταρτο και τελευταίο στάδιο είναι η "εκτέλεση" του σχεδίου και όλα αυτά γίνονται με αστραπιαία ταχύτητα. Ειδικά όσον αφορά το τελευταίο στάδιο, "το πέραςμα στην πράξη" (η στιγμή του εγκλήματος), τις περισσότερες φορές περιγράφεται από τους ίδιους τους δράστες σαν το άναμμα του αναπτήρα.

Κι επειδή σε όλες αυτές τις περιπτώσεις κυριαρχεί το πάθος, οι φάσεις αυτές της ψυχικής διαδικασίας είναι περισσότερο ασαφείς, με αποτέλεσμα να είναι και δύσκολα αναστρέψιμες, έτσι ώστε να συγκρατείται ο δράστης προτού φθάσει στο έγκλημα».

«Υπάρχουν δύο ειδών "ερωτικά" εγκλήματα ή πάθους, όπως συνηθίζουμε να τα λέμε. Εκείνα του "νοσηρού πάθους" και εκείνα της "συναισθηματικής φόρτισης". Τα εγκλήματα της πρώτης κατηγορίας έχουν συνήθως κίνητρο την εκδίκηση ή τον πληγωμένο εγωισμό, γι' αυτό και ο τρόπος που διαπράττονται είναι συνήθως στυγνός. Σε αυτές τις περιπτώσεις ακούμε συχνά τον δράστη να λέει ότι "έτσι έπρεπε να γίνει". Στη δεύτερη περίπτωση ο δράστης παρασύρεται από το πάθος της στιγμής και αμέσως μετά το μετανιώνει ενώ τις περισσότερες φορές δεν έχει την αίσθηση ή δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί το έκανε. Σε αυτού του είδους τα φονικά υπάρχουν πάντα δύο δράματα: του θύματος και του θύτη, ο οποίος κατά κάποιον τρόπο γίνεται κι αυτός θύμα του εαυτού του.

Ωστόσο και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για εγκλήματα ιδιαίτερα αποτρόπαια που συνοδεύονται από σημάδια έντονης βιαιότητας. Χαρακτηρίζονται από μια αφοπλιστική ωμότητα και από μια πρωτόγονη σκληρότητα.

Τις περισσότερες φορές το θύμα φέρει πάνω του μώλωπες και κακώσεις, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι προηγείται άγρια πάλη πριν από τη δολοφονία.

Οι άντρες χρησιμοποιούν συχνότερα κάποιο όπλο ή μαχαίρι, παρά τη σωματική τους δύναμη.

Οι γυναίκες αντίθετα χρησιμοποιούν περισσότερο έμμεσους τρόπους, όπως κάποιο δηλητήριο, κάτι που δείχνει ότι λειτουργούν περισσότερο προμελετημένα, αν και τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν και αυτές όπλα. Βέβαια στα εγκλήματα όπου κυριαρχεί το πάθος βλέπουμε ότι ο θύτης χρησιμοποιεί ως όπλο οτιδήποτε μπορεί να βρει μπροστά του εκείνη τη στιγμή, από ένα ψαλίδι ως και μια ζώνη ή ένα βαρύ διακοσμητικό αντικείμενο». (Α.Κωσταρίδου-Ευκλείδη , 1999)

3.7. ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΙΚΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙΤΕ ΣΕ ΕΓΚΛΗΜΑ

Υπάρχουν και τα κίνητρα του σχιζοφρενικού φόνου τα οποία μπορούν να ενταχθούν σε δύο βασικές κατηγορίες: α) σε ψυχωτικά κίνητρα, β)σε μη ψυχωτικά κίνητρα. Τα ψυχωτικά κίνητρα εκδηλώνονται μέσα στα πλαίσια ενός ψυχωτικού επεισοδίου κάτω από την επίδραση συνήθως παραληρητικών ιδεών. Η δομή της προσωπικότητας του ατόμου είναι εκείνη που προσδιορίζει το παραλήρημα καθώς και τα ιδιαίτερα συναισθήματα που βιώνει το άτομο.

Το παραλήρημα και οι ψευδαισθησιακές ιδέες δεν οφείλονται στην κατάργηση ή την εξασθένηση μιας συγκροτημένης αντιληπτικής ικανότητας συνακόλουθης μιας διαταραγμένης σχέσης. Αντίθετα αυτά βρίσκονται σε στενή συνάφεια με το συναισθηματικό τμήμα του ψυχισμού τους και έχουν πάντα κάποια συμβολική σημασία για αυτούς.

Στην περίπτωση που ο φόνος κατευθύνεται από ένα παραληρητικό κίνητρο ο σχιζοφρενής βρίσκεται σε μια κατάσταση "νόμιμης" άμυνας και η λογική του φαίνεται να ακολουθεί μια δική της συνεπή τακτική υπακούοντας σε ψευδαισθησιακές προσταγές που του επιβάλλουν την ιδέα του φόνου και τον

προστατεύουν από τον φανταστικό διώκτη. Με τον τρόπο αυτό νιώθει ότι σώζει τον εαυτό του από το εχθρό που θεωρεί ότι επιβουλεύεται τη ζωή του.

Στόχος του είναι λοιπόν η επιβίωσή του καθώς πιστεύει ότι απειλείται. Το παραλήρημα λοιπόν θα λέγαμε ότι είναι ένα είδος επικοινωνιακού μηνύματος, ένας τρόπος έκφρασης της απειλητικής ατμόσφαιρας που βιώνει ο σχιζοφρενής μέσα στην οικογένειά του και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.

Ο σχιζοφρενής έχει τη δυνατότητα να μεταφράζει αγχογόνες έννοιες σε συγκεκριμένες αναπαραστάσεις.

Αντίθετα τα μη ψυχωτικά κίνητρα δεν κατευθύνονται από παραληρητικές ιδέες αλλά από αντικειμενικά αίτια. Στις περιπτώσεις αυτές το κίνητρο δεν ήταν κατασκευασμένο στο μυαλό του ασθενούς αλλά ήταν συνυφασμένο με την ίδια την πραγματικότητα. Εντυπωσιάζει όμως εδώ η ασημαντότητα του κινήτρου, η ευκολία και η αγριότητα της επίθεσης, καθώς και η μηδαμινότητα του ερεθίσματος που τελικά οδήγησε στον φόνο. Η ευκολία διάπραξης φόνου συμβάλλει αποφασιστικά στην ταύτιση του σχιζοφρενούς με την επικινδυνότητα.

Ωστόσο η ευκολία δεν αποτελεί δείκτη κατάργησης των αντιστάσεων αλλά δείκτη ενός αδύναμου εγώ ανίκανου να αντέξει αποστερήσεις ακόμη και μικρής έντασης. Για τον ίδιο το δράστη το ερέθισμα όσο και εν πρώτη όψη φαίνεται μηδαμινό, βιώθηκε από τον ψυχισμό του σαν μια αποστέρηση που ήρθε για να προστεθεί στις συσσωρευμένες στον ψυχισμό του παλαιότερες αποστερήσεις πυροδοτώντας την αντίδραση της επίθεσης. Σαν μια κατάσταση δηλαδή όπου ισχυρά επιθυμητές ανάγκες του ατόμου αυτού είτε απειλήθηκαν με ματαίωση είτε εμποδίστηκε η πραγμάτωσή τους. (Τσαλίκογλου-Κωστοπούλου Φωτεινή, 1984)

3.8. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΨΥΧΟΠΑΘΗ ΚΑΙ ΜΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑ

Πολλές φορές όταν ακούμε ότι έγινε κάποιο έγκλημα διερωτόμαστε πως είναι δυνατόν ένας άνθρωπος να συμπεριφερθεί με τόσο βίαιο τρόπο που να καταλήγει να αφαιρεί τη ζωή ενός ή περισσότερων ατόμων. Υπάρχουν εγκλήματα τα οποία είναι τόσο αποτρόπαια που μας φαίνεται ότι είναι αδύνατον να έχει φτάσει σε μια τέτοια πράξη ένα φυσιολογικό άτομο.

Άτομα με ψυχοπαθολογική προσωπικότητα χαρακτηρίζονται από αντικοινωνική συμπεριφορά. Έχουν μια διαταραχή του ψυχικού τους κόσμου που δεν τους επιτρέπει να ενταχθούν στην κοινωνική ζωή φυσιολογικά και έχουν μια βίαιη συμπεριφορά.

Συγκεκριμένα:

- Οι ψυχοπαθείς δεν νιώθουν το αίσθημα του φόβου όπως οι φυσιολογικοί άνθρωποι.
- Δεν αισθάνονται το αίσθημα της ντροπής, της μετάνοιας και των τύψεων που νιώθει ένα φυσιολογικό άτομο.
- Δεν υπάρχει σε αυτούς ο φόβος της επιβολής της τιμωρίας που υπό κανονικές συνθήκες αποτελεί ένα κατασταλτικό παράγοντα στις εγκληματικές πράξεις.
- Έχουν χαμηλού επίπεδου συναισθηματική ανταπόκριση και αντίδραση σε καταστάσεις με θετικό ή αρνητικό περιεχόμενο. Η εκφραστικότητα του προσώπου του σε τέτοιες δυσάρεστες ή ευχάριστες περιπτώσεις αλλάζει ελάχιστα.
- Έχουν ανεπτυγμένες ικανότητες και μάλιστα μπορούν να παρουσιάσουν ελκυστικότητα, όμως δεν καταφέρνουν να διατηρήσουν σχέσεις που να χαρακτηρίζονται από στοργή και τρυφερότητα.

- Δεν μπορούν να νιώσουν τρόμο ή ξάφνιασμα ούτε τους δημιουργείται το αίσθημα της ανάγκης να τραπούν σε φυγή.

Αντίθετα άτομα τα οποία δεν είναι ψυχοπαθείς φέρουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Έχουν την ικανότητα να δημιουργήσουν στενές συναισθηματικές σχέσεις και έχουν περισσότερη εκφραστικότητα του προσώπου σε καταστάσεις δυσάρεστου ή ευχάριστου περιεχομένου.
- Μπορούν να γυρίσουν την επιθετικότητα που νιώθουν εναντίον του ίδιου τους του εαυτού, γεγονός που δεν βρέθηκε στους ψυχοπαθείς.
- Μπροστά σε αποτρόπαια εγκλήματα νιώθουν απέχθεια και πόνο για το άτομο το οποίο είναι το θύμα.

Συνήθως τα άτομα που εγκληματούν έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία κάποιες φορές είναι κοινά σε κάποιες περιπτώσεις. Από ειδικούς αναφέρετε ότι υπάρχουν τρία συνήθως ‘πρόσωπα’ ατόμων που εγκληματούν.

1) ‘πρόσωπο πρώτο’: Το άτομο είναι συνήθως ιδιόρρυθμο. Παρουσιάζει ασυνέπεια στη συναισθηματική ζωή του και υποτυπώδη κοινωνικότητα. Κινείται ανάμεσα στην άκρατη ευαισθησία και σε μια μειωμένη συναισθηματική αντίδραση, που πολλές φορές φτάνει μέχρι την ψυχρότητα. Τίποτα τις περισσότερες φορές δεν προδικάζει την επερχόμενη έκρηξη της φρίκης. Μπορεί να είναι ευφυής ή το αντίθετο. Πλούσιος ή φτωχός μορφωμένος ή αγράμματος. Πάντως εγκληματεί με εξαιρετικά βίαιο τρόπο. Μετά το έγκλημα συνήθως αποκαλύπτεται το μη ισορροπημένο της προσωπικότητάς του. Είναι ο κλασσικός τύπος του δράστη ειδικών εγκλημάτων.

2) ‘πρόσωπο δεύτερο’: Διαθέτει μια εκπληκτικά καλή αναγνώριση της συμπεριφοράς του. Παρουσιάζει έντονη ανωριμότητα και έλλειψη προβλεπτικότητας, καθώς και παρορμητικές εκδηλώσεις. Αισθάνεται μόνος και ότι δεν βρίσκει κατανόηση από κανένα και ότι δεν μπορεί να επικοινωνήσει με κανένα. Είναι μόνιμα δυσαρεστημένος με τον εαυτό του. Σκοτώνει συνήθως

άτομα του περιβάλλοντός του από μίσος που πολλές φορές δεν διαχωρίζεται από την αγάπη.

3) 'πρόσωπο τρίτο': Υπεραπασχολημένος, δραστήριος, δειλός. Δεν επιτρέπει στον εαυτό του εκρήξεις και εκτονώσεις. Φροντίζει να είναι παντού και πάντα αρεστός και συνεπείς. Τον αφορά υπέρμετρα η γνώμη των άλλων. Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα να καταπιέζεται αφάνταστα σε σημείο που κάποια στιγμή θα επέλθει η έκρηξη. Αυτό δεν σημαίνει ότι συμβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις αλλά αν συμβεί το έγκλημα του δράστη θα είναι αποτρόπαιο. (Τσαλίκोगλου-Κωστοπούλου Φωτεινή, 1984 -Archives of General Psychiatry, 2001)

3.9. ΤΥΠΟΙ ΦΟΝΩΝ

Οι πιο συνηθισμένοι τύποι φόνων είναι οι εξής:

3.9.1. ΦΟΝΟΣ ΕΝ ΒΡΑΣΜΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΟΡΜΗΣ

Ο φόνος εν βρασμό ψυχής τις περισσότερες φορές λαμβάνει χώρα από άτομα συγγενικά ή γνωστά προς το θύμα. Συνήθως κανένας δεν μπορεί να φανταστεί ότι άτομα τα οποία γνωρίζει και έχει ζήσει μαζί τους, μπορεί να του κάνουν κάποιο κακό. Τις περισσότερες φορές απλά σκεφτόμαστε ότι κάποιος άγνωστος μπορεί να μας κάνει κακό. Όμως υπάρχουν στιγμές που καθένας βρίσκεται σε απόσταση κρούσεως από τους δικούς ανθρώπους. Οι φίλοι, οι γονείς, οι σύζυγοι αποτελούν βασική πηγή χαράς στη ζωή κάποιου ατόμου αλλά μπορούν να αποτελέσουν ταυτόχρονα και μια σημαντική πηγή απογοήτευσης και πόνου.

Εκτός από τα άτομα που μας γνωρίζουν και γνωρίζουμε λίγοι είναι αυτοί που μπορούν να μας προκαλέσουν θυμό. Η διάπραξη ενός φόνου απαιτεί συνήθως έντονα συναισθήματα. Γι αυτό και είναι περισσότερο εύκολο να εγκληματήσει κανείς προς κάποιο συγγενικό πρόσωπο που γνωρίζει και τρέφει συναισθήματα γι αυτό παρά κάποιον άγνωστο για τον οποίο δεν τρέφει αισθήματα εκτός και αν πρόκειται για επαγγελματία δολοφόνο ο οποίος τυπικά σκοτώνει εν ψυχρώ και χωρίς αισθήματα. Οι πιθανότητες που έχει κάποιος να γίνει θύμα ενός εν ψυχρώ φόνου είναι λιγότερες από τις πιθανότητες να γίνει κάποιος θύμα εν βρασμό από κάποιο συναισθηματικά φορτισμένο δολοφόνο ο οποίος θα είναι κάποιο γνωστό ή συγγενικό πρόσωπο.

3.9.2. ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΧΑΡΗ ΣΤΟ ΘΥΜΑ

Υπάρχουν περιπτώσεις φόνων όπου το θύμα επιτίθεται πρώτο στον κατοπινό του φονιά. Συνήθως όλοι θεωρούν το θύμα ένα πράο και αβοήθητο πρόσωπο το οποίο βρέθηκε στα χέρια του φονιά και αβοήθητο καθώς ήταν μπόρεσε να του κάνει κακό πολύ εύκολα. Αυτή όμως η διαπίστωση δεν είναι πάντα σωστή καθώς όπως προαναφέραμε υπάρχουν περιπτώσεις όπου το θύμα είναι αυτό που επιτίθεται πρώτο. Αυτού του είδους το φόνο τον ονόμασε ο Wolfgang ανθρωποκτονία που προκαλείται από το θύμα. Υπάρχουν κάποια παραδείγματα στα οποία φαίνεται πιο καθαρά το είδος του συγκεκριμένου φόνου.

1. Ένας μεθυσμένος σύζυγος βρίσκεται στην κουζίνα με τη γυναίκα του. Λόγο της κατάστασής του χτυπά τη γυναίκα του. Της δίνει ένα κουζινομάχαιρο και την προκαλεί να το χρησιμοποιήσει εναντίον του. Εκείνη τον προειδοποιεί ότι αν την ξαναχτυπήσει θα το έκανε. Αυτός τη χτύπησε τελικά ξανά και η γυναίκα τον μαχαίρωσε.

2. Ένας σύζυγος κατηγορήσε τη γυναίκα του ότι έδινε λεφτά σε κάποιον άλλο άνδρα και της επιτέθηκε χρησιμοποιώντας διάφορα αντικείμενα κατά τη διάρκεια του πρωινού. Η σύζυγος παίρνοντας ένα κουζινομάχαιρο τον μαχαίρωσε.
3. Ένας μεθυσμένος άνδρας πλησίασε ένα άτομο κατά τη διάρκεια ενός καυγά με ένα μαχαίρι. Όταν τα άτομο τον απείλησε με όπλο, ο μεθυσμένος τον προκάλεσε να το κάνει και το άλλο άτομο το έκανε, τον πυροβόλησε.
4. Ένας άνδρας χτύπησε πολύ άσχημα τη γυναίκα του γιατί αρνήθηκε να ενδώσει στις σεξουαλικές του επιθυμίες. Εκείνη άρπαξε ένα κουζινομάχαιρο και τον μαχαίρωσε.

Επειδή τα άτομα αυτά προκαλούν το άλλο πρόσωπο να τα σκοτώσει, ο Wolfgang υποθέτει ότι τα συγκεκριμένα άτομα έχουν την επιθυμία να κάνουν κακό στον εαυτό τους. Αυτή η υπόθεση ίσως να είναι σωστή αλλά μπαίνει εδώ το ερώτημα γιατί αυτά τα άτομα δεν αποφασίζουν να αυτοκτονήσουν, να δώσουν οι ίδιοι τέλος στη ζωή τους αφού το επιθυμούν.

Τις περισσότερες φορές τα άτομα αυτά είναι άνδρες οπότε μπαίνει το χαρακτηριστικό της επίδειξης του ανδρισμού που θέλουν να διασφαλίσουν. Επιδεικνύουν τη σκληρότητά τους και κρύβουν την ευαισθησία τους. Θεωρούν ότι πρέπει να φέρονται σαν "άνδρες" και όχι σαν γυναίκες", να εμπλέκονται σε αντρίκιους καυγάδες και να αποφεύγουν τη γυναικεία σύνεση. Κάτω από τη πίεση αυτής της κουλτούρας οι άνδρες οι οποίοι έχουν τάσεις αυτοκτονίας θα προσπαθούσαν να εκδηλώσουν τον ανδρισμό τους και να κερδίσουν από τους άλλους ένα είδος σεβασμού ακόμη και ως τα χειρότερα πρόσωπα κάνοντας μια προκλητική επίθεση σε κάποιο άλλο άτομο η οποία στοχεύει στη μυστική σχεδιασμένη εκμηδένισή τους με αποτέλεσμα το φόνο που προκαλεί το ίδιο το θύμα.

Την ίδια άποψη του Wolfgang έρχεται να συμπληρώσει ο Luckenbill ,ε κάποιες όμως διαφοροποιήσεις. Η διαφορά των δύο έγκειται στο γεγονός ότι ο

ορισμός του Luckenbill για την πρόκληση του φόνου από το θύμα είναι ευρύτερος από τον αντίστοιχο του Wolfgang. Ο τελευταίος χρησιμοποιεί τον όρο για να αναφερθεί μόνο στις σοβαρές προκλήσεις – σωματική επίθεση ή φραστική πρόκληση του θύτη από το θύμα. Το θύμα ευθύνεται περισσότερο από ότι ο θύτης για τη διάπραξη του φόνου.

Ο Luckenbill έχει στο μυαλό του και τις σοβαρές και άμεσες προκλήσεις του θύματος και τις μη σοβαρές, ήπιες ή έμμεσες προκλήσεις, οι οποίες εξηγούνται από το θύτη ως ανυπόφορα προσβλητικές. Ο θύτης εδώ είναι υπεύθυνος για το φόνο ενώ το θύμα δεν προκαλεί στην πραγματικότητα το φόνο του αλλά παίζει όμως ένα μικρό ρόλο σε αυτόν.

Τέλος σε μια άλλη μελέτη οι Richard Felson και Henry Steadman διαπίστωσαν ότι οι περισσότεροι φόνου περιλαμβάνουν τη συμμετοχή και του θύτη και του θύματος όσον αφορά την πρόκληση του εγκλήματος. Επίσης διαπίστωσαν ότι τα θύματα είναι επιθετικά αλλά οι θύτες είναι ακόμα περισσότερο. Αυτό αποδεικνύει ότι τα πιο πολλά θύματα δεν προκαλούν σοβαρά ή άμεσα το θύτη να τα σκοτώσει.

3.9.3. ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΜΙΑΣ ΑΣΗΜΑΝΤΗΣ ΦΙΛΟΝΙΚΙΑΣ

Πολλές φορές οι άνθρωποι φτάνουν σε σημείο να σκοτώσουν για κάτι ασήμαντο. Συνήθως για ασήμαντους λόγους εγκληματούν άτομα της κατώτερης κοινωνικής τάξης. Η εξήγηση μπορεί να εντοπιστεί στην οικονομική και κοινωνική καταπίεση των φτωχών από την οποία δεν υποφέρουν άτομα της μέσης και της ανώτερης κοινωνικής τάξης. Ένα βλέμμα, μια μικρή προσβολή, ένα σπρώξιμο δεν θα ενέπλεκαν συνήθως άτομα της μέσης τάξης σε μια διαφωνία πόσο μάλλον να τα οδηγήσουν σε φόνο.

Αλλά κάποιο άτομο της κατώτερης κοινωνικής τάξης αντιλαμβάνεται τα ίδια γεγονότα κάπως διαφορετικά. Συνήθως τα άτομα της κατώτερης

κοινωνικής τάξης κάποιες διαφωνίες τις εκλαμβάνουν ως λόγους για την υπεράσπιση της τιμής ή της αξιοπρέπειας τους.

Η αξιοπρέπεια ενός φτωχού ατόμου μπορεί να καταπατηθεί από διάφορα άτομα μέσα στο πλαίσιο της κοινωνίας, πολλοί είναι ικανοί να μην του δείχνουν το σεβασμό που αρμόζει σε ένα άτομο μόνο επειδή είναι φτωχός. Επειδή η αξιοπρέπεια είναι ευάλωτη η καθημερινή απογοήτευση και ένταση μπορούν εύκολα να τη φθείρουν και να την καταστρέψουν. Το άτομο θα κάνει τα πάντα για να την προστατέψει γιατί στην ουσία νιώθει ότι είναι το μόνο που του έχει απομείνει. Μια προσβολή ακόμα και από τους φίλους ή τους γνωστούς του ίσως αποτελεί γι'αυτόν μια απειλή η οποία θα του στερήσει την εναπομείναντα αξιοπρέπειά του.

Έτσι λοιπόν για να την υπερασπιστεί θα έκανε τα πάντα ακόμα και να εγκληματήσει. Γι'αυτό λοιπόν πολλές φορές οι περισσότερες ανθρωποκτονίες είναι αποτέλεσμα ενός ανταγωνισμού χαρακτήρων στον οποίο ο θύτης και το θύμα προσπαθούν να υπερασπιστούν την τιμή τους την οποία κάποιοι άλλοι απειλούν.

3.9.4. ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

Όπως έχουμε προαναφέρει κάποια άτομα προκαλούν το φόνο τους γιατί βαθιά μέσα τους έχουν κάποιες τάσεις αυτοκτονίας αλλά δεν έχουν το κουράγιο να κάνουν αυτή τη πράξη προς τον εαυτό τους. Έτσι συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στο φόνο τους καθώς οι ίδιοι προκαλούν το θύτη. Υπάρχει όμως ακόμα και κατηγορία δραστών με παρόμοιες τάσεις αυτοκτονίας.

Οι συγκεκριμένοι είναι δράστες ανθρωποκτονίας και αυτοκτονίας. Πρώτα σκοτώνουν το άλλο άτομο και μετά αυτοκτονούν. Το θύμα που προκαλεί το φόνο του συγκαλύπτει έτσι τις τάσεις αυτοκτονίας του αλλά ο δράστης της ανθρωποκτονίας – αυτοκτονίας τις αποκαλύπτει.

Υπάρχουν δυο αντικρουόμενες απόψεις για τη φύση των ανθρωποκτονιών που συνοδεύονται από την αυτοκτονία του δράστη. Η μία υποστηρίζεται από έναν κοινωνιολόγο και η άλλη από ένα ψυχολόγο. Ο κοινωνιολόγος τη θεωρεί ως μια μορφή κανονικότητας ενώ αντίθετα ο ψυχολόγος ως σύμπτωμα αντικανονικότητας.

Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο ο θύτης-αυτόχειρας είναι ένα φυσιολογικό άτομο, επειδή ύστερα από το φόνο ενός αγαπημένου του προσώπου είναι ικανός να αισθανθεί τύψεις όπως ακριβώς τύψεις μπορεί να αισθανθεί ένα φυσιολογικό άτομο μετά από μία τέτοια απεχθή πράξη.

Αντίθετα ο ψυχίατρος τον θεωρεί ψυχωτικό διότι δεν αισθάνεται τύψεις αλλά αντίθετα προσδοκά με χαρά την επανένωσή του με το θύμα στον άλλο κόσμο, και αυτοκτονεί για να πετύχει αυτό το στόχο. Αυτές οι δύο κατηγορίες δράστη-αυτόχειρα του φυσιολογικού από τη μία πλευρά, και του ψυχωτικού από την άλλη ίσως να έχουν ένα κοινό στοιχείο. Και οι δύο είναι επηρεασμένοι από την κουλτούρα της ύπαρξης του ανδρισμού. Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση πράττουν και οι δύο ως "αδύναμοι" και όχι ως σκληροί άνδρες .

Ο φυσιολογικός δράστης συνήθως ικετεύει το θύμα για συγχώρεση, ενώ ο ψυχωτικός ονειρεύεται μια συμφιλίωση με το θύμα στον άλλο κόσμο.

Ένα τρίτο είδος δράστη-αυτόχειρα ανακάλυψε ο κοινωνιολόγος Danid Phillips. Αυτό το είδος εμφανίζει το θύμα το οποίο προκαλεί τον ίδιο του το φόνο αλλά συγκαλύπτει τις τάσεις αυτοκτονίας που έχει. Αυτό το καταφέρνει καθώς "μεταμφιέζει" την ανθρωποκτονία-αυτοκτονία σε τυχαίο συμβάν ή ατύχημα, με σκοπό να προστατέψει το συγγενικό και φιλικό του περιβάλλον από ασφαλιστικά προβλήματα και τον κοινωνικό στιγματισμό.

3.9.5. ΜΑΖΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΦΟΝΟΙ

Ο μαζικός φόνος περιλαμβάνει τη δολοφονία ενός μεγάλου αριθμού ατόμων, στο ίδιο μέρος και την ίδια ώρα αλλά συνήθως είναι σπάνιοι οι μαζικοί φόνοι. Τις περισσότερες φορές ο θάνατος του δράστη στους μαζικούς φόνους επέρχεται είτε μέσω της αυτοκτονίας από τον ίδιο είτε μέσω της επέμβασης της αστυνομίας. Οι περισσότεροι μαζικοί δολοφόνοι δεν είναι διανοητικά άρρωστοι. Όπως ανέφεραν οι κοινωνιολόγοι James Fox και Jack Levin, ύστερα από μελέτη για τους κατά συρροή δολοφόνους εμφανίζονται εξαιρετικά συνηθισμένα άτομα, μπορεί να είναι είτε ο γείτονας της διπλανής πόρτας, είτε ένας συνάδελφος ή ακόμα και κάποιο μέλος της οικογένειας.

Υπάρχουν κάποιες κατηγορίες μαζικών δολοφόνων. Κάποιοι από αυτούς μπορεί να είναι δυσαρεστημένοι υπάλληλοι οι οποίοι να θέλουν να εκδικηθούν το αφεντικό τους που τους αδίκησε κατά κάποιο τρόπο, αλλά στην προσπάθειά τους για εκδίκηση πολλές φορές σκοτώνουν και τους συναδέλφους τους. Κάποιοι άλλοι είναι οικογενειάρχες οι οποίοι σκοτώνουν τη σύζυγο ή τα παιδιά τους επειδή αισθάνονται μόνοι και αβοήθητοι. Συνήθως η κατάσταση των τελευταίων επιβαρύνεται από την κατανάλωση αλκοόλ.

Μία άλλη κατηγορία είναι οι "ψευδοκομάντος" οι οποίοι μετατρέπουν το σπίτι τους σε οπλοστάσιο και στέφονται εναντίον του άδικου και κακού κόσμου όπως οι ίδιοι πιστεύουν. Τέλος υπάρχουν και αυτοί που ενεργούν κάτω από τις οδηγίες ενός "χαρισματικού" ηγέτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των τελευταίων είναι τα άτομα που λαμβάνουν μέρος σε τρομοκρατικές επιθέσεις εναντίον αθώων πολιτών σε διάφορα μέρη του κόσμου.

Συνήθως οι μαζικοί δολοφόνοι συλλαμβάνονται στις περισσότερες περιπτώσεις.

Όσον αφορά τους φόνους κατ' εξακολούθηση είναι πιο συνηθισμένοι και περιλαμβάνουν το φόνο ενός αριθμού ατόμων αλλά έναν κάθε φορά. Αρχικά οι κατ' εξακολούθηση δολοφόνοι παρακολουθούν το θύμα τους από απόσταση

μελετώντας τις συνήθειές του και το καθημερινό του πρόγραμμα. Μετά κερδίζουν την εμπιστοσύνη του, με το να είναι φιλικοί μαζί του ή αποκτούν με κάποιο τρόπο ελεύθερη πρόσβαση στο σπίτι του θύματος το οποίο παρακολουθούν για μέρες.

Έπειτα δελεάζουν το θύμα και το παγιδεύουν και απλά το κρατούν αιχμάλωτο καθιστώντας αδύνατη κάθε προσπάθεια απόδρασης.

Στο τέλος όμως σκοτώνουν το θύμα τους. Αλλά συνηθίζουν πάντα να βασανίζουν το θύμα τους αντλώντας ικανοποίηση από την αγωνία του, τις εκφράσεις τρόμου του θύματος, τις κραυγές απόγνωσης και τις αντιδράσεις του στον πόνο. Πολλοί από τους κατ'έξακολούθηση δολοφόνους στην παιδική τους ηλικία βασάνιζαν μικρά ζώα για να νιώσουν συγκίνηση παρακολουθώντας το μαρτύριό τους.

Επίσης είχαν πέσει και οι ίδιοι θύματα σωματικής και συναισθηματικής κακοποίησης από τους γονείς τους. Τέτοιου είδους εμπειρίες έχουν οδηγήσει τα συγκεκριμένα άτομα στο να γίνουν κοινωνικοπαθητικά, ανίκανα να αισθανθούν τύψεις ή ενοχή για τις πράξεις τους. Παρόλα αυτά η πλειοψηφία των κατ'έξακολούθηση δολοφόνων δεν είναι διανοητικά άρρωστοι. Φαίνονται φυσιολογικά άτομα, τα οποία πηγαίνουν στο σχολείο ή στη δουλειά και αποτελούν μέλη του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου συμμετέχοντας ενεργά σε αυτό. (Alex Thio, «Παρεκκλίνουσα συμπεριφορά»,⁴ έκδοση, Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ)

3.10. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑΣ

Όσον αφορά την πρόληψη στην ανθρωποκτονία, θα πρέπει η πρόληψη να έχει βάσεις τόσο με μακροπρόθεσμο επίπεδο όσο και περιστασιακή πρόληψη. Ως προς το μακροπρόθεσμο επίπεδο είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει διάλογος στο πλαίσιο της οικογένειας και του σχολείου για ειρηνική επίλυση των προβλημάτων χωρίς βιαιότητες, αντιπαραθέσεις και οξύτητες.

Η κοινωνικοποίηση των παιδιών ξεκινάει από την οικογένεια και οι αξίες και οι αρχές που παίρνουν τα παιδιά από την οικογένεια περισσότερο είναι πολύ σημαντικές για την περαιτέρω πορεία τους στην κοινωνία. Συνήθως τα παιδιά που έτυχαν κακομεταχείρισης τείνουν να κακοποιούν και εκείνα με τη σειρά τους τους συζύγους τους ή τα παιδιά τους. Άρα έχει μεγάλη σημασία το πώς θα αναθρέψουμε τα παιδιά μας για να μην βρούμε μπροστά μας αργότερα κάποια αντίστοιχη κατάσταση. Σημαντικό είναι να διδάσκονται στα σχολεία τα Δικαιώματα του Ανθρώπου γιατί στο σχολείο το παιδί κοινωνικοποιείται και μαθαίνει πώς να λειτουργεί και να αναπτύσσει σχέσεις με τους άλλους.

Επίσης τα παιδιά θα πρέπει να εκτονώνονται με κάποιες αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, αντί να καταφεύγουν σε άλλου είδους χώρους που ίσως να αποτελέσουν προσωρινά μια διέξοδο αλλά δεν ωφελούν για ότι μπορεί να υπάρξει στο μέλλον. Τα Μ.Μ.Ε. στη συνέχεια διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον περιορισμό του προβλήματος εάν καθιερώσουν έναν αυτοέλεγχο και επιτύχουν να δίνουν πιο ουσιαστικά μηνύματα προς τους νέους.

Βέβαια ο τρόπος παρουσίασης των ανθρωποκτονιών από τα Μ.Μ.Ε. τις περισσότερες φορές στηρίζεται σε βάση κάποιων στοιχείων των οποίων οι δημοσιογράφοι συνήθως κρίνουν εάν αξίζει ή όχι να ασχοληθούν ιδιαίτερα με ένα έγκλημα έστω και αν αυτό είναι ανθρωποκτονία.

Συνήθως η φιλονικία και η απλή συμπλοκή δεν έχει δημοσιογραφικά τόσο ενδιαφέρον όσο όταν έχουμε εγκλήματα ανθρωποκτονιών μεγαλύτερου

μεγέθους. Τα Μ.Μ.Ε. λόγω αυτής της επιλεκτικής προβολής των περιπτώσεων ανθρωποκτονίας δημιουργούν μια βεβιασμένη εικόνα τέρατος `` ή ``δράκου`` άρα κάτι ίσως διαφορετικό από την πραγματικότητα έτσι ώστε αυτού του είδους η ειδησεογραφία τελικά να ικανοποιεί απλώς κάποιες θα λέγαμε υποσυνείδητες αρχέτυπες λειτουργίες και ανάγκες του ανθρώπινου ψυχισμού, με κεντρικό άξονα τις απωθημένες επιθυμίες και ανασφάλειες του ατόμου. Ως προς την περιστασιακή πρόληψη σημαντική είναι η ανάγκη επιτήρησης από την αστυνομία των χώρων όπου σημειώνονται διαπληκτισμοί και επίσης το πρόβλημα ελέγχου πώλησης και κατοχής όπλων χωρίς άδεια το οποίο πρέπει να μειωθεί.(Παννούσης Γιάννης, Αθήνα 1990)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

4.1. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η πολιτική αντιμετώπιση έχει ως στόχο την πρόληψη και την αναμόρφωση του εγκληματία με την κατάλληλη αγωγή, τη συμβουλευτική βοήθεια και την κοινωνική υποστήριξη. Η πολιτική στοχεύει στο σωφρονισμό, την αποασυλοποίηση και την κοινωνική επανένταξη του αποφυλακισμένου.

Συγκεκριμένα στο Νόμο 1851/89 άρθρο 1, αναφέρεται ότι η εκτέλεση των ποινών αποβλέπεται στην αγωγή των κρατουμένων και στην κοινωνική τους επανένταξη.

Πρέπει επίσης η μεταχείρισή τους να γίνεται με τρόπο που να συμβάλει στην ανάπτυξη αισθήματος ευθύνης, του αυτοσεβασμού και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Παράλληλος στόχος είναι και η προστασία της κοινωνίας από τα άτομα τα οποία είναι επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη. Η επίτευξη αυτών των στόχων κάθε άλλο παρά εύκολη είναι αφού δεν είναι δυνατόν να αποφανθούν οι ειδικοί επιστήμονες πότε κάποιος κρατούμενος που βαρύνεται με εγκλήματα κατά τις ζωής και των ηθών (π.χ. ανθρωποκτονία, βιασμός) έχει μεταμεληθεί και είναι έτοιμος να αποφυλακιστεί, έστω και με σχετικούς περιοριστικούς όρους.

Η πολιτική των εναλλακτικών θεσμών αντί της φυλάκισης (όπως η ημιελεύθερη διαβίωση και η κοινωφελής εργασία), εκτός από τους επιστημονικούς λόγους για τους οποίους έχει υιοθετηθεί, εξυπηρετεί και πρακτικές σκοπιμότητες, επειδή οι χώροι των φυλακών είναι εντελώς ανεπαρκείς για την ανθρώπινη διαβίωση των κρατουμένων.(Σταθόπουλος Πέτρος Α, 1996)

4.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ Η ΕΞΩΠΟΙΝΙΚΗ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ

Ο όρος πρόληψη των εγκλημάτων είναι περιεκτικός. Σε αυτόν περιλαμβάνεται ένα ευρύτατο φάσμα παρεμβατικών, αμυντικών και τιμωρητέων μηχανισμών που αποβλέπουν στην αποτροπή από το έγκλημα και γενικά στον περιορισμό της εγκληματικότητας.

Οι σύγχρονοι εγκληματολόγοι συνδέουν συχνά την πρόληψη των εγκλημάτων με τον κοινωνικό έλεγχο. Το δίκαιο και το ποινικό δίκαιο ειδικότερα, η ηθική, η θρησκεία, η εκπαίδευση, και η αγωγή αποτελούν διάφορους μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου.

Το σύστημα δικαιοσύνης(από την αστυνομία ως την εκτέλεση των ποινών) μαζί με την οικονομία, την κοινότητα, την εκκλησία, το σχολείο και την οικογένεια συνιστούν τους φορείς του κοινωνικού ελέγχου.

Έτσι είναι δυνατόν να διακριθεί ο κοινωνικός έλεγχος και η πρόληψη συνακόλουθα, σε ποινική ή νομική ή επίσημη, στο βαθμό που επιδιώκεται με τον κατάλληλο χειρισμό των ποινικών κυρώσεων και του όλου συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης, και σε κοινωνική ή εξωποινική.

Σε αυτή την τελευταία μορφή πρόληψης και κυρίως στην κοινωνικο-ψυχολογική πρόληψη που λαμβάνει την εσωτερίκευση κανόνων, προτύπων συμπεριφοράς, συνηθειών κ.λπ. και στην περιβαλλοντική πρόληψη αναφέρονται οι σελίδες που ακολουθούν.

- **ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ**

Έχει τονιστεί ότι σε οποιοδήποτε επίπεδο της εγκληματικότητας και αν κινηθούμε, το κεντρικό πρακτικό πρόβλημα είναι η επίτευξη της ενεργού ανάμειξης σε αυτή, όχι μόνο εκείνη των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο, αλλά ολόκληρης της κοινότητας με την ευρύτερη δυνατή έννοια.

Η κοινωνικο-ψυχολογική πρόληψη και ιδιαίτερα μια μορφή της, η κοινωνικοποίηση, είναι η μόνη εξωποινική πρόληψη.

Η κοινωνικοποίηση είναι η διαδικασία που συγκρατεί τους περισσότερους ανθρώπους από το έγκλημα. Σύμφωνα με τις βασικές αρχές της κοινωνικής ψυχολογίας, όλα τα νήπια, των οποίων οι νοητικές ή και ψυχικές λειτουργίες δεν είναι σοβαρά μεμονωμένες, συμμετέχουν στην κοινωνική αλληλενέργεια και έτσι αποκτούν βαθμιαία κοινωνική συμπεριφορά την οποία αποδέχεται η ομάδα στην οποία ανήκουν. Η συνεχής, επιτυχής κοινωνικοποίηση δημιουργεί αναστολές ή κατά τον Olsen εσωτερικό κοινωνικό έλεγχο. Έτσι, το κοινωνικοποιημένο άτομο συμμορφώνεται προς τα κοινωνικά επιθυμητά πρότυπα συμπεριφοράς και κατά συνέπεια αποφεύγει την εγκληματική συμπεριφορά

Αυτή η εικόνα της κοινωνικοποίησης σκιαγραφεί την ιδεατή πορεία του κοινωνικά προσαρμοσμένου ατόμου το οποίο ακολουθεί όλες τις επιθυμητές κοινωνικές συμπεριφορές από το απαγορεύεται το κάπνισμα ως το ου κλέψεις κ.α. Τα ερωτήματα που πηγάζουν από την έννοια της κοινωνικοποίησης είναι πολλά και αναφέρονται σε τρία τουλάχιστον επίπεδα.

Αρχικά στο κοινωνικό επίπεδο ερωτάται το ποιος καθορίζει ποιες μορφές συμπεριφοράς είναι επιθυμητές και ποιο άτομο είναι προσαρμοσμένο και σε ποιους κανόνες.

Ο παραπάνω καθορισμός συνήθως συντελείται από τα έθιμα και τις συνήθειες, από τις ηθικοκοινωνικές αντιλήψεις και αξίες, από το δίκαιο. Στο δεύτερο επίπεδο το νομικό ερωτάται μήπως η κοινωνικοποίηση συμπίπτει με την ηθικοκοινωνική και παιδαγωγική λειτουργία της ποινής.

Η κοινωνικοποίηση όμως είναι μια ευρύτερη έννοια η οποία περιλαμβάνει την εκμάθηση τόσο των καθημερινών λειτουργικών συνηθειών όσο και των επιταγών του δικαίου και γενικά του ποινικού δικαίου.

Είναι μια έννοια σε μεγάλο βαθμό θετική γιατί καθορίζει το τι πρέπει να πράττει ένα άτομο και όχι μόνο το τι απαγορεύεται να πράττει ή να παραλείπει, όπως ορίζουν στο μεγαλύτερο μέρος τους οι ποινικές διατάξεις. Ακόμα είναι δυνατό να περιλαμβάνει την εκμάθηση όχι μόνο κοινωνικών αλλά και αντικοινωνικών σχημάτων.

Επομένως η πρόληψη μέσω της κοινωνικοποίησης θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι μόνο εν μέρει συμπίπτει με τη γενική πρόληψη μέσω της ηθικής διαπαιδαγώγησης της ποινής και γι αυτό και αναφέρεται ως εξωποινική μορφή πρόληψης.

Το τρίτο ερώτημα αναφέρεται στο κοινωνικό ψυχολογικό επίπεδο. Η κοινωνικοποίηση αποτελεί και την εκμάθηση την οποία εγκρίνει η συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, και αυτή η ομάδα μπορεί να είναι τόσο η νομοταγής οικογένεια όσο και η εγκληματική ομάδα νέων που μπορεί να κάνει χρήση τοξικών ουσιών αλλά και αυτή που δεν κάνει. Εδώ δημιουργείται το θέμα των αξιών. Το είδος τους όμως δεν είναι το μόνο καθοριστικό στοιχείο της κοινωνικοποίησης. Υπάρχουν και άλλες μεταβλητές όπως οι τεχνικές που χρησιμοποιεί ο φορέας (σωματική τιμωρία, αυταρχικός έλεγχος) και η γενικότερη στάση του απέναντι στο άλλο άτομο. Όλοι οι παραπάνω παράγοντες επενεργούν στο τελικό αποτέλεσμα της κοινωνικοποίησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι αυτός που καθιστά περιττή κάθε άλλη μορφή πρόληψης. Τα αναπτυσσόμενα άτομα μέσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες σταδιακά μαθαίνουν και ενστερνίζονται τους κοινωνικό πολιτισμικούς κανόνες και τους προσδοκώμενους ρόλους. Έτσι ακολουθούν τους κανόνες όχι επειδή το επιβάλλουν εξωτερικές δυνάμεις αλλά επειδή με μια ασυνείδητη διεργασία έχουν εσωτερικεύσει όλες τις απαιτούμενες αντιλήψεις. Τα άτομα δεν κοινωνικοποιούνται όλα στο ίδιο βαθμό και αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη θετικής παρουσίας γονικών προτύπων και θετικών κοινωνικό οικονομικών και πολιτισμικών συνθηκών.

- ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Η πρόγνωση με τη μορφή της εντόπισης των χαρακτηριστικών είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Επίσης θεωρείται απαραίτητη για ένα είδος κοινωνικής ψυχολογικής πρόληψης που επιδιώκεται μέσω της συμβουλευτικής. Η συμβουλευτική συνίσταται στην παροχή σε άτομα με διαταραχές παροδικές, περιστασιακές ή με διαταραχές της προσωπικότητας συμβούλων που αποσκοπούν στην κατανόηση των προβλημάτων τους και στη λήψη των σχετικών αποφάσεων. Αυτές παρέχονται για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα από πρόσωπα ειδικά εκπαιδευμένα.

Αυτού του είδους η πρόληψη όμως δεν μπορεί πάντα να εφαρμοστεί με επιτυχία. Η συμβουλευτική προϋποθέτει την ελεύθερη αποδοχή της από το άτομο που θα την επιλέξει.

- ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΜΑΔΕΣ.

Σε αυτή την περίπτωση έχουμε τη χρησιμοποίηση της ατομικής κατά περίπτωση εργασίας είτε της εργασίας με ομάδες. Μια ομάδα που αποτελείται από ψυχίατρο, ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό αναλαμβάνει τη διάγνωση του προβλήματος και τελικά ένας κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος χειρίζεται την κάθε περίπτωση. Όσον αφορά την εργασία με ομάδες επιχειρείται προσπάθεια ένταξης σε μια ομάδα ατόμου η οποία θα του εκπληρώνει ορισμένες κοινωνικό ψυχολογικές ανάγκες.

- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΛΗΨΗ

Κάθε προσπάθεια πρόληψης των εγκλημάτων συνδέεται άμεσα ή έμμεσα και με μια ή περισσότερες θεωρητικές προσεγγίσεις αξιολόγησης των εγκλημάτων. Υπάρχουν κυρίως τρεις προσεγγίσεις: η πρώτη θεωρεί υπεύθυνες για την εγκληματική συμπεριφορά τις συγκινησιακές διαταραχές και προτείνει την ψυχοθεραπεία αυτών των ατόμων. Κατά τη δεύτερη το έγκλημα οφείλεται σε οικονομικούς παράγοντες και προτείνει μεταβολές ηπιότερες ή ριζικότερες

σε αυτούς ή το πολιτικό οικονομικό σύστημα. Τέλος η κοινωνιολογική κατεύθυνση διερευνά τις δυνατότητες περιβαλλοντικής πρόληψης και επιδιώκει την αξιοποίησή τους.

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες αντιπροσωπευτικές προσπάθειες και προγράμματα που αποσκοπούν αφενός στην ενίσχυση των ευκαιριών για κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά και αφετέρου στον περιορισμό για εγκληματική δράση.

- ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Από την σκοπιά της περιβαλλοντικής πρόληψης, περιβάλλον είναι ο περίγυρος που τον συνθέτουν οι πρωτογενείς ομάδες, δηλαδή η οικογένεια αλλά και η εκπαίδευση. Μορφές κοινωνικής και εξωποινικής πρόληψης προστέθηκαν και αναφέρονται συγκεκριμένα : έμφαση στα θετικά πρότυπα συμπεριφοράς, οργάνωση του ελεύθερου χρόνου, μεταβολές στις κοινωνικές δομές, θεσμική αναδιοργάνωση. Όλες αυτές οι μορφές αποτελούν εκφάνσεις της περιβαλλοντικής πρόληψης.

Û Έμφαση και ενίσχυση των θετικών προτύπων συμπεριφοράς.

Μια συνεπής εφαρμογή της θεωρίας της διαφορικής συναναστροφής στην πρόληψη θα επέβαλε αύξηση της επικοινωνίας με άτομα που σέβονται τους νόμους και ακολουθούν θετικά πρότυπα συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η μάθηση της θετικής μη εγκληματικής συμπεριφοράς αντί της αρνητικής εγκληματικής συμπεριφοράς.

Αυτή τη θεωρία διατύπωσε ο Αμερικανός εγκληματολόγος Sutherland. Βασικό της σημείο είναι η εγκληματική συμπεριφορά όπως και κάθε άλλη μαθαίνεται με συχνή, εντατική και διαρκή συναναστροφή περισσότερο με άτομα που δεν σέβονται τον ποινικό νόμο από ότι με άτομα που σέβονται και ακολουθούν μια σύννομη στάση.

Û Οργάνωση του ελεύθερου χρόνου

Προκειμένου να αποτελέσει ανασχετικό παράγοντα της εγκληματικής δραστηριότητας η οργάνωση του ελεύθερου χρόνου, πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες είναι οι εξής :

-Να συσχετίζεται άμεσα και έντονα η οργάνωση του ελεύθερου χρόνου με θετικά μη εγκληματικά πρότυπα και ιδεολογίες.

-Να παρέχεται δυνατότητα εκτόνωσης ή διοχέτευσης με κοινωνικά παραδεκτούς τρόπους στα αποθέματα ενέργειας και επιθετικότητας.

-Να ικανοποιούνται ορισμένες ψυχογενείς ανάγκες όπως η ανάγκη να ανήκεις ή να αισθάνεσαι ασφαλής ή να σε εκτιμούν.

-Να έχουν υπόψη τους όσοι αναλαμβάνουν το σχεδιασμό τέτοιων προγραμμάτων το ιδιαίτερο σύστημα αξιών και ενδιαφερόντων των ομάδων, των οποίων τον ελεύθερο χρόνο πρόκειται να οργανώσουν.

Û Μεταβολές σε κοινωνικές δομές και θεσμούς

Είναι εύλογες οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει αυτή η μορφή της περιβαλλοντικής πρόληψης, ιδιαίτερα όταν πρόκειται να εφαρμοστεί στο επίπεδο μιας ολόκληρης κοινωνίας. Δυσχέρειες παρουσιάζονται όμως προκειμένου να εφαρμοστεί μια τέτοιου είδους πρόληψη ακόμα και στο επίπεδο ενός θεσμού όπως π.χ. της εκπαίδευσης.

Μια σειρά από επιχειρήματα συνηγορούν στο ότι το σχολείο είναι ένας θεσμός που μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να προσφέρει στα άτομα θετικές σύννομες ταυτότητες. Θα ήταν συνεπώς αναγκαίο κάθε σχολική περιφέρεια να προσαρμόζει τα μαθήματά της στις ειδικές γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών της περιοχής.

Ακόμη είναι ανάγκη οι γονείς των παιδιών και ιδίως των προβληματικών, να χρησιμοποιούνται από το σχολείο άμισθα ή έμμισθα σε ομάδες μαθητών, δασκάλων και γονέων. Εξάλλου πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το σχολείο σαν

φορέας κοινωνικοποίησης και μεταβίβασης θετικών προτύπων συμπεριφοράς αγγίζει όλα τα μέλη της κοινωνίας. Η συμμετοχή των ατόμων μπορεί να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων από την καθιέρωση φροντιστηριακών μαθημάτων σε μαθητές μικρότερων τάξεων και τον προγραμματισμό της βελτίωσης μεθόδων μάθησης και διδασκαλίας ως την κοινωνική εξωσχολική δράση σε ομάδες αποφυγής ατυχημάτων, του περιβάλλοντος κ.α.

Ϊ Αποδυνάμωση αρνητικού περιβάλλοντος και εγκληματικών προτύπων

Μέχρι τώρα είναι λίγες οι προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για να εξαλειφθούν παράγοντες που άμεσα οδηγούν σε εγκληματική συμπεριφορά όπως είναι το οργανωμένο έγκλημα και γενικά τα εγκληματικά πρότυπα.

Ένα σχέδιο αποδυνάμωσης των εγκληματικών προτύπων θα αποσκοπούσε στο να πλήξει την εστία μόλυνσης, με άλλα λόγια να μειώσει τα αρνητικά πρότυπα και τις πιέσεις για εγκληματική συμμόρφωση που προέρχονται από τα εγκληματικά κυκλώματα. Με αυτό τον τρόπο θα υπερτερούσαν τα μη εγκληματικά πρότυπα και δεν θα ήταν δυνατή η διαδικασία μάθησης της εγκληματικής συμπεριφοράς.

Μια τέτοια όμως στρατηγική προσκρούει σε ανυπέρβλητα εμπόδια όπως π.χ. στο ότι παρατηρείται σε ορισμένες χώρες μια συμβιωτική σχέση ανάμεσα στον κατεστημένο και νομοταγή επιχειρηματικό και κόσμο αφενός και στον κόσμο του εγκλήματος αφετέρου.

Η διαπίστωση αυτή δεν υποδηλώνει μόνο πόσο δύσκολη είναι η μορφή αυτής της πρόληψης αλλά αποσκοπεί και στην αναχαίτιση της προσχώρησης νέων σε εγκληματικές σταδιοδρομίες. Ταυτόχρονα επισημαίνει και πόσο απρόσφορη είναι η πρόληψη που εντοπίζεται στα επιφανειακά συμπτώματα και ειδικότερα η ατομική ποινική πρόληψη.

Ü Πληροφόρηση κοινού: ενδεχομένων θυμάτων και δραστών

Με την ανάπτυξη της θυματολογίας και της θεωρίας της μαζικής επικοινωνίας, είναι επόμενο να διανοίγονται νέοι ορίζοντες στην πρόληψη των εγκλημάτων. Είναι φανερό ότι εγκλήματα είναι δυνατό να αποτραπούν αν το μελλοντικό ενδεχόμενο θύμα λάβει τα μέτρα του ή ακόμα περισσότερο αν δεν προκαλέσει το μελλοντικό ενδεχόμενο δράστη. Έχει και εμπειρικά καταδειχθεί ότι υπάρχουν πολλά κατά κάποιο τρόπο "εκούσια" θύματα.

Απόρροια αυτού είναι η δυνατότητα κατάρτισης σε ορισμένες περιπτώσεις προγραμμάτων ψυχοθεραπευτικών και σε άλλες πληροφοριακών με εγκληματικό προληπτικά αποτελέσματα. Γενικά πληροφοριακά προγράμματα γύρω από την αποτροπή των εγκλημάτων θα μπορούσαν να αποδώσουν στην περίπτωση που θα διοχετευόταν στο κοινό μέσα από ειδικά ενημερωτικά μαθήματα. Τα σχετικά προγράμματα θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα με περίσκεψη και σύνεση ώστε να αποφεύγεται η πληροφόρηση των εγκληματιών με τις τυπικές αντιδράσεις των θυμάτων σε αυτές με αποτελεσματικές μεθόδους τέλεσης εγκλημάτων.

4.3. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι βασικοί παράγοντες ενεργοποίησης των μηχανισμών της ποινικής δικαιοσύνης είναι οι εξής: η επισήμανση της εγκληματικότητας από την αστυνομία, οι αναφορές των θυμάτων, οι αναφορές των τρίτων ατόμων που έλαβαν γνώση του περιστατικού με οποιοδήποτε τρόπο.

Ο ρόλος του θύματος: Το θύμα του εγκλήματος παίζει καθοριστικό ρόλο στην ενεργοποίηση και τη λειτουργία του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης. Είναι ο σπουδαιότερος παράγοντας στη διαδικασία ποινικής

εξέλιξης και προώθησης του εγκλήματος μέσα στο ποινικό σύστημα και έχει προταθεί ότι αποτελεί το «φύλακα» του ποινικού συστήματος. Το θύμα είναι το κύριο υποκείμενο της παραπομπής κατά το μέτρο που το έγκλημα θίγει τα ιδιωτικά του συμφέροντα. Η απόφαση του θύματος για αναφορά του εγκλήματος στην αστυνομία είναι η πλέον σημαντική απόφαση που λαμβάνεται μέσα στο ποινικό σύστημα. Με τον τρόπο αυτό το θύμα παίζει ένα καθοριστικό ρόλο για όσα πρόκειται να επακολουθήσουν κατά την ποινική διαδρομή του εγκλήματος. Η απόφαση του θύματος για αναφορά είναι αυτό που θα χαρακτηρίσει ένα περιστατικό ως έγκλημα και θα αποφασίσει αν θα το αναφέρει στην αστυνομία ή όχι. Οι αναφορές των θυμάτων ορίζουν σε ένα μεγάλο βαθμό τα όρια εφαρμογής του νόμου. Δίχως τις αναφορές των θυμάτων αρκετά εγκλήματα των επίσημων εγκληματολογικών στατιστικών δεν θα έρχονταν στην αντίληψη της αστυνομίας και θα καλύπτονταν από το σκοτεινό αριθμό εγκληματικότητας.

Σχέση θύματος και συστήματος ποινικής δικαιοσύνης. Σχέση αλληλεπίδρασης: Οι αποφάσεις που θα πάρει το θύμα, μετά το έγκλημα είναι πολύ σημαντικές για την ποινική εξέλιξη της υπόθεσης και την αντιμετώπισή της από τα όργανα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Πιο συγκεκριμένα οι αποφάσεις του θύματος μπορεί να έχουν σημαντική επίδραση στην απόφαση της αστυνομίας για τη σύλληψη του υπόπτου, στην απόφαση του εισαγγελέα να απαγγείλει κατηγορία και στην απόφαση του δικαστή για καταδίκη. Οι ενέργειες της αστυνομίας, όποτε αυτή λαμβάνει γνώση για τη διάπραξη κάποιου εγκλήματος, εξαρτώνται από το τι ακριβώς το θύμα αποφασίζει να κάνει. Οι αντιδράσεις και οι αποφάσεις του θύματος οριοθετούν τις αντιδράσεις και αποφάσεις των επίσημων φορέων. Μία από τις πολλές επιλογές που έχει το θύμα μετά το έγκλημα είναι η αναφορά του περιστατικού στην αστυνομία. Η αναφορά του εγκλήματος είναι απαραίτητη προκειμένου να αρχίσει η εμπλοκή του θύματος στους μηχανισμούς του ποινικού συστήματος. Με αυτή την έννοια, οι φορείς του ποινικού συστήματος εξαρτώνται από το

θύμα προκειμένου να αντλήσουν την απαραίτητη πληροφόρηση σχετικά με την εγκληματική συμπεριφορά. Χωρίς την πληροφόρηση αυτή είναι αδύνατο για του φορείς του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης να αναλάβουν δράση κατά των ατόμων που παραβιάζουν το νόμο. Από την άλλη μεριά τα θύματα βασίζονται στον φορείς του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης προκειμένου να προστατευθούν από την εγκληματική συμπεριφορά και να αποφύγουν την αντεκδίκηση του δράστη. Μέσα από τα παραπάνω βλέπουμε ότι υπάρχει σχέση αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο θύμα του εγκλήματος και το ποινικό σύστημα.

Ο ρόλος της αστυνομίας: Η αστυνομία έχει ως αποστολή της την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας. Το έργο της αστυνομίας αποτελεί έναν καταλυτικό παράγοντα για την αντιμετώπισή της. Ορισμένα εγκλήματα γίνονται γνωστά στις διωκτικές αρχές με την προληπτική αστυνόμευση που λαμβάνει χώρα στα πλαίσια των συνηθισμένων περιπολιών της αστυνομίας. Άλλα αποκαλύπτονται μετά από κάποιο χρονικό διάστημα μέσα από κάποιες συνθήκες που φέρνουν τα εγκλήματα στην επιφάνεια όπως σε περιπτώσεις όταν εμφανίζεται τελικά μετά από κάποιο χρονικό διάστημα το θύμα.

Ο ρόλος των τρίτων προσώπων: Ένας άλλος παράγοντας ενεργοποίησης του ποινικού συστήματος είναι τα τρίτα προς το έγκλημα άτομα. Πιο συγκεκριμένα, είναι τα άτομα εκείνα που με οποιοδήποτε τρόπο έλαβαν γνώση του εγκλήματος. Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται τα μέλη της οικογένειας του θύματος, συγγενείς, φίλοι, γείτονες, γνωστοί ακόμα και άγνωστα άτομα που ήταν αυτόπτες μάρτυρες του περιστατικού. Τα παριστάμενα στο έγκλημα άτομα αποτελούν μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για τον τρόπο του εγκλήματος. (R.B. Ruback and D.R. Westcott, 1982 - M.J. and M. Gottfredson, 1976 - M.R. and D.M. Gottfredson, 1988 - Black D., 1971 - Holl D.J., 1975 - Dawson R.O., 1967)

4.4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες του τομέα αυτού εξυπηρετούν άτομα κάθε ηλικίας που έχουν υποπέσει σε παραβατική ή εγκληματική συμπεριφορά. Συγκεκριμένα η κοινωνική εργασία στον τομέα της παραβατικότητας ασκείται από κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι απασχολούνται:

- Ø Στις εισαγγελίες και στα δικαστήρια ανηλίκων.
- Ø Στις υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων.
- Ø Στις διευθύνσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
- Ø Στα σωφρονιστικά καταστήματα.
- Ø Σε ξενώνες παραβατικών εφήβων.
- Ø Σε προγράμματα κοινωνικής επανένταξης.
- Ø Στα δικαστήρια και στα καταστήματα κράτησης για ενήλικες .
- Ø Σε εταιρίες προστασίας αποφυλακισμένων.
- Ø Σε ξενώνες αποφυλακισμένων.

Ο κοινωνικός λειτουργός που απασχολείται στον τομέα της εγκληματικότητας είναι μέλος του επιστημονικού συμβουλίου της φυλακής ή του σωφρονιστικού καταστήματος. Συμμετέχει στα συμβούλια και στις επιτροπές που είναι αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων αναφορικά με τη διαβίωση και τη μεταχείριση των κρατουμένων.

Ένας από τους κύριους στόχους της κοινωνικής εργασίας σε αυτό τον τομέα είναι η διατήρηση της επικοινωνίας και των δεσμών του φυλακισμένου με την οικογένειά του και τα σημαντικά για αυτόν πρόσωπα κατά τη διάρκεια έκτισης της ποινής του, καθώς και η αξιολόγηση των οικογενειακών αναγκών (παιδιά βρεφικής ηλικίας, έφηβοι) και η σύνδεση της οικογένειας με κατάλληλες υπηρεσίες στην κοινότητα.

Ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται σε σωφρονιστικά καταστήματα, εκτός από την ατομική συνεργασία του με τον κάθε κρατούμενο, αναπτύσσει

προγράμματα κοινωνικής εργασίας με στόχο την κοινωνική προσαρμογή στο κλειστό πλαίσιο του καταστήματος, τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής ζωής, της επικοινωνίας και της αλληλεγγύης.

Στις περιπτώσεις αυτές αξιοποιείται η μέθοδος της κοινωνικής εργασίας με ομάδες, με στόχο το μοίρασμα των ευθυνών, την κατανομή και οργάνωση των δραστηριοτήτων στο χώρο διαμονής και απασχόλησης των κρατουμένων, την πρόληψη ή και την άμβλυνση των μεταξύ τους συγκρούσεων. Ειδικότερες παρεμβάσεις αναπτύσσονται σε περιπτώσεις εγκλείστων με χρόνια νοσήματα, αλκοολικών, χρηστών εξαρτησιογόνων ουσιών, ψυχικά ασθενών κ.α.(Θεανώ Καλλινικάκη , 1998)

4.5. ΣΚΟΠΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΥ

Τα καταστήματα κράτησης είναι σύμφωνα με τον κώδικα βασικών κανόνων οι χώροι οι οποίοι χρησιμοποιούνται για τον υποχρεωτικό εγκλεισμό των κρατουμένων(N 1851/89). Στα καταστήματα κρατούνται : α) υπόδικοι μετά από ένταλμα σύλληψης, β) κατάδικοι για την έκτιση ποινής ή ως μέτρο ασφαλείας το οποίο επιβλήθηκε από τα δικαστήρια για εγκληματικές πράξεις ή παραβάσεις του ποινικού νόμου.

Τα καταστήματα κράτησης διακρίνονται: α) σε γενικά, β) αγροτικά, γ) ειδικά τα οποία αφορούν τα καταστήματα για νέους και δ) θεραπευτικά. Συνολικά στην Ελλάδα υπάρχουν 28 καταστήματα κράτησης από τα οποία μόνο ένα είναι για γυναίκες ενώ τα υπόλοιπα αφορούν άνδρες κρατουμένους. Τα καταστήματα κράτησης δημιουργούν την πεποίθηση ότι είναι σχεδιασμένα έτσι ογκώδες και επιβλητικά για με σκοπό την τήρηση μιας αυστηρής πειθαρχίας έτσι ώστε να αναμορφώσουν τον εγκληματία και να τον μεταβάλλουν σε ένα κοινωνικά προσαρμοσμένο άτομο.

Ο Σωφρονιστικός Κώδικας στο πρώτο άρθρο του προσδιορίζει το σκοπό του σωφρονισμού: Η εκτέλεση των ποινών και των ασφαλιστικών μέτρων αποσκοπεί κυρίως στην κοινωνική αναπροσαρμογή των κρατουμένων για την αγωγή και βελτίωση των παραπάνω. Δηλαδή ο σκοπός της εκτέλεσης των στερητικών της ελευθερίας κυρώσεων είναι η αγωγή και η κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων και ότι θα πρέπει να υπάρχει ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων(άρθρο 3).

Μέσα στη φυλακή το άτομο απομονώνεται και αποκλείεται από το κοινωνικό του περιβάλλον, αναγκάζεται να προσαρμοστεί στην κουλτούρα της φυλακής, να παραιτηθεί από τον εαυτό του και εντελώς αποδιοργανωμένο οδηγείται στην αδράνεια και την παθητικότητα(ιδρυματισμός).

Η φυλακή είναι ένας κατεξοχήν ολοκληρωτικός θεσμός, η βία και ο καταναγκασμός είναι τα κύρια συστατικά της και είναι δύσκολο να υλοποιηθεί η κοινωνική επανένταξη του εγκληματία μέσω της σωφρονιστικής μεταχείρισης, μέσα στο κλειστό απαγορευτικό περιβάλλον.

Στη συνέχεια ο στιγματισμός και η περιθωριοποίηση εμποδίζουν την επανακοινωνικοποίηση του αποφυλακισμένου που συνήθως επιστρέφει στο κοινωνικό περιβάλλον που τον έκανε εγκληματία.

Ο κρατούμενος κατά την είσοδό του ενημερώνεται για τους κανόνες διαβίωσης, με έντυπο που περιέχει τις σημαντικότερες διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού του Καταστήματος Κράτησης. Προβλέπεται η απονομή αμοιβών για την επιβράβευση των κρατουμένων που μετέχουν στις διάφορες δραστηριότητες, δείχνουν εργατικότητα, καλή διαγωγή, πνεύμα συνεργασίας και αίσθημα ευθύνης. Καθορίζονται ρητά από το νόμο και τον εσωτερικό κανονισμό τα πειθαρχικά παραπτώματα, οι πειθαρχικές κυρώσεις και η αρμόδια αρχή που τις επιβάλλει. Οι σωματικές ποινές, η κράτηση σε σκοτεινά κελιά, η στέρηση ή η ελάττωση τροφής και οι ομαδικές κυρώσεις απαγορεύονται.

Η απονομή αμοιβών και η επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων γίνεται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο που έχει Πρόεδρο τον Διευθυντή του καταστήματος και

μέλη ένα κοινωνικό λειτουργό και ένα ακόμη μέλος του επιστημονικού συμβουλίου.(Πέτρου Α. Σταθοπούλου, 1996-Στεργίου Αλεξιάδη, 1983)

4.6. ΡΟΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Για την αντιμετώπιση προσωπικών και οικογενειακών αναγκών τις οποίες δημιουργεί η κράτηση του ατόμου, καθώς επίσης για την κοινωνική επανένταξη του αποφυλακισμένου, προβλέπεται η χρησιμοποίηση κοινωνικών λειτουργών στα σωφρονιστικά καταστήματα. Ειδικότερα στο άρθρο 113 του κώδικα περιγράφονται λεπτομερώς τα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο άρθρο ο κοινωνικός λειτουργός:

- Ø Έρχεται σε άμεση επικοινωνία με κάθε κρατούμενο χωρίς την παρέμβαση τρίτου προσώπου, εκτός εάν υπάρχουν δικαιολογημένοι λόγοι ασφαλείας.
- Ø Λαμβάνει γνώση του ατομικού φακέλου των κρατουμένων και ενεργεί επιτόπιες κοινωνικές έρευνες για συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων της ατομικής, οικογενειακής και κοινωνικής κατάστασής τους.
- Ø Τηρεί μητρώο περιπτώσεων, ατομικές καρτέλες ή φακέλους και δελτία εξέλιξης και κοινωνικής έρευνας, καθώς και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις ενέργειες και τα αποτελέσματα της κοινωνικής εργασίας.
- Ø Ενημερώνει το διευθυντή και το επιστημονικό συμβούλιο για την προσωπικότητα και τα προβλήματα του κρατουμένου και υποβάλλει προτάσεις για την εξατομικευμένη μεταχείρισή του.
- Ø Συντάσσει τις προβλεπόμενες εκθέσεις για τους κρατουμένους, των οποίων το περιεχόμενο είναι εμπιστευτικό.
- Ø Μεριμνά για την κάλυψη των υλικών και ηθικών αναγκών των κρατουμένων, σε συνεργασία με κοινωνικούς φορείς και άλλες ομάδες.

- Ø Προετοιμάζει τον απολυόμενο κρατούμενο και το περιβάλλον του για την ομαλή επανένταξή του και παρακολουθεί, μετά την αποφυλάκισή, όσες περιπτώσεις κρίνει απαραίτητο.
- Ø Εφαρμόζει μεθόδους κοινωνικής εργασίας με ομάδα ή άτομα.

Ο κοινωνικός λειτουργός συμμετέχει σε Συμβούλια και διαδικασίες που αφορούν τη μεταχείριση των κρατουμένων, και είναι μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου. Το Συμβούλιο αυτό αποφασίζει για όλα τα κρίσιμα θέματα της διαβίωσης και της μεταχείρισης του κρατουμένου. Μελετά τις δυνατότητες και προϋποθέσεις αδειών απουσίας ή άλλων μορφών ημιελεύθερης διαβίωσης, και εισηγείται σχετικά στην επιτροπή του άρθρου 55. Στο άρθρο 55 αρμόδια για τη χορήγηση της πρώτης άδειας είναι η επιτροπή που αποτελείται από το δικαστή εκτέλεσης ποινών, το διευθυντή όπου κρατείται ο κατάδικος και έναν κοινωνικό λειτουργό, ο οποίος και εισηγείται στην επιτροπή. Τις επόμενες τακτικές άδειες χορηγεί ο διευθυντής του καταστήματος με εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού.

Στο άρθρο 79, η μεταγωγή του κρατουμένου γίνεται ύστερα από αίτησή του, για προσωπικούς λόγους, οικογενειακούς, υγείας ή για τοποθέτηση σε εργασία με πρόταση του διευθυντή που συνοδεύεται από αντίστοιχη εισήγηση της κοινωνικής υπηρεσίας.

Οι εκθέσεις και τα λοιπά στοιχεία, τα οποία τηρούν οι κοινωνικοί λειτουργοί, είναι απόρρητα, και δεν μπορούν να αποτελέσουν στοιχεία δικογραφίας, ούτε να λάβουν οποιαδήποτε μορφή δημοσιότητας. Κατ'έξαιρση, τα στοιχεία αυτά μπορεί να τεθούν υπόψη του γιατρού, του ψυχολόγου, του διευθυντή του καταστήματος ή ανωτέρου υπαλλήλου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με γραπτή εντολή του Υπουργού ή Εισαγγελέα.

(Καλλινικάκη Θεανώ, 1998, σελ. 196-197 - Σταθοπούλου Πέτρου Α. 1999, σελ. 37)

4.7. ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Το έργο του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας αφορά συγκεκριμένα: α) στην εξατομίκευση της μεταχείρισης των κρατουμένων, β) την προετοιμασία της κοινωνικής και επαγγελματικής αποκατάστασής τους, γ) την συμπαράσταση και την προστατευτική επίβλεψη των απολυομένων υπό όρο εφόσον κρίνεται αναγκαίο και μέχρι να οριστούν οι επιμελητές κοινωνικής αρωγής, και δ) την παρακολούθηση της κοινωνικής τους επανόδου. Ειδικότερα ο προϊστάμενος του τμήματος κοινωνικής εργασίας ή ο κοινωνικός λειτουργός:

- Ø Κατανέμει τις περιπτώσεις των κρατουμένων στους κοινωνικούς λειτουργούς.
- Ø Εποπτεύει, συντονίζει και ελέγχει τακτικά την εργασία τους.
- Ø Καταρτίζει το πρόγραμμα εσωτερικής και εξωτερικής εργασίας το οποίο, αφού θεωρηθεί από τον διευθυντή, αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων των κρατουμένων.
- Ø Φροντίζει για την οργάνωση του γραφείου, την τήρηση των προβλεπόμενων δελτίων και βιβλίων, την αρχειοθέτηση των φακέλων, τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων και την κατάρτιση της ετήσιας έκθεσης απολογισμού εργασίας.
- Ø Καλεί σε τακτικές συναντήσεις τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους ειδικούς επιστήμονες για ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη λειτουργία της κοινωνικής υπηρεσίας και συντονισμό έργου του επιστημονικού προσωπικού και ενημερώνει σχετικά το διευθυντή.

Τα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού είναι τα εξής:

- Ø Ο κοινωνικός λειτουργός εκτελεί εσωτερική και εξωτερική εργασία εφαρμόζοντας τις μεθόδους κοινωνικής εργασίας με άτομα και ομάδες. Ειδικότερα η εσωτερική υπηρεσία συνίσταται: ατομικές συνεντεύξεις με τον κρατούμενο και εργασία με ομάδα κρατουμένων , η δε εξωτερική σε : επικοινωνία με τις οικογένειες των κρατουμένων, συγγενείς, εργοδότες, άλλες υπηρεσίες, οργανώσεις ή άτομα που έχουν σχέση με την κοινωνική αποκατάστασή τους και στήριξη και επίβλεψη των απολυθέντων υπό όρο κρατουμένων. Για την εκτέλεση της εξωτερικής υπηρεσίας ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να μετακινείται και εκτός έδρας σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
- Ø Επικοινωνεί με τους νεοεισερχόμενους στο γραφείο του ή σε ειδικά διαμορφωμένους ή στους χώρους κράτησης το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την εισαγωγή τους και διατηρεί τακτική επαφή μαζί τους κατά το πρώτο τουλάχιστον στάδιο της προσαρμογής τους στο κατάστημα κράτησης.
- Ø Δέχεται ακροάσεις των κρατουμένων και των συγγενών τους, εφαρμοζομένων αναλόγως των ρυθμίσεων που ισχύουν για το διοικητικό προσωπικό.
- Ø Λαμβάνει γνώση του ατομικού φακέλου των κρατουμένων και με προσωπικές συνεντεύξεις και επιτόπιες έρευνες συγκεντρώνει τα απαραίτητα σχετικά στοιχεία με την ατομική, οικογενειακή και κοινωνική κατάστασή τους.
- Ø Δημιουργεί ατομική μερίδα κρατουμένου με δελτίο κοινωνικής έρευνας και εξέλιξης ή καρτέλα και επισυνάπτει όσα έγγραφα

(εκθέσεις κλπ) αφορούν τον κρατούμενο και αποτελούν τον ατομικό του φάκελο. Το περιεχόμενο του φακέλου είναι απόρρητο. Γνώση των στοιχείων του λαμβάνουν μόνο οι δικαστικές αρχές και τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του καταστήματος κράτησης.

- Ø Προβαίνει στις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες διατάξεις εισηγήσεις για θέματα που αφορούν κρατούμενους και συντάσσει τις ανάλογες εκθέσεις.
- Ø Μεριμνά για την κάλυψη υλικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών των κρατουμένων σε συνεργασία με κοινωνικούς φορείς και άλλες ομάδες.
- Ø Οργανώνει και ελέγχει την αποθήκη ειδών ιματισμού και υγιεινής για άπορους κρατούμενους και διανέμει τα αναγκαία παραλαβής και διάθεσης των ειδών αυτών.
- Ø Παρακολουθεί την κίνηση του Φιλόπτωχου Ταμείου του καταστήματος, ενθαρρύνει τια υπέρ αυτού δωρεές και προτείνει στον διευθυντή τον τρόπο διάθεσης χρημάτων.
- Ø Τηρεί βιβλίο-ημερολόγιο εσωτερικής και εξωτερικής εργασίας.
- Ø Συμβάλλει στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κρατουμένων με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών, ψυχαγωγικών, αθλητικών και πολιτιστικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων.
- Ø Διευκολύνει τους ενδιαφερόμενους κρατούμενους να απευθυνθούν στα θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης και συνεργάζεται με το προσωπικό τους.
- Ø Προετοιμάζει τον απολυόμενο κρατούμενο και το οικογενειακό, εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον του για την ομαλή επάνοδό του στην κοινωνία.
- Ø Συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς για την ένταξη αποφυλακιζομένων σε προγράμματα και παρακολουθεί όσες περιπτώσεις κρίνει αναγκαίο.

- Ø Οργανώνει και ελέγχει από κοινού με τον κοινωνιολόγο και έως ότου καλυφθούν οι θέσεις των Συμβούλων Εκπαίδευσης Κρατουμένων, τη βιβλιοθήκη του καταστήματος. Έχει την ευθύνη των εισερχόμενων βιβλίων και άλλων εντύπων.
- Ø Μεριμνά για την ικανοποίηση των κρατουμένων για άλλα βιβλία ή έντυπα, τα οποία ελέγχονται από το προσωπικό ερευνών. (Σταθοπούλου Πέτρου Α. 1999, σελ. 377)

4.8. ΜΕΣΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΟΥ

Η αγωγή των κρατουμένων αποβλέπει στην ομαλή κοινωνική τους επανένταξη και πραγματοποιείται με την ανάπτυξη των ψυχικών, σωματικών και πνευματικών ιδιοτήτων τους, τη διατήρηση της ψυχικής και σωματικής τους υγείας, την κατάλληλη εκπαίδευση και τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της στέρησης της ελευθερίας έτσι ώστε να γίνουν υπεύθυνα και αυτοδύναμα άτομα(άρθρο 34). Η αγωγή αυτή γίνεται από εξειδικευμένο προσωπικό με σύγχρονες και κατάλληλες επιστημονικές μεθόδους σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η συνεργασία των κρατουμένων στον προγραμματισμό των διάφορων εκδηλώσεων που αφορούν την κοινωνική, πνευματική, θρησκευτική και φυσική αγωγή(άρθρο 35). Αναγνωρίζεται ο σημαντικός ρόλος της ψυχαγωγίας για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κρατουμένων και η σπουδαιότητα της δυνατότητας για έκφραση, μέσα από ατομικές ή ομαδικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις(άρθρο 40).

Ειδική Επιτροπή αναλαμβάνει τον σχεδιασμό και την οργάνωση των πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών εκδηλώσεων ή την έκδοση εντύπων. Την επιτροπή αποτελούν 3 εκπρόσωποι των κρατουμένων που εκλέγονται κάθε 4 μήνες με κλήρο και 2 μέλη του προσωπικού εκ των οποίων τα ένα ανήκει

στην Κοινωνική Υπηρεσία που ορίζονται από τον Διευθυντή για 4 μήνες (άρθρο 41).

Στον τομέα της εκπαίδευσης για την απόκτηση ή την συμπλήρωση πρωτοβάθμιας ή επαγγελματικής εκπαίδευσης προβλέπεται η λειτουργία σε διάφορα καταστήματα μονοτάξιου δημοτικού σχολείου.

Επίσης η οργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και εκπαίδευσης με τη συνεργασία διάφορων φορέων. Οι τίτλοι σπουδών είναι ισότιμοι με τους αντίστοιχους της δημόσιας ή επαγγελματικής εκπαίδευσης και φυσικά δεν αναγράφεται σε αυτούς το όνομα του καταστήματος. Χωρίς περιορισμό γίνονται οι σπουδές αλληλογραφίας.

Λαμβάνονται για τον κρατούμενο που κάνει απεργία πείνας ειδικά μέτρα ιατρικής παρακολούθησης, προκειμένου να προστατευθεί η υγεία του. Σε περίπτωση που ο απεργός αντιμετωπίζει άμεσο κίνδυνο της ζωής του ή σοβαρή και μόνιμη βλάβη της υγείας του τότε το Δικαστήριο εκτέλεσης ποινών έχει τη δυνατότητα να επέμβει προκειμένου να αποφασίσει την λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προστασία της υγείας και της ζωής του(άρθρο 29).

Υπάρχει και ο θεσμός των αδειών απουσίας. Οι άδειες αυτές έχουν σκοπό να βοηθήσουν τον κρατούμενο να διατηρήσει την επαφή του με την οικογένεια του και να προετοιμαστεί για την κοινωνική επανένταξη.

Οι άδειες διακρίνονται σε τακτικές, έκτακτες και εκπαιδευτικές. Αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση της πρώτης άδειας είναι η τριμελής επιτροπή που την αποτελούν: α) Εισαγγελικός λειτουργός με 5ετή προϋπηρεσία, πρόεδρος, β) ο Διευθυντής του καταστήματος κράτησης, γ) ένας κοινωνικός λειτουργός που εισηγείται στην Επιτροπή(άρθρο 50).

Η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τις σχετικές υποδείξεις του Επιστημονικού Συμβουλίου. Τις επόμενες άδειες τις χορηγεί ο Διευθυντής μετά από εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού.

Για χορήγηση της άδειας λαμβάνονται υπόψη διάφορες προϋποθέσεις όπως ο χρόνος κράτησης, η προσωπικότητα του κρατουμένου κ.α. Η τακτική

άδεια απουσίας διαρκεί από 24 ώρες μέχρι 5 ημέρες και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 20 ημέρες κατά τη διάρκεια του έτους. Εφόσον υπάρχουν σοβαροί λόγοι οι άδειες ανακαλούνται ή δεν ξαναδίνονται με απόφαση της Τριμελούς Επιτροπής.

Οι κρατούμενοι διαχωρίζονται κατά κατηγορίες :ανήλικοι-ενήλικοι, υπόδικοι-κατάδικοι, ψυχασθενείς-τοξικομανής, βαρυποινίτες και σε μικρές ποινές με σκοπό την διαφοροποιημένη και εξατομικευμένη μεταχείρισή τους. Ειδική θεραπευτική μεταχείριση προβλέπεται για τα άτομα σε τοξικές ουσίες. Για την εξατομίκευση της μεταχείρισης καθιερώνεται έρευνα της προσωπικότητας του κρατουμένου που γίνεται πάντα με τη συνεργασία του στο Ειδικό Κέντρο Παρατήρησης που πρόκειται να ιδρυθεί ή στην Ειδική Πτέρυγα Προσανατολισμού και Παρατήρησης των καταστημάτων κράτησης που θα έχει οργανωθεί κατάλληλα(άρθρο 12 παρ. 2).

Το Κέντρο Παρατήρησης στελεχώνεται από Ειδικό Συμβούλιο που είναι νέος θεσμός. Ο ρόλος του είναι πολύ σημαντικός γιατί είναι αρμόδιο να αποφασίσει μέσα σε ένα μήνα για όλα τα θέματα που αφορούν τη διαβίωση και μεταχείριση των κρατουμένων για τις δυνατότητες χορήγησης αδειών εξόδου ή της ελεύθερης διαβίωσης. Μέλη του συμβουλίου είναι ο Διευθυντής του Κέντρου ή του Καταστήματος, ο Παθολόγος, ο Ψυχίατρος, ο Ψυχολόγος, ο Κοινωνικός Λειτουργός, ο Εγκληματολόγος και ένας Δικαστικός Λειτουργός.

Ο αριθμός του υπηρετούντος επιστημονικού προσωπικού είναι περιορισμένος σε σχέση με τον αριθμό των κρατουμένων και τις επιδιώξεις και στόχους της πολιτικής για την αποιδρυματοποίηση και επανένταξη των κρατουμένων στο κοινωνικό περιβάλλον.

Όσον αφορά το έργο της κοινωνικής υπηρεσίας για την επανένταξη των κρατουμένων στην κοινωνία συμβάλλουν και οι Εταιρίες Προστασίας Αποφυλακισζομένων(Ε.Π.Α). Οι εταιρίες αυτές λειτουργούν στις έδρες των πρωτοδικείων της χώρας. Είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Βασικός στόχος των Ε.Π.Α. είναι η βοήθεια προς τους αποφυλακιζόμενους για την προσαρμογή τους στο κοινωνικό περιβάλλον και η παροχή υλικής και ηθικής μεταιδρυματικής αρωγής, ιατρική περίθαλψη και οικονομική ενίσχυση σε απόρους, που για την επανένταξή τους αποτελεί σπουδαίο και βασικό στόχο και τον σημαντικότερο σκοπό της εκτέλεσης των στερητικών της ελευθερίας ποινών(άρθρο 7). Τα οικονομικά μέσα συνήθως είναι πολύ περιορισμένα και συνεπώς η προσφερόμενη βοήθεια είναι περιστασιακή.(Πέτρου Α.Σταθοπούλου, 1996)

4.9. ΕΡΓΑΣΙΑ Η ΕΡΓΑΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

Επειδή στα ζητήματα της ποινικής καταστολής και της φυλακής δοκιμάζονται όχι μόνο η ευαισθησία και τα ανθρωπιστικά μας αισθήματα, η αντοχή των δημοκρατικών μας θεσμών, η αντοχή των κοινωνικών μας μοντέλων αλλά και η ιδεολογική μας καθαρότητα, θα προσεγγιστούν οι «σκοτεινές πλευρές» μιας από τις κατά καιρούς με υπερηφάνεια παρουσιαζόμενες από τους αρμόδιους δραστηριότητες των εγκλείστων: την εργασία.

Κάθε χρόνο εγκαινιάζονται εκθέσεις έργων φυλακισμένων και η κοινή γνώμη ενθουσιώδης αναγνωρίζει εκ νέου, μέσω των καλλιτεχνημάτων, αυτή τη φορά την απολεσθείσα ανθρώπινη υπόσταση του κρατουμένου.

Μόνο που τα πράγματα δεν είναι έτσι.

Η σωφρονιστική κοινωνικά εργασία θεωρείται από την πολιτεία ως ο κορμός όλης της σωφρονιστικής μεταχείρισης αφού αποσκοπεί στην βελτίωση των σωφρονισμένων με τον εθισμό τους σε φιλόπονο βίο(άρθρο 53 Ελληνικού Σωφρονιστικού Κώδικα). Η ωφέλιμη, παραγωγική και προσοδοφόρα εργασία όχι μόνο δεν εξαντλεί τον κρατούμενο αλλά αντίθετα ενισχύει την ψυχοσωματική του υγεία, υποστηρίζουν οι σωφρονιστικολόγοι.

Η εργασία μέσα στο σωφρονιστικό κατάστημα και η εργασία στην ύπαιθρο (όπου συνήθως η μία μέρα υπολογίζεται για δύο) αποκτά ιδιαίτερη σωφρονιστική αξία. Σύμφωνα μάλιστα με το άρθρο 60 του ΕΣΚ οι κρατούμενοι εργάζονται για λογαριασμό του κράτους κάτω από την διεύθυνση και τον έλεγχο της σωφρονιστικής υπηρεσίας, χωρίς να αποκλείεται να εργαστούν για λογαριασμό των ιδίων ή και ιδιωτών, αρκεί να μην παραβιάζεται ο εσωτερικός κανονισμός της λειτουργίας των σωφρονιστικών καταστημάτων. Στην περίπτωση που ο εργοδότης είναι ιδιώτης οι παραγγελίες απευθύνονται στην διεύθυνση των φυλακών και δεν είναι δυνατή η οποιαδήποτε επικοινωνία «εργοδότη-εργαζόμενου».

Είτε πρόκειται για κρατική εκμετάλλευση, είτε για ιδιωτική επιχείρηση, είτε για αυτοαπασχόληση, η εργασία πρέπει να συνάδει προς την ηλικία, το φύλο, τις σωματικές και διανοητικές ικανότητες, τις γνώσεις και τις κλίσεις κάθε κρατουμένου.

Οι εισπράξεις που γίνονται από την εργασία για λογαριασμό του κράτους, ανήκουν στο τελευταίο(κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό), ενώ όσες προέρχονται από την εργασία για λογαριασμό των ιδίων των εργαζομένων, ανήκουν σε αυτούς (με παρακράτηση ενός ποσοστού 10-15% για το κράτος). Στην πρώτη περίπτωση παρέχεται στους κρατούμενους χρηματική αμοιβή, που δεν μπορεί βέβαια να χαρακτηριστεί δικαίωμα του εργαζομένου, αφού στη φυλακή δεν ισχύουν σχέσεις ελεύθερης σύμβασης εργασίας.

Σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα κινείται και η αμοιβή της εργασίας με το “κομμάτι”.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η εργασία των κρατουμένων δεν έρχεται να μορφοποιήσει μια έμπρακτη μετάνοια, ούτε να προσκομίσει κέρδη στο κράτος. Στοχεύει έμμεσα στη διατήρηση της πειθαρχίας, στην πάταξη της νωχέλειας και της ανίας (που συχνά εκφορτίζονται με βίαια μέσα) και σηματοδοτεί την εξάπλωση των καπιταλιστικών τρόπων παραγωγής σε κάθε

γωνιά της γης, ώστε να μην υπάρξει ούτε καν υποψία ιδεολογικής διαρροής προς την τεμπελιά ή τη μη παράγουσα υπεραξία εργασία.

Η ασφάλιση από εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές νόσους έχει μείνει στα χαρτιά. Ο «οιονεί-σκλάβος» κρατούμενος δεν είναι κύριος της εργατικής τους δύναμης, αφού δεν διαπραγματεύεται την «αξία» της και δεν προστατεύεται από τους εργατικούς νόμους ενώ η αμοιβή τους διανέμεται κατά ιδιόρρυθμο τρόπο: το ένα μέρος είναι διαθέσιμο, χρησιμοποιείται για ατομικές ή οικογενειακές ανάγκες του κρατούμενου ή για αποζημίωση του παθόντα, ενώ το άλλο, το αδιάθετο, κατατίθεται για λογαριασμό του στην τράπεζα.

Είναι φανερό ότι ο μέσος κρατούμενος δεν μπορεί να κερδίσει το ψωμί του εργαζόμενος, οι συνθήκες της εργασίας παραμένουν άθλιες(έλλειψη φωτισμού, αερισμού, ελευθερίας κίνησης κ.λπ.) και βέβαια το δικαίωμα απεργίας είναι αδιανόητο. Μόνο κίνητρο για να δουλέψει κάποιος είναι η διαφυγή από τη μιζέρια της αδράνειας και η εκτόνωση από τη σεξουαλική φόρτιση που δημιουργεί η μακρόχρονη αποχή, ή κάποια ψιλά για τσιγάρα. Η στέρηση του έχω καταλήγει να σημαίνει για τους φυλακισμένους δεν υπάρχω, με συνέπεια να αναζητούν μέσα από την απόκτηση λίγων χρημάτων ένα είδωλο ελευθερίας, μια ψυχολογική απόδραση

Η φυλακή λοιπόν, αυτή η καρικατούρα της κοινωνίας μας που εξαθλιώνει στο όνομα της ηθικής και εκμεταλλεύεται στο όνομα της δικαιοσύνης, δεν θα χάσει το πολιτικό της περιεχόμενο αν μετατραπεί σε Κέντρο Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Γι αυτό άλλωστε και σε πολλές στάσεις τους, οι κρατούμενοι σπάνε τα εργαλεία τους συμβολίζοντας την αντίσταση τους στην εργασία ως νέας μορφής ποινικής καταπίεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

5.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η εγκληματικότητα είναι ένα αρκετά σύνηθες φαινόμενο της εποχής μας το οποίο προσβάλλει τα ατομικά δικαιώματα του ανθρώπου και επηρεάζει την ομαλή λειτουργία του κοινωνικού συνόλου.
- Η υπερεμφάνιση της εγκληματικότητας είναι η ένδειξη για ένα κλίμα με ελάχιστες αξίες και ανεπάρκεια σε πολιτισμικά, κοινωνικά μέτρα και έλεγχο.
- Η εγκληματικότητα έχει τις ρίζες της σε λάθη αγωγής που γίνονται από το οικογενειακό περιβάλλον στην πρώτη παιδική ηλικία του ατόμου.
- Το άτομο που βιώνει αδιαφορία και απόρριψη από το οικογενειακό και ευρύτερο περιβάλλον μεγαλώνοντας καλλιεργεί παρόμοια συναισθήματα.
- Τα άτομα που εκδηλώνουν εγκληματική συμπεριφορά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται όχι επιφανειακά παρά μέσα από την πραγματική διάσταση των προβλημάτων.
- Ο συνδυασμός αλκοόλ και εξαρτησιογόνων ουσιών διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στις περισσότερες περιπτώσεις φόνων και βίαιων επιθέσεων.
- Σε περιόδους έντονων στρεσογόνων καταστάσεων και ψυχολογικών κρίσεων το άτομο χάνει τον αυτοέλεγχό του και προβαίνει σε επιθετικές πράξεις.
- Μεταξύ των ανδρών και των γυναικών οι άνδρες εγκληματούν περισσότερο λόγω της αυξημένης μυϊκής τους δύναμης, της ανάγκης

υπεράσπισης του ανδρισμού τους και της εξουσίας που θέλουν να έχουν πάνω στο γυναικείο φύλο.

- Τα κίνητρα που οδηγούν το άτομο σε ένα έγκλημα μπορεί να είναι είτε εγγενή δηλαδή να έχουν κληρονομική βάση είτε να είναι επίκτητα μέσα από διαδικασίες μάθησης κατά την αλληλεπίδραση του ατόμου με το οικογενειακό περιβάλλον.
- Στην ανθρωποκτονία οδηγούνται άτομα τα οποία αισθάνονται έντονο θυμό αλλά και το αίσθημα της αδικίας από κάποιο πρόσωπο. Προσπαθώντας να αποδείξουν ότι έχουν δίκιο καταλήγουν σε διαπληκτισμό και βίαιη συμπεριφορά η οποία οδηγεί στην πράξη της ανθρωποκτονίας.
- Τα σωφρονιστικά ιδρύματα μέσα από ειδικά προγράμματα και ειδικά καταρτισμένο προσωπικό με γνώσεις πάνω στο κλάδο της εγκληματικότητας, βοηθούν τα άτομα που έχουν εισαχθεί, στη θεραπεία, στην αποϊδρυματοποίηση και επανένταξη στο κοινωνικό περιβάλλον.

5.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με το φαινόμενο της εγκληματικότητας και της ανθρωποκτονίας ως έγκλημα. Επίσης αναβάθμιση και ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας ως βασικό κύτταρο του κοινωνικού συνόλου. Ο ρόλος της οικογένειας στην ανατροφή και διαπαιδαγώγηση του ατόμου πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να μεταδίδονται στο άτομο κοινωνικές αξίες και αρχές για τη διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας με υγιείς σχέσεις κατά τη διάρκεια της ζωής του.

Δημιουργία προγραμμάτων συμβουλευτικής και θεραπείας για άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχολογικά και κοινωνικά μέσα από τη δημιουργία ειδικών Συμβουλευτικών Σταθμών.

Τα Μ.Μ.Ε. τύπος, ραδιόφωνο και ιδίως η τηλεόραση θα μπορούσαν άριστα να συμβάλλουν στο έργο της πρόληψης της εγκληματικότητας.

Όσον αφορά το έργο των κοινωνικών φορέων θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ενημέρωση και πρόληψη μέσα από προγράμματα για το φαινόμενο της εγκληματικότητας.

Σχετικά με τους επαγγελματίες οι οποίοι ασχολούνται και έχουν γνώσεις πάνω στο θέμα της εγκληματικότητας θα μπορούσαν να γίνουν κατάλληλες ομιλίες και συζητήσεις πάνω σε θέματα πρόληψης από ειδικούς όπως οι Κοινωνικοί Λειτουργοί στα πλαίσια πολιτιστικών εκδηλώσεων σε διάφορες πόλεις και δήμους.

Άλλα μέτρα όσον αφορά την πρόληψη: -Τακτική επιμόρφωση και ανταλλαγή πείρας όλων όσων ασχολούνται με θέματα εγκληματικότητας μέσα από την οργάνωση σεμιναρίων.

Θα θέλαμε να τονίσουμε επίσης ότι απαραίτητη είναι η αναβάθμιση των σφραγιστικών ιδρυμάτων με σκοπό τις καλύτερες συνθήκες διαβίωσης στα καταστήματα κράτησης.

Τέλος σημαντική είναι η συμμετοχή των κρατουμένων στα προγράμματα του ιδρύματος και απαραίτητη είναι στο χώρο των σωφρονιστικών ιδρυμάτων η παρουσία Κοινωνικού Λειτουργού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλεξιάδη Στεργίου, «Προς αναμόρφωση του σωφρονιστικού συστήματος», Εκδόσεις: Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1983
2. Γεωργούλας Στράτος, «Ανήλικοι Παραβάτες στην Ελλάδα», Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997
3. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α. «Εγχειρίδιο εγκληματολογίας», Μέρος Α, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1984
4. Δασκαλάκης Ηλίας/Αγγελική Ανδρίτσου/Παναγιώτα Παπαδοπούλου/Πέτρος Παππάς/Ιωάννα Περαντζάκη/Δήμητρα Τσαμπαρλή, «Απονομή της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα», Εθνικό κέντρο κοινωνικών ερευνών, Αθήνα 1983
5. Ιωάννου Ν.Δάρα, «Τα ψυχολογικά κίνητρα του εγκλήματος», Εκδόσεις: Gutenberg, Αθήνα 1973
6. Ιωάννου Ν. Παρασκευοπούλου, «Κλινική ψυχολογία», Αθήνα 1998
7. Καλλινικάκη Θεανώ, «Κοινωνική Εργασία: Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας», Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998
8. Κωσταρίδου-Ευκλείδη Α., «Ψυχολογία κινήτρων», Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999
9. Νασιάκου Μαρία/Χατζή Αλεξάνδρα/Φατούρου-Χαρίτου Μίκα, «Εισαγωγή στην Ψυχολογία», Εκδόσεις: Gutenberg, Αθήνα 1999
10. Παννούσης Γιάννης, «Σύγχρονα θέματα εγκληματολογίας», Εκδόσεις: Δανιά, Αθήνα 1990
11. Ποταμιανός Γρηγόρης, «Θεωρίες προσωπικότητας και κλινική πρακτική», Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, 2000

12. Σπινέλλης Δ. Διονύσιος, «*Βασικά στοιχεία Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας*», Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1990
13. Σπινέλλη Κ., «*Εισαγωγή στο δίκαιο και στους πολιτικούς θεσμούς*»
14. Σταθόπουλος Πέτρος Α., «*Κοινωνική Πρόνοια/μια γενική θεώρηση*», Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ, Αθήνα 1996
15. Τσαλίκου-Κωστοπούλου Φωτεινή, «*Σχιζοφρένεια και φόνος. Μια ψυχολογική-εγκληματολογική έρευνα*», Εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα 1984
16. Τσαλίκου-Κωστοπούλου Φωτεινή, «*Ο μύθος του επικίνδυνου ψυχασθενή*», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1987
17. Τσαλίκου-Κωστοπούλου Φωτεινή, «*Μυθολογίες βίας και καταστολής*», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1991
18. Τσαρούχης Κώστας, «*Αλκοόλ ένα σκληρό ναρκωτικό*», Εκδόσεις Άγκυρα, Αθήνα 2000
19. Φαρσεδάκη Ι. Ιακώβ, «*Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλίκων*», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1996
20. Φιλλιπίσης Τηλέμαχος Γαβριήλ, «*Εισηγήσεις εγκληματολογίας*», Εκδοτικός οίκος Αφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1984

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Cusson Maurise, «*Σύγχρονη εγκληματολογία*», Μετάφραση: Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη Ηρώ, Νομική Βιβλιοθήκη 2002
2. Glenys Parry, «*Ψυχολογικές κρίσεις και η αντιμετώπισή τους*», Μετάγγραση: Ντενίζ Ρώντα, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1996
3. Thio Alex, «*Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά*», Μετάφραση: Μαρία Μπαρμπάση, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Archives of General Psychiatry, «*Emotion in criminal offenders with psychopathy- Personality disorder*», 2001
2. Black D., «*The social organization of arrest, Stanford law review*» 1971
3. Dawson R.O., «*Sentencing, the decision as to type, length and conditions of sentence*», Boston 1967
4. M.J. and M. Gottfredson, «*The victim's decision not to invoke the criminal justice process*», Hindelang 1976
5. M.R. and D.M. Gottfredson, «*Decision making in criminal justice system. Toward the national exercise of discretion*», Cambridge, M.A.: Bominger., 1988
6. Holl D.J., «*Role of victim in the prosecution on and disposition of a criminal case*», 1975
7. R.B. Ruback and D.R. Westcott, «*Decision making by crime victims: A multi method approach. Law And society review*», Τόμος 17, τεύχος 1, 1982

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. Βασιλιάς Ανδρέας, Εγκληματικότητα: Μια θεωρητική Προσέγγιση Κοινωνική Εργασία, τ. 7, 1987.
2. Κοινωνική Εργασία, Επιθεώρηση Κοινωνικών επιστημών, Έτος 2^ο , Τεύχος 5^ο , Αθήνα 1987, Ιδιοκτησία Σύνταξη Έκδοση: Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, Συντακτική Επιτροπή: Π. Αλτάνης, Β. Κυριακάκης, Κ. Λύκου, Π. Νικολάου, Κ. Πούτου.
3. Κοινωνική Εργασία, Επιθεώρηση Κοινωνικών Επιστημών, Έτος 2^ο , Τεύχος 7^ο , Αθήνα 1987, Ιδιοκτησία Σύνταξη Έκδοση: Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος , Συντακτική Επιτροπή: Π. Αλτάνης, Β. Κυριακάκης, Κ. Λύκου, Π. Νικολάου, Κ. Πούτου.

ΛΕΞΙΚΑ

1. Τεγόπουλος-Φυτράκης
Ελληνικό λεξικό
Αθήνα 1993
2. Σωκράτης Γκίνας
Λεξικό εννοιών
Αθήνα 1995
3. Μοντέρνα έγχρωμη εγκυκλοπαίδεια
Εκδόσεις: Αυλός
Αθήνα

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ(INTERNET)

1. www.Google.Gr
2. <http://www.Ministry of justice.Gr>
3. <http://tovima.dolnet.gr>
4. <http://livepedia.gr/index.php>.
5. <http://www.niotho-asgalis.gr/na/meletes11.pdf>.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
31 ΜΑΪΟΥ 1985

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
106

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 283

«Ποινικός Κώδικας».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

Τις διατάξεις του άρθρου 36 παρ. 2 εδ. γ και 3 του ν. 1406/83 (ΦΕΚ 182 Α'), με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνο:

Το κείμενο του Ποινικού Κώδικα, όπως ήδη ισχύει και μεταγλωττίστηκε στη δημοτική από την επιτροπή του άρθρου 36 παρ. 1 του ν. 1406/83, έχει ως εξής:

ΝΟΜΟΣ 1492

της 17/7 Αυγούστου 1950

«ΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ»

Άρθρο μόνο: Κυρώνεται ο Ποινικός Κώδικας που καταρτίστηκε από την Επιτροπή του Ν.Δ. 222 του 1947 και είναι ο εξής:

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ποινικός νόμος.

Ι. Χρονικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων.

Άρθρο 1.

Κριμιά ποινή χωρίς νόμο.

Ποινή δεν επιβάλλεται παρά μόνο για τις πράξεις εκείνες για τις οποίες ο νόμος την είχε ρητά ορίσει πριν από την τέλεσή τους.

Άρθρο 2.

Αναδρομική ισχύς του ηπιότερου νόμου.

1. Αν από την τέλεση της πράξης έως την αμετάκλητη εκδίκασή της ισχύσαν δύο ή περισσότεροι νόμοι, εφαρμόζεται αυτός που περιέχει τις ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο δια-

Άρθρο 3.

Νόμοι με προσωρινή ισχύ.

Νόμοι με προσωρινή ισχύ εφαρμόζονται και μετά την πάυση της ισχύος τους σε πράξεις που τελέστηκαν όταν αυτοί ίσχυαν. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η διάταξη της παραγρ. 1 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 4.

Επιβολή μέτρων ασφαλείας.

1. Τα μέτρα ασφαλείας που προβλέπονται στα άρθρα 69, 71, 72, 73, 74 και 76 επιβάλλονται σύμφωνα με το νόμο που ισχύει κατά την εκδίκαση της πράξης.

2. Στην περίπτωση της παραγρ. 2 του άρθρου 2 το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση αποφασίζει με πρόταση του εισαγγελέα του αν θα διατηρηθούν ή όχι τα μέτρα ασφαλείας που είχαν επιβληθεί.

ΙΙ. Τοπικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων.

Άρθρο 5.

Εγκλήματα που τελέστηκαν στην ημεδαπή.

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε όλες τις πράξεις που τελέστηκαν στο έδαφος της επικράτειας, ακόμη και από αλλοδαπούς.

2. Πλοία ή αεροσκάφη ελληνικά θεωρούνται έδαφος της επικράτειας οπουδήποτε και αν βρίσκονται, εκτός αν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο υπόκεινται σε αλλοδαπό νόμο.

Άρθρο 6

Εγκλήματα ημεδαπών στην αλλοδαπή.

1. Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και για πράξη που χαρακτηρίζεται από αυτούς ως κακούργημα ή πλημμέλημα και που τελέστηκε στην αλλοδαπή από ημεδαπό, αν η πράξη αυτή είναι αξιόποινη και κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέστηκε ή αν διαπράχθηκε σε πολιτιστικά σύντακτη χώρα.

2. Η ποινική δίωξη ασκείται και εναντίον αλλοδαπού ο οποίος κατά την τέλεση της πράξης ήταν ημεδαπός. Επίσης ασκείται και εναντίον εκείνου που απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια μετά την τέλεση της πράξης.

3. Στα πλημμελήματα, για να εφαρμοστούν οι διατάξεις των παραγρ. 1 και 2, απαιτείται έγγραφη του παθόντος ή αίτη-

της κάθε πράξης είναι κινούμενη. Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή ή με περιορισμό σε αστυνομικό κατόπιν είναι πλημμελής. Κάθε πράξη που τιμωρείται με κράτηση ή πρόστιμο είναι απείδη.

Άρθρο 19.

Ποινικός χαρακτήρας πράξεων που εκδικάστηκαν.

Αν μια πράξη που εκδικάστηκε είναι κινούμενη ή πλημμελής, κρίνεται με βάση τη βαρύτερη ποινή που καθορίζεται από το νόμο γι' αυτή την πράξη και όχι με βάση την τυχόν ελαφρότερη ποινή που επέβαλε ο δικαστής λόγω ελαφροτικών περιστάσεων (άρθρο 84) ή για οικονομικούς άλλου λόγω μείωσης της ποινής σύμφωνα με το άρθρο 83. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση καταδίκης σε περιορισμό σε ψυχιατρικό κατόπιν σύμφωνα με το άρθρο 38.

II. Ο άδικος χαρακτήρας της πράξης

Άρθρο 20.

Λόγοι που αποκλείουν το άδικο της πράξης.

Εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην Ποινικό Κώδικα (άρθρα 21, 22, 25, 304 παρ. 4 και 5, 308 παρ. 2, 367, 371 παρ. 4), ο άδικος χαρακτήρας της πράξης αποκλείεται και όταν η πράξη αυτή αποτελεί ενάσκητη δικηγορίας ή εκπλήρωση καθήκοντος που επιβάλλεται από το νόμο.

Άρθρο 21.

Προσταγή.

Δεν είναι άδικη η πράξη την οποία κάποιος επιχειρεί για να εκτελέσει προσταγή που του έδωσε, σύμφωνα με τους νόμους τύπου, η αρμόδια αρχή, αν ο νόμος δεν επιτρέπει στον αποδέκτη της προσταγής να εξετάσει αν είναι νόμιμη ή όχι. Στην περίπτωση αυτή ως αποδέκτης τιμωρείται εκείνος που έδωσε την προσταγή.

Άρθρο 22.

Άμυνα.

1. Δεν είναι άδικη η πράξη που τελείται σε περίπτωση άμυνας.

2. Άμυνα είναι η αναγκαία προσβολή του επιτιθέμενου στην οποία προβαίνει το άτομο, για να υπερασπισθεί τον εαυτό του ή άλλων από άδικη και παράνομη επίθεση που στρέφεται εναντίον τους.

3. Το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της βλάβης που απειλείται, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από τις λοιπές περιστάσεις.

Άρθρο 23.

Υπέρβαση της άμυνας.

Όποιος υπερβαίνει τα όρια της άμυνας τιμωρείται, αν η υπέρβαση έγινε με πρόθεση, με ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83), και αν έγινε από αμέλεια, σύμφωνα με τις διατάξεις της σχετικής με αυτήν. Μένει ασυμώρητος και δεν του καταλογίζεται η υπέρβαση, αν ενεργήσει μ' αυτόν τον τρόπο εξαιτίας του φόβου ή της ταραχής που του προκάλεσε η επίθεση.

Άρθρο 24.

Υπερίετα κατάσταση άμυνας.

Δεν απαλλάσσεται από την ποινή που ορίζει ο νόμος όποιος με πρόθεση προκαλέσει την επίθεση άλλου για να διασπαρξεί εναντίον του αξιόποινη πράξη με το πρόσχημα της άμυνας.

προκληθεί στον άλλο είναι σημαντικά καλύτερη κατά το είδος και τη σπουδαιότητα από τη βλάβη που κινδυνεύει.

2. Η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται σε όποιον έχει καθήκον να εκτεθεί στον κινδυνώμενο κίνδυνο.

3. Η διάταξη του άρθρου 23 έχει ενόχλητη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτού του άρθρου.

III. Ο καταλογισμός της πράξης

Άρθρο 26.

Υπαισιότητα.

1. Τα κινούμενα και πλημμελήματα τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με βόλο. Κατ' εξαίρεση στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος, τα πλημμελήματα τιμωρούνται και όταν τελούνται από αμέλεια.

2. Τα ποινίσματα τιμωρούνται πάντοτε και όταν τελούνται από αμέλεια, εκτός από τις περιπτώσεις για τις οποίες ο νόμος απαιτεί ρητά βόλο.

Άρθρο 27.

Βόλος.

1. Με βόλο (με πρόθεση) πράττει όποιος δίνει την παραγωγή των περιστάσεων του κατά το νόμο απαιτούν την έννοια κάποιας αξιόποινης πράξης επίσης όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστασιακά και το αποδέχεται.

2. Όπου ο νόμος απαιτεί να έχει τελεστεί η πράξη εν γνώσει ορισμένου περιστασιακού, δεν αρκεί ο ενδεχόμενος βόλος. Και όπου ο νόμος απαιτεί η πράξη να έχει τελεστεί με σκοπό την πρόκληση ορισμένου αποτελέσματος απαιτείται ο δράστης να έχει επιδιώξει να προκαλέσει αυτό το αποτέλεσμα.

Άρθρο 28.

Αμέλεια.

Από αμέλεια πράττει όποιος από έλλειψη της προσοχής την οποία έφειλε κατά τις περιστάσεις και υποχρέωσε να καταβάλει είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα του προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως βλαπτό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν.

Άρθρο 29.

Ευδύνη από το αποτέλεσμα.

Στις περιπτώσεις όπου ο νόμος ορίζει ότι κάποια πράξη τιμωρείται με βαρύτερη ποινή όταν έχει ορισμένο αποτέλεσμα, η ποινή αυτή επιβάλλεται μόνο αν το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια του υπαιτίου, η πράξη του καταλογίζεται ως έγκλημα από αμέλεια.

2. Επίσης δεν καταλογίζονται στο δράστη τα περιστασιακά που κατά το νόμο επαυξάνουν το αξιόποιο της πράξης αν τα αγνοούσε.

Άρθρο 30.

Πραγματική πλάνη.

1. Η πράξη δεν καταλογίζεται στο δράστη, αν αυτός κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης αγνοεί τα περιστασιακά που τη συνιστούν. Αν όμως η αγνοία αυτή των περιστασιακών μπορεί να αποδοθεί σε αμέλεια του υπαιτίου, η πράξη του καταλογίζεται ως έγκλημα από αμέλεια.

2. Επίσης δεν καταλογίζονται στο δράστη τα περιστασιακά που κατά το νόμο επαυξάνουν το αξιόποιο της πράξης αν τα αγνοούσε.

Άρθρο 31.

Νομική πλάνη.

1. Μόνη η αγνοία του αξιόποινου δεν αρκεί για να απαλλάξει τον καταλογισμό.

2. Η πράξη όμως δεν καταλογίζεται στο δράστη αν αυτός πίστεψε λόγω πλάνης ότι είχε δικαίωμα να τελήσει την

Handwritten notes and signatures on the left margin, including the name 'Β. Κωνσταντίνου' and other illegible marks.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Απόπειρα και συμμετοχή.

Ι. Απόπειρα.

Άρθρο 42.

Ένοχος και ποινή της απόπειρας.

1. Όποιος, έχοντας αποφασίσει να εκτελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα, επιχειρεί πράξη που περιέχει τουλάχιστον αρχή εκτέλεσης, τιμωρείται, αν το κακούργημα ή πλημμέλημα δεν ολοκληρώθηκε, με ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83).

2. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η κατά την προηγούμενη παράγραφο ελαττωμένη ποινή δεν επαρκεί για να αποτρέψει τον υπαίτιο από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων, μπορεί να του επιβάλει την ίδια ποινή με αυτήν που ο νόμος προβλέπει για την ολοκληρωμένη πράξη, εκτός από την ποινή του θανάτου.

3. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ατιμώρητη την απόπειρα πλημμελήματος για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή φυλάκισης όχι ανώτερη από τρεις μήνες.

Άρθρο 43.

Απόσφορη απόπειρα.

1. Όποιος επιχειρήσει να εκτελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα με μέσο ή κατά αντικείμενο τέτοιας φύσης ώστε να αποδεικνύει απολύτως αδύνατη η τέλεση των εγκλημάτων αυτών τιμωρείται με την ποινή του άρθρου 83 μειωμένη στο μισό.

2. Όποιος επιχειρήσει τέτοια απόσφορη απόπειρα από υπήκοοι παραμένει ατιμώρητος.

Άρθρο 44.

Υπαναχώρηση.

1. Η απόπειρα μένει ατιμώρητη, αν ο δράστης άρχισε την ενέργεια για την τέλεση του κακούργηματος ή πλημμελήματος, αλλά δεν την ολοκλήρωσε από δική του βούληση και όχι από εξωτερικά εμπόδια.

2. Αν ο δράστης, αφού ολοκλήρωσε την ενέργειά του, παρεμπόδιζε ύστερα με δική του βούληση το αποτέλεσμα που μπορούσε να προέλθει από την ενέργειά του αυτή και που ήταν αποσπασίσιμο για την τέλεση του κακούργηματος ή του πλημμελήματος, τιμωρείται με την ποινή του άρθρου 83 μειωμένη στο μισό. Το δικαστήριο όμως μπορεί, εκτιμώντας ελεύθερα όλες τις περιστάσεις, να κρίνει την απόπειρα ατιμώρητη.

ΙΙ. Συμμετοχή

Άρθρο 45.

Δυναυτονομοί.

Αν δύο ή περισσότεροι τέλεσαν από κοινού αξιόποινη πράξη, καθένας τους τιμωρείται ως αυτουργός της πράξης.

Άρθρο 46.

Ηθικός αυτουργός και άμεσος συνεργός.

1. Με την ποινή του αυτουργού τιμωρείται επίσης: α) όποιος με πρόθεση προκαλέσει σε άλλον την απόφαση να εκτελέσει την αξιόποινη πράξη που διέπραξε· β) όποιος με πρόθεση παρέσχε έγκληση συνδρομή στο δράστη κατά τη διάσχεση αυτής της πράξης και στην εκτέλεση της κύριας πράξης.

2. Όποιος με πρόθεση προκαλέσει σε άλλον την απόφαση να τελήσει κάποιο έγκλημα, με μοναδικό σκοπό να τον καταλάβει ενώ αποπειράται να τελήσει το έγκλημα ή ενώ επιχειρεί αξιόποινη προκατασκευαστική του πράξη και με τη θέληση να τον αναλάβει από την αποπεράτωση του εγκλήματος, τιμωρείται με την ποινή του αυτουργού μειωμένη στο μισό.

Άρθρο 47.

Απλός συνεργός.

1. Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παρ. 1 στοιχ. β' του προηγούμενου άρθρου, παρέσχε με πρόθεση σε άλλον υπαιτιό-

τητα συνδρομή πριν από την τέλεση ή κατά την τέλεση της αξιόποινης πράξης που διέπραξε, τιμωρείται ως συνεργός με την ίδια ελαττωμένη (άρθρο 83).

2. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 43 εφαρμόζεται ανολόγως και εδώ.

3. Ως προς τα ποινικά, η συνέργεια τιμωρείται μόνο στις περιπτώσεις που ο νόμος το ορίζει ειδικά.

Άρθρο 48.

Γενική διάταξη.

Το αξιόποινον των συμμεσών κατά τα άρθρα 46 και 47 είναι ανεξάρτητο από το αξιόποινον εκείνου που τέλεσε την πράξη.

Άρθρο 49.

Ε-Χ. ΟΠΕΡΗΜΑΤΟΣ
Ιδιαιτέρες ιδιότητες ή σχέσεις.

1. Όπου ο νόμος, για να είναι μια πράξη αξιόποινη, απαιτεί ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις, αν αυτές υπάρχουν μόνο στο δράστη, τότε αυτοί που είναι συμμεσχοι κατά το άρθρο 48 παρ. 1 μπορούν να τιμωρηθούν με ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83)· αν όμως υπάρχουν μόνο σ' αυτούς που είναι συμμεσχοι κατά τα άρθρα 46 παρ. 1 και 47 τότε οι τελευταίοι τιμωρούνται ως αυτουργοί και ο δράστης ως συνεργός.

2. Οι ιδιαίτερες ιδιότητες ή σχέσεις ή άλλες περιστάσεις που απαιτούν, μειώνουν ή αποκλείουν την κοινή λαμβάνονται υπόψη μόνο για εκείνον το συμμεσχο στον οποίο υπάρχουν.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ποινές, μέτρα ασφαλείας, αποζημίωση

Ι. Κόριες ποινές

Άρθρο 50.

Θανατική ποινή.

Στην εκτέλεση της θανατικής ποινής παρευρίσκονται μόνο οι αρχές που τους έχει ανατεθεί η εκτέλεση.

Άρθρο 51.

Ποινές στέρησις της ελευθερίας.

1. Ποινές στέρησις της ελευθερίας είναι η κάθειρξη, η φυλάκιση, ο περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάντημα, ο περιορισμός σε φυγιατρικό κατάντημα και η κράτηση.

2. Για τις πρόσκαιρες ποινές στέρησις της ελευθερίας, η ημέρα υπολογίζεται σε 24 ώρες, η εβδομάδα σε εκτά ημέρες, ο μήνας και το έτος σύμφωνα με το ημερολόγιο του ισχύει.

3. Ο χρόνος της ποινής επιματρύται πάντοτε σε πλήρεις ημέρες, εβδομάδες, μήνες και έτη.

Άρθρο 52.

Κάθειρξη.

1. Η ποινή της κάθειρξης είναι ισόβια ή πρόσκαιρη και εκτελείται σε κατάντηματα ή τμήματα κατάντημάτων που προσφέρονται αποκλειστικά γι' αυτήν.

2. Όταν ο νόμος δεν ορίζει ρητά ότι η επιβαλλόμενη κάθειρξη είναι ισόβια, αυτή είναι πρόσκαιρη.

3. Η διάρκεια της πρόσκαιρης κάθειρξης δεν υπερβαίνει τα είκοσι έτη ούτε είναι μικρότερη από πέντε έτη, με την επιφύλαξη των ορισμών του άρθρου 91 για την κορίστη κάθειρξη.

Άρθρο 53.

Φυλάκιση.

Η διάρκεια της φυλάκισης δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη, ούτε είναι μικρότερη από δέκα ημέρες.

Άρθρο 54.

Περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάντημα.

Τα όρια διάρκειας του περιορισμού των εφήδων σε σωφρονιστικό κατάντημα (άρθρο 127) είναι το ελάχιστο πέντε έτη

4. Η διαδικασία με την οποία χορηγείται η απόλυση από την φυλάξιν στην ποινική δικαιοσύνη.

Άρθρο 67.

Απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος.

1. Αν ο υπήκοος διαπράξει κακούργημα ή πλημμέλημα με βαριά παράβαση των καθηκόντων του επαγγέλματός του, για την άσκηση του οποίου απαιτείται ειδική άδεια της αρχής, και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών, το δικαστήριο μπορεί να απαγγείλει και ανακνώσκει για άσκηση του επαγγέλματος αυτού για χρονικό διάστημα ενός μέχρι πέντε ετών. Η ανακνώσκει αυτή συνεπάγεται την οριστική ανάκληση της άδειας που είχε δοθεί.

2. Η διάταξη του άρθρου 65 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 68.

Δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης.

1. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης, αν το επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.

2. Στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος μπορεί να διαταχθεί η δημοσίευση της καταδικαστικής απόφασης ύστερα από αίτηση του παθόντος, και της αθωωτικής ύστερα από αίτηση εκείνου που αδικώθηκε, αν το δικαστήριο κρίνει ότι ο αιτών έχει νόμιμο συμφέρον.

3. Στην ίδια απόφαση ορίζεται ο τρόπος της δημοσίευσης και η υποχρέωση καταβολής της δαπάνης γι' αυτήν.

III. Μέτρα ασφαλείας

Άρθρο 69.

Φύλαξη απαυλόγιστων εργαζομένων.

Αν κάποιος, λόγω νοσηρής διατάραξης των πνευματικών λειτουργιών του (άρθρο 34) ή κωφότητας (άρθρο 33 παρ. 1), απαλλάχθηκε από την ποινή ή τη δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα, για το οποίο ο νόμος αποκλείει ποινή ανώτερη από έξι μήνες, το δικαστήριο διατάσσει τη φύλαξή του σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα εφόσον κρίνει ότι είναι επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια.

Άρθρο 70.

Διάρκεια της φύλαξης.

1. Για να εκτελεσθεί η διάταξη της απόφασης που προβλέπει φύλαξη προτιμάει η εισαγγελική αρχή.

2. Η φύλαξη συνεχίζεται όσο χρόνο το επιβάλλει η δημόσια ασφάλεια.

3. Κάθε τρία έτη το δικαστήριο των πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται η φύλαξη αποφασίζει αν αυτή πρέπει να εξακολουθήσει. Το ίδιο δικαστήριο μπορεί όμως οποιαδήποτε με αίτηση του εισαγγελέα ή της διεύθυνσης του καταστήματος να διατάξει την απόλυση εκείνου που φυλάσσεται.

Άρθρο 71.

Εισαγωγή αλκοολικών και τοξικομανών σε θεραπευτικό κατάστημα.

1. Αν κάποιος καταδικαστεί: α) για κακούργημα ή πλημμέλημα που ο νόμος το τιμωρεί με ποινή φυλάκισης πάνω από έξι μήνες και που μπορεί ν' αποδοθεί σε κατάχρηση οινόπνευματων ποτών ή άλλων ναρκωτικών μέσων, ή β) για έλλοπος σε οποιαδήποτε ποινή πάνω από το άρθρο 102

2. Η εισαγωγή στο θεραπευτικό κατάστημα αποκλείει την έκταση της ποινής και η παραμονή σ' αυτό διαρκεί όσο χρόνο απαιτεί ο νόμος της, ποτέ όμως περισσότερο από μία διετία. Την απόλυση πριν από τη διετία την αποφασίζει το δικαστήριο των πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα με πρόταση της διεύθυνσής του.

Άρθρο 72.

Παραπομπή σε κατάστημα εργασίας.

1. Αν η πράξη, για την οποία κάποιος κινήθηκε ένοχος και του επιβλήθηκε φυλάκιση, μπορεί να αποδοθεί στη φυλακή του ή στη ροπή του για άσκητη ζωή, το δικαστήριο μπορεί στις περιπτώσεις που ο νόμος ειδικά καθορίζει, να διατάξει, εκτός από την ποινή που του επιβλήθηκε, και την παραπομπή του σε επανορθωτικό κατάστημα εργασίας.

2. Η εισαγωγή στο κατάστημα εργασίας αποκλείει την έκταση της ποινής. Η διάρκεια της παραμονής σ' αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερη από ένα έτος ούτε ανώτερη από πέντε έτη.

3. Αφού συμπληρωθεί το ελάχιστο όριο και ακολούθως κινήσει έτος το δικαστήριο των πλημμελειοδικών στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα αποφασίζει με αίτηση της διεύθυνσής του ή του εισαγγελέα αν ο κρατούμενος πρέπει να απολυθεί.

4. Αν αυτός που καταδικάστηκε είναι υπότροπος, η παραπομπή του σε επανορθωτικό κατάστημα εργασίας είναι υποχρεωτική.

Άρθρο 73.

Απαγόρευση διαμονής.

1. Αν το δικαστήριο, εκτιμώντας το είδος της πράξης που τέλεσε ο καταδικασμένος ή την προσωπικότητά του και τις άλλες περιστάσεις, κρίνει ότι η διαμονή του σε ορισμένους τόπους προκαλεί συγκεκριμένο κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, και αν η ποινή που του επιβλήθηκε είναι κάθειρξη ή φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, αλλά για τη φυλάκιση μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος, το δικαστήριο από μπορεί να καθορίσει πως τόπους στους οποίους η αυτονομική αρχή μπορεί, κατά την παρ. 2, να απαγορεύσει τη διαμονή του για πάντα κατ' ανώτατο όριο έτη, να οικεία προγίουν από την ημέρα που η ποινή εκπίδηκε, παραγράφηκε ή χρισίτηκε.

2. Με βάση αυτή την απόφαση η αυτονομική αρχή έχει δικαίωμα, μετά γνωμοδότηση της διεύθυνσης της φυλακής, να απαγορεύσει στον καταδικασμένο να διαμένει για όσο χρόνο ορίζεται στην απόφαση σε όλους τους τόπους που αυτή ορίζει ή σε μερικούς μόνο από αυτούς, κατ' το χρονικό διάστημα που ορίζεται στην απόφαση.

3. Σε περίπτωση θύεψης και κάθε άλλης νέτερης κατάστασης για οικιακήπυτε πηόπυνη πράξη κλοπή, απάτη, κλοποσυρραφίας, εκβισμοού, μιστροποιίας, σωλιατροποιίας, εκμετάλλευσης πόρνης, παράβασης των διατάξεων για τα ναρκωτικά, λαθρεμπορίου, προσοσίης του εθνικού ναυάρματος και των αρχαιοτήτων, καθώς και στις περιπτώσεις της παρ. 1 αυτού του άρθρου, το δικαστήριο επιβάλλει στον καταδικασμένο την υποχρέωση μέσα σε όκα ημέρες από την έκταση της ποινής του ή την απόλυσή του με οικιακήπυτε τρόπο, να δηλώσει στην αυτονομική αρχή του τόπου της διαμονής του τη διεύθυνση της κατοικίας του και, επί μία τριετία, να γνωστοποιεί κάθε μεταβολή της στην ίδια αρχή. Η διάταξη του άρθρου 182 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 74.

Απέλαση αλλοδαπού.

1. Αν αυτός που καταδικάστηκε σε κάθειρξη ή φυλάκιση

της διαπραχθείς, απορριπεί συγχρόνως με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του τη μετατροπή της ή και τη χρηματική ποινή, αν κρίνει ότι η ποινή αυτή αρκεί για να αποτρέψει το δράστη από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων.

3. Το ποσό της μετατροπής καθορίζεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, από ληξείον υπόψη η οικονομική κατάσταση του καταδικασμένου. Κάθε ημέρα φυλάκισης υπολογίζεται σε ποσοστιαία έως είκοσι χιλιάδες δραχμές και κάθε ημέρα κράτησης σε δικασίας έως πέντε χιλιάδες δραχμές. Αν όμως ο καταδικασμένος κινυατεί λόγω της οικονομικής του κατάστασης να καταβάλει το κατώτατο όριο του ποσού της μετατροπής και το έγκλημα δεν οφείλεται σε φιλοκέρδη, το δικαστήριο μπορεί με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του να μειώσει το όριο αυτό μέχρι του ενός τρίτου.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών μπορεί να αυξηθούν τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 ποσά μετατροπής των στερητικών της ελευθερίας ποινών.

5. Η στερητική της ελευθερίας ποινή εκτελείται χωρίς να πιστρώεται κανένας λόγος απαλλαγής, όπως να καταβληθεί το δημόσιο ταμείο το ποσό της μετατροπής.

6. Η στερητική της ελευθερίας ποινή που μετατράπηκε σε χρηματική ή πρόστιμο διατηρεί το χαρακτήρα της στερητικής της ελευθερίας ποινής και μετά τη μερική ή ολική καταβολή του ποσού της μετατροπής. Αποκλείεται όμως η υπχώρηση ποινής που μετατράπηκε και απαιτήθηκε σε χρήμα με ποινή στερητική της ελευθερίας που δεν υπόκειται σε μετατροπή ή δεν μετατράπηκε.

7. Η κατά τις προηγούμενες παραγράφους μετατροπή απολείεται στην περίπτωση κατάδικης για έγκλημα μπουρίας αρκωτικών φαρμάκων.

Επίσης, οι διατάξεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα και απαγορεύουν τη μετατροπή παραμένουν σε ισχύ.

Άρθρο 83.

Λόγοι μείωσης της ποινής.

Όπου στο γενικό μέρος προβλέπεται ποινή ελαττωμένη χωρίς κανένα άλλο προδικρισμό, η ποινή που πρέπει να επιβληθεί επιμετρείται ως εξής: α) Αντί για την ποινή του θανάτου ή της ισόβιας κάθειρξης επιβάλλεται πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών β) αντί για την ποινή της κάθειρξης πάνω από δέκα ετών επιβάλλεται κάθειρξη έως δώδεκα πόν ή φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών γ) αντί για την ποινή της κάθειρξης έως δέκα ετών επιβάλλεται κάθειρξη ως έξι ετών ή φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους δ) σε κάθε άλλη περίπτωση, ο δικαστής μειώνει την ποινή ελεύθερα ως το ελάχιστο όριο του είδους της ποινής ε) αν ο νόμος προβλέπει αθροιστικά ποινή στερητική της ελευθερίας και άλλη χρηματική, μπορεί να επιβληθεί και μόνο αυτή η τελευταία.

Άρθρο 84.

Ελαφρυντικές περιστάσεις.

1. Η ποινή μειώνεται επίσης κατά το μέτρο που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο και στις περιπτώσεις που το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.

2. Ελαφρυντικές περιστάσεις θεωρούνται ιδίως: α) το ότι ο υπαίτιος έζησε έως το χρόνο που έγινε το έγκλημα τιμη ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και γενικά κοινωνική ζωή β) το ότι στην πράξη του ωδήγησε από όχι ταυνά αίτια ή από μεγάλη ένδεια ή διατελώντας υπό την επίσηψη σοβαρής απειλής ή υπό την επιβολή προσωπικού στο δύο αυτός οφείλει υπακοή ή με το οποίο βρίσκεται σε σχέση εξάρτησης γ) το ότι στην πράξη του ωδήγησε από ανάγκη αντιμετώπισης του παθόντος ή παρασύρθηκε από οργή ή απη θλίψη που του προέκυψε άδικη αναντίον του ποιάξ η δ) ότι έδειξε ειλικρινή μετάνοια και επιδίωξε να άρει ή να

Άρθρο 85.

Συρρη λόγων μείωσης της ποινής.

Όταν συντρέχουν περισσότεροι από ένας λόγοι για τη μείωση της ποινής κατά το άρθρο 83 ή όταν συντρέχουν ένας ή περισσότεροι τέτοιοι λόγοι μαζί με ελαφρυντικές περιστάσεις (άρθρο 84), εφαρμόζεται μόνο μία φορά η μείωση της ποινής σύμφωνα με το μέτρο που προβλέπει το άρθρο 83 στην επιείκτηση της ποινής λαμβάνονται υπόψη όλοι οι πιο πάνω λόγοι και ελαφρυντικές περιστάσεις.

Άρθρο 86.

Επιβολή θανατικής ποινής.

Σε όσες περιπτώσεις ο νόμος προβλέπει διαζωοικτικά την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή τη θανατική ποινή, η τελευταία επιβάλλεται μόνο αν το είδος και ο τρόπος της εκτέλεσης της πράξης, καθώς και όλες οι άλλες περιστάσεις καθίστούν την πράξη ιδιαίτερασ απειλή ή αν ο δράστης είναι επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια.

Άρθρο 87.

Υπολογισμός του χρόνου προσωρινής κράτησης.

1. Όταν επιβάλλεται στερητική της ελευθερίας ποινή και αφού άριστοι η διάρκεια της, αφαιρείται ο χρόνος της προσωρινής κράτησης του καταδικασμένου την οποία διάταξε ανακριτική αρχή οποιασδήποτε δικαιοδοσίας επίσης αφαιρείται ο χρόνος που κοπήθηκε από τη σύλληψη έως την προσωρινή κράτησή του.

2. Στην περίπτωση συροής εγκλημάτων που συνεκδικάζονται αφαιρείται από την ποινή που επιβλήθηκε για κάποιο από αυτά ο χρόνος της προσωρινής κράτησης που διατάχθηκε για οποιοδήποτε από αυτά επίσης αφαιρείται και ο χρόνος της κράτησης που προβλέπει το εδάφιο 1 αυτού του άρθρου, ακόμη και όταν η απόφαση κήρυξε τον καταδικασμένο αθώο για το έγκλημα για το οποίο είχε κρατηθεί προσωρινά.

3. Επίσης αφαιρείται ο χρόνος παραμονής του κατηγορουμένου σε φυλακεία (άρθρο 200 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

4. Η αρμόδια αρχή για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αφαιρεί από την ποινή το χρόνο φυλάκισης που μεταλάθηκε από την έκδοση της απόφασης έως τότε που έγινε αμετάκλητη.

III. Εγκληματικές υπότροποι και καθ' έξη.

Άρθρο 88.

Υποτροπή.

1. Όποιος είχε καταδικαστεί για κακούργημα ή για πλημμέλημα από δύο σε ποινή στερητική της ελευθερίας που ξεπερνά τους έξι μήνες και μέσα σε πέντε χρόνια από τη δημοσίευση της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης, αν είχε καταδικαστεί για πλημμέλημα, και σε 10 χρόνια, αν είχε καταδικαστεί για κακούργημα, τελεί νέο κακούργημα ή πλημμέλημα από δύο για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πριών μηνών, δρίσκεται σε υποτροπή.

2. Για τον υπολογισμό της πενταετίας ή δεκαετίας δεν λαμβάνεται υπόψη, ο χρόνος πραγματικής έκτισης ποινής στερητικής της ελευθερίας ή μέτρου ασφαλείας σε φυλακή ή άλλο ασφαριστικό ή θεραπευτικό κατώστημα ή ίδρυμα, καθώς και ο χρόνος κατά τον οποίο ο καταδικασμένος είναι φυλάκιστος.

Άρθρο 89.

Ποινή της υποτροπής.

1. Σε περίπτωση υποτροπής η ποινή που προβλέπεται για την πράξη επιείκνυεται και μπορεί να ξεπεράσει το ανώτατο όριο που ορίζεται στο νόμο και να φτάσει έως το ανώτατο όριο του είδους της επιβαλλόμενης ποινής. Αν στο νόμο ορί-

Άρθρο 96.

Συνολική ποινή σε περίπτωση συρρίψης ποινών σε χρόνο.

1. Αν συντρέχουν περισσότερες από μία χρηματικές ποινές ή πρόστιμα, η συνολική ποινή που επιβάλλεται αποτελείται από τη βαρύτερή τους αποκλειστική ανάλογα με τους οικονομικούς όρους του καταδικασμένου. Η επαυξητή ποινή όμως δεν μπορεί να ξεπερνάει τα 3/4 του αθροίσματος των απόλοιπων ποινών του ανασταθέντος. Αν οι συντρέγουσες ποινές είναι κτώσες, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαυξητή μιας απ' αυτές.

2. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 94 εφαρμόζεται και ε' κατά το άρθρο.

Άρθρο 97.

Άλλες περιπτώσεις συνολικής ποινής.

Οι διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 1 και 96 παρ. 1 εφαρμόζονται και όταν κάποιος, ποινού εκτιθεί ολοκληρωτικά ή παραγκωθεί ή χαριστεί η ποινή που του επιδόθηκε για κάποια εξόσιση πράξη, καταδικαστεί για άλλη εξόσιση πράξη, οποιαδήποτε και αν τελήσθηκε αυτή.

Άρθρο 98.

Έγκλημα κατ' εξακολούθηση.

Αν περισσότερες από μία πράξεις του ίδιου προσώπου συνιστούν εξακολούθηση του ίδιου εγκλήματος, το δικαστήριο μπορεί, αντί να εφαρμόσει τη διάταξη του άρθρου 94 παρ. 1, να επιβάλει μία και μόνο ποινή για την επιμέτρηση της το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη το έλο περιεχόμενο των μεμονωμένων πράξεων.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αναστολή της ποινής υπό όρο και απόλυτη από όρο

I. Αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρο

Άρθρο 99.

Ποινές που αναστέλλονται και διάρκεια της αναστολής.

Αν κάποιος που δεν έχει έως τώρα καταδικαστεί αμετακλήτως σε ποινική της ελευθερίας ποινή για κακούργημα ή πλημμέλημα, καταδικαστεί σε τέτοια ποινή που δεν ξεπερνά τους δεκαοκτώ μήνες το δικαστήριο μπορεί στην απόφασή του να διατάξει να ανασταλεί η εκτέλεση της ποινής για ορισμένο διάστημα όχι κατώτερο από τρία και όχι ανώτερο από πέντε έτη.

Άρθρο 100.

Προϋποθέσεις για τη χορήγηση της αναστολής.

1. Η αναστολή της εκτέλεσης μπορεί να χορηγηθεί αν το δικαστήριο από την έρευνα των περιστάσεων κάτω από τις οποίες τελήσθηκε η πράξη και ιδίως των αιτιών της, της προηγουμένης ζωής και του χαρακτήρα του καταδικασμένου κρίνει ότι η εκτέλεση της ποινής δεν είναι αναγκαία για να τον αποτρέψει από την είλιση άλλων εξόσιμων πράξεων. Στην κρίση του αυτή το δικαστήριο πρέπει ακόμη να λαμβάνει υπόψη και τη διαγωγή του υπαιτίου μετά την κατάληξη και ιδίως τη μετάνοια που έδειξε και την προθυμία του να επανορθώσει τις συνέπειες της πράξης του.

2. Οι λόγοι που δικαιολογούν την αναστολή της εκτέλεσης πρέπει να περιέχονται συγκεκριμένα στην απόφαση.

3. Το δικαστήριο μπορεί να εξαρτήσει την αναστολή από την τρηρημένη πληρωμή των δικαστικών εξόδων, της αποζημίωσης και της χρηματικής ικανοποίησης που επιδικάσθηκαν σ' αυτόν που αδικήθηκε μπορεί επίσης να ορίσει και προθεσμία για την εκπλήρωση αυτών των όρων.

Άρθρο 101.

Ανακλήση της αναστολής.

1. Αν μετά τη χορήγηση της αναστολής, αλλά κατά τη διάρκεια της, αποδειχθεί ότι αυτός που την έλαβε προηγουμένως καταδικαστεί ανασταλλόμενος σε ποινική της ελευθερίας ποινή για κάποια από τις πράξεις που ορίζει το άρθρο 99, το δικαστήριο με αίτηση του εισαγγελέως ανακαλεί την αναστολή του χορηγηθέντα.

2. Αν κατά τη διάρκεια της αναστολής, κάποιος αμαστέλληται μια κατάληξη για κάποια από τις πράξεις αυτές που τελήσθηκε πριν από τη διαπίστωση της απόφασης για την αναστολή, η αναστολή θεωρείται ότι δεν χορηγηθηκε η ποινή που είχε ανασταλεί εκτελείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 1 και 96 παρ. 1, εκτός αν το δικαστήριο, παραγγέλλοντας τη νέα κατάληξη, ρητά διατάξει με την ίδια απόφαση να διατηρηθεί η αναστολή, λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος για το οποίο παραγγέλθηκε η νέα κατάληξη. Το ίδιο ισχύει και αν μετά την πάροδο του χρόνου της αναστολής αποκαλούθρη κατάληξη ή αρχισε ποινική δίωξη για πράξη που είχε τελήσθεί πριν από την αναστολή, επίσης μόλις καταστεί ζητησλήγη η κατάληξη για την πράξη αυτή.

Άρθρο 102.

Άρση της αναστολής.

1. Αν κατά το διάστημα της αναστολής ο καταδικασμένος καταδικαστεί και πάλι σε ποινή στρητική της ελευθερίας για κακούργημα ή πλημμέλημα που τελήσθηκε κατά τη διάρκεια της αναστολής, η αναστολή αίρεται μόλις καταστεί αμετάκλητη η νέα κατάληξη. Η ποινή που επιδόθηκε με τη νέα κατάληξη εκτελείται στη συνέχεια κατά την ποινή που είχε ανασταλεί, εκτός αν λόγω της ελαφράς φύσης του πλημμελήματος που αφορά η νέα κατάληξη το δικαστήριο με την ίδια απόφαση, ρητά διατάξει να μην αρθεί η αναστολή.

2. Αν η αναστολή δεν αρθεί σύμφωνα με τα ανωτέρω ή δεν ανκληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 101, η ποινή που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιδόληθεί.

Άρθρο 103.

Ενέργεια αλλοδαπής απόφασης.

Αν η κατάληξη που ορίζουν τα άρθρα 99, 101 και 102 απήλθε με απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου η ενέργειά της όσον αφορά τη χορήγηση, την ανάκληση ή την άρση της αναστολής σε κάθε περίπτωση, κρίνεται ελεύθερα από το δικαστήριο.

Άρθρο 104.

Δικαστικές δαπάνες προλημώσεως και παρεπόμενες ποινές.

1. Η αναστολή της ποινής δεν απαλλάσσει τον καταδικασμένο από την πληρωμή των δικαστικών εξόδων και την ποινική αποζημίωση και τη χρηματική ικανοποίηση.

2. Οι παρεπόμενες της ποινής στρητικής δικαιωμάτων και ανικανότητας αναστέλλονται και εξαλείφονται μαζί με την κύρια ποινή αν αρκείται όμως για στρητικής ή ανικανότητας σε βάρος δημόσιων υπαλλήλων (άρθρο 263), το δικαστήριο μπορεί να διατάξει να μην ανασταλεί.

II. Απόλυτη του καταδικού υπό όρο

Άρθρο 106.

Κατάδικος που δικαιούται να απλυθού.

1. Όσοι καταδικώσθηκαν σε ποινή στρητική της ελευθερίας, πού εκτίσουν τα δύο τρίτα της ποινής τους και πάλι

καταβήκει η απόλαση της ποινής β) για δύο χρόνια σύμφωνα με το άρθρο 99, έχει ανασταλεί η εκτέλεση ή έχει επιτραπεί η κατάβαση με δόσεις της χρηματικής ποινής ή του προστίμου που επιβλήθηκε και γ) για δύο χρόνο διαρκεί η εκτέλεση κάποιου από τα μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 71 και 72.

III. Παρτίτηση από την έγκληση

Άρθρο 117.

Μη αποβολή έγκλησης ή δήλωσης καρατίτητος από το δικαίωμα της έγκλησης.

1. Όταν ο νόμος απαιτεί έγκληση για την ποινική δίωξη κάποιας αξιόπονης πράξης, το αξιόπονη εξαλείφεται αν ο δικαιούχος δεν υποβάλει την έγκληση μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα που έλαβε γνώση για την πράξη που τελέστηκε και για το πρόσωπο που την τέλεσε ή για έναν από τους συχμητόχους της.

2. Το ίδιο αποτέλεσμα συνεπάγεται και η ρητή δήλωση του δικαιούχου της έγκλησης ενώπιον της αρμόδιας αρχής, ότι παραιτείται από το δικαίωμα της έγκλησης.

Άρθρο 118.

Πρόσωπα που έχουν δικαίωμα για έγκληση.

1. Το δικαίωμα της έγκλησης ανήκει στον άμεσα παθόντα από την αξιόπονη πράξη, αν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά με ειδική διάταξη.

2. Αν ο παθών δεν έχει συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας του ή τελεί υπό δικαστική επιτροπεία, το δικαίωμα της έγκλησης έχει ο νόμιμος αντιπρόσωπός του. Αν ο παθών έχει συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας του, το δικαίωμα της έγκλησης έχουν και ο παθών και ο νόμιμος αντιπρόσωπός του, και μετά τη συμπλήρωσή του 17ου έτους της ηλικίας του το δικαίωμα αυτό το έχει μόνο ο παθών.

3. Αν δύο ή περισσότεροι έχουν δικαίωμα έγκλησης, το δικαίωμα αυτό είναι αυτοτελές για τον καθένα.

4. Μετά το θάνατο του παθόντος, το δικαίωμα της έγκλησης μεταβιβάζεται στο σύζυγο που ζει και στα τέκνα του και, αν δεν έχει σύζυγο και τέκνα, στους γονείς του.

5. Για τις αξιόπονες πράξεις που έγιναν εναντίον του Προέδρου της Δημοκρατίας ή εκείνου που ασκεί την προεδρική εξουσία, αν οι πράξεις διώκονται με έγκληση, η δίωξη γίνεται με αίτηση του Υπουργού της Δικαιοσύνης.

Άρθρο 119.

Δικαίωμα της έγκλησης.

Η ποινική δίωξη ασκείται εναντίον όλων των συμμετόχων του εγκλήματος, και αν ακόμη η έγκληση που υποβλήθηκε στρέφεται εναντίον ενός από αυτούς.

Άρθρο 120.

Ανάκληση της έγκλησης.

1. Αυτός που υπέβαλε την έγκληση μπορεί να την ανακαλέσει, με τους όρους που ορίζει ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.

2. Η ανάκληση που έγινε για έναν από τους συμμετόχους της πράξης έχει συνέπεια την πάση της ποινικής δίωξης και των υπολοίπων, αν και αυτοί διακρίνονται με έγκληση.

3. Η ανάκληση δεν έχει κανένα αποτέλεσμα για τον κατηγορούμενο που δηλώνει προς την αρχή ότι δεν την αποδέχεται. Μετά την ανάκληση της έγκλησης που υποβλήθηκε δεν μπορεί να υποβληθεί νέα.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αηθλικα εγκληματίας.

Άρθρο 121.

(Το άνω συμπληρωμένο. Από αυτούς όσοι έχουν ηλικία έως το 12ο έτος τους συμπληρωμένα ομαρζώνονται παζιά και οι υπόλοιποι έρτζοι.

2. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε ποινικό ταφρονοσμό σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

Άρθρο 122.

Αναμορφωτικά μέτρα

1. Αναμορφωτικά μέτρα είναι: α) η επίκληση του ανήλικου β) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανήλικου στους γονείς, τους επιτρόπους, ή τους κηδεμόνες του γ) η ανάθεση της επιμέλειας του ανήλικου σε προπαιδαγωγικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανήλικων ή σε ειδικούς επιμελητές ανήλικων δ) η τοποθέτηση του ανήλικου σε κατάλληλο κλητικό, δημοτικό, κοινωτικό ή και ιδιωτικό κατάστημα στροφής.

2. Σε κάθε περίπτωση ως πρόσδετα αναμορφωτικό μέτρο μπορούν να επιβληθούν και πρόσδετες υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του ανήλικου ή τη διαπαιδαγωγότητά του.

Άρθρο 123.

Θεραπευτικά μέτρα.

1. Αν η κατάσταση του ανήλικου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν πάσχει από ψυχική ασθένεια ή άλλη νοσηρή διαταραχή των πνευματικών του λειτουργιών, ή είναι τυφλός, κωφάλαλος, επιληπτικός, ή του έχει γίνει έξη η χρήση ουσκοινοματωδών ποτών ή εμφανίζει ανεύαση καθυστέρηση στη πνευματική και την ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει την παρακομή του σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη γνωμοδότηση ειδικού γιατρού.

Άρθρο 124.

Μεταβολή ή άρση μέτρων.

1. Το δικαστήριο που δίκασε μπορεί σκοπεδώντας να αντικαταστήσει τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε με άλλα, αν τα κρίνει αναγκαία αν τα μέτρα εκτελέσονται το σκοπό τους, τα αίρει.

2. Το ίδιο μπορεί να πράξει και για τα θεραπευτικά μέτρα, ύστερα από προηγούμενη γνωμοδότηση ειδικού γιατρού.

3. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 4 εφαρμόζεται και σ' αυτό το άρθρο.

Άρθρο 125.

Διάρκια μέτρα.

Τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα που επέβαλε το δικαστήριο παύουν αυτοδικαίως όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας.

Άρθρο 126.

Αηθλικά ποινικά σπαδόνια.

1. Η αξιόπονη πράξη που τελέστηκε από παιδί δεν καταλογίζεται σ' αυτό εφαρμόζονται μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.

2. Ο έρτζος που τέλεσε αξιόπονη πράξη υποβάλλεται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, αν δεν υπάρχει περίπτωση να υποβληθεί σε ποινικό ταφρονοσμό κατά τις διατάξεις του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 127.

Αηθλικά ποινικά σπαδόνια.

1. Αν σε διαρκία σπαδόνια σε περιπτώσεις υπό τις

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ

κατά το Σύνταγμα β) όπως επιειρίζεται με τωμιακή βία ή με απειλές βουλευτικής βίας: α) να παρεμποδίζει κάποιον από αυτήν από την άσκηση της συνταγματικής εξουσίας του ή να τον εξαναγκάζει να επιχειρήσει πράξη που απορρέει από αυτή την εξουσία και β) να μεταβάλλει το πολιτεύμα του Κράτους.

2. Με ισόβια ή πρόσκαιρη κήδευρη τιμωρείται όποιος, εκτός από την περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου: α) επιχειρεί με βία ή απειλή βίας ή με τριτοειδέ της ιδιότητάς του ως μέλους του Κράτους να καταλάβει ή να αλλοιωθεί ή να καταστρέψει εναντιόγω διαρκώς ή προσωρινώς, το δημοκρατικό πολίτευμα που στηρίζεται στη λαϊκή κυριαρχία ή θεμελιώδεις αρχές ή θεσμούς του πολιτεύματος αυτού β) επιχειρεί με τα μέσα που αναφέρονται στον προηγούμενο εδάφιο και με τρόπο πρόσφορο να διαταράξει την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος, να αποτραπεί ή να παρακωλύσει τη Βουλή, την Κυβέρνηση ή τον Πρωθυπουργό από την ανάσκηση της εξουσίας που τους παρέχει το Σύνταγμα ή να τους εξαναγκάσει να εκτελέσουν ή να παραλείψουν πράξεις που απορρέουν από την εξουσία αυτή γ) ασκεί ή ασκεί την εξουσία που ο βίος ή άλλος κατέλαβε με τους τρόπους και τα μέσα που προβλέπει το άρθρο αυτό.

3. Όποιος αποπειράται να θανατώσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή εκείνον που ασκεί την προεδρική εξουσία τιμωρείται με θάνατο ή ισόβια κήδευρη.

Άρθρο 134α

Θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί του Πολιτεύματος.

Θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί του Πολιτεύματος θεωρούνται στο πλαίσιο του προηγούμενου άρθρου: α) η ανάδειξη του Αρχηγού του Κράτους με εκλογή β) το δικαίωμα του λαού να εκλέγει τη Βουλή με γενικές, άμεσες, ελεύθερες, ίσες και μυστικές ψηφοφορίες μέσα στα συνταγματικά χρονικά πλαίσια γ) το κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης δ) η αρχή του πολιτικοματαισμού ε) η αρχή της διαίκρισης των εξουσιών όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα στ) η αρχή της δέσμευσης που κωδύθεται από το Σύνταγμα και της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας από το Σύνταγμα και τους νόμους ζ) η αρχή της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης και η) η γενική ισχύς και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων που προβλέπει το Σύνταγμα.

Άρθρο 134β

Δεν τιμωρούνται ως συμμετοχή στις πράξεις του άρθρου 134 θημέσιοι υπάλληλοι ή λειτουργοί που άσκησαν τα καθήκοντά τους στο θημέσιο ο σεβαστισμός της λαϊκής κυριαρχίας ή η παράνομη κατάλυση, η μεταβολή ή η αθέτηση του δημοκρατικού πολιτεύματος, αν η άσκηση των καθηκόντων τους ήταν αναγκαία αποκλειστικώς για τη συνέχιση της λειτουργίας του κράτους και δεν έγινε με σκοπό τη διατήρηση της εξουσίας από τους σεβαστιστές της.

Άρθρο 135

Προσωποσκευαστικές πράξεις εσχάτης προδοσίας.

1. Όποιος θημέσιο ή με τη διάδοση εγγράφων, εικόνων ή παραστάσεων προκαλεί με πρόθεση ή προσομοίωση να διεγείρει άλλους στο να επιχειρήσουν πράξεις από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 134 τιμωρείται με κήδευρη.

2. Όποιος συμμασεί με άλλον με σκοπό να εκτελέσουν πράξη από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 134 ή με συναινθήσεις με ξένη κυβέρνηση προκαλεί την εκτέλεση μιας από αυτές τις πράξεις, τιμωρείται με κήδευρη.

3. Οποιαδήποτε άλλη προσημαστική ενέργεια με παλ

4. Συμμασεί παρέχει ένα ή περισσότερα παρασημαστικά να τελίσουν πράξη εσχάτης προδοσίας ή συνιστάουν κρατική υποχρέωση να τελίσουν τέτοια πράξη.

Άρθρο 135α

Ποινολόγος κατά της ζωής μέρων πολιτευτικών λειτουργημάτων.

Όποιος αποπειράται να θανατώσει τον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής ή τους νόμους εκπληρωτές τους ή αρχηγό κόμματος που αναγνωρίζεται από τον Κανονισμό της Βουλής, τιμωρείται με ισόβια κήδευρη.

Άρθρο 136

Στις περιπτώσεις του άρθρου 135, το δικαστήριο μπορεί, μαζί με την ποινή της φυλάκισης, να επιβάλει και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (άρθρο 61). Αν αυτό που καταδικάστηκε είναι αλλοδαπός, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει και την απέλασή του από το κράτος (άρθρο 74).

Άρθρο 137

1. Στις περιπτώσεις του άρθρου 134 παράγραφοι 1 και 2 και 135, ο δράστης μένει ατιμώρητος, αν με δική του θέληση παρεμπόδιζε την εκτέλεση του αποτελεσμάτων που επέβλεπε με την πράξη του.

2. Αν στις περιπτώσεις του άρθρου 134 ο δράστης συντέλεσε αποφασιστικά στην αποκατάσταση του Δημοκρατικού Πολιτεύματος, τιμωρείται με ποινή μειωμένη. Το δικαστήριο όμως μπορεί, αιτιώμενος ελαθέσει όλες τις περιστάσεις, να κρίνει την πράξη του ατιμώρητη.

Άρθρο 137Α

Βασιανιστήρια και άλλες προσβολές της ανδρώπικης αξιοπρέπειας.

1. Υπόλληλος ή στρατιωτικός, στα καθήκοντα του οποίου ανήκει η δίωξη ή η ανάκριση ή η εξέταση εξιόπωνων πράξεων ή παιδαγωγικών παραπομπών ή η εκτέλεση αοινών ή η φύλαξη ή η σπαμίλια κρατουμένων, τιμωρείται με κήδευρη, εάν υποβάλλει τα βασιανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που βρίσκεται στην εξουσία του με σκοπό: α) να αποσπάσει από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο ομολογία, κατάθεση, πληροφορία ή δήλωση ιδίως ανακρίσεως ή αποδοχής καλίστικης ή άλλης ιδεολογίας β) να τιμωρήσει γ) να εκφοβίσει αυτό ή τρίτο πρόσωπο.

Με την ίδια ποινή τιμωρείται υπάλληλος ή στρατιωτικός, που με εντολή των προϊσταμένων του ή αυτοδούτως σεβαστίζεται: τέτοια καθήκοντα και τελεί τις πράξεις του προηγούμενου εδαφίου.

2. Βασιανιστήρια συνιστούν, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, κάθε μεθοδευμένη πρόκληση έντονου τομαστικού πόνου ή σωματικής εξάνθησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επισείρει σοβαρή ψυχική διαταραχή, καθώς και κάθε παράνομη χρησιμοποίηση χημικών, ναοκατωτικών ή άλλων φυσικών ή τεχνητών μέσων με σκοπό να κόμψουν τη δούλητη του θύματος.

3. Σωματική κόμωση, βλάβη της υγείας, άσκηση παράνομη σωματικής ή ψυχολογικής βίας και κάθε άλλη σοβαρή προσβολή της ανδρώπικης αξιοπρέπειας, που τελείται από τα πρόσωπα, υπό τις περιστάσεις και για τους σκοπούς που προβλέπει η παρ. 1, εφόσον δεν υπάγεται στην έννοια της παρ. 2, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 ετών, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Ως προσβολή της ανδρώπικης αξιοπρέπειας θεωρούνται ιδίως: α) η χρησιμοποίηση ανηχητής αλήθειας β) η παρατεταμένη απειώνωση γ) η σοβαρή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

ονερθεί αν γινώσκει με τρόπο που μπορεί να μειώσει την πίστη των πολιτών προς το ελληνικό κράτος, τιμωρείται με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη.

Άρθρο 145.

Παράβαση συμβάσεων.

1. Όποιος σχετικά με πόλεμο που ξέσπασε ή που επικείμεται κατά της ελληνικής πολιτείας παραλείψει ολόκληρα ή μερικά να εκτελέσει σύμβαση που αφορά τις ανάγκες των πολεμικών δυναμικών της πολιτείας ή των τυχόν συμμαχών της τιμωρείται με φυλάκιση. Αν η παράλειψη προήλθε από αμέλεια, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Τα εγκλήματα αυτά τιμωρούνται μόνο με αίτηση του Υπουργού της Δικαιοσύνης.

Άρθρο 146.

Παραβίαση μυστικών της Πολιτείας.

1. Όποιος με πρόθεσή του και παράνομα παραδώσει ή αφήσει να περιέλθουν στην κατοχή ή τη γνώση άλλου έγγραφα, σχέδια ή άλλα πράγματα ή ειδήσεις που τα συμφέροντα της πολιτείας ή των συμμαχών της επιβάλλουν να τηρηθούν απόρρητα απέναντι σε ξένη κυβέρνηση, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δύο ετών.

2. Σε κοινό πόλεμο ο υπαίτιος τιμωρείται με ισόβια ή πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δύο ετών.

Άρθρο 147.

Όποιος γίνεται από αμέλεια υπαίτιος κάποιας από τις πράξεις που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο, αν κατά τα σχέδια, τα έγγραφα, τα πράγματα ή οι ειδήσεις του είναι εμπιστευμένα υπηρεσιακά ή του είναι προσιτα χάρη στη θέση του ή χάρη σε εντολή της αρχής ή τα έμαθε λόγω μιας σύμβασης από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 145 του Κώδικα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

Άρθρο 148.

Κατάσκοποι.

1. Όποιος με πρόθεση και παράνομα κατορθώνει να περιέλθουν στην κατοχή του ή στη γνώση του αντικείμενα ή ειδήσεις από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 146 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Αν όμως ο υπαίτιος ενήργησε με σκοπό να χρησιμοποιήσει τα ανωτέρω αντικείμενα ή ειδήσεις για να τα διαβιβάσει σε άλλον ή να τα ανακινήσει έτσι ώστε να μπορούν να εκθέσουν σε κίνδυνο το συμφέρον του κράτους και ιδίως την απειθαλεία του ή κάποιος από τους συμμαχούς του τιμωρείται με ποινή κάθειρξης και σε καιρό πολέμου, με ισόβια κάθειρξη ή θάνατο.

Άρθρο 149.

1. Όποιος: α) χωρίς θεσπίσιμα καταρτίζει εικόνες ή σχέδια οχυρώσεων, πλοίων, βοήμων, καταστρώσεων ή άλλων έργων ή στρατιωτικών τόπων ή β) για το σκοπό αυτόν, μπαίνει κρυφά ή με απάτη στα μέρη αυτά, αν η προσέλευση εκεί απαγορεύεται στο κοινό, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από ειδική διά-

Άρθρο 150.

Νόθευση αποδεικτικών.

Όποιος με πρόθεση νοθεύει, καταστρέφει ή κρύβει έγγραφα ή άλλα αντικείμενα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απόδειξη δικαιωμάτων ή την υποστήριξη συμφερόντων του ελληνικού κράτους ή συμμαχού του απέναντι σε άλλο κράτος τιμωρείται με κάθειρξη.

Άρθρο 151.

Κατάχρηση πληρεξουσιότητας.

Όποιος ως πληρεξούσιος του ελληνικού κράτους ή τιμηχού του, διεξάγει με κάποια άλλη κυβέρνηση υποθέσεις του εντολέα του με πρόθεση κατά τέτοιο τρόπο που να μπορεί να προκύψει ελάτθ για τον εντολέα, τιμωρείται με κάθειρξη.

Άρθρο 152.

Γενική διάταξη.

Στις περιπτώσεις των άρθρων 142, 145, 147, 148, 149, το δικαστήριο μπορεί μαζί με τη φυλάκιση να επιβάλει και στέρηση των αξιωμάτων και θέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 63, αριθ. 1.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΞΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Άρθρο 153.

Προσβολή κατά ξένου κράτους και του αρχηγού του.

1. α) Όποιος γίνεται υπαίτιος μιας από τις πράξεις των άρθρων 134 και 135 κατά ξένου κράτους που δρύνεται σε ειρήνη με την Ελλάδα και είναι αναγνωρισμένο απ' αυτήν, καθώς και β) όποιος με πρόθεση βιαιοκρατεί ή απεικονίζεται βιαιοκρατρία κατά του αρχηγού ξένου κράτους που βρίσκεται σε ειρήνη με την Ελλάδα και είναι αναγνωρισμένο απ' αυτήν, καθώς και όποιος προσβάλλει δημόσια με οικουσιότητα τρόπο την τιμή του τιμωρείται με φυλάκιση η τιμωρία επιβάλλεται αν η πράξη δεν τιμωρείται από άλλη διάταξη νόμου με βαρύτερη ποινή, αν η αμοιαιότητα είναι εξασφαλισμένη, τόσο κατά το χρόνο εκτέλεσης της πράξης, όσο και όταν επιβάλλεται η τιμωρία. Η δική ποικίλει μόνο ύστερα από αίτηση της ξένης κυβέρνησης.

2. Όποιος στην Ελλάδα γίνεται υπαίτιος μιας από τις πράξεις της παρ. 1, υπό στοιχ. β' εναντίον αρχηγού του ξένου κράτους κατά το χρόνο της παραμονής του στη χώρα, τιμωρείται ανεξάρτητα από αμοιαιότητα καταδικάζεται αυτεπαγγέλτως αν έγινε υπαίτιος βιαιοκρατίας ή αποπειρόθηκε να τελήσει τέτοια βιαιοκρατία όπως αναφέρεται πιο πάνω.

3. Οι προσβολές της τιμής που αναφέρονται σ' αυτό το άρθρο παραγράφονται μετά έξι μήνες απόδειξη της αλήθειας δεν επιτρέπεται.

4. Στην περίπτωση της παραγράφου 1, στοιχ. α' του άρθρου αυτού εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 137.

Άρθρο 154.

Προσβολή της τιμής διπλωματικών αντιπροσώπων.

Όποιος γίνεται υπαίτιος μιας από τις πράξεις του προη-

παιρής υποδείχονται ή κάποιας επιστολής τους τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

καλώνατος θέρυς ή παξία ή με οποιαδήποτε άλλο τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους.

Π. Εγκλήματα κατά τις εκλογές.

Άρθρο 161.

Βία κατά εκλογών.

Όποιος με βία ή απειλές ή με παρενοχλήσεις κάποιον εκλογέα από την ανάκτηση του εκλογικού του δικαιώματος ή επιβάλλει την ανάκτησή του ή την ψηφοφορία υπέρ ή κατά κάποιου υποψηφίου σε εκλογές βουλευτικών ή νομαρχιακών, δημοτικών ή κοινοτικών αρχών τιμωρείται με φυλάκιση. Το δικαστήριο μπορεί εκτός από την ποινή να επιβάλει και στέρηση των αξιωμάτων και των θέσεων του άρθρου 63, αριθ. 1.

Άρθρο 162.

Εξουτέτητη εκλογίων.

Όποιος με ψευδείς ειδήσεις ή αναφανδονικές διαδόσεις που αίσχυνται στο πρόσωπο κάποιου υποψηφίου ή με άλλο τρόπο εξουτέτητα εκλογείς είτε για να μην ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα, είτε για να μεταβάλει το εκλογικό του φρόνημα σε κάποια από τις εκλογές που αναφέρονται στο άρθρο 161 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

Άρθρο 163.

Παραβίαση της μυστικότητας της ψηφοφορίας.

Όποιος, σε μυστική εκλογή, καταρθώνει με οποιονδήποτε τρόπο να μάθει είτε ο βίος είτε τρίτος την ψήφο που έδωσε ο εκλογέας τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους.

Άρθρο 164.

Πέδηση της εκλογής.

1. Όποιος ψηφίζει χωρίς να έχει το δικαίωμα σε κάποια από τις εκλογές του άρθρου 161 ή ψηφίζει κατά επανάληψη ή βίαια: κατ'απαλή ή με οποιαδήποτε άλλο τρόπο και με πρόθεση προκαλεί την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος της εκλογής, ή όποιος καθύψει το γνήσιο αποτέλεσμα της, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. Αν ο υπαίτιος εκτελούσε υπηρεσία κατά την εκλογή, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

2. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 161 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 165.

Διαβολία κατά τις εκλογές.

1. Όποιος σχετικά με κάποια από τις εκλογές του άρθρου 161, από την προκήρυξή της και έως το τέλος της ψηφοφορίας προπαίνει, παρέχει ή υπόσχεται σε κάποιον βίαια ή οποιαδήποτε άλλα ωφέληματα που δεν του οφείλονται εις ανταλλάγμα για να επιτεθεί στην άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 161 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

2. Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται ο εκλογέας που σχετικά με κάποια από τις εκλογές του άρθρου 161 και κατά το χρόνο που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο θέττει την παραγωγή ή υπόσχεση βύρων ή άλλων ωφελημάτων που δεν του οφείλονται ή απαιτεί τίποτα ως ανταλλάγμα, για να παραλείψει την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος ή για να το ασκήσει με ορισμένο τρόπο.

Άρθρο 166.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΛΑΧΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 167.

Αντίσταση.

1. Όποιος μεταχειρίζεται βία ή απειλή ή με οποιαδήποτε άλλο τρόπο προκαλεί κάποια αρχή ή υπάλληλο να ενεργήσουν πράξη που αντίκειται στα καθήκοντά τους ή να παραλείψουν νόμιμη πράξη, καθώς και όποιος διαταραχεί κατά υπαλλήλου ή προσωπικού που έχει προκληθεί ή άλλου υπαλλήλου που έχει προστεθεί για να τον υποστηρίξει ενώ διεκδικεί η νόμιμη ενέργειά του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Σε κάθε περίπτωση αποκλείεται η μετατροπή ή η αναστολή της ποινής.

2. Αν οι πράξεις που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος έγιναν από πρόσωπο της αστυνομίας ή φέρει αυτοαίτιμα με τα οποία μπορεί να προκαλέσει πανωστιακή θλάση ή έχει καλυμμένα ή αλλοιωμένα τα χαρακτηριστικά του ή έγινε από περισσότερους, καθώς και αν το πρόσωπο κατά του οποίου στράφηκε η πράξη διέτρεξε σοβαρό προσωπικό κίνδυνο επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 168.

Προσβολές κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας.

1. Όποιος διαταραχεί κατά του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας ή εκείνου που εκτελεί την προεδρική εξουσία τιμωρείται με καθείρξη.

2. Όποιος προσβλάθει την τιμή του Προέδρου της Δημοκρατίας ή εκείνου που εκτελεί την προεδρική εξουσία ή τον δυσφημεί δημόσια ή όσον είναι παρών τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

3. Το αξίωμα των εγκληματίων των παραγράφων 1 και 2 παραγράφεται μετά έξι μήνες.

Άρθρο 169.

Απειθεία.

Με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών τιμωρείται όποιος, ύστερα από νόμιμη πρόσκληση, αρνείται σε κάποιον από τους υπαλλήλους του άρθρου 13, παρ. α', χωρίς αντίσταση την υπηρεσία ή συνδρομή που οφείλεται κατά το νόμο ή την είσοδο σε οποιαδήποτε μέρος για να επιχειρηθεί κάποια νόμιμη υπηρεσιακή ενέργεια.

Άρθρο 170.

Στάση.

1. Όποιος με πρόθεση συμμετάχει σε δημόσια ανάδραση πλήθους που διαπράττει με ανομίμως θυνάμεις κάποια από τις πράξεις του άρθρου 167 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Οι υπαίτιοι της στάσης, καθώς και εκείνοι που μεταχειρίστηκαν σωματική βία ή απειλές σωματικής βίας ή διαταραχών, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν άλλη διάταξη νόμου δεν τιμωρεί την πράξη με βαρύτερη ποινή.

Άρθρο 171.

Θρησκεία κατά της αρχής.

3. Όποιος προκαλεί ή περιτρέπει με σπουδαιότητα τρόπο κάποιον να διαπραχθεί ορισμένο πλημμέλημα, καθώς και όποιος προσφέρει ή γ' αυτή και όποιος αποδέχεται τέτοια πρόκληση ή προσφορά, τιμωρείται με φυλάκιση.

3. Οι ποινές των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

4. Οι πράξεις του άρθρου αυτού μπορεί να μείνουν ακτιωρησικές αν ο υπαίτιος συμπάσκει με δική του θέληση την πρόκληση, την προσφορά ή την αποδοχή.

Άρθρο 187.

Στάση και συμμορία.

1. Όποιος συμφωνεί με άλλον να διαπραχθούν ορισμένο κακούργημα ή ανώτατα με άλλον για τη διαπραχθή περισσότερων κακούργημάτων που δεν καθορίστηκαν εκάμην ειδικά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Όποιος συμφωνεί ή συνάσκει με άλλον για να διαπραχθούν ένα ή περισσότερα πλημμελήματα για τα οποία απαιτείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται με φυλάκιση.

3. Ο υπαίτιος ακαλλάσσεται από την ποινή των προηγούμενων παραγράφων αν με αναγγιλία στην αρχή καταστήσει δυνατή την πρόληψη της διαπραχθής των κακούργημάτων ή πλημμελμάτων.

Άρθρο 188.

Συμμετοχή σε κλέψιμο σωματείου.

Όποιος συμμετέχει σε σωματείο του οποίου οι σκοποί αντικαίτουν σε ποινικές διατάξεις τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

Άρθρο 189.

Διατάραξη της κοινής ειρήνης.

1. Όποιος συμμετέχει σε δημόσια συνάθροιση πλήθους που με ενωμένες δυνάμεις διαπράττει βιαιοπραγίες εναντίον προσώπων ή πραγμάτων ή εισβάλλει παράνομα σε ξένα σπίτια, κατοικίες ή άλλα ακίνητα κτίσματα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Οι υποκινητές και εκείνοι που εκτέλεσαν βιαιοπραγίες τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

3. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 190.

Διατάραξη της ειρήνης των πολιτών.

Όποιος με απειλές ότι θα διαπραχθούν κακούργηματα ή πλημμελήματα διαγείρει σε ανησυχία ή τρόμο τους πολίτες τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

Άρθρο 191.

1. Σε φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και σε χρηματική ποινή καταδικάζεται όποιος θρασυπέρι με σπουδαιότητα τρόπο φευδείς ειδήσεις ή ήρμες κωινές να επιφέρουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες ή να ταράξουν τη δημόσια πίστη ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στο εθνικό νόμισμα ή τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας ή να επιφέρουν διαταραχή στις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Αν η πράξη τελίστηκε κτανειλημμένα μέσω του τύπου, ο υπαίτιος καταδικάζεται τουλάχιστον σε φυλάκιση έξι μηνών και σε χρηματική ποινή τουλάχιστον διακοσίων χιλιάδων μεταλλικών δραχμών.

2. Όποιος από κλέψια γίνεται υπαίτιος κάποιας από τις πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή

Άρθρο 192.

Όποιος εκτός με σπουδαιότητα τρόπο προκαλεί ή διεγεί-

με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν είστωσε για άλλη διαταξη δεν επιβάλλεται αυστηρότερα ποινή.

Άρθρο 193.

Έγκλημα σε κατάσταση υπαίτιας μέθης.

1. Όποιος εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 33 με πρόθεση ή από κλέψια, προάγει τον καυτό του σε κατάσταση μέθης που προκαλεί κατά το άρθρο 34 την κενότητα για καταλογισμό και ε' αυτή την κατάσταση γίνεται υπαίτιος πράξης, η οποία αλλιώς θα του είχε καταλογιστεί ως κακούργημα ή πλημμέλημα, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών αν η πράξη είναι πλημμέλημα, και με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη είναι κακούργημα.

2. Αν η πράξη διώκεται μόνο ύστερα από έγκληση, η ποινική δίωξη ασκείται μόνο μετά την υποβολή της.

Άρθρο 194.

Πρόκληση σε συνεισφορά για χρηματικές ποινές.

Όποιος με σκοπό την προδοτικότητα δικαστικής απόφασης με την οποία επιβλήθηκε χρηματική ποινή ή αποζημίωση ή δικαστικά έξοδα προκαλεί δημόσια σε συνεισφορά για την καταβολή τους ή δημοσιεύει τα ονόματα συνδρομητών για τέτοιο σκοπό τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 195.

Κατάρτιση ένοπλης ομάδας.

Όποιος χωρίς δικαίωμα καταρτίζει ένοπλη ομάδα που δεν αποδέλεται στη διαπραχθή εγκλημάτων, την εφοδιάζει με πολεμοφόδια ή αναλαμβάνει την αρχηγία της, καθώς και εκείνος που συμμετέχει σε τέτοια ομάδα, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Άρθρο 196.

Κατάχρηση εκκλησιαστικού εξώματός.

Ο θρησκευτικός λειτουργός που κατά την ανάσκηση των έργων του ή δημόσια και με την ιδιότητά του προκαλεί ή διαγείρει τους πολίτες σε σχισματικές κατά της πολιτειακής εξουσίας ή άλλων πολιτών τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

Άρθρο 197.

Διατάραξη συνεδριάσεων.

1. Όποιος χωρίς να διαταράξει την κοινή ειρήνη επιβάλλει αυθαίρετα τις συνεδριάσεις υπηρεσιακού συλλόγου συγκροτημένο σύμφωνα με το νόμο για τη διεξαγωγή δημόσιων υποθέσεων ή πολιτικού κόμματος που λειτουργεί νόμιμα ή σωματείου αναγνωρισμένου σύμφωνα με το νόμο ή των αρχών της ή των αρχών και συμβούλων κάποιου καθιερωμένου ή τις διαταρασσει σοβαρά με βιαιοπραγίες ή απειλές ή με σπουδαιότητα άλλο τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Αν η πράξη που τελίστηκε προα συνεβοίση δικαστηρίου, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

ΕΒΑΘΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΒΟΥΛΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Άρθρο 198.

Κακόβουλη βλασφημία.

1. Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρείται όποιος δημόσια και κακόβουλα βρίζει με σπουδαιότητα τρόπο το Θεό.

2. Όποιος εκτός από την περίπτωση της παρ. 1. εκδη-

ται με φυλάκιση τριών μηνών και με χρηματική ποινή.

2. Αν όμως ο υπάλληλος ή ο υπαλλήλικός του είχε δεχτεί το νόμισμα αυτό σαν γνήσιο, του επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι 15 μηνών ή χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν ο υπάλληλος ενόργησε εκτελώντας εντολή εκείνου στον οποίο δόθηκε το νόμισμα σαν γνήσιο, όταν βρίσκεται σε χρέωση εξάρτησης με τον υπαλλήλο ή 3ο μαζί του στην ίδια κατοικία.

Άρθρο 211.

Προπαρασκευαστικές πράξεις.

Όποιος με σκοπό να διαπράξει κάποιο από τα εγκλήματα των άρθρων 207 και 209 παρασκευάζει ή προμηθεύεται με οποιονδήποτε τρόπο διάφορα μέσα, σκαυή ή εργαλεία, χρήσιμα γι' αυτόν το σκοπό τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών και με χρηματική ποινή.

Άρθρο 212.

Απαλλάσσεται από κάθε ποινή όποιος στις περιπτώσεις των προηγούμενων άρθρων καταστρέφει με την ελεύθερη θέλησή του τα αντικείμενα που αναφέρονται σ' αυτό πριν τα χρησιμοποιήσει.

Άρθρο 213.

Δήμευση.

1. Η δήμευση των παραχαραγμένων ή κιβδηλών νομισμάτων και των μέσων, σκαυών και εργαλείων του άρθρου 211 διατάσσεται και αν ακόμα δεν διωχθεί και καταδικαστεί ορισμένο πρόσωπο και ανεξάρτητα από το αν αυτό σιγήσουν ή όχι στον αυτουργό ή το συναίτιο της παραχάραξης ή κιβδηλείας.

2. Αν όμως ο κύριος των νομισμάτων ή του υλικού από το οποίο κατασκευάστηκαν είναι αποδεδειγμένα πλεισχος στην παραχάραξη ή την κιβδηλεία, τα νομίσματα σκληρύνονται ως νομίσματα και αποδίδονται ύστερα από αυτό στον κύριο.

Άρθρο 214.

Τραπεζογραμμάτια και άλλοι τίτλοι που εξααιώνονται σ' αυτά.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού εξααιώνονται με το χαρτονομίσμα τα τραπεζογραμμάτια, οι μολογίες που περιέχουν υπόχρεη πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού, οι μετοχές, οι προσωρινό τίτλοι μετοχών, τα τοκαμερίδια, οι μερισματοποδείξεις ή οι αποδείξεις για την ανάωση τέτοιων μερισμάτων, αν αυτοί οι τίτλοι είναι στον ιδιοκτήτη και εκδόθηκαν από κάποιον που είχε το δικαίωμα να τους εκδώσει ή κρίνονται ότι εκδόθηκαν από τέτοιο πρόσωπο.

Άρθρο 215.

Παράνομη έκδοση ανώνυμων αμολογιών.

Όποιος δίνει παράνομα σε κυκλοφορία στην Ελλάδα ανώνυμες αμολογίες που περιέχουν υπόχρεη πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

ΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

Άρθρο 216.

α. Πλαστογραφία.

1. Όποιος καταρτίζει πλαστό ή νοθεία έγγραφο με σκοπό να παραπλανήσει με τη χρήση του άλλον σχετικά με γεγονός που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Η χρήση του εγγράφου από αυτόν θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί για

3. Αν ο υπάλληλος κατόν των πράξεων (αρθρο 211 - 2) τιμωρείται με προσοφρία στον χώρο του ή με άλλον περιοριστικό όρο της ελευθερίας τρίτων ή τιμωρείται με φυλάκιση άλλου τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

Άρθρο 217.

Πλαστογραφία πιστοποιητικών.

1. Όποιος με σκοπό να διευκολύνει την άσκηση των καθηκόντων ή την κοινωνική πρόοδο αυτού που ίδιου ή άλλου καταρτίζει πλαστό ή νοθεία πιστοποιητικό ή μαρτυρικό ή άλλο έγγραφο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σιγήσως για τέτοιους σκοπούς ή εν γνώσει του χρησιμοποιεί τέτοιο πλαστό ή νοθευμένο έγγραφο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος χρησιμοποιεί για τον ίδιο σκοπό τέτοιο έγγραφο, που είναι γνήσιο, είχε εκδοθεί όμως για άλλον.

Άρθρο 218.

Πλαστογραφία και κατάχρηση ενσήμων.

1. Όποιος καταρτίζει πλαστό ή νοθεία επίσημα ενσήμα δηλωτικά αξίας, ιδίως ταχυδρομικά ή χαρτόσημα ή άλλα φοροσήμα, με σκοπό να τα χρησιμοποιήσει σαν γνήσια β) εν γνώσει τα χρησιμοποιεί σαν γνήσια γ) τα προμηθεύεται γι' αυτόν το σκοπό ή τα προσφέρει στην αγορά ή τα εισάγει σε κυκλοφορία τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

2. Όποιος εν γνώσει ξαναχρησιμοποιεί επίσημα ενσήμα δηλωτικά αξίας, που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί ή τα αποκτά με σκοπό να τα ξαναχρησιμοποιήσει προσφέροντάς τα στην αγορά ή εισάγοντάς τα σε κυκλοφορία τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

3. Όποιος με σκοπό να εκτελέσει κάποια από τις παραπάνω πράξεις κατασκευάζει, προμηθεύεται ή παρέχει σε άλλον μέσα, σκαυή ή εργαλεία χρήσιμα για το σκοπό αυτόν τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

4. Το δικαστήριο διατάσσει τη δήμευση των πλαστών ενσήμων, εκείνων που έχουν ξαναχρησιμοποιηθεί και εκείνων που προορίζονται να ξαναχρησιμοποιηθούν μπορεί επίσης να διατάξει τη δήμευση των σκαυών και εργαλείων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και όταν δεν διώκεται ή δεν καταδικάζεται ορισμένο πρόσωπο.

Άρθρο 219.

Η διάταξη του άρθρου 212 εφαρμόζεται αναλογα και στις πράξεις που πρόβλεπονται στο άρθρο 218 παρ. 3.

Άρθρο 220.

β. Γραπτή ψευδής βεβαίωση.

1. Όποιος πετυχαίνει με εξαπάτηση να βεβαιωθεί σε δημόσιο έγγραφο αναληθώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, καθώς και όποιος χρησιμοποιεί τέτοια ψευδή βεβαίωση για να εξαπατήσει άλλον σχετικά με το περιστατικό αυτό, τιμωρείται με φυλάκιση τριών μηνών μέχρι δύο ετών, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα κατά τις διατάξεις για την ηθική αυτουργία.

2. Αν όμως υπάρχουν οι όροι του άρθρου 216 παρ. 3, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

Άρθρο 221.

γ. Ψευδής ιατρική πιστοποίησης.

1. Γιατροί, οδοντίατροι, κτηνίατροι, φαρμακοποιοί, χημικοί και μαίες που εν γνώσει εκδίδουν ψευδείς πιστοποιήσεις, οι οποίες προσοφρίζονται να παρέχουν πίστη σε δηλώματα, δηλώματα ή νοσηρικά σιγή ή νοσηρικά πρόσωπο βλαπτικού δικαίου

ποινή, που του επιβλήθηκε ή του μέτρου απώλειας (άρθρα 69—76 και 122) τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

2. Η υπόβαση μένει ακτώρητη αν ο υπάλληλος την τέλειση υπέρ κάποιου οικείου του.

Άρθρο 232.

Παραπτώματα εγκλημάτων.

1. Όποιος, ενώ έλαβα με τρόπο αξιόπιστο ότι μελατάται κτωώρημα ή ότι έρχεται ήδη ή εκτέλειση του, και σε χρό- νω τέτοιον ώτε να μπορεί ακόμη να προληφθεί η τέλειση ή το αποτέλεσμα του παραλείπει να το αναγγείλει εγκαίρως στην αρχή τιμωρείται, αν το κτωώρημα τελέστηκε ή έγινε υπό- πειρά του, με φυλάκιση μέχρι τριών ετών, ανεξάρτητα αν ο θράστης τιμωρηθεί.

2. Η παράλειψη αυτή μένει ακτώρητη αν η αναγγελία στην αρχή θα προσάτε πρόσωπο οικείο εκλείου που την παρέλειψε.

Άρθρο 233.

Απιστία δικηγόρων.

Δικηγόρος ή άλλος νομικός παραστάτης που δλάπται με πρόθεση του εκλείου, των συμφέροντων του οποίου έχει ανα- λάβει τη νομική προστασία, ή που στην ίδια ένδικη υπόθεση, βοηθά με συμβουλές ή με παροχή υπηρεσίας και τους δύο δια- δίκους, είτε ταυτόχρονα είτε διαδοχικά, τιμωρείται με φυ- λάκιση μέχρι τριών ετών. Αν όμως αντίγραφο από συνενωθή- θηκε με αυτούς που έχουν αντίθετα συμφέροντα ή επιδιώκο- ντες κέρδη τιμωρείται με φυλάκιση τριών μηνών.

Άρθρο 234.

Παραβίαση της αποτικότητας δικαστικών συνεδριάσεων.

Με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή τι- μωρείται όποιος με οκωνοθήποτε τρόπο δημοσιεύει έκθεση για κάποια δικαστική συνεδρίαση που έχει διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών ή οκωνοθήποτε έγγραφο τέτοιας δίαιης, εκτός αν το δικαστήριο στο οκωίο διεξάγεται η δίαιη εκιτρέφει τη δημο- σίωση.

ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ Γ Π ΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 235.

Δωροδοκία για νόμιμες πράξεις.

Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους ο υπάλλη- λος που πιπιεί ή θέχεται ή προτρέπεται να δεχθεί δώρα ή άλλα ανταλλάγματα που δεν δικαιούται ή την οδόσχεση τέ- τοιων δώρων ή ανταλλάγματων για ενέργεια ή παρέλιψη του μελλοντική ή ήδη τελεωμένη η οκωία είναι αντίθετη στα καθήκοντά του ή ανάγεται στην υπηρεσία του.

Άρθρο 236

Δωροδοκία για παράνομες πράξεις.

Με την ίδια ποινή του άρθρου 235 τιμωρείται όποιος δίνει, προτρέπει ή υπόσχεται τέτοια δώρα ή άλλα ανταλλάγματα. Η πράξη μένει ακτώρητη αν αυτός με δική του θέληση και κριν εξετασθεί οκωνοθήποτε για την πράξη την αναγγείλει στον εισπρηγέλεε πλημμελεσιών ή σε οκωνοθήποτε ανακρι- τικό υπάλληλο ή άλλη αρμόδια αρχή, εγχειρίζοντας έγγραφο αναφορά ή προφορικά, οκωτε συντάσσεται σχετική έκθεση. Στην περίπτωση αυτή το δώρο ή το ανταλλάγμα του τυχόν κατα- σχέθηκε ή έχει παραδοθεί στον ανακριτή αποδίδεται σ' αυτόν που το έδωσε και δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή η

δώρα ή άλλα ωφελήματα που δεν δικαιούνται ή την υπό- χρεση ότι θα τα λάβουν με το σκοπό να διεξαχθεί ή να κτωθεί μια υπόθεση που τους έχει αναταθεί υπέρ ή εναντίον κά- ποιου, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών τιμωρείται όποιος για το σκοπό που αναφέρθηκε προτρέπει, υπόσχεται ή δίνει τέτοια δώρα ή ωφελήματα σε κάποιο από τα πρόσωπα της παρ. 1 ή σε οικείο τους.

Άρθρο 238.

Δήμιση του δώρου.

Στις περιπτώσεις των άρθρων 235, 236, 237 η απόφαση διατάσσει να δημιευθούν τα δώρα που δόθηκαν ή η αξία τους.

Άρθρο 239.

Κατάχρηση εξουσίας.

Υπάλληλος στα καθήκοντα του οκωίου ανάγεται η δίωξη ή η ανάκριτη αξιόποκων πράξεων: α) αν μεταχειρίστηκε πα- ρυπόμως εκτελεστικά μέσα για να κτωίγει οκωνοθήποτε έγγρα- φο ή προφορική κτωάθεση κατηγορουμένου, μάρτυρα ή πρηγ- ματογνώμονα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, εκτός αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατά τα άρθρα 137Α και 137Β· β) αν εν γνώσει του εξέθεσε σε δίωξη ή τιμωρία κάποιον αδώο η παρέλιψε να διώξει κάποιον οικεί- τιο ή προκαλέσει την απαλλαγή του από την τιμωρία τιμω- ρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

Άρθρο 240.

Παραβάσεις στην εκτέλεση των ποινών.

1. Υπάλληλος στα καθήκοντα του οκωίου ανάγεται η εκτέ- ληση των ποινών τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός μηνός αν εν γνώσει του εκτέλεσε παράνομα ποινή ή αν παρέ- λειψε την εκτέλεσή της.

2. Αν όμως η παράνομη εκτέλεση προήλθε από αμέλεια, εκι- βάλλεται φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 241.

Παραβίαση οικιακού πύλου.

Υπάλληλος που, χρησιμοποιώντας την υπαλληλική του ιδιότητα εισέρχεται στην κατοικία άλλου χωρίς ο άλλος να το θέλει, εκτός από τις περιπτώσεις όπου το προβλέπει ο νόμος και χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με φυλά- κιση τριών μηνών μέχρι δύο ετών.

Άρθρο 242.

Ψευδής βεβαίωση, νόθευση κλπ.

1. Υπάλληλος που στα καθήκοντά του ανάγεται η έκδο- ση ή η σύνταξη δημόσιων εγγράφων, αν σε τέτοια έγγραφα δε- βεβαιώνει με πρόθεση ψευδώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπάλληλος ο οκωίος με πρόθεση νοθεύει, καταστρέφει, δλάπται ή υπεξάγει έγγραφο που του εμπιστεύθηκαν ή του είναι προσιτό λόγω της υπηρε- σίας του.

3. Αν όμως ο υπάλληλος κάποιος στα τις πράξεις των πα- ραγράφων 1 και 2 είχε σκοπό να προσκοπισί στον εαυτό του ή σε άλλον οκωίμο οφέλος ή να δλάπται παράνομα άλλον, εκιβάλλεται κάθειρξη.

4. Με την ποινή της παρ. 1 τιμωρείται όποιος εν γνώσει του χρησιμοποιεί το έγγραφο που είναι πλαστό ή νοθευμένο ή

Άρθρο 257.

Εκπεπαιγμένη εμπιστευμένων πραγμάτων.

Υπάλληλος που χωρίς πρόθεση υπεξήφρασης ή απιστίας τακεί ή μεταχειρίζεται κατ' άλλον τρόπο για δικό του όφελος ή παραχωσεί σε άλλον για να χρησιμοποιηθούν χρήματα ή πράγματα που του είναι εμπιστευμένα λόγω της υπηρεσίας του τιμωρείται με χρηματική ποινή ή φυλάκιση μέχρις ενός έτους.

Άρθρο 258.

Υπεξήφραση στην υπηρεσία.

Υπάλληλος ο οποίος προφανώς ιδιοποιείται χρήματα ή άλλα κινητά πράγματα που τα ελάβε ή τα κατέχει λόγω αυτής της ιδιότητάς του, και αν ακόμα δεν ήταν ερασιδίος γι' αυτό, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών β) εν το αντικείμενο της πράξης είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών γ) με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, αν ο υπαίτιος μεταχειρίστηκε ιδιαίτερα τεχνάσματα.

Άρθρο 259.

Παράβαση καθήκοντος.

Υπάλληλος που με πρόθεση παραβίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή για να ελάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρις δύο ετών, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.

Άρθρο 260.

Ανομοτοξία σε πολιτική αρχή.

Στρατιωτικός διοικητής, αξιωματικός ή οκαξιοματικός ή αστυνομικός υπάλληλος ο οποίος παραλείπει να συγκεντρώσει και να χρησιμοποιήσει την ένοπλη ή αστυνομική δύναμη που έχει στις διαταγές του, αν και η αρμόδια πολιτική αρχή τον κάλεσε νόμιμα να το πράξει τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

Άρθρον 261.

Παρότρυνση υφισταμένων και ανοχή.

Υπάλληλο που προσπαθεί να κάνει άλλον υπάλληλο ο οποίος είναι υφιστάμενός του ή δρίσκεται υπό τον υπηρεσιακό του έλεγχο να διαπράξει κάποιο από τα εγκλήματα των άρθρων 235 ως και 260 ή που εν γνώσει του τον ανέχεται να κάνει κάποιο από αυτά τα εγκλήματα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη δεν υπάγεται σε άλλη διάταξη του ποινικού νόμου η οποία την τιμωρεί με βαρύτερη ποινή.

Άρθρο 262.

Γενικές διατάξεις.

Αν ο υπάλληλος ασκώντας την υπηρεσία του ή εκπαιδευόμενος από την ιδιότητά του γίνει με πρόθεση υπαίτιος κατονομαζόμενος ή κλημελιόμενος που προέλεται σε άλλα κεφάλαια του Ποινικού Κώδικα, το ανώτατο όριο της ποινής που επιγράφει ο νόμος για την πράξη αυξάνεται κατά το μισό· δεν μπορεί όμως να ξεπεράσει το ανώτατο όριο που είναι γενικά ορισμένο για το κάθε είδος ποινής.

Άρθρο 263.

Όταν το δικαστήριο επιβάλλει φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών για κάποιο από τις πράξεις των άρθρων 235 μέχρι και 261 μπορεί συγχρότως να απαγγείλει και πρόσκαιρη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (άρθρο 81).

Άρθρο 263α.

Όταν υπηρετούν μονάκι ή πρόβατα και με υπαίτιότητα ιδιοποιούνται ή μεταχειρίζονται ή ερασιδίως κοινής ωφέλειας του ανήκουν στο Κράτος, σε δήμους, κοινότητες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και που εξυπηρετούν με αποκλειστική ή προνομιακή τιμηπάλληλητη την προμήθεια ή την παροχή στο κοινό νερού, φωτιστικού, θερμότητας, κινητήριας δύναμης ή μέσων τηλεφωνίας ή τηλεπικοινωνίας ή άλλων παρόμοιων αγαθών δ) σε πράξεις επιρροισμένες με την άσκηση κρατικών προνομίων ή με τη διάθεση κρατικών πιστώσεων ή την εκτέλεση κρατικών προσηρωμάτων οικονομικής υπαυτηρότητας ή ανάπτυξης.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΚΟΙΝΩΣ ΕΠΙΕΚΥΝΑΥΓΝΑ ΕΠΚΛΗΜΑΤΑ

Άρθρο 264.

Εμπρησμός.

Όποιος με πρόθεση προξενεί πραγματικά τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα β) με κάθειρξη, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπον γ) με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών, αν στην περίπτωση του στοιχ. δ' επέβλη θάνατος.

Άρθρο 265.

Εμπρησμός σε δάπη.

1. Με την επιβίαξη της εφότερης τιμωρίας κατά των όρους του άρθρου 264, όποιος με πρόθεση προξενεί πραγματικά σε δάπος ή σε μερικώς βασισμένη έκταση κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 και 2 του Δασικού Κώδικα τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον τριάντα χιλιάδων δραχμών. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται μετατροπή ή αναβολή της ποινής που επιβλήθηκε, και η έρεση δεν αναστέλλει την εκτέλεσή της. Αν η πράξη είχε ως επακόλουθο να εξαπλωθεί η φωτιά σε μεγάλη έκταση, επιβάλλεται κάθειρξη.

2. Αν η πράξη τελέστηκε από ιδιοτέλεια ή κοινοβουλία ή η έκταση που κάηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

Άρθρο 266.

Εμπρησμός από αμέλεια.

1. Αν η πράξη του άρθρου 264 τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση.

2. Αν η πράξη του άρθρου 265 παρ. 1 τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον δέκα χιλιάδων δραχμών, εκτός αν η πράξη τιμωρείται θανάτως με άλλη διάταξη. Μετατροπή της ποινής που επιβλήθηκε δεν επιτρέπεται.

Άρθρο 267.

Ο υπαίτιος της πράξης του άρθρου 266 απαλλάσσεται από κάθε ποινή αν με την ελεύθερη θέλησή του καταστείλει ο ίδιος την πυρκαγιά ή με τη γρήγορη ενεργειά του προς την αρχή δώσει απορομή για την καταστολή της.

Άρθρο 268.

Πλημμέρια.

Όποιος με πρόθεση προξενεί κλημύρα τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα β) με κάθειρξη, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπον γ) με κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών, αν στην περίπτωση του στοιχ. δ' επέβλη θάνατος.

Άρθρο 281.

Νοθεία προσώπων.

1. Όποιος κατασκευάζει ή επεξεργάζεται πρόφρακτα, σπινιά, φάρμακα ή άλλα αντικείμενα έτσι που η χρήση τους να μπορεί να προκαλέσει βλάβη στην υγεία ή κίνδυνο για τη ζωή ανθρώπου, καθώς και όποιος θέτει σε κυκλοφορία τέτοια πράγματα, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

2. Αν κάποια από τις προαναφερόμενες πράξεις τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 282.

Δηλητηριότητα της νομής των ζώων.

1. Όποιος με πρόθεση δηλητηριάζει βοσκητόπια, λιβάδια, λίμνες ή άλλους τόπους πασιμακτού ζώων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών αν από την πράξη του θανατώθηκαν ή έπαθαν σοβαρή και διαρκή βλάβη ζώα άλλου, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

2. Όποιος από αμέλεια έγινε υπαίτιος της πράξης της παρ. 1 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 283.

Διάδοση ασθένειας ζώων.

1. Όποιος με πρόθεση μεταφέρει μολυσματική ασθένεια ζώων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών αν από την πράξη του θανατώθηκαν ή έπαθαν σοβαρή και διαρκή βλάβη ζώα άλλου, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

2. Όποιος από αμέλεια έγινε υπαίτιος της πράξης της παρ. 1 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 284.

Παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών.

1. Όποιος παραβιάζει τα μέτρα που έχει διατάξει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή για να αποτραπεί η εισβολή ή η διάδοση μιας μεταδοτικής ασθένειας τιμωρείται με φυλάκιση. Αν η παραβίαση αυτή είχε ως συνέπεια να μεταδοθεί η ασθένεια σε άνθρωπο, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

2. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 285.

Παραβίαση μέτρων για την πρόληψη επιζωοτιών.

1. Όποιος παραβιάζει τα μέτρα που έχει διατάξει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή για να αποτραπεί η εισβολή ή η διάδοση επιζωοτικής ή ασθένειας φυτών τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών.

2. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή χρηματική ποινή.

Άρθρο 286.

Παραβίαση των κανόνων της οικοδομικής.

Όποιος κατά τη διεύθυνση ή την εκτέλεση οικοδομικού ή άλλου ανάλογου έργου ή μιας καταδόσης με πρόθεση ή από αμέλεια ενεργεί παρά τους κοινώς αναγνωρισμένους τεχνικούς κανόνες και έτσι προξενεί κίνδυνο για τη ζωή ή την υγεία ανθρώπου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

Άρθρο 287.

παι ή να μεταφέρει πρόφρακτα ή άλλα αντικείμενα και που παρεμποδίζει την απόδοση ή την κατασκευή μιας κατασκευής κοινής ανάγκης.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και άλλοι προμηθευτές κάθε είδους, υπεργολάβοι, μέτρες ή υπάλληλοι εκείνου που ανέλαβε την προμήθεια ή τη μεταφορά τους, οι οποίοι με την παράβαση των υποχρεώσεών τους τη ματαιώνουν ή τη δυσχεραίνουν και παρεμποδίζουν έτσι την απόδοσή ή την κατασκευή μιας κατασκευής κοινής ανάγκης.

Άρθρο 288.

Παραπόδηση αποτροπής κοινού κινδύνου και παράλειψη οφειλόμενης δοξθειας.

1. Όποιος με πρόθεση ματαιώνει ή δυσχεραίνει την ενέργεια που είναι αναγκαία για να αποτραπεί ή να κατασταλεί ένας κοινός κίνδυνος που υπάρχει ή που επίκειται τιμωρείται με φυλάκιση, αν δεν συντρέχει περίπτωση αυστηρότερης τιμώρησης σύμφωνα με άλλη διάταξη.

2. Όποιος σε περίπτωση δυστυχήματος ή κοινού κινδύνου ή κοινής ανάγκης δεν προσφέρει τη βοήθεια που του ζητήθηκε και που μπορούσε να την προσφέρει, χωρίς ο ίδιος να διατρέχει ουσιώδη κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών.

Άρθρο 289.

Γενική διάταξη.

Στις περιπτώσεις των άρθρων 289, 271, 274, 276, 278, 280, 281 παρ. 2, 282 παρ. 2, 283 παρ. 2, 284 παρ. 2, 285 παρ. 2 και 286 ο υπαίτιος απαλλάσσεται από κάθε ποινή, αν με την ελεύθερη θέλησή του αποτρέψει τον κίνδυνο ή με τη γρήγορη αναγκαιότητα του προς τις αρχές δώσει ασφαλή για την αποτροπή του.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Άρθρο 290.

Διατάραξη της ασφαλείας των συγκοινωνιών.

1. Όποιος με πρόθεση διαταράσσει την ασφαλεία της συγκοινωνίας στους δρόμους ή στις πλατείες τιμωρείται: α) με φυλάκιση, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο β) με κάθειρξη, αν επήλθε θάνατος.

2. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση.

Άρθρο 291.

Διατάραξη της ασφαλείας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών.

1. Όποιος με πρόθεση διαταράσσει την ασφαλεία της σιδηροδρομικής ή της οδώνης συγκοινωνίας ή της αεροπλοΐας, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κοινός κίνδυνος σε ξένα πράγματα β) με κάθειρξη, αν από την πράξη μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο γ) με κάθειρξη, από: α) ή πρόσκαιρη, τουλάχιστον δέκα ετών, αν στην περίπτωση του στοιχείου β' επήλθε θάνατος.

2. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση.

3. Κάθε παράβαση των διαταγμάτων ή των διοικητικών

Άρθρο 306.

Εκθίση.

1. Όποιος εκθίσει άλλον και έτσι τον καθιστά αβοήθητο, καθώς και όποιος με πρόθεση αφήνει αβοήθητο ένα πρόσωπο που το έχει στην προστασία του ή που έχει υποχρέωση να το διατρέψει και να το περιβάλλει ή να το μεταφέρει, ή ένα πρόσωπο που ο ίδιος το τραυματίσει υπαίτια, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Αν η πράξη περιλάσει στον παθόντα: α) βαριά βλάβη στην υγεία του, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών· β) το θάνατό του, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον έξι ετών.

Άρθρο 307.

Παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής.

Όποιος με πρόθεση παραλείπει να σώσει άλλο από κίνδυνο ζωής αν και μπορεί να το πράξει χωρίς κίνδυνο της δικής του ζωής ή υγείας, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ

Άρθρο 308.

Απλή σωματική βλάβη.

1. Όποιος με πρόθεση προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών. Αν η κάκωση ή η βλάβη της υγείας που του προξένησε είναι εντελώς ελαφρά, τιμωρείται με φυλάκιση το πολύ έξι μηνών ή με χρηματική ποινή. Και αν είναι ασήμαντη, τιμωρείται με κράτηση ή πρόστιμο.

2. Η σωματική βλάβη της παρ. 1 δεν είναι άδικη, όταν επιχειρείται με τη συναίνεση του παθόντος και δεν προσκρούει στα χρηστά ήθη.

3. Ο υπαίτιος της πράξης της παρ. 1 είναι δυνατό να απαλλαγεί από κάθε ποινή αν παρσύρθηκε στην πράξη από δικαιολογημένη αγανάκτηση εξαιτίας μιας αμέσως προηγούμενης πράξης που τέλεσε ο παθών εναντίον του ή ενόπιόν του και που ήταν ιδιαίτερα σκληρή ή βάναστη.

Άρθρο 308Α.

Αποδολιγμένη σωματική βλάβη.

1. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών τιμωρείται η απλή σωματική βλάβη (άρθρο 308 παρ. 1, εδ. α) αν έγινε χωρίς πρόκληση από τον παθόντα.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έχει το χαρακτηριστικό επικίνδυνης σωματικής βλάβης (άρθρο 309) ή αν σ' αυτήν συμμετείχαν δύο ή περισσότεροι, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

Άρθρο 309.

Επικίνδυνη σωματική βλάβη.

Αν η πράξη του άρθρου 308 τελέστηκε με τρόπο που μπορούσε να προκαλέσει στον παθόντα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική ή βλάβη (άρθρ. 310 παρ. 2), επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

Άρθρο 310.

Βαριά σωματική βλάβη.

1. Αν η πράξη του άρθρου 308 είχε επακόλουθο τη βαριά σωματική ή διανοητική βλάβη του παθόντος, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

2. Βαριά σωματική ή διανοητική βλάβη υπάρχει ιδίως

επιβλαβείς σωματικά και για πολύ χρόνο να χρησιμοποιεί τη γλώσσα ή τη θέλησή του.

3. Αν ο υπαίτιος επιδίωκε το αποτέλεσμα που προξένησε, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

Άρθρο 311.

Θνησιγόρα βλάβη.

Αν η τωματική βλάβη είχε επακόλουθο το θάνατο του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Αν ο υπαίτιος επιδίωκε τη βαριά τωματική βλάβη του παθόντος επιβάλλεται κάθειρξη.

Άρθρο 312.

Σωματική βλάβη σπηλίκων κλπ.

Αν δεν τοντρήξει περίπτωση βαρύτερης αξιοποίησης πράξης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών: α) όποιος με συνεχή σκληρή συμπεριφορά προξενεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας σε πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε ακόμη το δέκατο έβδομο έτος της ηλικίας του ή που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του και ο δράστης το έχει στην επιμέλεια ή στην προστασία του ή ανήκει στο σπίτι του δράστη ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή που του το έχει αφήσει στην εξουσία του ο υπόχρεος για την επιμέλειά του· β) όποιος με κακόβουλη παραμέληση των υποχρεώσεών του προς τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνεται αιτία να πάθουν σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας τους.

Άρθρο 313.

Συμπλοκή.

Αν εξαιτίας συμπλοκής ή επίθεσης που έγινε από πολλούς επήλθε θάνατος ή βλάβη σωματική βλάβη ανθρώπων (άρθρο 310), καθένας από εκείνους που πήραν μέρος στη συμπλοκή ή στην επίθεση τιμωρείται για μόνη τη συμμετοχή του σ' αυτήν με φυλάκιση μέχρι τριών ετών εκτός αν συμπλέχθηκε χωρίς υπαιτιότητά του.

Άρθρο 314.

Σωματική βλάβη από αμελεια.

1. Όποιος από αμελεια προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας άλλου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών. Αν η σωματική βλάβη που προκλήθηκε είναι εντελώς ελαφρά, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών μηνών ή χρηματική ποινή.

2. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 302 εφαρμόζεται αναλόγως και στην πράξη της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση αυτήν για την κοινική δίωξη απαιτείται πάντοτε έγκληση και δεν εφαρμόζεται το δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 315.

Έγκληση.

1. Στις περιπτώσεις των άρθρων 308 και 314 η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση. Δεν απαιτείται έγκληση αν ο υπαίτιος της πράξης του άρθρου 314 ήταν υπόχρεος λόγω της υπηρεσίας ή του επαγγέλματός του να καταβάλλει ιδιαίτερη επιμέλεια ή προσοχή.

2. Αν στην περίπτωση του άρθρου 308 ο παθών είναι ζημώτος υπάλληλος και η πράξη τελέστηκε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του ή για λόγους σχετικούς με την εκτέλεσή της, η δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 315Α.

Η βαριά ή η θνησιγόρα σωματική βλάβη εναντίον ατου-

χει τη μεταβολή της οικογενειακής τάξης του κηλίκου τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

3. Αν ο υπάλληλος των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων είχε σκοπό να εισπράξει, λούτρα ή να εξαναγκάσει σε πράξη ή παράλειψη, επιβάλλεται κάθειρξη. Στην περίπτωση που ο δράστης με τη θέλησή του και προτού εκπληρωθεί οποιαδήποτε όρος ή αξίωσή του απλευθερώσει και απύσει υγιή και σώο τον ανήλικο επιβάλλεται φυλάκιση.

Άρθρο 325.

Παράνομη κατακράτηση.

Όποιος με πρόβιση κατακρατεί άλλον χωρίς τη θέλησή του ή του σπείρει με άλλον τρόπο την ελευθερία της κινήσεώς του τιμωρείται με φυλάκιση και αν η κατακράτηση διήρκασε μακρό χρονικό διάστημα, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

Άρθρο 326.

Κατακράτηση παρά το Σύνταγμα.

Όποιος παραβιάζει μια από τις διατάξεις του άρθρου 5 του Συντάγματος τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 327.

Ακούσια απειρωγή.

1. Όποιος με σκοπό το γάμο ή την ακολασία απέγει ή κατακρατεί παράνομα (άρθρ. 325) γυναίκα χωρίς τη θέλησή της ή γυναίκα που έχει διακηρυχθεί νόση ή είναι ανίκανη να υπακούσει λόγω απώλειας της συνείδησης ή διανοητικής πέλειας ή για άλλο λόγο τιμωρείται αν τέλεσε την πράξη αυτή με σκοπό το γάμο, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν τη διέπραξε με σκοπό την ακολασία, με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών.

2. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 328.

Κούσια απειρωγή.

1. Όποιος απέγει ή κατακρατεί με σκοπό το γάμο ή την ακολασία άγαμη και ανήλικη γυναίκα με τη θέλησή της, χωρίς όμως τη συγκατάθεση των προσώπων που την έχουν στην εξουσία τους ή που έχουν σύμφωνο με το νόμο το δικαίωμα να φροντίζουν για το πρόσωπό της τιμωρείται, αν τέλεσε την πράξη αυτή με σκοπό το γάμο, με φυλάκιση μέχρι τριών ετών, αν με σκοπό την ακολασία, με φυλάκιση.

2. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 329.

Γενική διάταξη.

Αν στις περιπτώσεις των άρθρων 327 και 328 τελεστεί με τη γυναίκα που έχει απειρωθεί ο γάμος στον οποίο απήλθε η απειρωγή, η ποινική δίωξη, εκτελείται μόνο μετά την απόσπασή του.

Άρθρο 330.

Παράνομη δία.

Όποιος χρησιμοποιώντας οικονομική δία ή απειλή οικονομικής δίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης εξαναγκάζει άλλον σε πράξη, παράλειψη ή ανχή για τις οποίες ο παθών δεν έχει υποχρέωση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, ανεξάρτητα αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον εκείνου που απειλείται ή κάποιου από τους οικίους του.

Άρθρο 331.

Άρθρο 332.

Εξαναγκασμός σε παύση εργασίας.

Όποιος με δία ή με απειλή εξαναγκάζει κάποιον να λάβει μέρος σε ένωση που σκοπό έχει την ομαδική παύση της εργασίας για να επιτύχει τη μεταβολή των όρων που διέπουν τη σχετική σύμβαση ή παρεμποδίζει κάποιον να αποχωρήσει από μια τέτοια ένωση, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

Άρθρο 333.

Απειλή.

- 1. Όποιος προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία απειλώντας τον με δία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.
- 2. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 334.

Διατάραξη οικιακής ειρήνης.

1. Όποιος εισέρχεται παράνομα ή παραμένει παρά τη θέληση του δικαιούχου στην κατοικία άλλου ή στο χώρο που αυτός χρησιμοποιεί για την εργασία του ή σε χώρο περιλαμβανόμενο που αυτός κατέχει τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

2. Οι πιο πάνω πράξεις ή οι πράξεις έλας εναντίον προσώπων ή πραγμάτων, καθώς και οι πράξεις φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, που γίνονται με σκοπό να παρεμποδίσουν την ελευθερία και την ελεύθερη κυκλοφορία εφημερίδων ή περιοδικών, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία εθνικών, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους σε καμιά περίπτωση δεν εκτρέπεται με παροχή ή αναστολή της ποινής.

3. Όποιος εισέρχεται παράνομα σε κατάσταση ή χώρο δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας ή νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου ή εκποιήσεως κοινής ωφέλειας ή παραμένει στους χώρους αυτούς παρά τη θέληση της υπηρεσίας που τους χρησιμοποιεί, της οικίας τη θέληση του δηλώνει ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο υπάλληλός της, και προκαλεί έτσι διαταραχή ή διατάραξη της ομαλής διεξαγωγής της υπηρεσίας τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

4. Η ποινική δίωξη στις περιπτώσεις της παρ. 1 εκτελείται μόνο ύστερα από έγκληση του δικαιούχου.

Άρθρο 335.

Απαιτητή διέγερση σε μαζικόταση.

Όποιος από καρδιακότητα και με βέλο τρόπο πείθει άλλον να μεταναστεύσει από την πατρίδα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΠΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΚΛΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΜΚΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΖΩΗΣ

Άρθρο 336.

Βιασμός.

1. Όποιος με ποινική δία ή με απειλή ποινικής και άλλης παράνομης εξαναγκάζει άλλον σε ποινική απόφαση ή σε

υπό τον προσωπικό υφιστάμενο από δικαστή: όταν δ' με απουσία αὐ-
του γινέται από τον ανήλικον συγγενή εἴς κείνον ἢ εἴς πληρωτάριον
ἢ από δυνάστη γονεῖα, σύζυγο, επίτροπο ἢ από άλλον στον οποίον
ἔχουν κατατεθεί τὸν ανήλικον για τριτοροχί. Εἰδικαίως, ἐπιμέλεια,
ἐπιδότηση ἢ σύσταση, ἔστω και προσωρινή.

3. Ὅποιος κατ' ἀπαγγελίαν ἢ από κερδοσκοπία πράξει στην
παιδιά γυναικίαν τιμωρεῖται με φυλάκιση τουλάχιστον δικοπο-
κτῶ μηνῶν και με χρηματικὴ ποινή.

Ἄρθρο 350.

Επιπελάλιση πόρνης.

Ἄντρας που συντηρεῖται αἰκικά ἢ εν μέρει από γυναίκα
του οποίου κατ' ἀπαγγελίαν την παιδεία και από την επιπελά-
λιση των σχετικῶν τοῦθιτων κερδῶν της τιμωρεῖται με φυ-
λάκιση εἴς μηνῶν μέχρι τριῶν ετών.

Ἄρθρο 351.

Σωματεμπορία.

1. Ὅποιος για να ἐκμεταλλεῖται την εκολοσία ἄλλων: α)
προσλαμβάνει ἢ παρατρέπει, ἔστω και με τὴ συναινεσή της,
ανήλικη γυναίκα με σκοπό την πορνεία: β) με τὴ εἰς, με
σπυρηλά μέγα, με απειλές, με ἐπιβολή ἢ καταχρηστικὴ ἐξου-
σία ἢ με κάθε ἄλλο ἐξαναγκαστικό μέτρο προσλαμβάνει ἢ
παρατρέπει ανήλικη γυναίκα με σκοπό την πορνεία: γ) με τὴ
προσπορεύοντα μέτρο κατακρατῆται παρά τὴ θέλησή της σε
αἴμα ανοχής ἢ σε γυναίκα ἢ την ἐξαναγκάζει να παραδοθεῖ σε
πορνεία τιμωρεῖται με φυλάκιση ενός ἔτους μέχρι τριῶν ετών
και με χρηματικὴ ποινή, αν δεν συντρέχει περίπτωση βου-
λευτικῆ ἀπόφασης πράξης.

2. Το πιο πάνω ὄριο φυλάκισης επιτείνονται ἕως πέντε ἔτη,
αν το ἔγκλημα το βιάραξε ένα από τα κήρυκτα του άρθρου
349 παρ. 2 στοιχ. γ'.

3. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται και αν ακόμη οι κατ' ἴδιον
πράξεις που ἀπαρτίθουν τα συστατικά στοιχεία των παραπάνω
ἐγκλημάτων ἐτελέστησαν σε διάφορος επικράτειες.

Ἄρθρο 352.

Μέτρα ασφαλείας.

Στις περιπτώσεις των άρθρων 347 παρ. 2, 348, 349,
350 και 351 εφαρμόζονται και οι σχετικές με τον οἶκο εργα-
σίας και τους περιορισμούς διαμονῆς διατάξεις των άρθρων
72, 73 και 74.

Ἄρθρο 353

Προέκλιση κινδύνου με αδόλυντες πράξεις.

1. Ὅποιος ἐπιμένει επιχειρεῖ αἰδόλυντη πράξη και προκαλεῖ
μ' αὐτήν κίνδυνο τιμωρεῖται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Ὅποιος εν γνώσει προσβάλλει ἑάναντα την αἰδέ ἄλλου
με αἰδόλυντη ποιῆση που επιχειρεῖται ἐνώπιόν του τιμωρεῖται
με φυλάκιση μέχρι εἴς μηνῶν ἢ με χρηματικὴ ποινή. Για την
ποινική δίωξη αυτής της πράξης απαιτεῖται ἔγκληση.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΓΑΜΟ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ἄρθρο 354.

Διατάραξη της οικογενειακῆς εἰρήνης.

Ὅποιος με σκοπούδηποτε τρόπο νοθεύει ἢ συγκαλύπτει την
οικογενειακὴ τάξη κάποιου και εἰώς ὅποιος ἀποβάλλει ἄνευ
τιμωρεῖται με φυλάκιση.

Ἄρθρο 355.

Απάτη σχετική με γάμο.

Ἄρθρο 356.

Βιολογία.

1. Ο σύζυγος που εἰλάει νέο γάμο πριν κατακλύτως δια-
λυθεῖ ἢ ἀκυρωθεῖ ο προηγούμενος γάμος του, καθώς επίσης
και αἰσῆτες που συνάπτει μαζί του νέο γάμο εν γνώσει ὅτι
ἀπάρχει γάμος που δεν λύθηκε, ἢ δεν ἀκυρώθηκε, τιμωρεῖται
με φυλάκιση.

2. Η παραπαραχῆ της πράξης αρχίζει ἀπότου ο ένας από
τους δύο γάμους λύθηκε ἢ ἀκυρώθηκε ἄκυρος.

Ἄρθρο 357.

Μοιχεία.

(Καταργήθηκε με το ἄρθρο 6 του ν. 1272/82).

Ἄρθρο 358.

Προέκλιση της αποχρέωσης για διατροφή.

Ὅποιος ἀποδόσσει παραδίξαι την υποχρέωση διατροφῆς που
του στην ἔχει ἐπιβάλλει ο νόμος και ἔχει ἀναγκαστικὴ, ἔστω και
προσωρινή, το δικαστήριο, με τρόπο τέτοιο ὥστε ο δικαιούχος
να υποστεί στερήσεις ἢ να ἀνισχυαστεῖ να δεχτεῖ δαῖθαι
ἄλλων, τιμωρεῖται με φυλάκιση μέχρι ενός ἔτους.

Ἄρθρο 359.

Εγκαταλείψη ἄγκυου.

Ὅποιος εγκαταλείπει σε ἀπορία ἢ με ἄλλο τρόπο ἀσθῆθη-
ση μία γυναίκα που ἔσκει απ' αὐτὸν ἔγκυος και πύ λόγου
τῆς ἐγκυμοσύνης ἢ του τοκετοῦ της δεν μπορεί να φροντίσει
τον αἰυτό της τιμωρεῖται με φυλάκιση μέχρι ενός ἔτους. Η
ποινική δίωξη ποκαίται μόνο ὕστερα από ἔγκληση.

Ἄρθρο 360.

Παραμέληση της ἐποπτείας ανήλικου.

1. Ὅποιος, ενώ ἔχει υποχρέωση ἐποπτείας ανήλικου υἰοῦ-
ρου από δεκαεπτά ετών, παραλείπει να τον παρεμποδίσει από
την τέλεση αἰδιόπονης πράξης ἢ από το να ἐπιθῆται στην
πορνεία, τιμωρεῖται με φυλάκιση μέχρι ενός ἔτους, αν δεν συν-
τρέχει περίπτωση να τιμωρηθεῖ αὐστηρότερα με ἄλλη δι-
τάξη.

2. Ὅποιος από πμέλεια γίνεται υπαίτιος της παραλείψης
της προηγούμενης παραγράφου τιμωρεῖται με φυλάκιση μέχρι
τριῶν μηνῶν.

3. Η ποινή της παρ. 1 επιτείνονται σε φυλάκιση μέχρι δύο
ετών και της παρ. 2 σε φυλάκιση μέχρι εἴς μηνῶν, αν υπαί-
τιος της παραλείψης ἔσκειν γονεῖς, ἀπίτροποι ἢ κηδεμόνες
υπό την ἐκδύθη ἐπιμέλεια των σπύων ἔχει τεθεῖ ο ανήλικος
σύμφωνα με το άρθρο 122 αὐτοῦ του Κώδικαι.

4. Αν η πράξη που τέλεσε ο ανήλικος εἶναι ἀπάσημα, το
δικαστήριο μπορεί να ἀπαλλάξει από κάθε ποινή του υπαίτιου
της παραλείψης των παρ. 1—3.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΥΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Ἄρθρο 361.

Εξέθριση.

1. Ὅποιος, εἰτός από τις περιπτώσεις της βουρημῆσης
(ἄρθρο 362 και 363), προσβάλλει την τιμὴ ἄλλου με λόγια
ἢ με ἔργα ἢ με σπυονήματα ἄλλο τρόπο, τιμωρεῖται με φυ-
λάκιση μέχρι ενός ἔτους ἢ με χρηματικὴ ποινή. Η χρηματικὴ
ποινή μπορεί να ἐπιθῆθει και μαζί με την ποινή της φυλά-
κισης.

2. Ὅτι η προσβολή της τιμῆς δεν εἶναι θιαίτερα βα-
ριά, αν ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις και το πρόσωπο του ἀπό-
μου που προσβλήθηκε, ο υπαίτιος τιμωρεῖται με καῖτητα ἢ
με ποῖτιμο.

3. Η δίωξη της παρ. 3 του άρθρου 308 ἔχει και ε' ποινή
της περίπτωσης εφαρμογή.

Ἄρθρο 361Α

3. Με ευλόγητη ημερομηνία και κάθε τρίτος που είναι χρέστη των πληρωσίων ή των μεταφορικών που αποκτήθηκαν από άλλον με τους τρόπους που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 αυτού του άρθρου.

4. Αν ο δράστης των πράξεων των παραγράφων 1, 2 και 3 αυτού του άρθρου είναι ιδιωτικός απαντητικός ή τελεί τις πράξεις αυτές κατ' επιταγήματα ή απόβλαπτε στην είσπραξη καιρίστη, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

5. Όποιος διαθέτει στο εμπόριο ή με άλλον τρόπο προσφέρει για εγκατάσταση μηχανικά μέσα ενδυνάμω για την τέλεση των πράξεων των παραγράφων 1 και 2 αυτού του άρθρου ή δημόσια διακηρύξει ή προσφέρει τις υπηρεσίες του για την τέλεσή τους τιμωρείται με φυλάκιση και με χρηματική ποινή.

Άρθρο 371.

Παραβίαση επαγγελματικής ευχεμθειας.

1. Κληρικοί, δικηγόροι και κάθε είδους νομικοί παραστάτες, συμβολαιογράφοι, γκεραίοι, μαίτες, νοσοκόμοι, φαρμακοποιοί και άλλοι στους οποίους κάποιος εμπιστεύονται συνήθως λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους ιδιωτικά απόρρητα, καθώς και οι βοηθοί των προσώπων αυτών, τιμωρούνται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι ενός έτους αν φανερώσουν ιδιωτικά απόρρητα που τους τα εμπιστεύτηκαν ή που τα έμαθαν λόγω του επαγγέλματός τους ή της ιδιότητάς τους.

2. Όμοια τιμωρείται όποιος, μετά το θάνατο ενός από τα πρόσωπα της παρ. 1, και απ' αυτή την αιτία γίνεται κάτοχος εγγράφων ή σημειώσεων του νεκρού σχετικών με την άσκηση του επαγγέλματός του ή της ιδιότητάς του και από αυτά ανακρίνει ιδιωτικά απόρρητα.

3. Η ποινική δίωξη γίνεται μόνο με έγκληση.

4. Η πράξη δεν είναι άδικη και μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος απέβλεπε στην εκπλήρωση καθήκοντός του ή στη διακάλειξη έννομου ή για άλλο λόγο δικαιολογημένου σκοπού του συμφέροντος δημόσιου ή του ίδιου ή κάποιου άλλου, τα οποία δεν μπορούν να διαπολαχθεί διαφορετικά.

ΜΙΚΡΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Άρθρο 372.

Κλοπή.

1. Όποιος αραιρεί ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα από την κατοχή άλλου με σκοπό να το ιδιοποιηθεί παράνομα, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και αν το αντικείμενο της κλοπής είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

2. Κινητό πράγμα θεωρείται κατά τον Κώδικα και η ενέργεια του ηλεκτρισμού, του ατμού και κάθε άλλη ενέργεια.

3. Η διάταξη του άρθρου 72 σχετικά με την αποκρυπτοποίηση του υπαίτιου σε κατάσταση εργασίας εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο 373.

Ός υπαίτιος κλοπής τιμωρείται και όποιος νεκοσυλτήσει με τυμωραχία, σκοπιόντας να αποκτήρει παράνομα ο ίδιος ή τρίτος περιουσιακή ωφέλεια.

Άρθρο 374.

Διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής.

Η κλοπή τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δύο ετών: α) αν από τότε προορισμένον για θρησκευτική λειτουργία αφιερωθήτε πράγμα αφιερωμένο σ' αυτή β) αν αφιερωθήτε πράγμα επιστημονικής, καλλιτεχνικής, αρχαιολογικής ή ιστορικής σημασίας που δρασκόταν σε συλλογή εκτεθειμένη σε κοινή θέα ή σε δημόσια οίκημα ή σε άλλο δημόσιο τόπο γ) αν αφιερωθήτε πράγμα που μεταφερόταν με οποιοδήποτε δημόσιο συνταγματικό μέσο ή ήταν υποθετευμένο σε νόμο προορισμένο

ή προορισμένο να είχαν υποθεί για να διαπείσσουν κλοπής ή αραιώσεως ε) αν η πράξη τελίστηκε από πρόσωπο που διαπείσσει κλοπής ή αραιώσεως κατ' επιταγήματα ή κατ' εννόμους εσ) αν οι περιστάσεις υπό τις οποίες τελίστηκε η πράξη μικροτερόν ότι ο δράστης είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος ζ) αν ο δράστης κινούμενος με μηχανοκίνητο μεταφορικό μέσο πράττει πράξεις που κρατούν ή φορούν ο παθών, αν η πράξη του δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' το άρθρο 350.

Άρθρο 374Α.

1. Όποιος αραιεί από την κατοχή άλλου ξένο μηχανοκίνητο μεταφορικό μέσο με απαλειπτικό σκοπό να το χρησιμποιήσει για πολύ μικρό χρονικό διάστημα τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Η ποινική δίωξη γίνεται μόνο ύστερα από έγκληση.

3. Η διάταξη του άρθρου 379 εφαρμόζεται και για το έγκλημα της παρ. 1 αυτού του άρθρου, μαζί όμως με την απόδοση του πράγματος απαιτείται και η ολοκληρωτική απονομή του ζητηωμένου.

Άρθρο 375.

Γιαξίριση.

1. Όποιος ιδιοποιείται παράνομα ξένο (ολικά ή εν μέρει) κινητό πράγμα που περιήλθε στην κατοχή του με σκοποδημοτικό τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και, αν το αντικείμενο της υπαξίρισης είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Αν η πράξη ενέχει κτεάχρηση ιδιαίτερης εμπιστοσύνης, ιδίως όταν πρόκειται για αντικείμενο που το έχουν εμπιστευθεί στον υπαίτιο λόγω ανάγκης ή λόγω της ιδιότητάς του ως υπαξίριση ή κηδεμόνα του παθόντος ή ως μεταπτυωχού ή διαχειριστή ξένης περιουσίας, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δύο ετών.

3. Με το ξένο πράγμα εξουσιώνεται και: α) το τίμημα που έλαβε ο υπαίτιος για κινητό πράγμα που του το είχαν εμπιστευθεί για να το πουλήσει, καθώς και β) το κινητό πράγμα που απέκτησε ο υπαίτιος με χρήματα ή με άλλο πράγμα που του το είχαν εμπιστευθεί για να αγοράσει ή να ανταλλάξει αντίστοιχα το πράγμα που απέκτησε.

Άρθρο 376.

Παρανώπητη ανεύρεση.

Όποιος βρίσκει χαμένο πράγμα και δεν αναγγέλλει την ανεύρεση μέσα σε δεκατέσσερις ημέρες στις αρχές ή στο κοινό ή στο δικαστήριο τιμωρείται με χρηματική ποινή. Αν το αντικείμενο είναι ατιμωμένης αξίας, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη.

Άρθρο 377.

Κλοπή και υπαξίριση τυπολούς αξίας.

1. Αν η κλοπή ή η υπαξίριση έχει αντικείμενο πράγμα τυπολούς αξίας, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών. Αν όμως η πράξη τελίστηκε από ανάγκη για άμεση χρήση ή ανάωση του αντικειμένου της κλοπής ή υπαξίρισης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει την πράξη ατιμώρητη.

2. Στις περιπτώσεις αυτού του άρθρου η ποινική δίωξη γίνεται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 378.

Γραφείσεις.

Κλοπή ή υπαξίριση που έγκειται α) μεταξύ συγγενών και συγγενών σε ευθεία γραμμή, θετών γονιών και θετών τέκνων, τυχόνων και ανηρωμένων, αδελφών καθώς και των συζύγων και των μηνηστών τους β) από σύζυγο στην περιουσία που άρχισε ο σύζυγός του γ) εναντίον επιτροπού ή επιμελητή του υπαίτιου, καθώς επίσης και σε βάρος πρώτοπου με το οποίο ο υπαίτιος ή συμμετέχων διατελεί σε σχέση εξάρ-

καιρό ή καλύτερα επιφέρει την πραγματοποίησιν του καθέκου για τον οποίο έχει γίνει η περιλήψη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

2. Στην ίδια καλή υπόκειται όποιος για τον παραπάνω σκοπό παρήκει στον χώρο του παρακτινή Ελλάς ή επιστρέφει τις συνάψεις εσωματικής Ελλάς που επήλθε από πτόχηκα.

Άρθρο 389.

Απατηλή πρόκληση βλάβης.

1. Όποιος με πρόθεση βλάβης παράνομα ξένη περιουσία πείθοντας κάποιον με την εν γνώσει του παράταξη ψευδών γεγονότων εν αληθινών ή με κθέμενη απόρρητη ή αποκλειστική των αληθινών σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή.

2. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 390.

Απιστία.

Όποιος με πρόθεση ζημιώνει την περιουσία άλλου, της οποίας βάσει του νόμου ή δικαιοπραξίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση (ολική ή μερική ή μόνο για ορισμένη πράξη) τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 391.

Δόλια αποκρυφή πληρωμής εισπραχίας.

1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της απάτης, καταθέτει δόλια και χωρίς την κανονισμένη πληρωμή να παρουραθεί σε παράταξη, έκθεση ή ανέλογη διοργάνωση ή να χρησιμοποιήσει κάποιο μέσο δημόσιας κυκλοφορίας ή κάποια άλλη εγκατάσταση που προορίζεται για κοινή χρήση, αλλά με καταβολή αντιτίμου, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών.

2. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 392.

Δόλια απόδοχη παραχών.

1. Όποιος με την πρόθεση να μην καταβάλει αντίτιμο παίρνει για άμεση καταναλώση τρόφιμα ή ποτά ή δέχεται την παροχή καταλύματος ή υπηρεσιών, των οποίων το αντίτιμο είναι άμεσα πληρωτέο κατά τις συνθήκες των συναλλαγών, τιμωρείται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών.

2. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 393.

Γενικές διατάξεις.

Οι διατάξεις του άρθρου 378 στοιχεία α' και γ' εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις των άρθρων 388 και 387 οι διατάξεις του άρθρου 379 και για τις πράξεις των άρθρων 386, 387, 389, 390, 391 και 392.

Άρθρο 394.

Αποδοχή και διάδοχη προϊόντων εγκλήματος.

1. Όποιος με πρόθεση αποκρύπτει, κρυφίζει, λαμβάνει ως ενέχυρο ή με άλλον τρόπο δέχεται στην κατοχή του πράγμα που προήλθε από αξιόποινη πράξη ή μεταδίδεται σε άλλον στην κατοχή τίσιου πράγματος ή συναρτά σε μεταδίδεται ή με οποιοδήποτε τρόπο ασφαρίζει την κατοχή του σε άλλον, τιμωρείται με φυλάκιση, ανεξάρτητα αν είναι τιμωρητέος ή όχι ο υπαίτιος του εγκλήματος από τον οποίο προέρχεται το πράγμα.

2. Αν το αντικείμενο της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι ευτελούς αξίας, ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών και η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

τη τουλάχιστον έξι μηνών. Το άρθρο 73 για την παραπομπή σε κατάσταση εγκληματικής εκκένωσης και στην προαίρεση, περιλαμβάνεται.

Άρθρο 395.

Ναυς περιπτώσεις των παρ. 1 και 2 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται παρόμοια οι διατάξεις του άρθρου 379.

Άρθρο 396.

Παρακώλυση συναγωνισμού.

Όποιος με δημόσιους πλειστηριασμούς εμποδίζει με βία ή με απειλές τον ελεύθερο συναγωνισμό ή αποκρούει με βία ή υποστήριξη αυτόν που προσφέρει ή έχει την πρόθεση να προσφέρει τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 397.

Καταβολήωση θανατιώτου.

1. Ο οφειλέτης που με πρόθεση μετακινεί ολικά ή εν μέρει την εκκαυσποίηση του θανατιώτου, βλάπτοντας, καταστρέφοντας ή καθιστώντας χωρίς αξία, αποκρύπτοντας ή απαλλοτριώνοντας χωρίς νόμιμο και εξόχως ανταλλάγμα οποιαδήποτε περιουσιακό του στοιχείο, κατασκευάζοντας ψεύτικα χρέη ή ψεύτικες δικαιοπραξίες, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή, αν η πράξη δεν υπόκειται σε ενρύτερη ποινή σύμφωνα με άλλη διάταξη.

2. Όμοια τιμωρείται όποιος επιχειρεί κάποια από αυτές τις πράξεις υπέρ του οφειλέτη.

3. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 398.

Χρεοκοπία.

Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται ο υπαίτιος δόλιας χρεοκοπίας, κατά τους όρους του εμπορικού νόμου και με φυλάκιση το πολύ δύο ετών ο υπαίτιος σπληής χρεοκοπίας.

Άρθρο 399.

Παρακώλυση της άσκησης δικαιώματος.

1. Όποιος με πρόθεση κεραιεί ή καταστρέφει ολικά ή μερικά πράγμα που έχει στην ιδιοκτησία του και έτσι καθιστά ανέφικτη για το δικαιούχο την άσκηση δικαιώματος επικρασίας, χρήσης, αίτησης, εμπράγματης ασφαλείας ή παρακράτησης στο πράγμα αυτό τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή.

2. Όμοια τιμωρείται όποιος επιχειρεί κάποια από τις πράξεις αυτές υπέρ του δικαιούτη.

3. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 400.

Παρτίωση αλιείας.

1. Όποιος φερύει σε ύδατα όπου άλλος έχει το δικαίωμα της αλιείας, χωρίς την άδεια του τιμωρείται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών.

2. Αν ο υπαίτιος σπλη παράνομα αλιεία και' επάργεσμα ή κατά συνθήκες τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

3. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση.

Άρθρο 401.

Αλιεία σε χωρικά ύδατα.

Αλλοδαπός που φερύει χωρίς δικαίωμα στην αλιεία στη ζώνη του ελληνικού κράτους τιμωρείται με χρηματική ποινή ή με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών.

Άρθρο 402.

Γενική διάταξη.

Στις περιπτώσεις των άρθρων 397, 399 και 400 εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 379.

κωδικοποίηση τιμωρείται με κράτηση μέχρι τριών μηνών ή με πρόστιμο ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Άρθρο 414.

Παράνομη άσκηση επαγγέλματος.

1. Όποιος χωρίς την άδεια της αρχής ασκεί επάγγελμα που για την άσκησή του ο νόμος απαιτεί τέτοια άδεια, τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση.

2. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται: α) όταν η άδεια που απαιτεί ο νόμος απελευθερεί αποκλειστικά σε φορολογικούς σκοπούς και β) στις περιπτώσεις που ρυθμίζονται ιδιαίτερα από το νόμο.

Άρθρο 415.

Αυθαίρετη μεταβολή σθένματος.

Όποιος χωρίς άδεια της αρχής μεταβάλλει το επώνυμό του ή δίνει στον εαυτό του ξένο επώνυμο τιμωρείται με κράτηση.

Άρθρο 416.

Πρόκληση ανησυχίας.

Όποιος με πρόθεση προκαλεί ανησυχία σε άλλον ή κινητή τοκοειδή την αρχή ή την έννομη δύναμη ζητώντας ψευδώς βοήθεια ή χρησιμοποίησης απόπως σήματα κινδύνου ή με ψευδείς ή δεισιδαιμονικές ανακοινώσεις ή φήμες τιμωρείται με κράτηση ή με πρόστιμο αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 417.

Διατάραξη ησυχίας.

Όποιος διαταράσσει δημόσια τις ασχολίες, τις τέρφεις ή τη καλύτερη ησυχία των κατοίκων με υπερβολικούς κρότους που παράγονται κατά την άσκηση κάποιου επαγγέλματος ή που προκαλούνται με άλλον τρόπο ή με θορύβους, διαπληκτισμούς ή με οικισθήκατε άλλες πράξεις τιμωρείται με κράτηση ή πρόστιμο.

Άρθρο 418.

Υπέρβαση νοτινερής ώρας.

Αν τα εστιατήρια ή τα άλλα δημόσια κέντρα ανψυχής και διασκέδασης δεν σπναισθήσουν τη λεισοργία τους τις νοτινερές ώρες που έχει καθορίσει η αστυνομία εκβάλλεται πρόστιμο ή κράτηση: α) στο διευθυντή του καταστήματος που ανέχεται την παραμονή ξένων κέρα από αυτή την ώρα και β) στους θαμώνες που παραμένουν στο κατάστημα μετά την προτροπή του διευθυντή του καταστήματος ή κάποιου αστυνομικού να αποχωρηθούν.

Άρθρο 419.

Παράβασις σχετικώς με τα δημόσια θεάματα.

Με πρόστιμο ή με κράτηση τιμωρείται όποιος διοργανώνει δημόσια θεάματα, θεατρικής ή άλλης δημόσιας παραστάσις χωρίς άδεια της αστυνομικής αρχής, καθώς και όποιος παραβαίνει σχετικώς με τέτοια θεάματα ή παραστάσις τις διατάξεις που έχουν εκδοθεί από τις αρχές για τον τόπο, το χρόνο ή τον τρόπο της διεξαγωγής τους.

Άρθρο 420.

Παράβασις διατάξεων για τους δρόμους.

Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις που έχει εκδώσει η αρμόδια αρχή και ιδίως τις αστυνομικές διατάξεις που αποσκοπούν στην ασφάλεια, την τάξη, την άνεση, την ησυχία ή την καθαριότητα στους δημόσιους δρόμους ή τις πλατείες ή στα νερά τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι δύο μηνών.

Άρθρο 421.

Παράβαση διατάξεων για τους αιγιαλούς.

Άρθρο 422.

Παραμέληση πρόληψης βλάβης από δηλητηρίαση.

Όποιος γνωρίζει ότι από τη χρήση κάποιου πράγματος μπορεί να προκύψει κίνδυνος δηλητηρίασης ανθρώπου ή ζώου και παραλείπει να προλάβει τον κίνδυνο με τα μέσα που είναι δυνατόν σ' αυτόν τιμωρείται με κράτηση μέχρι δύο μηνών ή με πρόστιμο.

Άρθρο 423.

Παράνομη παρασκευή και παροχή δηλητηρίων.

Με κράτηση μέχρι δύο μηνών ή με πρόστιμο, αν άλλη διάταξη δεν επιβάλλει βαρύτερη ποινή, τιμωρείται όποιος: α) παρασκευάζει πούλι ή χορηγεί με άλλου τρόπο δηλητήριο χωρίς την απαιτούμενη άδεια της αρχής ή παρ. 2 στοιχ. α' του άρθρου 414 εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή β) παραβαίνει τις διατάξεις της αρμόδιας αρχής και ιδίως τις αστυνομικές διατάξεις τις σχετικώς με την παρασκευή, πώληση ή άλλη χορήγηση δηλητηρίου ή γίνεται με κάποια από αυτές τις ενέργειες υπαίτιος οικισθήκατε κηλέσις, από την οποία μπορεί να προκύψει βλάβη σε άλλον ή σε ξένο ζώο.

Άρθρο 424.

Παράβασις σχετικώς με τη φύλαξη και τη μεταφορά δηλητηρίων.

Με τις ποινές του άρθρου 423, αν άλλη διάταξη δεν επιβάλλει βαρύτερη ποινή, τιμωρείται όποιος: α) κατέχει με οικισθήκατε τρόπο δηλητήρια και δεν τα φυλάσσει με επιμέλεια ώστε να αποφευχθεί κάθε αλλαγή του ή διαθερή χρήση του β) παραβαίνει τις διατάξεις της αρμόδιας αρχής, και ιδίως τις αστυνομικές διατάξεις, τις σχετικώς με τη φύλαξη ή τη μεταφορά δηλητηρίων.

Άρθρο 425.

Επικίνδυνη για την υγεία συνάφεια.

Αν κάποιος που κάσχει από μεταδοτική ασθένεια έρχεται με άλλον σε τέτοια προσωπική συνάφεια από την οποία να μπορεί αμέσως να μεταδοθεί η ασθένεια, τιμωρείται με κράτηση μέχρι πέντε μηνών ή με πρόστιμο.

Άρθρο 426.

Παράβαση διατάξεων για τους νεκρούς.

Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις που εκδίδει η αρμόδια αρχή για την προστασία της δημόσιας υγείας και οι οποίες αφορούν την έκθεση νεκρών σε κοινή θέα ή το χρόνο, τον τόπο ή τον τρόπο του ενταφιασμού τους τιμωρείται με κράτηση μέχρι δύο μηνών ή με πρόστιμο.

Άρθρο 427.

Παράβαση διατάξεων για την καθαριότητα.

Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις της αρμόδιας αρχής και ιδίως της αστυνομικής που αφορούν την καθαριότητα η οποία πρέπει να τηρείται: α) στα νερά που χρησιμοποιούν ή όχι οι άνθρωποι β) στα τρόφιμα που είναι εκτεθειμένα ή προορισμένα για πώληση γ) στα καταστήματα ή στους χώρους παρασκευής ή πώλησης τροφίμων δ) στην άσκηση οικισθήκατε τέχνης, εμπόριου, διαμηχανίας ή άλλης εργασίας και ε) γενικά σε κάθε σχέση, πράξη ή παράλειψη, από την οποία μπορεί να επηρεαστεί η δημόσια καθαριότητα, τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι δύο μηνών, αν άλλη διάταξη δεν τιμωρεί την πράξη βαρύτερα.

Άρθρο 428.

Ρύπανση.

Όποιος ρίχνει σε ανθρώπους ή σε ξένα σπναισθήκατε ή άλλα κτήρια ή σε ξένους περιορισμένους χώρους ακαθαρσίες ή άλλα αντικείμενα που μπορούν να προκαλέσουν ενόχληση σε άλλους...

Άρθρο 444.

Παράβαση της απαγγελίας ξένων κ.τ.λ.

Όποιος παραβαίνει τις απονομικές διατάξεις για τη σημαία, ή την απαγγελία στην αρχή των ξένων στους οποίους παρέχουν κυκλωμα ή εκμισθώνουν κατοικία τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.

Άρθρο 445.

Παράβαση διατάξεων για τους ιδιωτικούς υπαλλήλους.

Όποιος παραβαίνει τις απονομικές διατάξεις που αφορούν ιδιωτικούς υπαλλήλους ή υπηρέτες τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση.

Άρθρο 446.

Παράνομη κατασκευή κλειδιών κ.τ.λ.

Με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι δύο μηνών τιμωρούνται: α) οι κατασκευαστές κλειδιών και οι άλλοι τεχνίτες ή έμποροι που χωρίς άδεια της αστυνομικής αρχής παράβουιν σε οικονδήκτα ανταλλακτικά ή άλλα εργαλεία που ανοίγουν κλειδαριές β) οι κατασκευαστές κλειδιών και οι άλλοι τεχνίτες που: αα) κατασκευάζουν κλειδιά για κάρτες, θαλάμους ή αποθηκωτικούς χώρους χωρίς άδεια της αστυνομικής αρχής ή χωρίς τη συγκατάθεση του κατόχου κατοικίας ή άλλου ακινήτου ή κινητού ή του αντιπροσώπου του κατόχου ββ) ανοίγουν κλειδαριές οποιαδήποτε είδους όταν τους το ζητήσει κάποιος, χωρίς να έχουν την εντολή της αρχής ή χωρίς να βεβαιωθούν ότι εκείνος που τους ζητεί να ανοίξουν τα πράγματα είναι ο κάτοχός τους ή ο αντιπρόσωπός του.

Άρθρο 447.

Παράβασις σχετικές με τα μέτρα και τα σταθμά

Με πρόστιμο ή με κράτηση, αν άλλη διάταξη δεν τιμωρεί βαρύτερα την πράξη τιμωρούνται:

α) οι επαγγελματίες που θα βρεθούν να έχουν ζυγαριές, μέτρα ή σταθμά που είναι κατάλληλα για την άσκηση του επαγγελματίως τους, δεν έχουν όμως το νόμιμο σήμα για την περίθεσή τους σύμφωνα με το νόμο ή που είναι πράγματι ανακριδή β) όποιος παραβαίνει τις διατάξεις της αρμόδιας αρχής, και ιδίως της αστυνομικής για τις ζυγαριές, για τα μέτρα και τα σταθμά.

Άρθρο 448.

Παράβασις σχετικές με τις διατιμήσεις.

Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 429 και κάθε άλλης ειδικότερης διάταξης του νόμου, παραβαίνει τις διατάξεις της αρμόδιας αρχής για τις διατιμήσεις, τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση.

Άρθρο 449.

Κατασκευή και πώληση ειδών χωρίς σήμα.

Όποιος κατασκευάζει ή πουλάει χρυσά ή ασπρένια είδη που δεν έχουν το νόμιμο σήμα τιμωρείται με πρόστιμο.

Άρθρο 450.

Πρόκληση κινδύνων σχετικών με την κυκλοφορία νομισμάτων.

Με πρόστιμο τιμωρείται όποιος: α) κατασκευάζει, πουλάει ή δίνει με οποιαδήποτε τρόπο σε κυκλοφορία αντικείμενα που μοιάζουν τόσο πολύ με χρυσά ή ασπρένια νομίσματα, με χρωματιστά ή με έγγραφα που εξομοιώνονται κατά το άρθρο 214 με χαρτονομίσματα, ώστε να είναι δυνατό να εκληφθούν ως γνήσια β) κατασκευάζει, παράγει, παράγει ή άλλες μέτρες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατα-

σκευή ή παράθεσι σε άλλον εκτός από την αρχή ή το νόμιμο δικαιούχο: α) τραπεζικές, ανάγλυφα, πλάκες ή άλλες μέτρες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή μεταλλικών ή χάρτινων νομισμάτων ή εγγράφων που εξομοιώνονται κατά το άρθρο 214 με χαρτονομίσματα, επίσημων ενσήμων (άρθρο 218), δημοσίων βεβαιώσεων ή πιστοποιήσεων β) αποτυπώματα των μετρών ή υποδείγματα των παραπάνω επίσημων εγγράφων, βεβαιώσεων ή πιστοποιητικών

Άρθρο 452.

Άρνηση υποδοχής νομισμάτων.

Όποιος αρνείται να δεχτεί για πληρωμή νομίσματα που έχουν νόμιμη κυκλοφορία στο κράτος τιμωρείται με πρόστιμο.

Άρθρο 453.

Παράνομη κατασκευή ιδιωτικών τραπεζικών.

Με πρόστιμο τιμωρείται όποιος με παραγγελία άρρωστων ή αναξιώσιμων προσώπων και χωρίς να εξετάσει λεπτομερέστερα και να εξασφαλιστεί από ενδεχόμενη κατάχρηση κατασκευάζει ή παράθεσι ιδιωτικά σύμβολα ή σφραγίδες ή τύπους συναλλαγματικών που χρησιμοποιούν ορισμένα εμπορικά οίκοι.

Άρθρο 454.

Παράβαση διατάξεων για τα ενχυροδοκιμητήρια.

Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις της αρμόδιας αρχής τις σχετικές με τα ενχυροδοκιμητήρια τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι τριών μηνών ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Άρθρο 455.

Απόκρυψη ανθρωποκτονίας.

Όποιος κρύπτει ανθρωποκτονία που μένει απιμώρητη σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 22 και 25 και δεν την ανάγγειλε ομύτως στην πλησιέστερη αρχή τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση.

Άρθρο 456.

Μείωση εκτάσεων.

1. Όποιος με πρόθεση και χωρίς δικαίωμα μειώνει ξένο ακίνητο, δημόσιο ή ιδιωτικό, από ή πλατεία ή τα σύνορα που διαχωρίζουν τις διοικητικές, με σκάμμο, όρυγμα ή με άλλον τρόπο, τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι τριών μηνών.

2. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση, εκτός αν πρόκειται για κοινόχρηστη από ή πλατεία.

Άρθρο 457.

Παράβαση στήριξης δικαιομάτου.

Όποιος στερήσει οριστικά ή πρόσκαιρα κάποιο συγκεκριμένο δικαίωμα εξουσίας καταδικής του για έγκληση και παρ' όλα αυτά το σπεί τιμωρείται με πρόστιμο ή με κράτηση μέχρι τριών μηνών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 458.

Παράβασις διοικητικών διατάξεων.

Όποιος με πρόθεση παραβαίνει εκτελεστική ή εκτελεστική διάταξη διοικητικών νόμων τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι έξι μηνών ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο αυτές ποινές, αν η ειδική διάταξη αναφέρεται σ' αυτό το άρθρο ως προς την ποινική κύρωση της παράβασης.

9. Ο νόμος ΑΡΚΒ περί αδικημάτων κατά της ασφαλείας σιδηροδρόμων, εκτός από το άρθρο 5.
10. Το άρθρο 1 του νόμου ΑΡΟΒ περί ασφαλείας και αστυνομίας των σιδηροδρόμων.
11. Το άρθρο 5 του νόμου ΓΩΛΖ περί συμβατικού τόπου, τεκτοφυσίας και αιχροκαρδίαση.
12. Το άρθρο 34 εδ. δ' του νόμου 3832 περί χρηματιστηρίων αξιών.
13. Τα άρθρα 9—10 του νόμ. 3090 περί τροποποιήσεως της περί φυλακίων νομοθεσίας.
14. Τα άρθρα 9—10 του νόμ. 202 περί τροποποιήσεως διατάξεων δικ. οργανισμού.
15. Το άρθρο 60 του νόμου 6094 περί οργανώσεως της γραμματείας των δικαστηρίων και εισαγγελιών κλπ.
16. Ο νόμος 755 του 1917 «περί αδικημάτων τωνών κατά της ασφαλείας της χώρας και της κοινής ηυχίας».
17. Ο νόμος 1592 περί μονομαχίας εκτός από τα άρθρα 7—8.
18. Ο νόμος 2111 περί αδικημάτων κατά της ελευθερίας της εργασίας.
19. Το άρθρο 1 του νόμου 2918 περί τροποποιήσεως Νόμου ΓΦΑ και 339 περί Διμενοκού Ταμείου Πειραιώς.
20. Τα άρθρα 1—7 του νόμου 1681 περί αληθείας και πιστιέας».
21. Τα άρθρα 4 και 5 του νόμου 1632 περί προστασίας των εις εκπαίδειν, αληθείαν κλπ. εκδότων ανηλίκων.
22. Τα άρθρα 66, 67, 68 του ν. 3/τος της 17 Ιουλίου 1923/16 Αυγούστου 1923 περί σχεδίου πύλων, κοκίων και ανοικισμών κλπ.
23. Οι παράγραφοι 1, 2, 3 του άρθρου 13 του νόμου 3316 περί υδρεύσεως Αθηνών—Πειραιώς.
24. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 7 του ν.2. 5/20 Μαΐου 1926 περί θεατηρίων.
25. Η παράγραφος 5 του άρθρου 7 του νόμου 4362 περί των ξένων σχολείων.
26. Ο νόμος 4092 περί προστασίας περιουσιακών δικαιών εκτός από το άρθρο 3.
27. Ο αριθμός 7 του άρθρου 232 του ν.3. 11 Μαρτίου 1929 περί δικού κώδικος, που επικρατήθη με το νόμο 4173 του 1929.
28. Τα άρθρα 41 έως 45 του νόμου 4277 περί τηλεγραφικής ανταποκρίσεως, καθώς επίσης και το άρθρο 2 του νόμου 4275 περί τηλεφωνικής ανταποκρίσεως, ότι α' αυτά εξακολουθούνται αυτά τα άρθρα 41 έως 45 και στις τηλεφωνικές επικοινωνίας.
29. Οι παράγραφοι 6 και 7 του άρθρου 8 του νόμου 4332 περί κηρύσεως της μεταξέ Δημόσιου και Εθνικής Τραπεζής συμβάσεως περί συστάσεως και λειτουργίας της Δηροτικής Τραπέζης».
30. Ο αριθμός 6 του άρθρου 24 του Π.Δ. 23/28 Νοεμβρίου 1929 περί καθιλοποιήσεως των περί κατασκευής και συντηρήσεως οδών διατάξεων, όπως αντικαταστάθη με το άρθρο 4 του αν. ν. 1968 του 1939.
31. Τα άρθρα: 14, όπως αντικαταστάθη με το άρθρο 8 του νόμου 8243/1934, και 15 του νόμου 4581 περί ταχυδρομικής ανταποκρίσεως» και το άρθρο 9 του νόμου 8243/1934, όπως συμπληρώθη με τα άρθρα 2 του αν. ν. 1814 του 1939.
32. Ο αριθμός 1 του άρθρου 72 και το άρθρο 73 του νόμου 4639 περί αναγκαστικών συνεταρισμών εργαίων βελτιώσεων».
33. Τα άρθρα 57, 59, 61 του νόμου 4755 περί κώδικος νόμων περί τελών (εργασίας)».
34. Το άρθρο 3' του αριθμού 11 του άρθρου 42, το οποίο αναφέρεται στη σηματική ελάση που προκαλεί εισπράταρας από κλέψαι και το τελευταίο εδάφιο του αριθμού 8 του άρθρου 43, το οποίο αναφέρεται στην ανδροκοκτανία από κλέψαι που τελεί εισπράταρας.
35. Το άρθρο 58 του νόμου 4974 περί οργανισμού του Σώματος της Αστυνομίας Πόλεων».
36. Το άρθρο 18 του νόμου 6015 περί κυροβεβτικής υπηρεσίας».
37. Η παράγραφος 2 του άρθρου 107 του αν. ν. 7/8 Ιουνίου 1935 περί οργανισμού της Χωροφυλακής».
38. Ο αριθμός 3 του μόνου άρθρου του νόμου 5004 περί ποινικών διατάξεων του Διευθυντού του Νοσοκομείου».
39. Τα άρθρα 4 έως 10 του νόμου 5016 περί κυρώσεως της εν Γενική υπογραφήσης την 20 Απριλίου 1929 Διεθνούς συμβάσεως περί λήσεως των αναγκαστικών μέτρων προς καταστολή της παρασπαράξεως και κλοπής και καθιρώσεως των κατά των περί το νόμισμα εργατηρίων επέαλλομένων ποιόνων».
40. Τα άρθρα 10, 11, 12, 13, 47, 18, 19, 20 έως και 28 του νόμου 5060 περί Τόπου, προσδολών της τιμής εν γένει και άλλων σχετικών αδικημάτων», το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 3 και το άρθρο 4 του νόμου 5989 περί τροποποιήσεως του νόμου 5060».
41. Το άρθρο 13 του νόμου 5425 περί τροποποιήσεως των περί αμύσεων οικοθηροφυλακικών διατάξεων».
42. Τα άρθρα 3 και 4 του νόμου 5453/1932 περί απργίας δημοσίων υπαλλήλων, υπηρετών κλπ.».
43. Το άρθρο 4 του νόμου 5439/1934 περί μεταρροθμίσεως δικαστικών αποφάσεων καταδικωμένων εις καταστολήν ποινικών ποροχών και περί τιμωρίας της παραβάσεως της προς διατροφήν υποχρέωσες».
44. Το άρθρο 5 του αν. ν. της 19ης Νοεμβρίου 1935 περί μεταρροθμίσεως και συμπληρώσεως της περί παρασήμεν νομοθεσίας» όπως τροποποιήθητε».
45. Το άρθρο 9 του νόμου ΔΤΙΒ περί των αδικημάτων και της ασφαλείας των υποδοχικών καλωδίων».
46. Ο νόμος Β3 περί κατακοιήσεως γραμματιστήων κλπ. ξένων κρατών».
47. Το πέμπτο εδάφιο του άρθρου 13 του νόμου 5911 περί ειδοκοτικών διδύλων».
48. Τα άρθρα 16 έως και 25 του Ν. Δ/τος της 13 Δεκεμβρίου 1923 περί ποινικού και ποδωρχικού κώδικος του Εμα. Ναυτικού».
49. Τα άρθρα 1 και 2 του νόμου 1390/1944 περί τροποποιήσεως του νόμου 2135 περί εκδικάσεως των εργατημάτων των ανηλίκων».
50. Το δεύτερο-εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 του αν. ν. 2724/1940 περί οργανώσεως και λειτουργίας αναδιορροτικών κατασπημάτων».
- Γενικά καταργείται κάθε διάταξη που περιέχεται σε ειδικούς νόμους, αν αφορά θέματα που τα ρυθμίζει ο Ποινικός Κώδικας στο ειδικό μέρος του.
- Στον Υπουργό Δικαιοσύνης αναθέτωμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 23 Μαΐου 1965

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤ. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 291

24 Δεκεμβρίου 1999

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2776

Σωφρονιστικός Κώδικας

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ως Κώδικας, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 1 α) του Συντάγματος και το άρθρο 20 του ν. 1968/1991, το ακόλουθο σχέδιο νόμου, το οποίο οριστικοποιήθηκε από Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, η οποία συστάθηκε με την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης 44301/19.4.1996, όπως συμπληρώθηκε με την απόφαση 53045/30.4.1996 και ανασυγκροτήθηκε με την απόφαση 71355/17.6.1996. Στη συνέχεια η επεξεργασία του σχεδίου ανατέθηκε στην Επιτροπή που συγκροτήθηκε με την αριθ. 184109/26.11.1998 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και συμπληρώθηκε με την αριθ. 190003/29.12.1998 όμοια. Η επανεξέταση του σχεδίου νόμου "Σωφρονιστικός Κώδικας" ανατέθηκε στη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή που ανασυγκροτήθηκε με την αριθ. 85675/1.7.1999 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και τροποποιήθηκε με την αριθ. 90164/14.7.1999 όμοια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΤΜΗΜΑ Α'
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 1

Κανόνες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας

1. Οι κανόνες που ακολουθούν ρυθμίζουν τους όρους και τις συνθήκες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας, σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις διεθνείς συμβάσεις, τους νόμους και τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή τους.

2. Κρατούμενοι θεωρούνται άτομα που εκτίουν ποινή κατά της ελευθερίας, εκείνοι επί των οποίων εφαρμόζονται τα άρθρα 69 και 71 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και οι υπάδικοι και όσοι κρατούνται κατά τα άρθρα 16 και 17 του παρόντος.

3. Όπου γίνεται λόγος για "μεταχείριση των κρατουμένων" νοείται η υπαγωγή τους στους κανόνες του παρόντος.

4. Κατασπήματα κράτησης χαρακτηρίζονται όσα ορίζονται στο Τρίτο Κεφάλαιο του παρόντος.

Άρθρο 2

Νομιμότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων

1. Κατά τη μεταχείριση των κρατουμένων διασφαλίζεται ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ενισχύεται ο αυτοσεβασμός και η συνείδηση της κοινωνικής τους ευθύνης.

2. Ο έλεγχος της νομιμότητας στη μεταχείριση των κρατουμένων ασκείται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό και από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι προϋποθέσεις οργάνωσης και εφαρμογής συγκεκριμένων προγραμμάτων, που αποσκοπούν στον έλεγχο της λειτουργίας υφιστάμενων θεσμών ή συστημάτων μεταχείρισης των κρατουμένων, καθώς και στην πειραματική δοκιμή της αποτελεσματικότητας νέων θεσμών, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 29 του παρόντος. Αν προς υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων απαιτείται συμμετοχή κρατουμένων, η συμμετοχή αυτή συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.

Άρθρο 3

Ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων

1. Απαγορεύεται κάθε δυσμενής διακριτική μεταχείριση των κρατουμένων, ιδίως εκείνη που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, το θρήσκευμα, την περιουσία ή τις ιδεολογικές πεποιθήσεις.

2. Ειδική μεταχείριση των κρατουμένων επιφυλάσσεται, όταν δικαιολογείται από τη νομική ή πραγματική κατάσταση τους, όπως υποδίκων και καταδίκων, εγγάμων και αγάμων, ανηλίκων και ενηλίκων, γυναικών και ανδρών, ατόμων με ειδικές ανάγκες ή για τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, εφόσον γίνεται υπέρ του κρατουμένου και προς εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών που απορρέουν από την κατάσταση στην οποία ευρίσκεται.

αποφάσεων, εγκυκλίων, οδηγιών και συστάσεων για εφαρμογή των νόμων.

γ. Υποβάλλει στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις εισηγήσεις εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας των Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης του άρθρου 81 του παρόντος.

δ. Επισκέπτεται τα καταστήματα κράτησης και συντάσσει εκθέσεις, τις οποίες υποβάλλει στον Υπουργό Δικαιοσύνης. Το έργο αυτό μπορεί να ανατίθεται σε ένα ή περισσότερα από τα μέλη του Κ.Ε.Σ.Φ. και γίνεται όποτε το Συμβούλιο το αποφασίσει. Η διεύθυνση κάθε καταστήματος κράτησης υποχρεούται να παρέχει στο Συμβούλιο ή στα εξουσιοδοτημένα μέλη του κάθε διευκόλυνση και πληροφορία για την επιτέλεση του έργου του.

ε. Προτείνει μέτρα για την επιμόρφωση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης.

στ. Παρακολουθεί την εκτέλεση προγραμμάτων απασχόλησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης κρατουμένων και προβαίνει σε προτάσεις και υποδείξεις, σε κάθε αρμόδιο όργανο των καταστημάτων κράτησης.

4. Στον πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς του Συμβουλίου καταβάλλεται για κάθε συνεδρίαση ή επίσκεψη στα καταστήματα κράτησης, αποζημίωση, που καθορίζεται κατ' ανώτατο όριο για τέσσερις συνεδριάσεις ή και επισκέψεις το μήνα, με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παράγραφος 4 περίπτωση στ' του ν. 2298/1995 (ΦΕΚ 62 Α'), σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 2470/1997 (ΦΕΚ 40 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται, με βάση τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους, τα έξοδα μετακίνησης και εκτός έδρας διαμονής του προέδρου, των μελών και των υπαλλήλων γραμματειακής υποστήριξης του Συμβουλίου, καθώς και οι προϋποθέσεις και ο τρόπος καταβολής τους.

Άρθρο 9

Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.)

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης συνιστάται Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.). Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, είναι τριμελής και αποτελείται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ως πρόεδρο, τον επίτιμο του συγκροτήματος Φυλακών Κορυδαλλού αντεισαγγελέα εφετών ή τον αναπληρωτή του και τον πρόεδρο του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.) ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως μέλη.

Ο Γενικός Γραμματέας, αν κωλύεται ή απουσιάζει, αναπληρώνεται από τον προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Πολιτικής και στην περίπτωση αυτή προεδρεύει ο εισαγγελικός λειτουργός. Η Επιτροπή συνεδριάζει δύο φορές το μήνα τουλάχιστον. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ., καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα λειτουργίας της Κ.Ε.Μ..

2. Η Κ.Ε.Μ. παραγγέλλει τις μεταγωγές κρατουμένων και ρυθμίζει κάθε θέμα σχετικό με αυτές, εκτός από τις μεταγωγές που γίνονται προς διευκόλυνση του έργου της ανάκρισης ή προκειμένου να εμφανιστεί ο μεταγόμενος σε δικαστήριο ή σε δημόσια αρχή. Ο διευθυντής του καταστήματος μπορεί να προτείνει τη μεταγωγή, εκθέτοντας τους λόγους που τη δικαιολογούν. Όταν η μεταγωγή προτείνεται από το διευθυντή του καταστήματος, απαιτείται γνώμη του Συμβουλίου της Φυλακής, υπό την προεδρία του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, χωρίς τη συμμετοχή σε αυτό του διευθυντή.

3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να παραγγέλλει

ή να απαγορεύει τη μεταγωγή κρατουμένου για λόγους που συνδέονται με την ασφάλεια της χώρας ή τη δημόσια τάξη. Σε περίπτωση κατεπείγοντος ή όταν απειλείται διασάλευση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος, η μεταγωγή ή η μη μεταγωγή διατάσσεται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το ζήτημα όμως εισάγεται το ταχύτερο δυνατόν στην Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών που αποφασίζει σχετικά.

Άρθρο 10

Συμβούλιο Φυλακής

1. Σε κάθε κατάστημα κράτησης λειτουργεί Συμβούλιο Φυλακής.

Το Συμβούλιο Φυλακής είναι τριμελές και απαρτίζεται από το διευθυντή του καταστήματος, ως πρόεδρο, τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό και τον αρχαιότερο ειδικό επιστήμονα (νομικό, ψυχολόγο, γεωπόνο, κοινωνιολόγο ή εκπαιδευτικό) του οικείου καταστήματος, ως μέλη. Ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή. Ο κοινωνικός λειτουργός αναπληρώνεται από τον επόμενο σε αρχαιότητα κοινωνικό λειτουργό ή ειδικό επιστήμονα ή από υπάλληλο των κλάδων ΠΕ Σωφρονιστικού, ΤΕ και ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού. Ο Ειδικός Επιστήμονας, μέχρις ότου διορισθεί, αναπληρώνεται από υπάλληλο των παραπάνω κλάδων, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 84 του παρόντος. Κατά τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου χρέη εισηγητή εκτελεί ο κοινωνικός λειτουργός και τηρούνται πρακτικά.

2. Το Συμβούλιο Φυλακής συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και εκτάκτως όταν συντρέχει ειδικός λόγος. Το Συμβούλιο βρίσκεται σε απάρτεια όταν παρευρίσκονται όλα τα μέλη που το συγκροτούν και οι αποφάσεις του λαμβάνονται κατά πλειοψηφία. Σε περιπτώσεις ισοψηφίας επικρατεί η άποψη του Προέδρου.

3. Στις συνεδριάσεις συμμετέχει χωρίς ψήφο ο αρχιφυλάκας του καταστήματος κράτησης.

4. Στις συνεδριάσεις μπορεί να παρίσταται, ύστερα από πρόσκληση του οργάνου ή και αυτεπαγγέλτως, και ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, καθώς και ο ενδιαφερόμενος κρατούμενος, εφόσον το ζητήσει και κριθεί αναγκαίο.

5. Το Συμβούλιο Φυλακής υποβάλλει στο Κ.Ε.Σ.Φ. προτάσεις για κατάρτιση σχεδίου εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του καταστήματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 3 περίπτωση β' του παρόντος. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Φυλακής καθορίζονται ιδίως στα άρθρα 9 παράγραφος 2 εδάφιο γ', 11 παράγραφος 5, 12 παράγραφος 6, 24 παράγραφος 5, 32 παράγραφος 1, 34 παράγραφος 1, 35 παράγραφος 2 εδάφιο β', 37, 38, παράγραφος 3, 39 παράγραφος 5, 41 παράγραφος 5, 52, 53 και 65 παράγραφος 2 του παρόντος.

6. Κατά τη διάρκεια της κράτησης ο διευθυντής του καταστήματος υποχρεούται να λαμβάνει τα αναγκαία κατά περίπτωση μέτρα προς ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων ή παρενεργειών που συνεπάγεται η εκτέλεση ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Άρθρο 11

Διάκριση και διαχωρισμός των κρατουμένων

1. Οι κρατούμενοι διακρίνονται σε κατηγορίες με

Άρθρο 16

Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων

1. Οι κρατούμενοι για χρέη ή για άλλο λόγο σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, καθώς και οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμιοι ή δικαστικών εξόδων αποτελούν ειδικές κατηγορίες κρατουμένων και διαβίβουν σε χωριστά τμήματα των αντιστοιχών για την κατηγορία τους καταστημάτων (νεαρών, γυναικών, ανδρών). Επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις η διαβίωσή τους στα ίδια τμήματα με υποδίκους κρατούμενους.

2. Στους κρατούμενους των κατηγοριών αυτών εφαρμόζονται ανάλογα όσα προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 15 για τους υπόδικους κρατούμενους.

Άρθρο 17

Άλλες κατηγορίες κρατουμένων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, δημιουργούνται άλλες κατηγορίες κρατουμένων ή διαχωρίζονται οι υφιστάμενες σε ειδικότερες κατηγορίες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο 18

Τρόπος σύστασης

1. Η ίδρυση, κατόργηση ή συγχώνευση όλων των κατηγοριών και τύπων καταστημάτων κράτησης πραγματοποιείται με προεδρικό διάταγμα, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, η δε μετατροπή, μετονομασία και μεταβολή της έδρας τους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Για τη σύσταση θεραπευτικού καταστήματος του άρθρου 19 παράγραφος 4 του παρόντος, συναρμόδιος για την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος, εκτός από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, είναι και ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, επιφυλασσομένης της διατάξεως του άρθρου 3 παράγραφος 2 του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α'), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν. 2161/1993 (ΦΕΚ 119 Α'). Σε περίπτωση σύστασης, μέσω ή έξω από το κατάστημα κράτησης, ειδικού, κατά το άρθρο 6 του ν. 2345/1995 (ΦΕΚ 213 Α'), κέντρου υγείας ή ειδικού περιφερειακού ιατρείου, αυτό διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ως προς τη διοίκηση και φύλαξη των κρατουμένων και στελεχώνεται, ως προς μόνο το φυλακτικό και διοικητικό προσωπικό, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., μπορεί να δημιουργούνται και άλλες κατηγορίες καταστημάτων, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

3. Κάθε κατάστημα κράτησης διέπεται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παράγραφος 3β' του παρόντος.

Άρθρο 19

Διακρίσεις

1. Τα καταστήματα κράτησης διακρίνονται σε: α) γενικά Α' ειδικά και β) θεραπευτικά

Α' και Β' τύπου. Στο Α' τύπου κρατούνται οι υπόδικοι, οι κρατούμενοι για χρέη και οι κατόδικοι σε ποινή φυλάκισης. Στο Β' τύπου κρατούνται όλοι οι υπόλοιποι κρατούμενοι.

3. Ειδικά καταστήματα είναι οι αγροτικές φυλακές, η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.), τα καταστήματα νέων και τα κέντρα ημιελεύθερης διαβίωσης καταδικών. Οι προϋποθέσεις κράτησης στα δύο πρώτα είδη καταστημάτων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ., σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 3 περίπτωση β' του παρόντος.

4. Τα θεραπευτικά καταστήματα διακρίνονται σε γενικό νοσοκομείο, σε θεραπευτήρια για ψυχασθενείς και σε καταστήματα για τοξικομανείς.

5. Τα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης είναι ανάλογα προς το είδος των καταστημάτων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 65 παράγραφος 5 του παρόντος. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να καθιστούν ανέφικτη την εφαρμογή θεσμών και προγραμμάτων που προβλέπονται στον Κώδικα αυτόν.

Άρθρο 20

Κτιριακές εγκαταστάσεις

1. Τα καταστήματα κράτησης λειτουργούν σε αστικές περιοχές ή σε απόσταση από αυτές, ανάλογα προς τον ειδικότερο σκοπό για τον οποίο προορίζονται. Τα κτίρια των καταστημάτων κράτησης που προορίζονται για ημιελεύθερη διαβίωση, σύμφωνα με το άρθρο 59 του παρόντος, δεν πρέπει να διακρίνονται κατά το δυνατόν από τα λοιπά κτίρια της περιοχής. Για όσα καταστήματα λειτουργούν μακριά από αστικές περιοχές λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη δυσχεραίνεται η επικοινωνία των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

2. Τα κτίρια και η διαμόρφωση των χώρων κράτησης ανταποκρίνονται στους όρους υγιεινής, εξασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες ομαλής διαβίωσης των κρατουμένων και πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας των καταστημάτων. Ιδιαίτερα, η κατασκευή και η διαρρύθμισή τους εξασφαλίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό ηλιακό φως και ατμοσφαιρικό αέρα, με χρήση παραθύρων, θέρμανση, άνετη κυκλοφορία και χώρους κίνησης, σύμφωνα με τις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου κράτησης.

3. Η δυνατότητα των αυτοτελών καταστημάτων κράτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους τριακόσιους κρατούμενους. Στα συγκροτήματα κτιρίων, τα οποία έχουν δυνατότητα στέγασης μεγάλου αριθμού κρατουμένων, είναι δυνατόν να δημιουργούνται αυτοτελή καταστήματα ή τμήματα κράτησης, με ανεξάρτητη διεύθυνση, ιδιαίτερο προσωπικό και επαρκείς εγκαταστάσεις κατά ταύς όρους του επόμενου άρθρου.

4. Οι διοικητικές, οικονομικές και υγειονομικές υπηρεσίες, καθώς και το προσωπικό φύλαξης, αν δεν υπάρχουν σε αυτοτελή κτίρια, βρίσκονται σε κάθε περίπτωση έξω από τους χώρους κράτησης.

5. Η αρχιτεκτονική και κτιριολογική διαρρύθμιση των νέων καταστημάτων κράτησης είναι σύμφωνη με τις προδιαγραφές για κάθε είδος καταστήματος, οι οποίες συντάσσονται με ευθύνη του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη αρχιτεκτονικών σχολών ή της ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε.΄

Άρθρο 21

Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων

Άρθρο 16

Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων

1. Οι κρατούμενοι για χρέη ή για άλλο λόγο σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, καθώς και οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμου ή δικαστικών εξόδων αποτελούν ειδικές κατηγορίες κρατουμένων και διαβίβουν σε χωριστά τμήματα των αντίστοιχών για την κατηγορία τους καταστημάτων (ανδρών, γυναικών, ανδρών). Επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις η διαβίωσή τους στα ίδια τμήματα με υποδικούς κρατουμένους.

2. Στους κρατούμενους των κατηγοριών αυτών εφαρμόζονται ανάλογα όσα προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 15 για τους υπόδικους κρατουμένους.

Άρθρο 17

Άλλες κατηγορίες κρατουμένων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, δημιουργούνται άλλες κατηγορίες κρατουμένων ή διαχωρίζονται οι υφιστάμενες σε ειδικότερες κατηγορίες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο 18

Τρόπος σύστασης

1. Η ίδρυση, κατάργηση ή συγχώνευση όλων των κατηγοριών και τύπων καταστημάτων κράτησης πραγματοποιείται με προεδρικό διάταγμα, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, η δε μετατροπή, μετονομασία και μεταβολή της έδρας τους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Για τη σύσταση θεραπευτικού καταστήματος του άρθρου 19 παράγραφος 4 του παρόντος, συναρμόδιος για την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος, εκτός από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, είναι και ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, επιφύλασσομένης της διατάξεως του άρθρου 3 παράγραφος 2 του ν.1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α'), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν. 2161/1993 (ΦΕΚ 119 Α'). Σε περίπτωση σύστασης, μέσα ή έξω από το κατάστημα κράτησης, ειδικού, κατά το άρθρο 6 του ν. 2345/1995 (ΦΕΚ 213 Α'), κέντρου υγείας ή ειδικού περιφερειακού ιατρείου, αυτό διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ως προς τη διοίκηση και φύλαξη των κρατουμένων και στελεχώνεται, ως προς μόνο το φυλακτικό και διοικητικό προσωπικό, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., μπορεί να δημιουργούνται και άλλες κατηγορίες καταστημάτων, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

3. Κάθε κατάστημα κράτησης διέπεται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παράγραφος 3β' του παρόντος.

Άρθρο 19

Διακρίσεις

1. Τα καταστήματα κράτησης διακρίνονται σε: α) γενικά, β) ειδικά και γ) θεραπευτικά.

Α' και Β' τύπου. Στα Α' τύπου κρατούνται οι υπόδικοι, οι κρατούμενοι για χρέη και οι κατάδικοι σε πώνη φυλάκισης. Στα Β' τύπου κρατούνται όλοι οι υπόλοιποι κρατούμενοι.

3. Ειδικά καταστήματα είναι οι αγροτικές φυλακές, η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.), τα καταστήματα νέων και τα κέντρα ημελεύθερης διαβίωσης καταδικών. Οι προϋποθέσεις κράτησης στα δύο πρώτα είδη καταστημάτων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ., σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 3 περίπτωση β' του παρόντος.

4. Τα θεραπευτικά καταστήματα διακρίνονται σε γενικά νοσοκομεία, σε θεραπευτήρια για ψυχασθενείς και σε καταστήματα για τοξικομανείς.

5. Τα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης είναι ανάλογα προς το είδος των καταστημάτων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 65 παράγραφος 5 του παρόντος. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να καθιστούν ανέφικτη την εφαρμογή θεσμών και προγραμμάτων που προβλέπονται στον Κώδικα αυτόν.

Άρθρο 20

Κτιριακές εγκαταστάσεις

1. Τα καταστήματα κράτησης λειτουργούν σε αστικές περιοχές ή σε απόσταση από αυτές, ανάλογα προς τον ειδικότερο σκοπό για τον οποίο προορίζονται. Τα κτίρια των καταστημάτων κράτησης που προορίζονται για ημελεύθερη διαβίωση, σύμφωνα με το άρθρο 59 του παρόντος, δεν πρέπει να διακρίνονται κατά τα δυνατόν από τα λοιπά κτίρια της περιοχής. Για όσα καταστήματα λειτουργούν μακριά από αστικές περιοχές λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη δυσχεραίνεται η επικοινωνία των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

2. Τα κτίρια και η διαμόρφωση των χώρων κράτησης ανταποκρίνονται στους όρους υγιεινής, εξασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες ομαλής διαβίωσης των κρατουμένων και πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας των καταστημάτων. Ιδιαίτερα, η κατασκευή και η διαρρύθμισή τους εξασφαλίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό ηλιακό φως και ατμοσφαιρικό αέρα, με χρήση παραθύρων, θέρμανση, άνετη κυκλοφορία και χώρους κίνησης, σύμφωνα με τις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου κράτησης.

3. Η δυναμικότητα των αυτοτελών καταστημάτων κράτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους τριακόσιους κρατούμενους. Στα συγκροτήματα κτιρίων, τα οποία έχουν δυνατότητα στέγασης μεγάλου αριθμού κρατουμένων, είναι δυνατόν να δημιουργούνται αυτοτελή καταστήματα ή τμήματα κράτησης, με ανεξάρτητη διεύθυνση, ιδιαίτερο προσωπικό και επαρκείς εγκαταστάσεις κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.

4. Οι διοικητικές, οικονομικές και υγειονομικές υπηρεσίες, καθώς και το προσωπικό φυλάξης, αν δεν υπάρχουν σε αυτοτελή κτίρια, βρίσκονται σε κάθε περίπτωση έξω από τους χώρους κράτησης.

5. Η αρχιτεκτονική και κτιριολογική διαρρύθμιση των νέων καταστημάτων κράτησης είναι σύμφωνη με τις προδιαγραφές για κάθε είδος καταστήματος, οι οποίες συντάσσονται με ευθύνη του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη αρχιτεκτονικών σχολών ή της ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε.

Άρθρο 21

Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων

2. Πέραν των περιπτώσεων του άρθρου 74 του παρόντος, αν κατά τη διάρκεια της απεργίας ο ιατρός του καταστήματος κρίνει ότι ο απεργός χρειάζεται ειδικότερη ιατρική παρακολούθηση, ζητεί με αιτιολογημένη γνωμάτευσή του τη μεταγωγή του απεργού σε θεραπευτικό κατάστημα.

3. Αν ο απεργός περιέλθει σε κατάσταση άμεσου κινδύνου ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του εφαρμόζεται ανάλογα η διάταξη του άρθρου 29 παράγραφος 3 του παρόντος. Για τη φύση και την έκταση των μέτρων συνεκτιμώνται η προσωπικότητα του κρατούμενου, οι επιδώξεις του και η σταθερότητα της απόφασής του.

Άρθρο 32 Διατροφή

1. Η κατάλληλη διατροφή των κρατούμενων είναι υποχρέωση του Κράτους. Η διαμόρφωση εναλλασσόμενων εβδομαδιαίων προγραμμάτων σουσιτίου των κρατούμενων γίνεται από τον ιατρό του καταστήματος σε συνεργασία με το Συμβούλιο Φυλακής, με βάση τα πρότυπα που θέτουν οι υγειονομικές αρχές ή υγειονομικές σχολές ή Τμήματα Διαιτολογίας Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.

2. Η ποιότητα και η γενική κατάσταση του παρασκευασμένου κατά την προηγούμενη παράγραφο σουσιτίου στα καταστήματα κράτησης ελέγχεται και παρακολουθείται καθημερινά από τον διευθυντή.

Κατό τον έλεγχο μπορεί να παρίσταται ιατρός οριζόμενος κατά περίπτωση από τον τοπικό ιατρικό σύλλογο. Η διανομή του σουσιτίου γίνεται σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα του καταστήματος.

3. Ο ιατρός του καταστήματος καθορίζει, με γραπτή γνωμάτευση, ειδική διαίτα ή συμπληρωματική τροφή σε άτομα ή κατηγορίες κρατούμενων που έχουν ανάγκη, όπως οι ασθενείς, οι γυναίκες σε εγκυμοσύνη και οι υπερήλικες.

4. Πρόνοια λαμβάνεται, κατά το δυνατόν, για ειδικά διαιτολόγια που επιβάλλουν ορισμένες θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

5. Επιτρέπεται στον κρατούμενο να προμηθεύεται με δική του δαπάνη πρόσθετα τρόφιμα ή αγαθά για την ικανοποίηση ατομικών του αναγκών με μεσολάβηση των υπηρεσιών του καταστήματος κράτησης. Η παρασκευή φαγητού στο χώρο του καταστήματος από τον ίδιο τον κρατούμενο επιτρέπεται μόνο για λόγους υγείας με απόφαση του διευθυντή, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του ιατρού του καταστήματος, λαμβανομένων υπόψη κατά περίπτωση των πραγματικών συνθηκών που επικρατούν σε αυτό.

6. Η παράδοση ειδών διατροφής σε κρατούμενους κατά το επισκεπτήριο απαγορεύεται, εκτός αν το επιτρέπει ο εσωτερικός κανονισμός του καταστήματος.

Άρθρο 33 Ενδυμασία

1. Κάθε κρατούμενος φέρει την ατομική του ενδυμασία, η οποία πρέπει να είναι ευπρεπής και καθαρή.

2. Η διεύθυνση του καταστήματος χορηγεί, σε όσους κρατούμενους έχουν ανάγκη, επαρκή ενδυμασία και υποδήματα, ανάλογα με την εποχή του έτους. Η ενδυμασία αυτή δεν επιτρέπεται να έχει εξευτελιστικό ή ταπεινωτικό χαρακτήρα ούτε να φέρει ιδιαίτερα σημεία από τα οποία να προκύπτει η ιδιότητα του κρατούμενου.

3. Οι κρατούμενοι που εντάσσονται σε αγροτικές ή

4. Οι κρατούμενοι που έχουν από την επαγγελματική ή άλλη ιδιότητά τους ιδιαίτερη σιτολή δεν επιτρέπεται να τη φορούν στο κατάστημα.

5. Οι κρατούμενοι επιτρέπεται να χρησιμοποιούν δικά τους κλινοσκεπάσματα και πετσέτες. Η διεύθυνση του καταστήματος χορηγεί τα εν λόγω είδη σε όσους δεν διαθέτουν. Ο τύπος, η ποιότητα και η ποσότητα των ειδών που παρέχονται καθορίζονται με απόφαση της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

6. Οι κρατούμενοι υποχρεούνται να τηρούν καθαρά και φροντισμένα τα είδη ένδυσης και ρουχισμού. Η διεύθυνση του καταστήματος τους προμηθεύει τα αναγκαία προς τούτο μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 34 Οργάνωση

* Όλοι οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα στην εντός του καταστήματος εν γένει μόρφωση, αθληση, πολιτιστικές δραστηριότητες και δημιουργική απασχόληση. Η ενασχόληση των κρατούμενων με τις παραπάνω δραστηριότητες, η συμμετοχή και συνεργασία τους σε σχετικά προγράμματα και ιδίως σε εκείνα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.

Το Συμβούλιο Φυλακής αποφασίζει ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ. ή εισήγηση του αρμόδιου φορέα για την οργάνωση μορφωτικών ή άλλων δραστηριοτήτων των κρατούμενων. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος εγκρίνει ή απορρίπτει την απόφαση αυτή μέσα σε είκοσι ημέρες το αργότερο. Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, η πιο πάνω απόφαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την πραγματοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αποφασίζει και ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία επιλογής ή ορισμού, κατά προτεραιότητα με απόσπαση ή μετάταξη, ενός Συμβούλου Εκπαίδευσης σε κάθε κατάστημα, έργο του οποίου είναι ο σχεδιασμός και συντονισμός των παραπάνω προγραμμάτων. Στα κέντρα ημελεύθερης διαβίωσης διορίζεται Σύμβουλος Εκπαίδευσης, εφόσον αυτά έχουν δυναμικότητα μεγαλύτερη των 30 κρατούμενων.

3. Μέχρι το διορισμό του Συμβούλου Εκπαίδευσης Κρατούμενων, η επεξεργασία, ο συντονισμός και η πραγμάτωση ατομικών ή συλλογικών προγραμμάτων, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, ανατίθενται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., σε εξειδικευμένο προσωπικό του καταστήματος ή σε πρόσωπα με ειδικές γνώσεις και εμπειρίες.

4. Η ωριαία αποζημίωση των διδασκόντων στα παραπάνω εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα που υλοποιεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

Άρθρο 35 Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση

4. Κρατούμενοι, οι οποίοι βρίσκονται σε ειδικούς χώρους κράτησης ή σε θεραπευτικό κατάστημα, μπορούν να δέχονται επίσκεψη ιερέα για εκπλήρωση θρησκευτικών καθηκόντων.

Ο ιερέας ή ο εκπρόσωπος θρησκείας ή ο δόμτος καλείται από το Συμβούλιο φυλάκης για να εκφράσει τη γνώμη του σε θέματα που άπτονται του λειτουργήματός του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α: ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 40

Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία ή απασχόληση του κρατούμενου δεν έχει τιμωρητικό ή καταπιεστικό χαρακτήρα.

2. Απαγορεύεται, έπειτα από γνώμη ιατρού του καταστήματος ή ανάληψη από τον κρατούμενο εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βάσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία του.

3. Οι διατάξεις αυτού του κεφαλαίου εφαρμόζονται ανάλογα σε κρατούμενους, κατά τα άρθρα 15 και επόμενα του παρόντος, που επιθυμούν να εργασθούν ή να απασχοληθούν μέσα στο κατάστημα κράτησης. Οι λεπτομέρειες των συναφών θεμάτων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

4. Όσοι κρατούμενοι επιθυμούν, εντάσσονται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης, μαθητείας ή εξειδίκευσης, που βρίσκονται σε λειτουργία.

5. Το Συμβούλιο Εργασίας Κρατούμενων, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του επόμενου άρθρου, συνεργάζεται με αρμόδιους επαγγελματικούς ή άλλους φορείς της περιοχής του καταστήματος ή άλλους παρεμφερείς κοινωνικούς φορείς για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση, μαθητεία ή εξειδίκευση των κρατούμενων, την εξεύρεση εργασίας και την οριζή εκτέλεσή της.

6. Οι κρατούμενοι απασχολούνται σε βοηθητικές εργασίες ή υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών του καταστήματος κράτησης και άλλων δημόσιων κτιρίων ή χώρων, όπως εργασίες καθαριότητας, μαγειρείου, πλυντηρίου, καθαρισμού ή μεταφοράς τρωφίμων, κηπουρικές εργασίες κ.λπ. Η ανάληψη των εργασιών αυτών γίνεται για τριμηνή το πολύ διάρκεια, με δυνατότητα ανανέωσής της, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 41

Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης μέσα στο κατάστημα

1. Στα καταστήματα κράτησης κάθε κατηγορίας μπορεί να οργανώνονται αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες εργασίας, κατά το δυνατόν ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν έξω από αυτό και προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της ελεύθερης αγοράς.

2. Η απόδοση ή συνέχιση εκτέλεσης των εργασιών ή υπηρεσιών γίνεται κατά προτεραιότητα σε κρατούμενους στους οποίους προαίτιάζουν οι εργασίες αυτές από άποψη ηλικίας, φύλου, ικανότητας κ.λπ. και οι οποίοι παρέχουν βάσιμα εχέγγυα ότι θα τις επιτελούν με ευμνηϊδία και υπευθυνότητα.

3. Σε κάθε κατάστημα λειτουργεί Πενταμελής Συμβούλιο Εργασίας Κρατούμενων. Σε αυτό μετέχουν με

ένας κοινωνικός λειτουργός, ο αρχιφύλακας και ο γεωπόνος της αγροτικής μονάδας ή ο επιπλέον το χώρο εργασίας ή α. προϊστάμενος τεχνικής υπηρεσίας της βιοτεχνικής μονάδας ή άλλος εξειδικευμένος επιστήμονας. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται έπειτα από ακρόαση των ενδιαφερόμενων κρατούμενων. Η επιλογή, κατανομή και εποπτεία των κρατούμενων, ο προσδιορισμός του ωραρίου και οι λοιποί όροι εργασίας και απασχόλησης για κάθε κρατούμενο γίνονται από το Συμβούλιο Εργασίας Κρατούμενων.

Ειδικότερα για τις βοηθητικές εργασίες συντάσσεται πίνακας αυτών που επιθυμούν να τις εκτελούν και από αυτόν επιλέγονται εργαζόμενοι κατά χρονολογική σειρά υποβολής αίτησής τους. Πάραλειψη προηγούμενης χρονολογική αίτησης αιτιολογείται ειδικά.

5. Οι κρατούμενοι μπορούν να εργάζονται για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ιδιωτή μέσα στους χώρους κράτησής τους, έπειτα από συνεννόηση του εργοδότη με το Συμβούλιο Φυλάκης, εφόσον δεν παραβλάπτονται οι όροι ασφάλειας και εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος.

Άρθρο 42

Οργάνωση εργασίας έξω από το κατάστημα

1. Η εργασία των κρατούμενων έξω από το κατάστημα κράτησης σε βιομηχανικές, αγροτοβιομηχανικές, βιοτεχνικές ή αγροτικές μονάδες ή επιχειρήσεις που ανήκουν στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα ή στον ιδιωτικό τομέα ή σε Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης μπορεί να οργανώνεται από τη διοίκηση των μονάδων ή επιχειρήσεων τους με τη συνεργασία της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης και να υλοποιείται με την εποπτεία της Διεύθυνσης του καταστήματος κράτησης.

2. Κρατούμενοι που επιθυμούν να συνεχίσουν την επαγγελματική τους απασχόληση ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορούν να απασχολούνται στην εργασία αυτή έπειτα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Εργασίας Κρατούμενων και εφόσον τους χορηγηθεί άδεια ημελεύθερης διαβίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 59 επόμενου του παρόντος.

Άρθρο 43

Αμοιβή εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία των κρατούμενων που παρέχεται σε μονάδες ή επιχειρήσεις του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα έξω από το κατάστημα κράτησης ή σε αγροτικές, βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια μέσα στα καταστήματα, αμειβεται με χρηματικό ποσό το ύψος του οποίου καθορίζεται ανά ημέρα ή και από κοινή ή κατά μονάδα μέτρησης, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ανάλογα με το είδος της εργασίας και το βαθμό εξειδίκευσης του εργαζομένου. Για τον προσδιορισμό της αμοιβής εργασίας που παρέχεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις έξω από τα καταστήματα κράτησης συνεκτιμάται και η νομοθεσία που ισχύει για τους εργαζόμενους γενικά. Το ένα τρίτο της αμοιβής για κρατούμενους εργαζόμενους έξω από τα καταστήματα κράτησης αποδίδεται στο Δημόσιο ως συμμετοχή τους στις δαπάνες διαβίωσης στο κατάστημα και κατατίθεται στο λογαριασμό Κεφάλαια Εργασίας Κρατούμενων. Το αποδιδόμενο αυτό ποσό δεν μπορεί σε

των ποροχων από το Ι.Κ.Α..

Άρθρο 49
Ποροχές σε χρήμα

Οι ποροχές σε χρήμα κατατίθενται στον ατομικό λογαριασμό του κρατούμενου και διατίθενται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 45 του παρόντος.

Άρθρο 50
Υπόχρεοι για την καταβολή εισφορών

1. Σε περίπτωση που ο κρατούμενος εργάζεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις εκτός φυλακής, οι εισφορές της ασφάλισης του Ι.Κ.Α. βαρύνουν τον εργαζόμενο κρατούμενο και τον εργοδότη.

2. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έπειτα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι.Κ.Α., καθορίζεται το ύψος της εισφοράς των ανωτέρω κρατούμενων που εργάζονται και αυξομειώνεται το ύψος της εργοδοτικής εισφοράς, είτε γενικά είτε κατά κατηγορία επιχειρήσεων ή εργαζομένων. Με όμοιες υπουργικές αποφάσεις μπορεί ειδικότερα να ρυθμίζεται κάθε ζήτημα σχετικό με τον υπολογισμό, το χρόνο και τον τρόπο καταβολής των υπέρ του Ι.Κ.Α. ασφαλιστικών εισφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Άρθρο 51
Σκοπός και μέσα πραγμάτωσης της επικοινωνίας

1. Η τακτική και απρόσκοπτη επικοινωνία του κρατούμενου με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον αποσκοπεί στην ομαλή διαβίωσή του στο κατάστημα και την ταχύτερη προσαρμογή του στην κοινωνική ζωή μετά την απόλυσή του.

2. Η εν λόγω επικοινωνία πραγματοποιείται ιδίως με: α) την υποδοχή επισκεπτών, β) την ανταλλαγή επιστολών, γ) την τηλεφωνική επικοινωνία, δ) τις άδειες εξόδου από το κατάστημα και ε) τους θεσμούς ημι-λευθέρης διαβίωσης των κρατούμενων.

Άρθρο 52
Επισκέψεις

1. Κάθε κρατούμενος δικαιούται να δέχεται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα επισκέψεις συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού, διάρκειας το λιγότερο μισής ώρας, καθώς και επισκέψεις του συνηγόρου του χωρίς αριθμητικό ή χρονικό περιορισμό, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

2. Το Συμβούλιο Φυλακής μπορεί, από δική του πρωτοβουλία ή μετά από γραπτή ή προφορική πρόταση της κοινωνικής υπηρεσίας ή μετά από αίτημα κρατούμενου, να επιτρέπει την επίσκεψη και άλλων ατόμων ή συλλόγων, που εκτιμάται ότι δεν θα ασκήσουν δυσμενή επίδραση στον κρατούμενο. Εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων, μέλη επιστημονικών εταιριών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ή άλλων συλλόγων επισκέπτονται κρατούμενους ύστερα από άδεια του Συμβουλίου Φυλακής. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει σχετικά τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος εντός τριών ημερών εγκρίνει ή απέρριπτε τη χορήγηση άδειας.

Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, θεωρείται

του κρατούμενου με την οικογένειά του ή για τη δημιουργία θετικών διαπροσωπικών σχέσεων και με τρίτα πρόσωπα. Η άρνηση του κρατούμενου να δεχθεί τους παραπάνω επισκέπτες δεν αποτελεί στοιχείο δυσμενούς για αυτόν κρίσης.

3. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται σε ειδικό κατάλληλο χώρο του καταστήματος στον οποίο υπάρχει μόνον οπτικός έλεγχος. Οι επισκέψεις συζύγων και τέκνων των κρατούμενων πραγματοποιούνται σε ιδιαίτερο κατάλληλο χώρο του καταστήματος.

4. Ο μέγιστος αριθμός των επισκέψεων, η διάρκεια και ο τρόπος επικοινωνίας, ο έλεγχος των επισκεπτών για λόγους ασφαλείας, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια ρυθμίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Σε περίπτωση απαγόρευσης ή περιορισμού ή μη πραγματοποίησης των επισκέψεων, κάθε κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό.

6. Σε αλλοδαπούς κρατούμενους παρέχονται όλες οι δυνατές διευκολύνσεις για να επικοινωνούν με τους διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους του κράτους του οποίου φέρουν την υπηκοότητα ή με άλλο πρόσωπα τα οποία, κατά την κρίση του Συμβουλίου Φυλακής, συμβάλλουν στην εξομάλυνση των ειδικών προβλημάτων που δημιουργούνται από την κράτησή τους. Οι κρατούμενοι που προέρχονται από κράτη τα οποία δεν έχουν διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους στη χώρα, καθώς και οι πρόσφυγες και οι απάτριδες, μπορούν να απευθύνονται στο διπλωματικό εκπρόσωπο του κράτους το οποίο έχει αναλάβει τα συμφέροντά τους ή σε οποιαδήποτε άλλη εθνική αρχή ή σε διεθνή οργάνωση της οποίας η αποστολή είναι να υπερασπίζεται τα συμφέροντα αυτά.

Άρθρο 53

Τηλεφωνική επικοινωνία, τηλεγραφήματα, επιστολές

1. Κάθε κρατούμενος επικοινωνεί με τηλέφωνο που βρίσκεται σε κοινόχρηστο, οπτικό ελεγχόμενο χώρο του καταστήματος. ~~Επιτρέπεται η χρήση και κατοχή κινητών τηλεφώνων.~~ Με απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι επικοινωνίας με το κοινόχρηστο τηλέφωνο, καθώς και οι περιπτώσεις επικοινωνίας με άτομα τα οποία δεν έχουν δικαίωμα επίσκεψης.

2. Κάθε υπόδικος δικαιούται να επικοινωνεί τηλεφωνικά με το δικηγόρο του χωρίς αριθμητικό περιορισμό.

3. Δεν τίθεται περιορισμός στην αποστολή τηλεγραφημάτων ή επιστολών που πραγματώνουν τους σκοπούς της διάταξης του άρθρου 51 παράγραφος 1 του παρόντος Κώδικα.

4. Το περιεχόμενο των επιστολών και της τηλεφωνικής και κάθε άλλης μορφής τηλεπικοινωνιακής ανταπόκρισης ή επικοινωνίας κατά το άρθρο 19 του Συμβουλίου Φυλακής δεν ελέγχεται. Σε περίπτωση που το περιεχόμενο των επιστολών ή προς διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων, το περιεχόμενο αυτό μπορεί να ελεγχθεί υπό τις εγγυήσεις που ορίζει ο νόμος.

5. Οι κρατούμενοι επικοινωνούν με δική τους δαπάνη, αν όμως δεν έχουν τη δυνατότητα αυτή, η σχετική δαπάνη μπορεί να καλύπτεται από την υπηρεσία.

6. Σε χώρο του καταστήματος προσιτό στους κρατούμενους τοποθετείται ταχυδρομικό κιβώτιο των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Η διεύθυνση του καταστήματος φροντίζει άμεσα για την έγκαιρη αποστολή και παραλαβή τηλεγραφημάτων ή συστημένων επιστολών από

αδυνατεί να καταβάλει τη δαπάνη του ταξιδιού, ταξιδεύει δωρεάν με δημόσια μεταφορικά μέσα, με μέριμνα της διεύθυνσης του καταστήματος.

5. Πριν από τη χρήση της άδειας ο κατάδικος δηλώνει την ακριβή διεύθυνση διαμονής του και αποδεικνύει ότι είναι εξασφαλισμένη η διαβίωσή του κατά τη διάρκεια της άδειας.

Άρθρο 57 Έκτακτες άδειες

1. Κάθε κρατούμενος δικαιούται να λάβει έκτακτη άδεια εξόδου κατ' ανώτατο όριο 24 ωρών, έστω και αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση τακτικής άδειας.

2. Η έκτακτη άδεια χορηγείται με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού προς εκπλήρωση οικογενειακών, επαγγελματικών ή άλλων έκτακτων και απρόβλεπτων εξαιρετικού χαρακτήρα αναγκών του κρατούμενου. Την έκτακτη άδεια μπορεί να χορηγήσει προσωπικά και ο διευθυντής του καταστήματος, ο οποίος ενημερώνει αμέσως τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, μόνον: α) για κηδεία συζύγου ή συγγενούς μέχρι και δευτέρου βαθμού και β) για μία επίσκεψη σε συζύγο ή συγγενή μέχρι και δευτέρου βαθμού σε καταπέλγουσες κρίσιμες καταστάσεις της υγείας τους.

3. Η έκτακτη άδεια σε χρεοφειλότες χορηγείται με απόφαση του Προέδρου Πρωτοδικών του τόπου κράτησης για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

4. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται αν συντρέχει λόγος ασφαλούς συνοδείας κατά τη διάρκεια της άδειας.

Άρθρο 58 Εκπαιδευτικές άδειες

1. Η εκπαιδευτική άδεια χορηγείται για τη φοίτηση κρατούμενων σε σχολές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, εφόσον στην περιοχή φοίτησης λειτουργεί αντίστοιχο προς την κατηγορία στην οποία ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι κατάστημα κράτησης. Η άδεια χορηγείται από το Συμβούλιο του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος με τις προϋποθέσεις και κατά τη διαδικασία του άρθρου 55 παράγραφος 1 περίπτωση γ', παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος. Για μεν τους υπόδικους απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του δικαστικού οργάνου που διέταξε την προσωρινή κράτηση, για δε τους χρεοφειλότες και η σύμφωνη γνώμη του Προέδρου Πρωτοδικών του τόπου κράτησης. Η διάταξη του άρθρου 55 παράγραφος 3 του παρόντος εφαρμόζεται ανάλογα.

2. Δεν χορηγείται εκπαιδευτική άδεια για σπουδές σε εκπαιδευτικό ίδρυμα κατώτερης βαθμίδας από αυτό στο οποίο έχει ήδη σπουδάσει ο ενδιαφερόμενος.

3. Κατά το χρόνο της εκπαιδευτικής άδειας ο κρατούμενος διαμένει στο παραπάνω κατάστημα ή σε Κέντρο ή Τμήμα Ημιελεύθερης Διαβίωσης. Στην απόφαση που χορηγεί την άδεια ορίζονται οι αναγκαίες για την υλοποίησή της λεπτομέρειες και προϋποθέσεις και ειδικότερα: α) το εκπαιδευτικό ίδρυμα φοίτησης, β) οι ημέρες και οι ώρες απουσίας του αδειούχου κατά τις ανάγκες του οικείου εκπαιδευτικού προγράμματος, γ) η ολική ή μερική απαλλαγή του αδειούχου από υποχρεώσεις του προγράμματος λειτουργίας του καταστήματος προς διευκόλυνση της μελέτης του.

4. Εφόσον ο αδειούχος σπουδάζει δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, στην οποία δεν είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μαθημάτων, μπορεί η χορηγούμενη

στις περιόδους των εξετάσεων και μέχρι 15 ημέρες ανά εξεταστική περίοδο. Στις περιπτώσεις αυτές το αρμόδιο όργανο μπορεί κατά παρέκκλιση των ορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 54 του παρόντος να υπολογίσει μόνον ένα μέρος του χρόνου των αδειών ως χρόνο έκπτωσης της ποινής, αν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις, που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, για την ανάκληση της εκπαιδευτικής άδειας, έστω κι αν αυτή δεν έγινε.

5. Η εκπαιδευτική άδεια λήγει με την ολοκλήρωση της φοίτησης του κρατούμενου. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, ύστερα από εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού ή του εγκληματολόγου, αν αυτό είναι δυνατό, η εκπαιδευτική άδεια μπορεί να ανακληθεί αν: α) ο αδειούχος τιμωρηθεί για παιδαγωγικά παραπτώματα των κατηγοριών Α' και Β' του άρθρου 68 του παρόντος ή β) η συνέχιση της άδειας δημιουργεί σοβαρές υπόνοιες για τέλεση νέων εγκλημάτων ή γ) ο κρατούμενος κάνει κακή χρήση της άδειας. Ως κακή χρήση της άδειας θεωρείται ιδίως η πλήρως ή μερικώς παρακολούθηση ή η κακή επίδοση στις σπουδές του.

6. Κρατούμενοι που κάνουν χρήση εκπαιδευτικής άδειας επιδοτούνται κατά τη διάρκειά της από τα Κεφάλαια Εργασίας Κρατούμενων. Το ύψος της επιδότησης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών και καλύπτει τουλάχιστον τα απολύτως αναγκαία έξοδά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Άρθρο 59 Ημιελεύθερη διαβίωση

1. Σκοπός του θεσμού της ημιελεύθερης διαβίωσης είναι η επαγγελματική ή άλλη απασχόληση των καταδίκων έξω από τα καταστήματα κράτησης χωρίς διαρκή επίτηρήσή τους, ώστε να επιτυγχάνεται η σταδιακή επάνοδός τους σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας.

2. Η ημιελεύθερη διαβίωση εκτίεται στα καταστήματα, σε Τμήματα Ημιελεύθερης Διαβίωσης (Τ.Η.Δ.Ι.) των καταστημάτων αυτών ή σε ειδικά Καταστήματα Ημιελεύθερης Διαβίωσης (Κ.Η.Δ.Ι.).

3. Ο κατάδικος στον οποία χορηγείται άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης τοποθετείται κατά προτίμηση σε Κ.Η.Δ.Ι. ή, αν δεν υπάρχει τέτοιο Κατάστημα στον τόπο της απασχόλησής του, σε Τ.Η.Δ.Ι. τοπικού καταστήματος ή, αν δεν λειτουργεί τέτοιο Τμήμα, τοποθετείται σε ειδική πτέρυγα του τοπικού καταστήματος κράτησης της κατηγορίας στην οποία ανήκει.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζονται τα καταστήματα όπου λειτουργούν ειδικές πτέρυγες ή Τ.Η.Δ.Ι.

Άρθρο 60 Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση

1. Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση χορηγείται, σε καταδίκους που επιθυμούν να συνεχίσουν την προηγούμενη επαγγελματική απασχόλησή τους ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία έξω από το κατάστημα κράτησης σε δημόσια, δημοτική ή ιδιωτικά φορέα ή θέση σε συγκεκριμένο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, κατά τα οριζόμενα στον παρόντο Κώδικα.

2. Η άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση χορηγείται εφόσον: (α) Ο κατάδικος έχει εκτίσει το ένα πέμπτο της

2. Το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών μπορεί να διατάξει την αντικατάσταση της έκπσης της ποινής με παροχή καινοφελούς εργασίας ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος και σκρόση του καταδίκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 65 Μέτρα τάξης και ασφάλειας

1. Η διατήρηση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος αποτελεί καθήκον του σωφρονιστικού προσωπικού. Αν εκδηλωθεί ομαδική απείθεια, στάση ή αντιστάση κρατουμένων σε νόμιμη διαταγή και ιδίως στη διαταγή επιστροφής και εγκλεισμού στα κελιά, ο εισαγγελέας ή ο νόμιμος αναπληρωτής του, ~~κατά περίπτωση~~ κατεπείγοντος, ο διευθυντής της φυλακής ή ο υποδιευθυντής ή ο αρχιφύλακας, που αναπληρώνει νόμιμα το διευθυντή, μπορεί να καλεί την αστυνομική δύναμη προς παροχή οιασδήποτε κατά την κρίση του αναγκαίας συνδρομής, συμπεριλαμβανομένης και της επέμβασης στην περίπτωση στάσης. Ο τρόπος της επέμβασης αποφασίζεται από τον επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης. Η πρόσκληση γίνεται εγγράφως και σε κατεπείγουσα περίπτωση προφορικά, οπότε ακολουθεί σχετικό έγγραφο. Αν κατά την κρίση των ως άνω οργάνων είναι άμεσα και εξαιρετικά αναγκαία η επέμβαση της αστυνομικής δύναμης, συμπεριλαμβανομένης και της εισόδου σε κάθε χώρο του καταστήματος, και δεν παρευρίσκεται ο εισαγγελέας, ενημερώνεται αυτός αμέσως με οποιονδήποτε τρόπο και απευθείας στο κατάστημα, οπότε μπορεί να προβεί σε ανάκληση της εντολής επέμβασης.

2. Μέτρα τάξης συνιστούν η χρήση χειροπεδών, ο εγκλεισμός στα προβλεπόμενα από το άρθρο 21 παράγραφος 3 του παρόντος κελιά, καθώς και κάθε άλλο συνσφές και ανάλογο για την περιστάση μέτρο για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος κράτησης. Στη λήψη των μέτρων αυτών μπορεί να συμπράττει και η εξωτερική φρουρά του καταστήματος. Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται, από το Συμβούλιο Φυλακής και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν βίαιες ενέργειες κρατουμένου θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την ελευθερία του προσωπικού ή συγκρατούμενου του, από το διευθυντή του καταστήματος και εγκρίνονται μέσα σε 24 ώρες από το Συμβούλιο Φυλακής. Η λήψη των πρόσφορων μέτρων τάξης και η ένταξη της χρήσης τους προσδιορίζονται από τις ειδικές, κατά περίπτωση, συνθήκες.

3. Τα μέτρα προφυλακτικής μόνωσης ή κατευνασμού που ενδείκνυνται στις περιπτώσεις απόπειρας αυτοκτονίας, κατάποσης αντικειμένων επικίνδυνων για την υγεία, μεταδοτικών νόσων, ψυχογενών ανηδρόσεων από την κράτηση, ψυχικής πάθησης ή άλλης διατάραξης των ψυχικών λειτουργιών, λαμβάνονται κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου ύστερα από γνώμη αμέσως μετά τις παραπάνω περιπτώσεις, τα προαναφερόμενα μέτρα δεν αποτελούν τιμωρία.

4. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις και διαδικασίες διαξαγωγής έρευνας από το φυλακτικό προσωπικό, η σπλοφορία του, καθώς και η αντιμετώπιση στάσεων, αποδράσεων, αντίστασης και ομαδικής απείθειας προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καταρτίζεται ο κανονισμός ασφάλειας των καταστημάτων κράτησης με τον οποίο καθορίζονται: α) τα προληπτικά μέτρα ασφάλειας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό μέρος του καταστήματος, β) οι ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβαίνει το σωφρονιστικό προσωπικό, η εξωτερική φρουρά και οι άλλες αστυνομικές δυνάμεις για την τήρηση της τάξης και τον έλεγχο της ασφάλειας του καταστήματος, ιδίως κατά την έξοδο των κρατουμένων για προαυλισμό, την επάνοδο τους στα κελιά ή τους θαλάμους, τη διανομή φαγητού, τις μεταγωγές, τη μεταφορά ασθενών, την αντίσταση ή απείθεια σε νόμιμες διαταγές, τις τυχόν απόπειρες απόδρασης και σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, και γ) τα κατασταλτικά μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται στο εσωτερικό και το εξωτερικό μέρος του καταστήματος σε περίπτωση διασάλευσης της ομαλής λειτουργίας του και διατάραξης της ασφάλειάς του.

6. Η ισχύς του άρθρου αυτού δεν εξαρτάται από την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 66 Μέτρα πειθαρχίας

1. Πειθαρχική ποινή δεν επιβάλλεται χωρίς διάταξη νόμου που να ισχύει πριν από την τέλεση του παραπτώματος και να ορίζει τα στοιχεία του, καθώς και τη διαδικασία επιβολής της ποινής.

2. Απαγορεύεται η θέσπιση και επιβολή πειθαρχικών ποινών που αποτελούν βασανιστήρια ή συνεπύγονται σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας. Επίσης απαγορεύονται πειθαρχικές ποινές που συνιστούν στέρηση οποιουδήποτε θεμελιώδους δικαιώματος του κρατουμένου από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4 έως 6 του παρόντος ή προσβάλλουν την ανθρωπινή αξιοπρέπεια ή μπορούν να οδηγήσουν σε διατάραξη των ψυχικών ή πνευματικών λειτουργιών.

3. Απαγορεύονται οι ομαδικές πειθαρχικές ποινές και η κράτηση σε σκοτεινά κελιά.

4. Απαγορεύεται η επιβολή πειθαρχικής ποινής δύο φορές για το ίδιο παράπτωμα.

5. Η άσκηση ποινικής δίωξης δεν αποκλείει την επιβολή πειθαρχικής ποινής για το ίδιο παράπτωμα και γενικά η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξόρπητη από κάθε άλλη δίκη.

6. Για πειθαρχικά παραπτώματα της κατά το άρθρο 68 του παρόντος κατηγορίας Α' επιτρέπεται η παράσταση δικηγόρου κατά την πειθαρχική διαδικασία.

Άρθρο 67 Αμοιβές κρατουμένων

1. Οι αμοιβές περιλαμβάνουν ιδίως: ~~α) απονομή βραβείων όπως βιβλίων, εργαλείων και άλλων χρηστικών αντικειμένων ή και χρηματικών επίδοτων, β) γραπτό έπαινο, γ) άδεια ελεύθερου επισκεπτηρίου στους συγγενείς, δ) άδεια επισκεπτηρίου σε μη συγγενικά πρόσωπα, ε) δυνατότητα χρησιμοποίησης μουσικού οργάνου και στ) συμμετοχή κατά προτεραιότητα σε θέση εργασίας ή σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.~~

2. Οι αμοιβές απονέμονται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής.

3. Οι αξιόπαινες πράξεις των κρατουμένων βεβαιώνονται αμέσως από τον κοινωνικό λειτουργό ή αρχιφύλακα με έγγραφη αναφορά και σχετική εισήγηση τους προς το παραπάνω Συμβούλιο, στο οποίο μπορεί να κληθούν για αυτοπρόσωπη εμφάνιση.

γ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 70 Πειθαρχικά Όργανα

1. Σε κάθε κατάσταση λειτουργεί Πειθαρχικό Συμβούλιο το οποίο απαντάει τις αμφιβάλλουσες και επιβάλλει πειθαρχικές κυρώσεις και αποφασίζει για κάθε άλλο ζήτημα που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Το Συμβούλιο αποτελείται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, ως πρόεδρο, το διευθυντή του Καταστήματος και τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό μετά των νομίμων αναπληρωτών τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παράγραφος 1 του παρόντος. Κατά την πρώτη συνεδρίασή του το Πειθαρχικό Συμβούλιο καθορίζει τον τρόπο λειτουργίας του.

2. Δευτεροβάθμιο όργανο κρίσης αποτελεί το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών σε Συμβούλιο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 6 του επόμενου άρθρου.

3. Ουδέποτε ανατίθενται σε κρατούμενο υπηρεσίες ή καθήκοντα που περιέχουν στοιχεία άσκησης πειθαρχικής εξουσίας.

Άρθρο 71 Πειθαρχική Διαδικασία

1. Η γραπτή αναφορά για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος υποβάλλεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο αμέσως μετά την τέλεση ή τη γνώση της πράξης και του προσώπου που την τέλεσε. Σε κάθε περίπτωση η υποβολή της αναφοράς μετά πόρσο δέκα ημερών είναι απαράδεκτη.

2. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου καλεί τον αναφέροντα να βεβαιώσει ενόρκως το περιεχόμενο της αναφοράς και στη συνέχεια συγκαλεί το αρμόδιο όργανο, γλώσσονται εγγράφως και χωρίς χρονοτριβή στον κρατούμενο και το ότι είναι της υπόθεσης για την οποία υπάρχει σε βάρος του αναφορά και τον καλεί σε υπερόσπηση και απολογία. Αν ο κρατούμενος δεν γνωρίζει την ελληνική γλώσσα ορίζεται διερμηνέας.

3. Αν πρόκειται για παράπτωμα της κατηγορίας Α' του άρθρου 68 του παρόντος, το Συμβούλιο συγκαλείται μέσα σε 48 ώρες, διαφορετικά μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή της αναφοράς. Αν κριθεί σκόπιμο, το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να περιορίσει τον αριθμό των προτεινόμενων μαρτύρων.

4. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτώματων ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 65 παράγραφος 2 και κινείται η πειθαρχική διαδικασία το ταχύτερο δυνατό.

5. Η απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι ειδικά αιτιολογημένη, απαγγέλλεται αμέσως μετά την εκδίκαση της υπόθεσης και καταχωρίζεται, εφόσον επιβληθεί ποινή, στα μητρώα του καταστήματος και στο ατομικό δελτίο του κρατούμενου.

6. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο για την επιβολή πειθαρχικής ποινής, καθώς και για τον καθορισμό του ύψους και της διάρκειάς της συνεκτιμά τη βαρύτητα και τις συνθήκες τέλεσης της πράξης, την προσωπικότητα του κρατούμενου, τον ενοχοποιημένο χρόνο έκτισης, καθώς και κάθε άλλο σημαντικό στοιχείο. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να απέχει από την επιβολή ποινής ή να επιβάλλει ποινή μικρότερη της ελάχιστης προβλεπόμενης.

7. Προσφυγή του κρατούμενου κατά των αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου κατατίθεται μέσω σε ειδική διαδικασία, πάντα αναφερόμενη στο Δικαστήριο Ε-

κτέλεσης Ποινών, το οποίο την εκδικάζει και αποφαιίνεται αμετάκλητα. Στην περίπτωση του περιορισμού ή άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης, εκτός αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει άλλως.

8. Σε περίπτωση υποτροπής μέσα σε έξι μήνες το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να διατάξει την εκτέλεση και της πειθαρχικής ποινής που έχει ανασταλεί ή διακοπεί.

9. Επιτρέπεται η συνεκδίκαση πειθαρχικών παραπτώματων και επιβολή αμολογικής πειθαρχικής ποινής. Η συνολική ποινή δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του είδους της προβλεπόμενης ποινής και διαγράφεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 69 παράγραφος 4 του παρόντος Κώδικα.

10. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ή του Πειθαρχικού Συμβουλίου μπορεί να ανασταλεί, να διακοπεί ή να χορηγηθεί εν όλω ή εν μέρει πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί εφόσον: α) υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του κρατούμενου ή β) εξαιρετικές ενέργειες του κρατούμενου πειθούν για την ενίσχυση της συναίσθησης ευθύνης του. Την ίδια δυνατότητα έχει σε έκτακτες περιπτώσεις και ο διευθυντής του καταστήματος, η απόφασή του οποίου τίθεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο προς έγκριση εντός δύο ημερών. Στην παραπάνω περίπτωση β' η ποινή δεν λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατούμενου, όταν πρόκειται να του χορηγηθεί οποιαδήποτε άδεια ή να απολυθεί υπό όρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΜΕΤΑΓΩΓΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 72 Λόγοι μεταγωγής

Η μεταγωγή κρατούμενων παραγγέλλεται για λόγους: α' προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς και για τοποθέτηση σε εργασία β' υγείας γ' οικονομικούς ή συναφείς δ' σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης.

Άρθρο 73 Μεταγωγή για λόγους προσωπικούς και άλλους

Στην περίπτωση α' του προηγούμενου άρθρου η μεταγωγή παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 9 του παρόντος, ύστερα από αίτηση του κρατούμενου και γνώμη του Συμβουλίου Φυλακής ή και αυτεπαγγέλτως στην περίπτωση του άρθρου 24 παράγραφος 5 του παρόντος.

Άρθρο 74 Μεταγωγή για λόγους υγείας

1. Στην περίπτωση β' του άρθρου 72 η μεταγωγή ασθενούς κρατούμενου σε θεραπευτικά καταστήματα ή νοσηλευτικά ιδρύματα κατά το άρθρο 30 του παρόντος παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου της Φυλακής, η οποία συνοδεύεται από θετική και αιτιολογημένη γνώμηση του ιατρού του καταστήματος ή, στην περίπτωση του άρθρου 27 παράγραφος 5, από το πόρισμα των τριών ιατρών σχετικά με το είδος της πάθησης και τον επείγοντα ή μη χαρακτήρα της ανημετώπισής της. Η απόφαση της Κ.Ε.Μ. εκδίδεται το συντόμο δυνατό μέσω αναφοράς από

β) όταν εκλείψει ο λόγος για τον οποίο επεβλήθη η προσωπική κράτηση.

γ) αν κατατεθεί στην αρμόδια αρχή ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το χρέος, για το οποίο επιβλήθηκε η προσωπική κράτηση μαζί με τους τόκους που οφείλονται ήδη και τα έξοδα της εκτέλεσης και κατατεθεί το γραμμάτιο στο γραμματέα του πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα, και

δ) όταν ο κρατούμενος συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του.

5. Στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου η απόλυση γίνεται από τον διευθυντή του καταστήματος. Στις άλλες περιπτώσεις διατάσσεται από τον πρόεδρό του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα κράτησης, ο οποίος δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 79

Διατυπώσεις για την απόλυση

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται οι διατυπώσεις για την απόλυση σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις.

Άρθρο 80

Θάνατος κρατουμένου

1. Ο θάνατος κρατουμένου πιστοποιείται από τον ιατρό του καταστήματος κράτησης ή του θεραπευτικού καταστήματος ή νοσηλευτικού ιδρύματος παραμονής του κρατουμένου. Σε κάθε περίπτωση διενεργείται ιατροδικαστική εξέταση.

2. Ο διευθυντής του καταστήματος ανακοινώνει αμέσως το γεγονός του θανάτου του κρατουμένου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές, καθώς και στους συγγενείς του. Σε περίπτωση θανάτου αλλοδαπού κρατουμένου, ειδοποιείται η πρεσβεία ή η πλησιέστερη προξενική αρχή της χώρας του.

3. Εγκαταλειμμένοι ή άποροι κρατούμενοι ενταφιάζονται με έξοδα του Δημοσίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΜΕΤΑΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Άρθρο 81

Μέριμνα της Πολιτείας πριν και μετά την οριστική απόλυση - Ίδρυση Ν.Π.Ι.Δ. 'ΕΠΑΝΟΔΟΣ' - Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης

1. Η Πολιτεία οφείλει να μεριμνά έγκαιρα για την ομαλή επάνοδο και προσαρμογή του κρατουμένου, που πρόκειται να απολυθεί οριστικά, στο κοινωνικό, επαγγελματικό και οικογενειακό του περιβάλλον.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και των αρμόδιων Υπουργών ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με τη μορφή Ιδρύματος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και την επωνυμία 'ΕΠΑΝΟΔΟΣ', που εποπτεύεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση, την οικονομική συμπαράσταση και τη σταδιακή κοινωνική επανένταξη των αποφυλακισμένων. Στο ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται τα σχετικά με τη διοίκηση, την οργάνωση, τα προσωπικά, τους πόρους

Έργου της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Φυλακών του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

3. Σε κάθε νομό συγκροτείται πενταμελής 'Επιτροπή Κοινωνικής Υποστήριξης' με απόφαση του οικείου Νομάρχη, την οποία αυτός κοινοποιεί στο Κ.Ε.Σ.Φ.. Η Επιτροπή μπορεί να αποτελείται από μέλη του δικαστικού σώματος εν ενεργεία ή επί τιμή, του δικηγορικού συλλόγου, του ιατρικού συλλόγου, εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εκκλησίας, πολιτιστικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών φορέων, ειδικούς επιστήμονες ή και εθελοντές. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής και ανανεώσιμη, η δε συμμετοχή σε αυτήν είναι άμισθη και τιμητική.

4. Αποστολή της Επιτροπής είναι η ενημέρωση του κρατουμένου ή του απολυθέντος σχετικά με θέματα που αφορούν τη νομική και κοινωνική του κατάσταση, καθώς και η υποβοήθησή του για προσαρμογή στην κοινωνική ζωή. Για το σκοπό αυτόν η Επιτροπή συνεργάζεται με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού ή άλλους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς.

5. Η διαδικασία συγκρότησης των Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης καθορίζεται από τον οικείο Νομάρχη, ο οποίος αφού λάβει υπόψη τις κατά το άρθρο 8 παράγραφος 3γ του παρόντος προτάσεις του Κ.Ε.Σ.Φ. καταρτίζει και τους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας τους. Τα απαιτούμενα έξοδα λειτουργίας των επιτροπών αυτών εγγράφονται στον προϋπολογισμό της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

6. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικής Υποστήριξης υποβάλλει κάθε έτος έκθεση δραστηριοτήτων και προτάσεις στον οικείο νομάρχη και τις κοινοποιεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

7. Το Ν.Π.Ι.Δ. της παραγράφου 1 συνεργάζεται με τις Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης, το Κ.Ε.Σ.Φ. και τους λοιπούς ασχολούμενους με τη μετασφρονιστική μέριμνα φορείς.

Άρθρο 82

Μέτρα για τους οριστικά απολυμένους

1. Με προεδρικό διάταγμα εκδιδόμενο κατ'αναλογίαν του άρθρου 81 παράγραφος 2 του παρόντος Κώδικα μπορεί να δημιουργούνται ξενώνες για τους οριστικά απολυόμενους, υπαγόμενοι στο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου 'ΕΠΑΝΟΔΟΣ' του προηγούμενου άρθρου.

Στους ξενώνες αυτούς οι παραπάνω μπορεί να διαμένουν και να διατρέφονται για διάστημα μέχρι δύο μηνών από την απόλυσή τους, εφόσον στερούνται στέγης. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται και τα σχετικά με τη λειτουργία των ξενώνων, το προσωπικό και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

2. Με τη συνδρομή του Ο.Α.Ε.Δ., των Ο.Τ.Α. και άλλων κοινωνικών φορέων ή εθελοντών παρέχεται στους φιλοξενούμενους στον ξενώνα κάθε δυνατή ενημέρωση που αφορά την ανεύρεση εργασίας και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή προσανατολισμού. Ειδικά επιστήμονες παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη, όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται τα σχετικά με την ίδρυση επιχειρήσεων ή μονάδων υπό την εποπτεία της Πολιτείας, στις οποίες προσλαμβάνονται απολυθέντες κρατούμενοι κατά προτεραιότητα. Επίσης, με την ίδια απόφαση μπορεί να καθορισθούν ευνοϊκότεροι όροι για

Βασικών Κανόνων για τη Μετοχείριση των Κρατουμένων και άλλες διατάξεις αντικαθίσταται με τον όρο "Σωφρονιστικός Κώδικας".

4. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, κατά το μέρος που αντικείται στις διατάξεις του νόμου αυτού ή κατά το μέρος που ρυθμίζει θέματα που διέπονται από αυτόν.

5. Οι όροι και οι προϋποθέσεις των διατάξεων των άρθρων 20 και 21 του παρόντος αφορούν τα κατα-

στήματα Κράτησης που θα ιδρυθούν μετά τη δημοσίευση του νόμου αυτού.

Άρθρο δεύτερο
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς των διατάξεων του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 1999

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Μ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Γ. ΑΡΣΕΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 1999

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ